g
37

U. B. BERGEN
Ms. 37 g

~~Extrat~~ Excerpta

Supplementum

Historica

C. M. Falsen.

Vol VII

Katalogens No. 372 Fol.

U. B. BERGEN
Ms. 37g

ad §1 p.1 Socrates en Følgen. Himmelfuldt Sparta var i Græs Øjne en forskrækkelig Stat, Paasagelsen i Athen at første oplyst Folk. Schlözer l. 1.

---

ad §1 p.4. Om nogle af disse Planeter endte andre Kloder, Maaner eller Drabanter kaldet, tilsammen 10 i Tallet. En Maane, som løber om vor Jord i 27 Dage, 7 Timer 43' 8", i en Afstand af 51600 Miile, er 65 Gange mindre end den. Disse 7 Planeter, og 10 Maaner, som maaskee ogsaa ere beboede tilligemed Solen, der giver dem alle Omdrejning, Lys og Varme, kaldes tilsammentaget: vort Solsystem. Ethvert Fixstjerne er en Sol, som altsaa sandsynlig har Planeter, og disse igjen deres Maaner, er altsaa et heelt Solsystem. Af saadanne Stjerner seer man med blotte Øjne 2000, med Kikkerter og Glaskugler [illegible] man Millioner. Afstanden mellem vor Jord og Solen, 206264 Gange taget, er Afstanden mellem den og næste Fixstjerne. Solen er 1400000 Gange større end vor Jord. Indbegrebet af alle Millioner Sol-Systemer kaldes det Store Alt, Almagtens Rige, Universet, og [illegible], bebor vi ogsaa vor Jord en — Atom — af vort Solsystem. Schlözer l. 14. [illegible] i 24 Timer om sin Axel, [illegible] 225 Miile [illegible]

---

ad §7 p.9, opstaaende Bjerge, [illegible] Land, og maaskee for mange Aarhundrede, har bestaaet Land fra en til en anden Verdensdeel. Af slige ildsprudende Bjerges Eruptioner, hvoraf der findes ganske mange flere end nu, udkast mange og store [illegible], men ogsaa store Strækninger Land, saa at den 5te Verdens Deel ikke [illegible].

III. Ved disse [illegible] øjensynligen [illegible] nogle Byer af Vulcaners Virkninger, med Lag af Havs Bunden, og Lag af Plante-Jord, som har maaskee Jorden, gjennem Myriader af Aar, afvexlende udsat at være for Vand og Ild, med saadanne Mellemtider. Desuden haves der færdige ødelagte Verdener, formodentlig [illegible], [illegible] og [illegible], om end ingen Menneske, ingen Optegnelse. Englands øjensynlige Adskillelse fra Frankrige, Siciliens fra Neapel, Asiens fra Europa, [illegible] Atlantis Undergang [illegible] maaskee og i [illegible] gamle Tider.

IV. at det største Verden, en som ødelagt Verden har havt et meget varmt Clima, formodentlig nogle af de store Mængde Elephant-Skeletter i Siberien og Canada. Schlözer l. 18

---

ad §7 p.7 Den ældgamle Moses begynder sit Folks Chronike med en Beskrivelse om den nuværende Jords Oprindelse. Om han havde denne Beskrivelse af umiddelbar Aabenbaring, eller af sin Naturs Iagttagelse, eller af Ægypternes Vidskab, er det her ligegyldigt; vi undersøge dens Indhold, ikke dens Oprindelse.

Længe var denne ærværdige Antiquitet uforklarlig, eller forklaredes, meget mere, taabeligen. Først i vore Dage, efter vore Philosophers nyeste Opdagelser, er den bleven os forstaaelig. Naturbetragtningerne, som maaskee i Moses's Tid allerede vare tabte, give os Nøglen dertil. Den er ingen Allegorie, ingen Hieroglyph, intet Billed, ingen [illegible], men blot en physisk-historisk Fortælling, fremdraget i det gamle Orients Billedsprog. Schlözer l. 26. seq.

---

ad §7 pag 5 Jorden skabtes i 6 Dage: d: Perioder: om disse vare 24 Timer, [illegible] een 24 Aarhundrede, [illegible]

2/

ad pag. 4. 6 Om Menneskeslægten har begyndt for 6000 eller 10000 Aar; kan ingen bestemme. Den [illegible] bekiendte Aarregning begynder først med Olympiaderne, eller for 2500 Aar siden. –

---

ad p. 6. Om Eden laae i Mesopotamien, Armenien, eller imellem Euphrat, Araxes og Oxus, er ikke afgjort. Eller, om maaskee alt det

ad p. 5. 13. nuværende faste Land ikke er ældre end Syndfloden; og alt Land før Syndfloden nu er Hav! Schlözer 1. 36–38

---

ad p. 1. 51. At skrive Verdenshistorien, er at tænke sig Jorden og Menneskeslægtens Hovedforandringer i Sammenhæng, for af Grund at kunne udlede begges nuværende Tilstand. Special Historie og Geographie [illegible] man altsaa [illegible]. Schlözer 1. 71.

---

ad pag. 13 II. Dunkle Tiden, orbis renascens.

endnu Fabel eller Sagnenes Tiden, indtil den første Historiestemme af ubestemt Længde, i det mindste 1000 Aar.

Før man Abraham [illegible] Midten, og som man regner, efter ham, [illegible] en [illegible] Aarregning. Den første [illegible] som en ny Menneskeslægt opstaar af Noahs Sønner; i den anden begyndte allerede nye Stater ved Nil, Euphrat, og Tiger. – Abraham fandt i Ægypten allerede et ordentligt indrettet Hof. Allerede vandre og handle Nationerne. Phoenicierne [illegible] sig fra det [illegible] til det [illegible] Allerede, opfundet [illegible] og Glas, og grundet store [illegible] Handel. Græker gaaer det endnu ilde i Grækenland, men Kreta [illegible] allerede et [illegible] Land, som [illegible] det [illegible] af [illegible] i Delphi og Dodona, men derimod [illegible] af Phoroneus, og [illegible] i Vandfloden under Ogyges. –

III. Sønnerne, orbis primaevus

fra Mose til Cyrus.

1000 Aar. endnu ikke nogen [illegible].

Den begynder med Moses, Hebræernes Lovgiver og [illegible] ældste Annalist; og med Cecrops fra Ægypten, Athens Stifter, fra hvem de [illegible] Marmor [illegible]. [illegible] Historiens [illegible], [illegible] fremmede, altsaa bliver [illegible] nødvendig:

a. fra Moses til Trojas Ødelæggelse 400 Aar

[illegible] Ægypterne [illegible] Tidsalder under Sesostris, [illegible]

hvori, oprettet Obelisker, som endnu existere. 7 [illegible] ophørte at være
assyrisk Rige, ved at opløse sig i smaae. — Omtrent et handlende Phoenicier
skrev Sanchuniathon. Hebræerne grundede deres Hjem ved Jordan. De
græske Stater dannede sig ved nye Ankommende fra cultiverede Egne, ved
Deucalion fra Thracien, Cecrops og Danaus fra Ægypten, Cadmus fra Sidon,
Pelops fra Phrygien; lærte at dyrke Korn og Viin, og ved Hielp af dette
[illegible] vovede deres Argonauter sig allerede den første Udreise fra
Thessalien til det sorte Hav.

b. fra Troja til Sardanapal — 1000 Aar

Som byggede Pharaonerne sig Pyramider, men deres [illegible] Regje-
ring(?) det almindelige Folk under grusomt Tyranni, og lader det tilbede Oxen
Apis — Phoenicerne nedsatte sig i Cadix, den yderste Punct af Europa.
Hebræerne, kjed af Theocratiet, valgte dem Konger paa samme Tid, som
Athen afskaffede Kongerne og fik Archonter. — Omtrent Grækerne i lille
Asien synger Homer, Salomons [illegible] [illegible]. Hebræerne blive
det første mægtige cultiverede Folk i Europa. — Carthago bebygget.
Lycurgs mesterlige Lovgivning i Sparta og det assyriske Riges Under-
gang under Sardanapal, ende dette Tidsrum. —

c. fra Sardanapal til Cyrus = 300 Aar.

Af det assyriske Rige dannede sig 3 mindre Riger: Assyrien, som ødelagde
det syriske og israelitiske Rige; Babylon, (: senere af Folket ogsaa Chaldæa:)
som ødelagde Judæa og det gamle Tyrus, Medien, som undertvang Assyrien
og Persis, indtil alle disse Stater igjen forenedes til et stort Rige under
Cyrus. — Det forhen [illegible] Ægypten blev, til deres Ulykke, [illegible]
med Æthiopier, [illegible] og Grækere, siden bleve deres [illegible] [illegible]
og vissen. — Lydierne reiste sig under Gyges, Macedonierne under Perdiccas,
som betydelige Folk. — Rom stiftet af Romulus. — De fleste græske
Stater antage den Statsforfatning, som de siden beholdt. — [illegible] [illegible]
[illegible] Staten [illegible] nogen Vigtighed. — De blev at tælle efter Olym-
piader, giver deres Lovgivere en fast Tidsregning. De lille
[illegible] [illegible] forbinde [illegible] til den store persiske. [illegible]
[illegible] at grunde Colonier at nedsætte sig i Italien og ved det sorte Hav;
Athenienserne [illegible] igjennem Anacharsis at kiende Skytherne. —

4,

IV. Gamle Verden orbis antiquus

fra Cyrus til Chlodovig, Dizabul, Sassaniden og Muhammed
1000 Aar, omtrent 500 før, og ligesaamange efter Christus.

Alexander, Christus og Theodosius ere for denne Hovedafdelingerne.

a. fra Cyrus til Alexander – 200 Aar

Perserne bringe Folk fra 3 Verdensdele under eet Aag; i Ægypten mene holdt under for dem, men ikke Grækenland. Grækerne førte deres gyldne Tid, rase dem mod sig selv, og bliver følgelig et let Rov for Macedonierne. — Tyrus og Carthago handle vidt og bredt. Rom kæmper med sine Naboer. — Zerdusht og Con-fu-tse lære, men Pythagoras stifter Philosophien, som Herodot Historien. — Endelig udlægger Alexander det græske Rige og Tyrus, ødelægger Verdens-riget af Østerlandene, og baner Veien for dets Religion ved at forberede et almindeligt Verdens Sprog. —

b. fra Alexander til Christus – 300 Aar

Alexanders Rige adsplittes, og deles tilsidst mellem Romer og Parther. Carthaginenser erobre Tunis og Spaniens udyrkede Egne til Grændse, bringe under i 3 Krige med Romerne og forsvinde. Romere betvinge Syd-Europa, Nord-Africa og Forasien; et gjøre et Ryg. Vest under Athenen og Donau umenskelige; og handle tilsidst fra Ægypten af til Ost-indien; opsøgte deres Patricier og omdigte det aristokratiske Republiks Form, med det monarkiske Despotisme. Ved Enden af dette Afsnit ere de Parther og Chineser gjorte over den bekjendte gamle Verden. Og omkring fremkommer Kirken af en ny Religion, som næst den muhammedanske, forudsætter sig hurtigst og videst, og i Verden som i Menneskeheden har frembragt almindeligst, for det meste velgjørende Revolutioner.

c. fra Christus til Theodosius – 400 Aar

Det parthiske Kejserdom varede ved, det chinesiske gik under, Rom erholdt ved sit militaire Monarchie. — Syd-Europæerne blive Christne, blive Romernes Slaver; og antage deres Sprog, deres Cultur, deres Laster; deres Fyrsterne Saalmodighed ophørdede selv deres Tyranner til at mishandle dem. — Efter Constantin var disse Tyranner selv Christne, og bleve Kirkemennesker, og tilsidst deler Theodos. dette ufyre umenskelige Rige i to Dele, hvorved det blev ved mere muelighed udlægges det, i den noget betydende. —

4. fra Kristi F. til Middelalderens Begyndelse

det udslettede Rom gik sin Undergang med store Skridt i møde. Fornuftige Ro-
-manierne, Religionshad mellem Hedninger og Christne, Religionstvist mellem
Arianer og Catholiker, og Alarik og Attila rystede det, og Germanier ~~ødelagde~~
omstyrtede det vestlige Halvdeel. —

V. Middelalderen. Medium ævum.

fra Chlodowig u. fl. til Diaz, Colon og Luther, = 1000 Aar.

Middelalderen begyndte med 3 nye Riger. Fra det ubekiendte Norden styrtede
1, Germanier ned paa Syd-Europa, og giorde først Blod og siden [illegible] et fal-
-dent Folk. Efter den skabte 2., Tanksjer atter China om til at stige. Udi
Aar 624 opreistes 3, Araberne, et forhen ubekiendt Folk, opreiste Chali-
-fatet, hvilket afløste ~~Persernes~~ Saphanidernes + Crone, [illegible] det østlige Rom [illegible] sine største
Fremskridt, og strakte snart efter fra Ostindien til det canariske Øer.
Paa samme Tid nærmede sig 4 andre Folk: Slaver fra Asien og Ungarn,
som vandrede til Polen, Rusland, og Illyrien, Tyrker bag det caspiske Hav,
Avarer i Ungarn, og Chazarer i Krim.
Da oprettede Franken Carl M. ... stiftede i Europa igien et Monarki
som under hans Efterfølgere, deeltes i 3 store Riger. Nu styrtede
Normanner over Byerne, som igien maa blive fri, og de andre
[illegible] uendelige Tiet af nu Jord, og stiftede Rige i Island, Normandie, Neapel,
som [illegible] i Nowgorod, Polotzk og Kiew. — Nu aabnede Nord-Europa sig, blev
christnet og cultiveret, hvor [illegible] Indvaanere samlede sig paa Nordens
[illegible] Christne, i Staten, Sverrig, Danmark, Norge, Polen og Rusland; [illegible]
først Liefland, Preussen og Lithauen. China deeltes igien imellem Kitaner
Nüdsche og Song. Det arabiske Keiserdømme blev [illegible] [illegible] [illegible]
+ste Tyrker. —
Derpaa fulgte 3 nye Riger: det Hildebrandske og Seldschukske siden 1073,
[illegible] til den almindelige Magt, som den overalt var ~~[illegible]~~ [illegible] og
til Korstogene, som igien nedlagde den af sin Vinne; det mongolske,
siden 1200, som ogsaa indbyrdes [illegible] af Chalifatet, og omfang strakte
fra Corea til Schlesien, og det osmannisk-tyrkiske, siden 1300,
som gjordt Ende paa Resten af det østlige romerske Rige.
Imidlertid opfandtes i Europa Compasset, Krudt, Papiir, Bogtrykkerie,
Briller, Uhre, Posten u. m. — [illegible] Menneskeheden et [illegible]
Europæere en Grad af Cultur, [illegible] aldrig [illegible] Romkirken
at [illegible], men ogsaa [illegible] et meget [illegible] Folk: Middelalderen. Ved
Hielp af sine Opfindelser, opdagede, undertvang, styrede, cultiverede eller ødelagde

vi [illegible] Verdenen. Vi søgte igjen et gammelt Menneskes [illegible] Ungdom fra en Dag, [illegible] Grækers og Romers i det [illegible] for det mindste forevarende [illegible] Dag, satte sig og de [illegible] Menneskeslægten i Udøvelse af sin tabte Rettighed, og kom i det [illegible], at

VI. [illegible] Verden, orbis novissimus, fra Aar 1500 fornemmelig de [illegible] er tilbagelagt, den er en stor Morgenrøde de [illegible] en anden skjønnere Dag for hele Menneskeheden!! Det store.

---

ad pag 5 & 7. Syndfloden kan [illegible] være afmalet paa et [illegible] Billede, der af Moses er bleven oversat fra Billed — til Bogstavskrift — Schlözer I. 138

---

ad pag 6 de ditto. Mange meget gamle Folk have [illegible] Sagn om en med Overs[illegible] foraarsaget Revolution. De babyl. Sagn for [illegible] for [illegible] Tryghed med de hebraiske. — En almindelig Syndflod er, vel ikke ved Regn, men ved at [illegible] aabnes, [illegible] [illegible], men Moses nævner [illegible] og med alle Dyrs [illegible] i Arken at [illegible] af 8 Mennesker, give de [illegible] Menneskeforstand Indvendinger, som ingen kan hæve. — Imidlertid var denne Syndflod altid stor, om den end ikke [illegible] var det [illegible] — og [illegible] Asien. —
Ararat, hvorpaa Arken stødte, da Vandene faldt, [illegible] et af de armeniske Bjerge.

---

ad pag 67. x Ægypten under Pharaoner. Oprindelig vare de æthiopiske [illegible]. — De vare komne fra Nubien over Bjergene, de [illegible] sig i de store [illegible], som løbe ned mod Middelhavet; [illegible] Nilen [illegible] sig ned over [illegible], og hvor det første Korn [illegible] have været funden; der var det Stykke ned i de trange, lykkelige Nildal, og [illegible] medbragt Korn, [illegible], Skrift, en [illegible] — Religion og Præster. De [illegible] [illegible] Forfædre [illegible] [illegible] i Midle-[illegible] til deres [illegible], til deres Præsters [illegible] eller Bjerge, til [illegible] og Pythagoras [illegible]; det var Troglodyter. — [illegible] i [illegible] et [illegible] [illegible] Indflydelse [illegible] øvrige Verden, og en [illegible] af [illegible] Folk. I. [illegible] Visdom og Cultur [illegible] af Grækerne. [illegible] Menneskes Lærer. II. Nilen, de [illegible] [illegible] Bredder, fremkaldte [illegible]; siden [illegible] og [illegible] den peloponnes. Krig, utallige Gange udbredt sig [illegible] andre [illegible]. og i det 14de Sæcl. [illegible] Menneskeslægten [illegible] fra China til Grønland. III, [illegible]

Ægypten var en [illegible] [illegible] aldrig [illegible] af [illegible] [illegible] undertvunget. Schylter, Nabucadnezar, [illegible] Perser, Macedoner, Romer, Araber, Tyrker [illegible] [illegible] dem efter [illegible] og [illegible] Fredelig.

forbemeldt deres fanatiske Caracteer Ophævendommen, der var forplantet
blandt dem, og fremebragte Asceter, Eremiter og Munke, en saa ivrig Sect,
der udbredte sig saa vidt som nogen anden, og i Staten og Menneskeslæ[illegible]
udelukket
(?) [illegible], men staaet ved den anden; thi den Nytte, som Klostrene i Mid-
delalderen, i en vis Henseende, unægtelig stiftede, kommer ikke op mod den
Skade, Munkevæsenet, som først i [illegible] foraarsagede. — Mod bugt
disse Nilens ulykkelige Indvirkninger har Europa først i et nyere Tidsrum
begyndt at sikkre sig ved Quarantainer og Kloster-Reformer. Schloz. I. 181.

ad pag 61 xx Möris levede, efter Herodots Beretning, 900 Aar för [illegible]. Men Möris Indsjöen
paa koptisk, Pyduris (?), eller ogsaa Forbindelsens Sö; og denne Pharao lod virkelig
ikke stor Udstrekning, som forenede denne med Nilen, og for Ledet efter [illegible];
efter at Formodning er den saaledes meget [illegible], en Etymologisk Hensyn.
Schloz. I. 180.

ad pag 67. δ Bocchoris skal have regjeret i Ægypten strax efter Möris Afsløsning; han gav Love, som Solon
siden copierede, og som Romerne endnu fandt gjeldende. Med denne Konge
p. 23 x
endte Ægyptens Velstand, Frihed og Lykke. Sabaco, en Æthiopier × etc.; den samme
som ved sit Forbund med Moseas, formedelst Israels Undergang. Efter ham blev
~~[illegible]~~
Sethon, en indenlandsk Præst valgt til Pharao ×, men dette Valg foraarsagede
et Schisma mellem Kirken og Armeen. Senacherib og Sanherib fra Assy-
rien faldt ind i Riget; af den gamle Kongestamme maatte nogle som [illegible]
tilbage; altsaa blev Riget deelt mellem 12 Konger, en af disse, Psammitichus
samlede igjen Riget ved Hjelp af græske Soldater, men den gamle indenlandske
over at [illegible] forespurgte dem
Soldaterkaste forlod af Misfornøjelse Riget ×, [illegible] Ulykke, en Opmuntring af
fremmede Krigstropper. Under Pharaonen blev Ægypter, aabnet deres
Havner for Udlændinger, indgik Forbindelser med Grækerne, drak Vin, indtog
som [illegible]
Revolutionerne i Europa, og bragte Riget, ved alle disse Afvigelser fra
de gamle ægyptiske Statskunstens Grundsætninger, sin Undergang i Möde. Schloz. I. 183

[Margin note:] × og gik til Æthiopien, hvor [illegible] af Meroe anviste dem fuglfangst (?) [illegible]. Psammitich sendte [illegible] tilbage, [illegible] saa befrygtet til at forlade [illegible] lande, som [illegible] i [illegible] kunstfærdighed, med Kronningen.

ad pag 12 T. og Nebucadnezar blev til en af de største og prægtigste Hovedstæder i den gamle
Verden; dens Belus Taarn var 179 Fod, og det høieste Pyramide. Den laa allerede
nogle Aar efter Cyrus og Darius Erobringer, forfaldt endnu mere, da Seleucus an-
lagde Seleucia ved Tigris, følge over for det nuværende Bagdad; og nu allene
Nu ligger der lille Stad Hella,
i Ruinerne Steenhoben, en [illegible]
14 Mile vesten for Bagdad, paa dens Plads. — Sendt man, ligesom Ægypterne,
et [illegible] cultiveret Folk; som man der blandt fandtes store Astronomer,
[illegible] Astrologer. Grækerne lærte, efter Herodot, af dem at give
Palæstina (?) [illegible] Dagen i 12 Timer.

[Margin note:] Folkemængden paa Babylons Ag-
rum var, at det maatte aarlig
betale 1000 Talenter til de persiske
Konger Skatter, og give
500 [illegible] Drenge. Armeen
maatte det i 4 Maaneder aarlig
holde til Hæren, de
øvrige 8 Maaneder underholdt
de af de øvrige 19 Provindser.
Babylon var derfor [illegible] fra Krig
for Satraperne.

ad pag 12. Assyrien, nu meest Kurdistan, ogsaa et af Naturen velsignet Land, havde til ældste Hovedstad, Resen, siden Ninive ved Tigris eller Tiger, uhyre stor, som Hebræer og Græker eenstemmig forsikkrer; dens Navn er det eneste, som endnu lever i Landsbyen og Höyen Nunia. Siden saae den de berömte Städer Seleucia og Ktesiphon (v. 296), og efter Arabernes Tider, Mosul. Nationen har aldrig udmærket sig uden ved ~~som~~ begreeb Mod ~~Magt~~.

ad pag 31 ‡ Den mægtigste af deres Colonier var Carthago. Assyriens og Babylons Overmagt forsvandt efter først i den Tid, hvor at Sidon, som i senere Tider Hanse-Stæderne, havde Handelskabet [illegible]; Salmanassar og Nebucadnezar lod dem haardt föle deres Magt. Ochus raserede Sidon, Alexander med Tyrus. Begge Stæder bleve igjen opbyggede, og existere endnu, Sidon som en betydelig Handelsstad, men Tyrus blot som en Landsby; Nationen er forsvunden. — Landet er nu en Deel af Syrien. Under Romerne var Barut s. Berytus berömt som et juridisk Academie. I Middelalderen blev denne Sammes Stad et Hoved-Oplagssted for den levantiske Handel.

ad pag 66 de Idumæer Da Hebræerne vendte om fra Ægypten, nægtet at den Gjennemmarschen. Efter 600 Aar overvandt dem Kong David, men at [illegible], deres Kongerinde flygtede til Ægypten, Davids General Joab udryddede den störste Deel af Nationen; Resten maatte underkaste sig. Efter 150 Aar, undvaltede at under Joram, og forsvarede siden igjen deres Selvstændighed. Efter Jerusalems Ödelæggelse, vendte de og i Contornes Simeon og Juda, og bleve siden deres gamle Had til Hebræerne, endog efterat de vare blevne tilbage. Maccabæerne straffede dem derfor. Siden tabte Folket sig blandt Hebræerne, og [illegible] med dem og endeel drog til Arabien. Hebræernes sidste Konger, Herodierne vare födte Edomiter. Schlöz. I, 210.

ad pag 74. Cimmerier, et ældgammelt Folk, saadsynligviis Moses' Gomer, boede nordlig ad-spredte i Syd-Rusland, fra Don, igjennem Crim, ind til Dniestr. 1200 Aar p.R.c. flygtede de for Scytherne, igjennem Caucasus, over paa Halvöen Sinope, faldt derfra ind i Lydien og × Sardes, men bleve endelig udjagede af Alyattes II. At sam[illegible] Jutland med Cimbrerne at staffe. —

Scyther [illegible] Folk [illegible] efter Moses, 1000 Aar för Darius. [illegible] boede mellem Crim og Donau, paa Kysten og [illegible] ind i Landet, altsaa i Dacien, f. Moldau, Walachiet og Siebenbürgen; f. Podolien og Syd-Rusland. Nogle af dem, f. Ukraine [illegible] og til Crim, f. vare blot Nomader; andre i det

[illegible]

frugtbare Fodelien, og omkring Handelsteder ved Daeper drive Agerdyrkning. 100
Aar før Cyrus, fordreve de deres Naboer Cimmerierne, og satte efter dem, men
toge Vejen af Vagen, og kom igiennem de caspiske Porte til Medien; slog
Cyaxares A. 645, som just beleirede Ninive, og beholdt 28 Aar i Landet, og ødelagde
[illegible] og hele For-Asien, indtil Cyaxares endelig igien fordrev dem.
Ved deres Hjemkomst maatte de fegte imod deres ~~[illegible]~~ Slaver. Ei udbredte de
sig: hele det af Cimmerierne forladte Land mellem Donau og Don, og satte sig
paa deres Kyster, ved Mundingerne af Daeper og Don, grundede Colonister; [illegible]
[illegible] [illegible] dem, lige fra Cyrus til Athen A. 592. [illegible]
de [illegible] Schyter. Grækerne [illegible] Scytherne, med dem
og Darius [illegible] at [illegible], men [illegible] med dem. Da de
men det [illegible] Folk af nogen Betydenhed i deres Nordvestdel, som
Grækerne og Romerne [illegible] [illegible], saa blev sidste Navnet
Schyter: givet alle nordlige og nordøstlige Folk ovenfor Donau og
det sorte Hav, ligesom Spanierne engang indbefattede hele Nordamerica
under Navnet Florida. Alle de ovenfor Middelhavet boende Europaer
kaldte de [illegible] Celter; mellem begge stødte nogle Sarmater [illegible]. Al-
sammen blot geografisk ~~[illegible]~~ Navne. —
Thracier førte engang alle Mennesker, som boede adspredte i [illegible], mellem
Donau og det [illegible] Peneus paa den ene, og det adriat. og sorte Hav paa den
anden Side. Næst Indierne, siger Herodot, var de det største Folk paa
Jordkloden, og vist ikke at [illegible], men de havde forenet sig i eet
Statslegeme. — [illegible] et Udtryk af Cultur. Blandt Pierierne
fandt de første Barder; Satrierne havde paa [illegible] Bierge et Orakel, som ikke
Delphi; begge dyrkede Guld- og Sølv-Bjergværker. Fra Thracien bragte Or-
pheus Mysterier til Grækerne; Zamolxis lærte Geterne Udødelighed. Om-
endskiønt enkelte Græker sig som Colonister paa deres Kyster; men disse
[illegible] de Indfødte aldrig ind i Landet, og [illegible] dem aldrig ind Helle-
dernes Mothentotterne. [illegible] Epirus, Illyrien, og Mace-
donien, samt det øvrige Thracien især fra R. Strymon af, til oppe,
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] (under det [illegible] Navn Dacier) Geterne, ^[illegible] boede i det nuværende Bulgarien,
men [illegible] [illegible] over [illegible] efter Christus. Schlöz. I. [illegible]

ad pag 55.

og meget udviklt sine Landsmænds geographiske Kundskaber; hvis om Donaus Løb og Strømmene [illegible] han selv underrettet! og erklærer det ligefrem for en Fabel, at Jorden skulde være omflydt af Oceanet. — Videre blev Asien [illegible] betydelig, ved deres Handel med Perserne, indtil Persepolis, og ved Alexanders Krigstog, indtil Buchariet, og siden ad mod Ganges; de søgte deres Flaader ned ad Hydaspes fra Nilens Løb, forvexlede Caucasus med Paropamisus, søgte Wolga for en Arm af Ishavet der løb ud i det caspiske Hav, og havde lagt sine Søn[illegible] [illegible] her paa sin Jord, (Diodorus) at han intet [illegible] Herredømmet over hele Jorden. ([illegible] ἀπαθῆς [illegible] [illegible])

Fra en anden Side udbredte Ptolomæernes Handelsflaade sig i det røde og indiske Hav, hen mod Malabar og Ceylon, og Eudox [illegible] det [illegible] Africa. — Men i Asien blev, [illegible] Grækernes mange der anlagde Colonier nesten alle ukiendte, og siden Argonauternes Phaeton [illegible] om det [illegible] Hav, var formodentlig kun en ældre phoeniciske Sagn. — Ved Hjelp af den blomstrende Handelsstad Marseille, omtrent paa Alexanders Tid, ~~[illegible] [illegible] Carthago~~, Euthymenes med Pytho, Pytheas med Nearchus paa Opdagelses-Reiser. Den sidste, en stor Astronom og Physiker, der allerede kiendte den [illegible] Aarsag til Ebbe og Flod, var paa denne Fart ved kommen til Thule, (maaskee Norge) og kiendte vist nok endelig Elven, (maaskee Elben:) Men ingen af disse Opdagelses Reiser havde nogen Følge, og endnu i det 2det Aarhundrede kunde begiendes i Marseille selv, en Meening om Narbonne og Britannien.

Romerne havde, i de 2 sidste Aarhundreder før Christus, opdaget og undersøgt det hele sydlige Halvdeel af Europa, hele Kysten af Nord-Africa, og hele Vest-Asien. Alle de Over[illegible], som paa begge Sider beskylles af det middelhavske og sorte Hav; og [illegible] til Rhinen og Donau i Europa (og i Osten til Caspiske (: Krim, Caucasien, og siden Britannien med [illegible]) var det, som i deres Cancellie-Stiil, ved men af [illegible] [illegible] hedde orbis terrarum og som falder til de eneste Ord, de ikke vidste noget om Parthien og China, til det Ovidius, Fast. 85. Juppiter arce sua totum cum spectat in orbem
Nil nisi Romanum, quod tueatur, habet.
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Grændse, [illegible] [illegible] terra incognita. Men havde de Krig 9 X opdaget og undersøgt det hele store Stykke af Germanien fra Rhin til Elben, og fra Holland til Grundtvigen, og [illegible] første at tale om

21

Venus og Junon, men denne [illegible] var ikke af nogen Vigtighed; Hermann drog Randitterne, 8 Legioner stærk, fra Schlesien tilbage over Rhinen, og allerede i Tacits Tid var endnu Hermans Ære i Sang, ugeflen uddød i Rom. — Men nu efter kommende [illegible] [illegible] ved den katholske Tid, at han en [illegible] [illegible] [illegible] sig fra Elben østlig til Wolga, og derfra sydlig til Indien, o [illegible] [illegible] at sig [illegible] [illegible] Stører [illegible] Halvdel af Verdslokke som en Ubetydelighed. — Schlozer II. 238

ad pag 71. Ubetydelige Stater, ligesom Ungarerne at Glyste, at [illegible], samt og [illegible] [illegible] Magt, o [illegible] at [illegible], Romer og andre Magter [illegible] over til Europas, og før Vinduen og Seyer til Gallien, men [illegible] forbenstforverdigst, [illegible] alt [illegible], at [illegible] [illegible] Mennesker, efter et Menneske, som [illegible], gjorde alle Afskomme [illegible] [illegible] som [illegible].

Disse Krigere og Sangerkunsten samt Arternes og [illegible], o dog endnu [illegible], indtil alt katholske, [illegible]. — [illegible] [illegible] Aeschylus, sig som [illegible] med ved Marathon; [illegible] med [illegible]; [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Xenophon med Herodot, [illegible] alle 4 med [illegible], eller med Menneskeforstand. Herodots Cyrus er en ganske anden Mand end Xenophons, og at denne Cyropædie er ikke blot Roman, er [illegible] mindre end sandsynligt. Schlözer. II. 245.

ad p. 71 + Cyrus lod Perserne, som selv Ønske forvandt, igjen drage hjem til deres forrige det Fædreland; Phocæerne [illegible] [illegible] at udvandre til Gallien, og [illegible] at [illegible] [illegible]. — Schlozer II 250.

ad pag 75. Solæsen [illegible] alt [illegible], men ogsaa [illegible] naget den unaturlige [illegible] Grækernes største Mand [illegible] alle en slet Caracteer. — [illegible] ved Salamis og Platæa [illegible] [illegible]. — Pericles [illegible], [illegible] [illegible] med [illegible] af [illegible], og — [illegible] [illegible] 4 Millioner af [illegible] [illegible]; og [illegible] at aflægge Regnskab, [illegible] [illegible], eller [illegible] sin Aspasia, den peloponnesiske Krig, som var den [illegible] [illegible] til Grækelands [illegible]. — Phidias, den guddommelige Kunstner, [illegible] 2 Gange [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. — Demosthenes [illegible] [illegible] i Folkeforsamlingen for [illegible] Dariker o. s. v. — Schlozer II 264

ad pag 87. Macedonier, Thracernes Brødre, og [illegible] [illegible] fra Grækenland, som længe [illegible] dem Barbarer, droge i deres [illegible] Land omkring, fordrevet i 140 Jarden, da Caranus fra Argos en [illegible], endnu for A. 800, kom blandt dem, [illegible] af dem til at [illegible] sig.

ad p. 265.

og drog frem med 320000 Mand og en Flaade af 2000 eller 6000 Skibe. Efter at de havde hjemsøgt adskillige Steder, og saa ødelagt Athen, tabte de et Hovedslag ved Naissus mod K. Claudius, maatte holde sig tilbage paa Bjerget Hæmus, og de capitulere. — Men alligevel under Aurelian, Zenobias Overvinder, havde de igjen samlet saa mange Kræfter, at denne Keiser, ved A. 274, rømte det forlængst Dacien, „desperans eam posse retinere", hvorpaa Gotherne satte sig fast der for bestandig.

III. Nu saa meget værre det romerske Rige, blive de saare saa meget skrækkeligere. Tacitus slog dem i lille Asien. Probus ved 279, forlægede dem ved Vaaben og Tractater, som Modtagne havde en gothisk Gemalinde. Under Maximian ødelagde de nogle Burgunderne. — Med Galerius fægtede de A. 297, mod Partherne. — Constantin M. nægtede dem de aarlige Tribut de alligevel i lang Tid havde faaet af Romerne, drev dem ud af Thracien, og celebrerede derfor ludos gothicos. — Nu blive Rome og Gothe Venner; mellem hvilke begyndte stor Handel, for med Konst. Constantin opretted af dem et stærkt Corps paa 40000 Mand, som skulde som
Men siden lovløst Uskik, og blive saameget fredsommeligere.
at slaae Licinius. Men A. 324 drog han til Felts med dem. for at redde Sarmaterne, som Beskyttere mod sig fra dem. 4 Aar efter slog han dem atter, og lod 100000 Gother omkomme af Hunger og Kulde, Gother-Kongen Ariarich maatte give sin Søn til Gissel. En anden gothisk Hærfører, Geberich havde overvundet Vandalerne; efter at dem opslog Constantin i Pannonien. — Siden erhvervede Gammel-Dacien, i det medens for at Byens Tid, igjen romersk Højhed i det 4 S. Residens Staden henflyttedes til Byzantium, Nedre-Donau; over i 30 Aar følte man det stærkt til Gothernes Indfald. Først Valens, hvis Modstander Procopius de understøttede med 2000 Mand, krigede med dem 367-69 og sluttede med Athanarik en Fred midt i Donau, hvorved 2 Riger imellem dem Grændse. —

IV. Vest-Gotherne vare det første Folk paa hiin Side Donau, som Veien kom trængte frem til. Fangen Gothiske, som de under Gallien slæbte med sig fra lille Asien, udbredte de første Sæd blandt dem. Under Constantin anlagde Audius, en

Vest, som fra Gotherne er i Forderum fra Mesopotamien, og til med Christne blandt dem. En gothisk Bisp underskrev Concilium i Nicæa. Siden gandt der Gotherne Religionspartier blandt dem, mellem Christne og dem endnu nær Hedningene, mellem Nicæer og Arianer. Ulfilas, af det første Stamme, oversatte Bibelen paa gothisk; 2 Gother, Sunnia og Fretela, førte Sager med Hieronymus om bibelsk Ærinder om den hebraiske Grundtext.

V. Med A. 369 fangede for dette Folk en mærkelig Revolution. De som Staten samlet [illegible], efter at Anførerne, staaet under een Overkonge; nu adskildt de sig under Ermerich, som skal have gjort sig 8 [illegible] med Rusland og Preussen, og deelte sig i 2 Stater: 1, Ostgother, (Greuthunger) fra Don til Dnepr, som bliver under Ermerich. 2, og Vestgother, (Therwinger) fra Dnepr til Donau, som styret under Athanarich. [illegible] uden Anarch. følgt en indvortes Krig uden fra. Med A. 375 kom Hunnerne anvijlkende, og slaaede med et af deres Undertvungne Alaner, fra Don af i om Ostgotherne. Den gamle Ermerich dræbte sig selv: hans Søn Withimer faldt: med deres lille Søn Witerich flygtet nogle til Dnestr, de øvrige maatte følge Hunnernes Fanen, [illegible] det gothiske Krig blev det forvirret. Vestgothen Athanarich flygtede til Bjergene; de fleste af hans Folk udbade sig, med Ulfilas, af K. Valens Tilladelse at gaa over Donau, for at nedsætte sig i det affolkede Thracien. — Schlözer II. 340

---

ad p. 265 x Vestgotherne erholdt den Tilladelse, et af Valens Sendt, som omnavnført, forlangte, med Ærefrygt Sandfærdighed, de et romerske Officerernes Lumpen Angivelser [illegible]. Med dat oprørte de sig allerede med Marcianopel. 9 Aug. 378, vandt de, under Fritigern, en afgjørende Seyer ved Adrianopel, hvor Valens faldt. Nu søgte de i et [illegible], [illegible] Over med at Indføre, da bragte den fell. Ambrosius til at staa [illegible]. Theodosius reddet Staten og bragte en Fred i Stand med dem, hvorefter et stort Tall Tropper til Romernes Tjeneste, men i egne Corps og under egne Anførere; i Navnet Foederati. — Heel Constantinopel var siden opfyldt med Gother. Keiserne [illegible] Familien havde ikke [illegible] med Gother til Patricier og Romere; men ogsaa Hoved-Anfører; og snart ogsaa Cabinettet bestyret af Gother. De sidste spillede ganske Mester over det trege Keiserhof, som af Overfragt [illegible] gothisk Dragt, som [illegible] Keiser Honorius maatte

11

fulgte under ~~[illegible]~~ Straf af evig Landsforviisning. Ustraffet [illegible]
Gaaer Keiserens [illegible] Rufinus ved Ende af Krigerne. A. 395. [illegible]
styrket 100, ved Hjelp af sin Landsmand Tribigild, den anden Keisers
[illegible] Eutropius, og [illegible] et Anslag paa Grændserne, som [illegible]
en anden Gothisk [illegible]. Schlözer II, 349.

ad pag. 6. + Hexaëmeron eller Skabningens Fuldførelse i 6 Dage eller [illegible] udtrykket ved
følgende Vers:

Prima dies lucem profert, locat altera cœlum,
Post hanc stat tellus, quarta duo lumina lucent,
Quinta replet vastum variis animalibus orbem,
Adam parque Deo formatur imagine sexto.

ad p. 45 Hvorledes maatte Menneskene kæmpe med vilde Dyr: [illegible] afbrudt Green, et [illegible] [illegible] til at holde et Dyr fra Livet. [illegible] man [illegible] af Klingen med et spidst [illegible] Metal. [illegible] Landse, et Spyd etc. [illegible] [illegible] at man med [illegible] [illegible] efter vilde Dyr, [illegible] et [illegible]. [illegible] man [illegible] med en [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] med en [illegible], eller en [illegible]. [illegible] [illegible] til at bekæmpe et vildt Dyr [illegible] Jagt.

ad p. 6 xx [illegible] almindeligen til Aar [illegible] efter Christi [illegible] 1656. [illegible] til Aar 2262, [illegible] til 1427, [illegible], som [illegible] til Grund for Aartallet 1656, [illegible] at maatte [illegible] et [illegible] [illegible] ikke mindre end [illegible], da de [illegible] paa Menneskes [illegible] [illegible] paa [illegible], som [illegible] af [illegible]

ad p. 5 § 3 xxx [illegible] Menneskets [illegible]. — [illegible] [illegible] de høyeste Overflade, og [illegible] efter [illegible], [illegible], eller efter [illegible], [illegible] blev tør. [[illegible] [illegible] i et [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] Bjerg og [illegible], [illegible] [illegible] Dyr- og Planteriget, [illegible] et [illegible] [illegible] til [illegible], [illegible] [illegible] Cultur. Men [illegible] Asien, [illegible] et første Menneskes [illegible], [illegible] [illegible] og i [illegible], [illegible] [illegible] efter at [illegible], og [illegible] Mythus [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], og [illegible] paa [illegible] [illegible],

[[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible].

15

:Hindostan: hvor det fortrinligste Clima, den reene Luft, den frugtbare Jordbund
forbundne med de Höyeste Bierge til Udbredelse med Oversvömmelser fra Havet af,
[illegible] mange at [illegible] til aldgamel Cultur i dette Land, [illegible] at tale. Og for-
-holdt mange Naturforskere den höyeste Ryg af Asien, mellem den 40 og 54 °
nordlig Bredde, [illegible] af det sydlige Siberien og vedhængende Tartarie: at be op-
-rindelig Ophold for Menneskeslægten, efterdi den tidligst var beboelig og
sikker for Vandfloder og Vulcaner, og tillige en Rigtig for alle Nord
[illegible] og fordi næsten alle Floder som løbe ud i Verdenshavet, i det
østlige Ocean, i det sydlige Hav og i det caspiske Hav, have deres Udspring
i dette Land, og [illegible] ved Paradis, efter Moses, var saa vidt paa
Land, og tillige et gammelt Sagn [illegible] de gamle Folk giver Menneske-
slægten sin første Ophold i Schytiernes eller Tartarernes Land Lichtenstein [illegible]
f. 10

vide pag 109

ad p. 6. — Ligesom Mennesket gik mere og mere fremad i Fornuft, saa [illegible]
paa [illegible]. [illegible] at [illegible] en anden Tilstand, og længtes efter
om det paradisiske [illegible] som de skiönne Mythos udtrykkeligt siger: [illegible] deres Hænder
ved Restt. 20 d. p. 257. — efter Uvirkelighedens [illegible] og blev virkelige. Derfra tabte Uskyldighed,
Salighed og [illegible], men Mennesket lærte at handle efter For-
nuft i den Sted, de før handlede efter Instinct. —

ad p. 12 de Babylon. ad p. 69. 7. — Norden for Mesopotamien laae Armenien, som gaaer 2 a 300 Fold, hvor Hvede
og en anden [illegible] [illegible] [illegible] 4 Finger bredt Blad, hvor [illegible] og [illegible]
[illegible] og til Höyde som et Træ, og en Mængde Palmetræer tilbød deres
Dadler til Næring, og deres Saft til Forfriskning i [illegible]. [illegible] Euphrat
[illegible], naar Sneen smelted i Armenien, og [illegible] indholdt,
men [illegible] at ødelægge Markerne, derved havde den gammelt Natur
[illegible] at [illegible] af deres Vand, og [illegible] som [illegible]
den [illegible], som førte til Cultur. Mange Aarhundreder havde
maaskee et [illegible] [illegible] paa Sinears [illegible], [illegible] et bestemt
sig til at [illegible] disse [illegible]; [illegible] de [illegible] tiltagende
[illegible] deres [illegible] for [illegible], [illegible]
[illegible] sig til at [illegible] med den [illegible] Euphrat [illegible]
af Naturens [illegible] paa den [illegible]; et Dommer med [illegible] saa mange af
deres [illegible], [illegible] deres [illegible], [illegible] at [illegible]
som [illegible] at [illegible], [illegible] Agerdyrkere, som [illegible]
[illegible] for at understötte deres Dyrkning. [illegible] sig lidt efter lidt med den stolte Euphrat

og paabygge ved Bredden, en liden Stad, beskyttet af en stor Jordvold, som man blot begyndte at kalde Herrens Gaard. (Bab-bel.) Siden nedblev man, mere og mere at komme [illegible] med, og Agerdyrkningen [illegible] [illegible]; de Erfaringer viiste, at det, naar visse Stierner lod sig til Syne, var Tiden at plante, pløye, saae og høste med til andre Tider, saa sluttet man, at Landbruget stod i Forbindelse med Sol, Maane og Stierner. Siden forestillet man disse for himmelske Væsener, og gav nøye Agt paa deres Forandringer; for som en Følge af Tidens [illegible], [illegible] man [illegible] at opbygge en stor Himmelbygning (Solen) en Helligdom, som, om mueligt, skulde naae op til Himlen, for saaledes nærmere at kunne betragte dem. Man byggede altsaa ved Bredden en uhyre Høi af brændte og i Solen tørrede Teglsteen, som man forbandt med Jordharpix; [illegible] [illegible] med Asphalt, og deres Kirkespir, i Retning fra [illegible], og indviede det til Landets Gud, Bel. — Allerede forud man [illegible] adskillige [illegible], da man endelig indsaae, at man ikke kunde naae saa langt man ønskede; og Taarnet kom ikke i Stand efter de første [illegible] — [illegible]. Og beboede deres Guds Præster samme Tempel, for at give Agt paa Bevægelsen, og [illegible] at meddele Indbyggerne dem, og derved blev Belspræster, tid efter anden, forenede Astrologer. —

Agerdyrkningen voxede i Babylon umærkeligen, tid efter anden, at stige, uden at man vidste at angive, hvem Æren egentlig tilkom [illegible]. [illegible] at [illegible] samme Mennesket, valgte man i at senere Tider at tillægge Belus den [illegible], som en blot var nævnt af deres [illegible] eller Bel, [illegible] det, hvori mange af dem [illegible], og deres [illegible] Babylons [illegible]-gud, [illegible] apotheoseret ham.

[illegible] Belus.

Siden forløb for Indbyggerne, ~~rolig~~ urolig Tid (i [illegible] af Nabernes Gamen, indtil endelig en vild [illegible] Nimrod brød frem. [illegible] fra Arabien, og underkuede først Babylonierne [illegible] Agerdyrkere, [illegible] paa Mesopotamiens Grændse. [illegible] af sit Rige, fra de persiske Havbugter, til de armeniske Bjerge, hvori Babylon, Edessa, Nisibis og Ctesiphon [illegible]. — [illegible] 1.56.

ad pag 11 Naboriget, og stiftede endelig Sidon. [illegible] af andre [illegible] Kræfter, og nedsatte sig paa andre Steder, af Vi- og [illegible] [illegible] Phoeniciere. Om [illegible]

17.

Kyst, som i Tid efter anden bygtes, var fra den yderste Grændsestade omtrent 25 Miil lang, og 3 à 4 Miil bred, men Egnen bestod med Meierier, Haver, og Landsbyer, som man holdt Colonier af Staaden. Hassen var henn 3die eller 4de Miil haft man en betydelig Stad, som med den Östlich Strækning af en Anordning og Magistrat, næsten paa republicanst Viis.— I disse Smaa Republiker var den idelige Gang; en Del Velfornöyed vandret ud efter den anden, og nedsatte sig paa andre Steder. Saaledes bebyggedes hele Kysten, og et vordigt Öer.— Det fornemste af disse Republiker var Sidon og Tyrus, som i det ældste Tider i et Slags Süd; efter Omstændighederne forenet snart blev, snart som af et mindre sig med dem, og var efter Tiid bliet ikke før forenede dog alle. Kunst og Smagt havd omslang den største Alle, om National-Guddoms Dyrkelse, den tyriske Hercules tillegned Melkamus og Astartes, (Ba-lius og Manians)

Den hele Kyst var tykt bebygget af Phoenicier, endt om den var Landet indsluttet af romantiske Rammer, da ikke Agerdyrkning var det ille, [illegible] [illegible] samlinger andre Mord at bruge, med Süverts ümaadelige Overflade. De fulgte alle Vind, og blev sikkest om det misformned Sold, Hans Lederaarland hele Verden blev, saa vidt den Kyste lod sig befare.— Fiskes Vævt og Landsbyer[illegible] fandt et Tid navnet og fornæst et Purpur-Löyen, et fabrikeret Glas i Sidon, og hundeet andre Kunstarbeider. Med disse Varer fiskede et Tid i Asia, Europa og Africa, fra Kyst til Kyst, fra Øe til Øe, og tilbyttet sig disse Landes Rigdommer.— Lebanon konvendt dem Skibstømmer, Landsmandene, som man drager efter dem, skaffede dem Materier, og deres Rigdomme skaffede dem Tryghed fra alle Sider, naar et fandt fornødent med Kræfter at omringe deres Luftgrümmer med Bröndene, eller for at lande paa allesteds Kysten. Eichh. W. G. I. 86.

ad pag 63. Han stiftet derfor en Prophet-Orden, hvis Medlemmer, under Direction af en Overprophet, i Stilhed skulle saa tilstaaelig kaldes de første / skulde blive brugt til at opsatte Kristen med Musik og Sang, og til Undervisninger.

Men hans Plan strandede under Saul. Han selv forstod ikke Regjeringskunsten, for ud var hans Skibsreden efter under hans Styrelse, som ikke søgte hans Magter til ikke tilsikt fik sig selv, men Menneskeforskning, ulykkelige. Saul kaldte efter en Tryg, bygget saa Autoritet, og han ikke kunne standse Samuels Omsorg, som allerede var ansatte som Dommere, og med største Ulykkelighed uddelt at afsette Overdommere-Embedet. Det lod til at Sammes Stand blev arvelig; Samuels Famili, skyldes Glysenskap for Embedet i Aarons, og Forragtet allerede Samuels Omsorg, for deres Uretfærdigheder

Regjeringen som de ypperste geistlige Familier. For at blive befriet fra det Præstedespotie, som han nys havde seet, tog Hebræerne Leiligheden i Agtnings en Krig med Ammoniterne, til at forlange Theocratiets Afskaffelse, og valgte sig en synlig Konge. Eichh. ed. G. S. 105

ad p. 63. og salvede i største Stilhed David, en ung Helt af Stammen Juda, til vordende Konge. — Jerusalem, en tilforn Konges mægtigste Støtte trænger sig fra Saul, og søgte at vinde ham sine Anhængere fra Folket. Men hans Anslag vare ved ham, og hans Søn Jonathans Lykke var saa grundet, at Folket ikke lod sig skille fra ham og hans Huus, og selv efter hans Død, blev de 11 Stammer hans Søn Isboseth tro, og med David fulgte blot Stammen Juda af Ambition, for at faae en Konge deraf; maaskee var han aldrig bleven Konge over mere end denne Stamme, dersom Isboseth havde besiddet mere Kraft, og dersom ikke Joab lumskeligen havde myrdet hans tappre Feldtherre Abner af Skinsyge, hvorpaa Isboseth ogsaa faldt som et Offer for Forrædere, og David, 7 Aar efter Sauls Død, blev Konge over Israel. Ed. 108

ad p. 71 og aramæiske Stammer, og bestod, ligesom Phoenicien, af en Samling af enkelte smaae Stater, som enhver stod med deres Herrer dannede, og som en Konge stod i Spidsen for, som igjen sandsynligviis indskrænkedes med en Stad-Øvrighed. — Damascus synes at have staaet i Spidsen for Confoederationen. Syrerne vigtede deres Religion og Producter, som kom fra Chaldæa, f. Alep. de bedste i Asien, og deres Tid, de første som Tyrier og Babyloner forarbeidede til Handel. Deres Landhandel gik fornemmelig til Babylon, og til Hvile for deres Caravaner, opbyggedes Baalbek og Palmyra. Siden Salomo Deres Søhandel drevs fra Elath af paa Middelhavet og fra Elath paa det arabiske Hav. — S. 141

Og kaldes nu Saracener, som af det arab. Ord: Saraka [illegible] men, hvilket var alle med Arabiens Indbyggere

ad p. 10 de Arabia.

Det petræiske og det Arabien var besat med hele Stammer af semitiske Stammer men som ikke havde nogen historisk Merkværdighed. Desto vigtigere var i deres sydlige Dele det lykkelige Arabien eller Yemen, som tidlig opstod en lykkelig Tilstand, ikke alene ved sine kostbare Naturproducter, ved Guld, Edelstene og Røgelse, men ogsaa ved Transit-Handelen med Varer fra Ceylon, og Elfenbeen og Krydder fra Æthiopien. Allerede paa den Tid, da den phoeniciske Handel blomstrede, vare paa Sydkysten af Arabien Aden, Canna og Maraw og i Yemen Sanaa og Saba berømte Handelsstæder; desuden paa Østkysten Gerra, Aradus og Tyrus, f. Bahrein Øerne, berømte for Perlefangsten og den persiske Handel. Fra disse

Arabien kaldtes saa af Chaldæerne, som kaldte det Øer Vesten [illegible], Saracener kaldtes Østlændinge af Syrerne, som Østlændere. # Hele Landet 48000 □ Mile. [illegible] at grunde [illegible] Arabiens [illegible] [illegible] af [illegible]

Slag blev et arabisk, indisk og æthiopisk Vare, fra hvilken bragt til Ser-[illegible] af Midianiter, Idumæer, og saaledes fulgte medens andre bedouinske Stammer. Fra det sydlige Arabien gik Karavaner Vejen over Stapelstaden Petra, som formedelst dens Fasthed, har gjort sig til Stapelstad, og over Albus pagus (Λευκὴ κώμη) eller Hawara i Landet Nedschd; fra det østlige Arabien over Gerra, en babyl. Colonie. Eichh. Ed. 9. 1. 129

19) Nomader. Der kan staa Cult i 8 à 10 dage, som 13 Centum [illegible] i hele Ugen, [illegible] af Lidsler; i som er Ueabrudt Voldsted, Ungdom; [illegible] overflødig, [illegible] godt, den Gaarden [illegible] med [illegible], den Største [illegible] til Braend, [illegible] til Vaskeand, Barken var brugt for sine Tønder og godt [illegible].
ad p. 39.

de Ægypt. relig. de stat.

Et ægyptisk Negerfolk gjæstede vel allerede en reen Tid med sine Hjorde indtil Nilens Bredder, som endnu ikke indtoge det, næsten oversvømmede hele Dalen, formedelst af deres Hjorde blev drevne, og byggede sig Hytter med Bredderne beklædte af det æthiop. Høiland hvor i meget som Nomaderne stedse dragede efter deres Hjorde, og tilsidst som fandt det beqvemmere og mere passende for deres Stiv [illegible] af Cultur, og saa at anlægge sig en Kapel i Nærheden af deres Huler og Hytter. — Enhver Nomadehytte blev tillige Helligdom, hvor den laae, hvorfor den ogsaa ved Vandenes Stigninger med Nilens Oversvømmelser, og til Forskjønnelse omplantedes med Cedere, Buskade, Planter og Blomster, som altsaa noget adspredte ved Strandbredden. — Nomaderne fandt ikke beqvemt, og stedt gjerne et [illegible] Sanghus med Andagten, som forstørrede deres Plantager. — Saaledes formerede Hytterne sig paa flere hellige Pladser og Nye-[illegible], som [illegible] at dyrke den omliggende Mark, og tilsidst ved deres Helligdom. Andre Horders Stifter fulgte ikke Exempel at forskjellige Egne af den øvre Nildal, hvor de endnu være frie Pladser; og saaledes opstode lidt efter lidt, i den af Nilen gjennemstrømmede Dal, en Mængde smaae Colonier, hver med sit Tempel, de ofte var indrettede for aldeles forskjellige Guder, enhver ansaae sin Gud for deres egen Stammefyrste; før som og hver [illegible] dyrkede de Guderne, med et Arrbeid en Deel af Afgrøden. Undertiden fandt det ivrig at visse Nomos[Slaegt] [illegible] Guder. Saaledes lod Sagnene om Ægyptens ældste Tilstand, og deres eiendommelige Forfatning, hvori det først [illegible] i Historien, combinere til at give, de tillige [illegible] som [illegible] for at forstaae og forklare alle de [illegible] [illegible] Underlighed, man træffer paa der.

Nildalen var stedse inddeelt af nomadiske Horder, og i samme [illegible] i Begyndelsen Distrier, de tillige [illegible] af [Tempel-] Sanghus. Deg [illegible] nogle sag [illegible] smaae Stater med en Stifterkonge i Spidsen, de tilligemed hans Slægter [illegible] [illegible] [illegible] det hele Grund, [illegible] den største Deel deraf som Eiendom;

Lüften afsluttet. Tempeler forekomme med egne Guddomme, efter hvilket Landet fra
det i mange smaae Stammer, og i Staten igjen enkelt sluttet Samfundslag,
som ikke havde noget Fællesskab med hinanden, og ikke gik over fra et Land
til et andet. endelig træffer man i Nildalen Lüften Agerdyrkerne, som vakker
Tilfælde undtagen, ikke en Folkeregjering, men blot Tempernes og Præsternes
Forpagtere. Efter denne Hypothese om Naturens og Præste-
staternes Oprindelse Sted, saa maatte naturligviis Meroe være den første og fornemste
Stand i Landet: enhver Tempel maatte, naar et Monarki dannede sig,
fremstaae af Præstecaster; og saae Præsteskabet til ordentlige Raadgivere
og Medregenter. Nildalen maatte efterhaanden, ligesom et stort Tal Tempel
Tempeler, hvoraf hvert var indviet en anden Gud, og der havde et eget
Præsteskab til Opvartning. Præsterne maatte blive et vigtigt Grund-
-eyere i Landet, hvoraf et ansvarligt Tempel en liden Deel til at bestride
sin Hofstat, og Landet maatte blive Domainer og Kirkegods. Ager-
dyrkerne, som stode med Templerne og Ejerne, blive blotte Forpagtere,
som blot Landets aarlige Frugtbarhed kunde erstatte deres allene slette
Vilkaar. Nildalen maatte, fra sin første Bebyggelse af, ligesom
og Blaae Mennesker, Ethiopere, (Negere!) Præster, af hvis Stamme Tempel-
valgter, og Agerdyrkere, med hvis Hjertefamilier nedblive, men deres
Tænk at gjennemstrøjse et sumpigt Egne og østlige Bjerge. — Eckh. Bd. 9. 1.149

Continuation af ovenstaaende.

ad p. 66 d. Ægypt. Hist. Tidsrum Lund, man veed ikke hvor længe, bestod et smaae Præstestater i Nildalen
ved Siden af hinanden. — Hine samtidige Manethos Dynastier i Over- og Mellem
Ægypten — thi Neder-Ægypten var endnu ikke fremkommen af Havet. Stadt
Elm var Elephantine, Theben, This, Heracleopolis og Memphis et fornemste.
Men hvad Skaber disse og andre hans havt, hvorledes et en Stamme forenede
og gav nye adskillede, det veed man ikke nøjst, og det mest formodentlig ikke
nogen et ægyptisk Præster vidste, fra hvem Manethos Dynastienes Skrift sig.
Ikun om Theben og Memphis forse Herodot og Diodor vore historiske Efter-
retninger. —
Theben var altsaa først en af de ældste, mest blomstrende og mægtigste Præstestater
i Ægypten. Det var den først, hvorigjennem der nye Caravanehandel gik fra

Africa til Asien, og de Ørkener, som for det meste bestaae af arabiske Ørkenstrøg
egne Stater. — Præsteskabet var det ægyptiske mægtigste, Ægyptiske Konger næst-
lige i Magt og Anseelse. — Men for øvrigt laae denne Stats største Styrke
i at være aldeles utilgængelig [illegible], thi i den Grændse(?) [illegible] som til denne
Dag hverken Cyrus, Krige eller Barbarer have kunnet ødelægge, laae ei [illegible]
dens hele Magt.
Memphis anlagt som Colonie af Theben. — Af dens Præsteskab have Grækerne
erhvervet deres Efterretninger om Ægyptens ældgamle Historie. Og hvad man nu kalder
Ægyptens Historie, er egentlig blot denne Stats Historie. — Menes var dens
Stifter. Han ledede Nilen i Canaler, og grov for [illegible] dens [illegible]
Ring. Herved stræbte han at [illegible] Mellem-Ægyptens Cultur, og Hele Nedreægyp-
ten og af Havet, thi alt Nilen langt siden, gjennem sine 7 Mun-
dinger i Delta, [illegible] sit Udløb i Middelhavet.
Allerede paa Abrahams Tid var [illegible] [illegible] [illegible], Nedreægypten
er allerede [illegible], om ikke [illegible] og fra Asien af [illegible] [illegible]
over Landtungen Suez. — [illegible] fandt ogsaa [illegible] [illegible] af
[illegible], [illegible] mange af i Asien, som [illegible] [illegible] og [illegible]
[illegible] og [illegible] [illegible] [illegible] Agerdyrkere, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], og egentlig at [illegible], som efter
deres Oprindelse [illegible] [illegible] eller Hyksos [illegible], og [illegible]-
-tet 284 Aar.
[illegible] Overfald, hvoraf Ægypterne formodentlig have [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] at [illegible] [illegible] i deres [illegible] med [illegible] i [illegible]
[illegible] [illegible], at [illegible] [illegible] [illegible] i en [illegible] for dem selv,
[illegible] at [illegible] [illegible] Oprindelse med [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] be-
-[illegible] med [illegible] inden Ægyptens Grændser. — [illegible] efter [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mellem dem, de vare i Sammen; [illegible]-
-[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], som de i mange Aar tillige
vare Agerdyrkere; [illegible] derimod ansaaes [illegible], at de
ikke engang [illegible] Adgang til Templerne, deg maatte først [illegible] efter
[illegible], [illegible] [illegible]; den [illegible] som [illegible] pleiede at [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] som [illegible] og [illegible] [illegible]-
i [illegible]. —

deres Afstye for Hyrder havde allerede fæstet Rødder, forend Hebræeren Joseph kom til Ægypten. Han gjorde Skridt for den kongl. Magt i det mindste i den Stat, hvor han ved sin udmærkede Forstand, og ved sin Indlemmelse i Præstekasten ved Ægteskab, steeg op til Minister. Paa ham havde man kuns overladt Tingen endnu af Præsternes store Grundejendom til at skrive et kongelige Udgifter, og sandsynligt at Præstepolitiken selv havde lagt ham foran mere end det første nødvendige. — Vi havde Privatpersoner endsaa lige i mange Egne af Ægypten, hvor endnu ingen Templer allerede stæ-ner, og de var altsaa en stor Del Grundejere i Landet. Nu afstod Joseph, under nogle indtræffende Aar, deres Ejendomme for Korn af de kgl. Magaziner, og forandrede dem saaledes til Kronens Forpagtere, hvorved den kongelige Magt maatte stige anselige. For at sætte denne Operation igjennem, var maaske Jacobs nomadiske Horde, som paa denne Tid blev draget ind i Ægypten, Kronens Personer og Tingen tjenlig.

Endelig lykkedes det de gamle fælles Stammer, igjen at fordrive Hyksos. For nu at sikre Ægypten for begrænset Overfald fra Asien, an-viste man en begrænset Stamme, som skulde skulde blive imod Araberne, et nedsat lige Pladser i Nedreægypten, og paa den Ugrensede[?] ..., som for en Del af Asiaterne skulde dyrke det ikke anvende kunde. Sin begyndte Beduinerne til alle Opmødt Genvordighed mangled det ikke, da Ægypten endnu om var omgivet af Nomadekaster, og da det nu som for blot skulde kun Araberne, og de dyrke Jorden (: saaledes immer Rester Beduinernes Overmagt, og havde blot Koste slippe at bringe dem saaledes til Jorde, Palæstina og Mermotkyben ... ... Ved denne Hypothese om Soldaterkastens Oprindelse bliver alt hvad der om den fortælles, begribeligt. Hvorimod aldrig denne Soldaterstand, som i Josephs Tid ikke existerede, som paa Moses Tid, fremtræde i Historien, naar kunne findes.

At nye anlagte Stæder og Fæstninger, som til denne Soldaterkaste vare nødvendige, og især at de findes som omgivne Begreb, ikke ved lovlig Tilbrug, gjorde det nødvendigt at bruge et Folk i Nedreægypten forend Kronen til saadt Arbejde. Af Særlighedens Hensyn forlod Hebræerne, under Moses, Ægypten, og formodentlig af samme Aarsag gik mange fra Europa med en Hob Sæder til Attica. — Eichh. Al. G. I. 152

25.

ad p. 67. x
Herom vil f. Ex. tiene Fortællingen om de 1700 Skrivere, som fødtes paa samme Dag som han, & som Sethosis lod opdrage med ham, for at danne sig dueligere Officerer. Samme vil her føre 600000 Mand 27000 Vogne, ~~ad p. 67 x x~~ 400 Skibe, da ad p. 67 x x og Ægyptens nyere Staat desamt m. m.

Sesostris har maaskee blive nævnt en fingeret Person, som Præsterne gave Ord for at tillagt alt de Forandringer, de efterhaanden selv havde troffet, ligesom den babyl. Belus, og den assyriske Semiramis; de behøvede en saadan Mirakelmand, for ikke at være nødsagede til at tilstaae, at de selv ved slig Ægypten havde sin Forfatning at takke for. Eichh. W. g. I. 160.

Allerede Cheops stod i Forbindelse med Palæstina, & en endnu nøyere en af hans nærmeste Succ., som Salomos Svigerfader; ved denne Tid gjennemtrængte Tømmen Ægypten. Den gamle Hovedstad Theben gik sin Forfald under, og Nedre-Ægypten kom nu til Syne. Nu førte Pharaonerne Krig, og tænkte paa Erobringer. Susen (s. Sesak:) noemt allerede et Krigstog til Jerusalem A 978 a. C., og havde med, om ikke Sabaco, opfordret af en Pharao, som tænkte at spille Krig mod Æthiopien, derefter fik Indfald i Ægypten; de listede Bocchoris (s. p. 78.) Throne og Liv; thi Sabaco viste sig ikke som en vild Krigsherre; de ved Opfyldning skrev han angrebet Ægypten, da han ikke efterlod andet end Spor af en mild og dannet Fyrste. Dæmninger, Canaler & [illegible] bygninger, sigtende til Borgerstatens Afskaffelse, da han igjen drog tilbage til Æthiopien, sit Fædreland. ib. 162

---

ad p. 67. c.

Anseelse, at de Haandværkere aldrig, som Psammetichus & hans Succ. viste det; thi det afskiltes nu fra Kongerne, da de maatte blive i Memphis ved Vulcans Tempel efter man & hørtes klaget Præsterne over deres Kongers Ugudelighed, de i deres Mund var det samme som Mangel paa Lydighed mod deres Villie.

---

ad p. 92. re Carthag.

afrikanske Kyster, udmed sin Agerdyrkning, som de i Begyndelsen blot drev paa Markers frugtbare Gebeet, og underkastede sig mange nomadiske Stammer, deels med Magt, deels ved fredelige Midler. Paa øster det endnu kun lidt Staad opfyldte alt sig meget med Indbyggere, saa fandt den fattige Borger en Føde til saadanne Steder, hvor man kunde dog ej mere end at give sig til deres Ophold, & indrømmede dem Land til Opdyrkning mod en aarlig Afgift af Korn. Agerdyrkning & Handel blive fra Begyndelsen af fuldt et Øyemed, hvorom den carthag. Stats Interesse dreyede sig.

I en saadan Stat, med en Konge i Spidsen, havde Spæringer den Adelens, og en Sidestand har formodentlig omsider den kgl. Magt til Indskrænkning. — Hvor ikke Stand, med Tegnene. —

de publikes oprindelige System, snarere at udbrede sig videre for at befordre

Handel og Velstand, frembragte (stiftede) det, (udlagte) med deres Regjeringsforandring. Carthago ... ikke alt synderligt dannet indtil de senere Tider, forenet blandt de ældre Colonier, som de havde besøgt med Lybien eller Handelsstæder efterhaanden lægger. — Fra Østsiden strækker Byzacium eller alle disse Agerdyrkende Colonier i Handelsstæder og Byer og fuldkommen dannede Carthaginenserne, og først disse Libyphoenicerne; paa Syd- og Vestsiden derimod var det ikke saa let at omdanne dem, ... forblev ... Carthaginenserne var hen til disse Egne. — Det carthag. Gebeet strakte sig fra Vest ved Gebirget til Syrene, saa over et Handelsmangfoldigt Egn, hvor kun Nomader boede. — Ved Syrte handlede Staten med dobbelt Nytte; at tvinge den til Fred med Cyrene, og føre den Caravanehandel gjennem det indre Africa. —

Til Øer henlægges etablerede sig Carthago efter hverandre, først Sardinien, Corsica, Malta, de baleariske Øer, og andre Øer i Maaben ... og om Africa, og ... med Sicilien. — Carthago sørgede, da det var kommen saa vidt, for de skjønneste Frugter for verdslig Magt, det var i Stand til, paa den Tid, at foretage 2 af sine største Expeditioner. Hanno seilede 570 a. X ud med 30000 Libyphoenicer, for at fortsætte de Colonier, som ... anlagte paa Nordkysten til Hercules Støtter, paa Vestkysten af Africa, og ... udi ... Colonier, for at være i Stand til at modsætte sig Africanernes ... Anlæggelse. Fra Cerne fortsatte Hanno sin Opdagelses-Reise til Senegal og Gambia, og saa til Negerkysten, og begyndte derved Veiladen til Guldlandet, som man siden saaledes med største Hemmelighed, gjentog. Paa samme Tid som Hanno, løb Himilco ud, for at anlægge Handelsstæder i Portugal og paa Vestkysten af Spanien, hvilket ogsaa lykkedes, men om dens Opdagelser ... vi ingen Efterretning. Ei mangled Carthago, for at faae Herredømmet over Middelhavet, uden Sicilien, hvorom de vedholdt Kamp indtil de romerske Krige. Eichh. Gl. G. I. 180

f Om det Spandske med Pyrenæ forstand ... fabelagtige Historie om Bivdernes Philæni, der lode sig hellere levende begrave, for at sammes deres Fædreneland

Sardinien ... et ... og ... ikke at Sjæle. Men siden at ... blev for ... at de ... sig ... — Forbere... — ... men for ... ved ... kunne sig igjen. ... Opdagelse hemmelige, og derfor det vanskeligt at sige hvorlangt det er komne.

ad p. 74 Se Spar. Eichh. Gl. G. I. 196.

Asien mellem det Caspiske og ... Havet ... Beboerne ... Fra samme ... og af samme Nation, men ... forskjellige ... som ... til hele Asien, og disse, efter nye Erobring til ... Landet ... til forskjellige ... deres Danmark, som ... forskjellige ... dem, i forskjellige Afdelinger, og med forskjellige ... som ... forbleve ... det var ... Herrer af een Magt, ... i samme ... saa stor Forskjellighed i Sprog, Religion og Sæder.

Samme Orm i det Ægyptiske Sam.

Den første Vandring over Broggien gaaer Thracien fra Indvaanerne, som derfra udbredte dem videre i Europa; og vel og, ved at sende Colonier tilbage til Asien, besatte mange Steder paa Kysterne.

Ure anden senere Folkevandring gik til Peloponnes, og udbredte sig til Baeotien, Thessalien og Macedonien. Man kaldte disse først ankomne Horder, [illegible] [illegible]: Pelasger; blot for at skille dem fra de thracisk-phrygiske Horder. I Peloponnes anlagde de Sicyon og Argos, og siden i Arcadien en Stad, fra hvilken eftervar Oenotrus og Peucetius gik med to Colonier til Italien. Fra Peloponnes gik Pelasger under 3 Anførere, Achæus, Phthius og Pelasgus til Nord-Thessalien, og stiftet Achaja, Phthiotis og Pelasgiotis.

Disse Horder havde mange Vanskeligheder at kæmpe med, Naturen, som tilstødte dem som Vilde, naar de ikke beskyttede sig i Vinteren, eller anstrængende Horder, som fortrængte dem, Oversvømmelser, som den Deucaliske, Ogygiske.

---

l. 101. Grækerne selv vare oprindeligen vilde, som [illegible] deres egne Sammen i Syrien, [illegible] deres Bemærk(?) [illegible] at [illegible], og som boede i Huler eller Hytter, indtil de fandt paa at bygge Huse af Steen. De beskjæftigede dem med Fædrift, Jagt, Fiskerie, med Krig, og paa Søen, med Sørøverie. Dengang Huusfader var uindskrænket Herre i sit Huus; Hustru og Børn vare Slaver, og Qvinder blev ikke heller i [illegible] stilt i Rang i sit Sted. De kjendte ikke alle kunstlede Byggemaaderne, ikke engang at kjende(?) ^(stædse) Metallers Brug, og forskaffede sig, hvad de ikke selv besad, ved Rov og Løst. — De holdt sig sammen, Stamme- eller Familie-, og regjerede patriarkalsk. Kun for en almindelig Krig valgte de sig en almindelig Anfører, som første Mand afløste. Efter blev saa, enten i Fred, i Oppdrag, og af Taknemmelighed overlod man ofte hans Værdighed til hans ~~Børn~~ Descendenter. Ingen nød hellige Dommere, og anordnede Offere. Ved Forsamlinger, og Offermaaltider havde han Forsædet, af Byttet den største Deel, den største Ære, største Stamme og de talrigste Hjorder. —

~~l. 107~~
ad p. 75 x. Mange Stæder, som fragtet(?) for Troja, og de havde imidlertid Sider, fandt ved ^x Tilbagereisen i Kolgernes deres Huse, mange fandte, ved Hjemkomsten, Sønnerne i Besiddelse af deres Eiendomme. Hvorved opstode Krige. Lange Kampe Stamme mod Stamme. Hele Folkeslag bleve udryddede, andre maatte rømme deres Besiddelser, og søge nye Boliger. En Stammes Vandring fører altid flere efter sig; for Sydhenland var saa: Opstand. Aeoler vandre til lille Asien, Heraclider til Peloponnes, Achaeer til Achaia, Ionier og Dorier til lille Asien. 207 Aar, fra 1124 — 907 a. C. havde Grækenland ingen Ro. I Athen opstod Magna Græcia

24 26. ad p. 75 x. Eichh. A.g. 1. 216.

Efter Heracliderenes Indfald i Peloponnes gik Grækere fra Arcadien og andre Dele af Grækeland til Italien i Egnen om Neapel, et dog ikke meget i Tal, hvorimod de fra største Deel. Fra Euboea blev Cumæ anlagt, som ældst af alle disse Colonier; af Chalcidenserne, Catana Aº 726 a. X. Naxus, før Ch. Fødsel Aº 742, og af denne igjen Leontium; af Messenier og Chalcidenser anlagdes under den første messeniske Krig, Rhegium Aº 741. Zancle af Chalcidenserne samme Aar, ~~i disse~~ Messana af Messenier, 653 a. X.; af Achæer og Troezenier stiftedes Sybaris [Aº 716, af Sparta Tarent 705, ~~af Phocæa~~ Locri 684, af Phocæa Elea og Velia 533, af Doria, Megara 732 Gela 675, af Gela igjen Agrigent 578, af disse igjen Camerina 577 af Corinth, Syracusa 731 a. m. fl. Croton paa Østsiden af Italien, i Syd for Sybaris, af Achæer 701 a. X.

[anlagdes efter 210 Aar af Croton, igjen opbygget af Athenienser og andre Græker 444 Aar a. X. og beboedes med Navnet Thurii.

Under alle disse Svin- og Udvandringer forandredes alle græske Staters Regjeringsform, Sparta undtagen. I Begyndelsen havde de alle været monarkiske, siden et rigere udviklede af patriarchaliske Regjeringer, eller grundede af Doriens Østen, og Grækelands Omvæltninger havde i det seneste Aarhundrede udlagt i Auspicie ved deres Fortegnelse til Land og Vand. Da et Folk nu var opvaktet uden for Landet, saa at Grækeland udgjorde en Sum af frie og selvstændige Stater, og saa efter kunde det nu for Mindre frast(?) Enevoldsmagt, og vilde føle ved Augrebet i Friheden et større Magt end deres Landsmænd, og naturligt de til at undertrykke dem. Siden vildt Kongerne i Grækeland opløste sig til Despoter, eller snyglede Sceptre imellem Frihed og deres. Det satte sig derimod, og faaet grundedes Borgerstanden under sættes Regjeringer og faaet i sin Beskeed for de største Deel af Peloponnes til de nordligste Egne af Thessalien, under et forskjellige Modificationer. Kun Sparta beholdt sine Konger, og indskrænkede deres Magt.

Formed var det Baand opløst, som tidligere havde omslynget Hellenerne ved de haugelige Herredsfolk; og det blev kun ringe Forbindelse tilbage, med Ammefsamlinger, Hellenernes amphictyoniske Landdag, Bœoterne i Panbœotium, Achæernes, og Ætoliernes Forbund o. s. v. Snart at være opløst, stilles et mindre Stæder sig, saaet forvilles, saaet tvungne til Hovedstaden i deres District, f. Bœotien til Theben, Laconien til Sparta, Messenien til Messenia o. s. v. at følge disse i Krig, og søgtes derimod af dem, men straffedes ofte exemplarisk, naar det blev adlydt ikke mindste Villie.

Saaledes grundedes de græske Fristater, og forbindelsen opretholdtes

iggen mellem de geistlige Stater, men den betydeligste Aarsag var ukyndighed. Den begyndte hvorimod en saa kaldet Hellige-Krieg. I Stedet for længer, undertrykte han nu Paverstendighed; Anarchie, alles Krieg med alle, Krieg, hvilket ikke mindst svarede stille, med sin utøilede Krigsbefaring, at Almindelighed. Hver Stat vilde ikke adlyde et Hoved, men meget mere Sammenhengen Staterne opstod en bellum omnium contra omnes. Kongen Kampede med Kongen, Staden med Staden, et hver Stat med et Land, Krig med selvstyrelse. Fellesskabet havde ingen Midler hvormod. Amphyctionernes Raad skulde, en Confoederation af 12 hellenske Stater, med Magt at modsætte sig enhver Landets forstyrrer, og foranlede at gribe til Vaaben med hverandre. Iphitus forenede de olympiske Lege for Hellenerne, for at man i det mindste fra Tid til anden, under denne Fest, ved et almindeligt Fredsbud kunde erholde et Ophold i Fiendtlighederne.

Og blev ingen der formaaede saaledes Spartanerne til uimodstaaelige Krigere, og disse, ved Messeniernes Overvindelse, mest blev den mægtigste Magt i Peloponnes, og derved i sit Forhold stod Tiden af, og endelig Slaget ved Platæa, (814–479) naar Spartanerne et almindeligt Anseelse i Grækenland, baade Krig og Fred, og fuldkommen enhver, som vilde antaste de mindre Staters Frihed.

Men hvorimod forlængede den længste Krig i Grækenland, og deres Grundvolde opstod, indtil de og fuldkommen begyndte at udbrede sig.

ad p. 14. Ved Theben med Bœotiens Hjelp, befæstet det ætolske Forbund. Phocis først i det mindste med det delphiske Orakel, og det amphyctioniske Raad, kan Perioden neppe opnu komme.

ad pag 93. x Evander bragte Aboriginerne, Kunster og Indretninger, og Bogstavskrift med sig til de andre vare Aboriginer. Selv Sagn efter medsatte, og under Arcadier indvandrede Hellen-Stamme, Pelasger, (Skari) (som brug) med Evanders Colonie paa det palatiniske Høi, de første, som i det ældste Rom, som den capitolinske.

ad p 94 xx I andre Italien henvendte sig trojanske Fyrste Antenor med Henetene, (Venetene) fra Paphlagonien, som havde taget under Troja, i Illyricum. Henetene drog fra sig igiennem Liburnerne, forte det Krig mellem Po og Alperne, som de endnu nævnte til Illyricum, Aquilejae, og byggede Patavium.

ad p. 93.
de Etrusker.

Erobringer vare ikke Etrusk. Dag, de beskiæftigede sig helst med fredelige Indretninger, Handel, Kunster og Agerdyrkning, [illegible] Kysten vare meget bekiendte. [illegible] over hele Italien, [illegible] til Campanien [illegible] Handelsstæder.
Ingen enkelt Stat maatte uden Samtykke af de Forbundne [illegible] eller [illegible] af dem allene giort til en Krigs; da de havde [illegible] alle i det mindste [illegible] [illegible] Tilladelse til Anførsel, [illegible] og [illegible] Feltherre; de havde det lette Tilløb, [illegible] [illegible], og [illegible] at blive Krigs- og Folkemagt. [illegible], og flere af deres Indretninger, som [illegible] blot Omstændigheder, mere [illegible] Midler, hvorved de [illegible] at forbinde Religionen med Staten.
De, som et [illegible] Folk maatte [illegible] for [illegible] [illegible] at forandre. [illegible] [illegible] for [illegible]
ad p. 124. ad pag 23

De ophøiet Sangt, Kapløb med Vogne, theatralske Forestillinger, Musik og Dandse, og forplantede den skiønne Kunst til Italien. De byggede efter den vaar doriske Ordnen, og forandrede den til den toscanske; de opførte prægtige Gravhvælvinger, Statuer, Amphitheatrer og Stadser, smykkede dem med Relief og høie Billedstøtter af Metal, som de [illegible] [illegible]; men som endnu Offerskaaler, Drikkekar og Vaser, Malerier paa Vaser af brændt Jord efter etruskisk Manier og af et kunstigt Metal, som [illegible] de kunstigste Kunstnerhaand, da de saavel [illegible] malte som i det [illegible], [illegible] Mestere blev glemt af Grækerne. —

Omtrent paa den Tid da Tarquin. priscus regjerede i Rom, var Cimmererne (Kymberne:) fordrevne af Scytherne fra deres oprindelige Bopæle, trængte til Gallien, og havde der nedsat sig blandt de [illegible] Indvaanere. Men da det udyrkede Gallien ikke kunde ernære en saa stor Folkemængde, saa maatte endeel af Indvaanerne søge et nyt Fædreland, og just som de vare færdige til Opbrud, indbød den med sit Fædreland misfornøiede Aruns af Clusium dem til at komme til Italien. Bellovesus samlede i Bituriginernes Land (det nuværende Dauphiné og Lyonnois) 7 galliske Folkeslag, drog med dem over Alperne (der hvor Hannibal siden passerede dem), slog Etruskerne ved Tessino, og byggede Meyland og andre Stæder. Andre Galler fulgte efter, og de toge snart det Land Italien, som efter dem blev kaldet Gallia cisalpina (Overdeelen?) til langt ind ad Alperne. [illegible] Aar 1266.

Med de græske Fristaters Oprindelse, der vare en skiøn Frugt af en lang politisk Experimenteren, vandt den [illegible] Tilstand [illegible] noget. Med den voxende Omsorg for Personers og Eiendoms [illegible] de første Udspring af Menneskerettighederne, i hvis [illegible] [illegible] despotiske Regjeringer tidlere havde søgt sin største Styrke. Men [illegible] med Sikkerhed for Personers og Eiendoms gik den [illegible] [illegible] i Almindelighed ikke ud paa, og den politiske Frihed, eller [illegible] Deeltagelse i Statsstyrelsen, hvormed man smigrede Folket, var for [illegible] [illegible] eller [illegible], [illegible] Optimaterne Folket, eller Folket Optimaterne, og selv i Demokratierne var Folket et Redskab i enkelte Demagogers Hænder. De lykkelige Tider i de græske Fristater

varetlaas paalægge, som Vaterne [illegible] ædelt ægte Patrioter [illegible] Styrelsen ovendrage [illegible] og [illegible] med fuldkommen Fortrolighed til deres Visdom og Indsigter. D. Vatrene [illegible], var [illegible] med et [illegible] Lyksalighed. [illegible] faa med deres Ansaug i Vægtet, og indviklede deres [illegible] [illegible] Aandelighed, [illegible] i udmærket [illegible], enten for at [illegible] [illegible] fra deres Statsbestyrelse, eller for [illegible] at give [illegible] [illegible] og [illegible]. Eichh. [illegible] 1. 303

ad p. 71.
de Cyro-
Navnet Cyrus eller Kyros
[illegible] for at [illegible] af [illegible] Kyros [illegible] Mederne
[illegible]

Cyrus, eller [illegible] Kyros v. Khores af Khor v. [illegible], [illegible] hans [illegible] Navn [illegible] Agradatus. [illegible] [illegible] og [illegible] mod [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] Magier, oprindelig [illegible] mediske Stammer, [illegible] for Cyrus var [illegible] til [illegible] [illegible] Persser. [illegible] [illegible] [illegible] Drømmefortællinger og Offerhistorier, [illegible] i en høyere Grad i den nye Stat. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] Udfordringer, en civil, og en militair. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible] i [illegible] [illegible] og [illegible] Patrioter, og militair [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Eichh. [illegible] 1. 315

Hvad de [illegible] -
-dien [illegible], at all-
-ent Cyrus [illegible]
-[illegible]
Xenophon [illegible]
Cyrus [illegible]
[illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible] [illegible]

ad pag. 72.

Krige med [illegible], som [illegible] militair [illegible], [illegible] at [illegible] [illegible], og at [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], at [illegible] og [illegible] for deres [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] i [illegible], og [illegible] alle [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible], at [illegible] for godt, [illegible] [illegible] Ættemænder. [illegible] [illegible] baade den civile og militaire Magt, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible] [illegible] Befalinger, saalænge det [illegible] for godt. [illegible] ikke [illegible] Alexander [illegible] den persiske [illegible] ikke længe [illegible] staae. Statsraaden [illegible] saa [illegible], at [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] efter Monarkens Befaling, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ad p. 103

[illegible] med Død og [illegible]. For at [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] med Ild og Sværd. [illegible] med [illegible] og [illegible] [illegible], som [illegible] [illegible] [illegible] med [illegible] Parcallas Død, [illegible]

Nationen sluttet Fred. Men omsider blev denne Krig dog Atabanis Un-
-dergang. Skjønt af sand Krigsfolk var faldne, ikke mod Kongen, og i den
sidste Formodning, ikke at finde for Modstand, opvakte en Kamp, man
kaldte Xerxes, Ardschir og Artaxerxes, et Oprør, hvori [illegible] Persien deeltog.
3 Slag kampede Atabanus med Ardschir, men blev slaget, fanget og
henrettet. Eichh. W. G. I. 483.

---

ad pag. 101 de Carthag.

Da et fyrstlig Aristocratie blot bestaaer at Rigdom, for at med den [illegible] fremmed Rigdomsgjerrighed, [illegible]. Omtrent 250 Aar før Statens Under-
-gang bragte dog ikke underlagte Sold med sine Urolighed Senatet til
den Beslutning, for altid Held at afskaffe Magten. Man nedsatte
et Statscollegium af 105 Jagtmestere, som skulde vaage over Senatets
Opførsel, og som skulde kunne fordre Rapporter og Feldtherrerne til Regn-
-skab for deres Opførsel i sin Autoritet. Magt omtrent til Ephore-
-nes. Dette Statscollegium udsaa sig igjen i Centumviri, ferner udvalgt
Komiteer med 5 Præsidenter: for at forøge Folkets Rettighederne i
alt Opfald. [Man ser i et nyere Exempel, Venedigs Statsforfatning havde meget lignet Carthagos] Men da dette Statscollegium besatte [illegible] Raads-
-mand, da ansatte denne Sovereinitet, saa skulde den føre Aristocra-
-tiet. Hannibal søgte vel, efter en auch [illegible], at tilbageføre
[illegible] denne Mangel, men Staten var da allerede i sin Afmagt,
hvoraf Romerne ikke mere lod sig [illegible]. Eichh. W. G. I. 413.

---

ad p. 44. de commerc. Carthag.

De Handel fandtes at [illegible] Asien til Syrus, og efter denne Undergang, paa
alle asiatiske Kystlande ved det østlige Middelhav; i Europa, til Spanien og England, til [illegible] og
et preussiske Kysten; i Africa paa hele Nordkysten, og efter at Hanno og
Himilco havde givet deres Colonier en første Bestemmelse, og langs
Vestkysten, til Senegal. Allevegne, ferner, til Vedtaget for deres Handel,
Factorier, som, i Følge den [illegible] og [illegible] Kjøbmands-politik,
[illegible] af Castellen, for derefter at kunne [illegible] i
Afhængighed og Afmagt, og [illegible] man maatte [illegible] til [illegible]
den [illegible] Kjøbmands-[illegible] [illegible] aristocratiet [illegible] [illegible], at et aldrig [illegible]
et Kjøbmand. —

Da gjorde Carthagineserne og da [illegible] [illegible] i Handel og
Søevæsenet, at [illegible] til Astand i fremmede Lande, [illegible]

Der det Oprettede Carthago be-gyndte at ville [illegible] en nødvendig Stat, var det med den. Da det blot var en Stad, vidt [illegible], som kunde den faller. Det [illegible] ikke i samme [illegible] Befolkning, Indbyggernes Fædrelands-Kjærlighed. Den [illegible] maatte at stride for med Leiede Krigere, der efter, naar det ikke opfyldte, [illegible] Staternes med-[illegible], [illegible]. De vare Borgere som til at [illegible] [illegible] Carthago, at [illegible] Borgerskab fremmed til Krigen, [illegible] Gørforere, [illegible]

31 ere store asiatiske Stadmagt, ... søgte endelig ... følgende afric. Stammer. — Fiendlighed mere men lappet ... Marked, alda almindelige ... Barbarer iblandt med Carthag. alle deres Menstremørke, alle ... Byger, ... sunder mere i ... som ... de Carthag. ... ... Stat, ... af det

Italien, for forhindrede at fange, det første Stød ved Massilia, det sidste ved Thrasi-

Latiner og Greker, som uafladelig, [illegible] med Magt og Eenhed ... [illegible] ... at

... ... fra for Carthagers Opstallen. — ♰ 416

Allerimægst straktet Carthag. efter at komme i Besiddelse af hele Sicilien,

og derved [illegible] uindskrænket Herredømme over Middelhavet. I Sicilien

31/ ♰ Allerede i Mellem, Lengere forøget fra Rom, som staae først ... 28 Aar før Kr. ... Grek., [illegible] ... af Om, som man ... af den Eenhed, ... deres ... Romernes, ... med Romerne. — Denne Eenhed ... ... at [illegible] ... Besiddelse af Landen. —

... ... Carthagenienserne

... ... Grækerne ... [illegible] ... ... og ... Carthag. ... Carthagers efter de ... ... de ... ... Carthagenienserne

dem fraudulentis & men-daces. —

... sig efter ... ... i egen ... [illegible] ... til ... af Dem. — Imidlertid [illegible] Syracus ... ...

... ... at Monarkie, og de, ved denne ... [illegible]

... ... Carthagers Købmandspolitik til at ... [illegible]

... Agrigent og andre Stæder, og at ... Sicilien med ... ...

... ... nødvendigere end nu, da Syracus ... ...

... ..., og ... Italien og ... ... at ... ..., ...

... ... i Stand, ... Carthag. ... ...

i Middelhavet, og ... ... Besiddelser der. ... ...

med Dionysius den Ældre, ... fra Carthag. (mellem 410 — 368 a. X.) ...

Dionys den Yngre ... ..., ... indvortes ... med ...

... ... til Carthagers ..., ... den corinthiske Timoleon

fordrev Dionysius, og med ... ... at ... Carthagenienserne
(og som derefter ved Crimesus ... ...)
... fra Syracusas ... (mellem 345 — 340 a. X.) ... ...

... ... Agathocles, ...

... til Africa, og at ... Carthagers ... ... (311 — 307) ...

Nationen sluttet Fred. Men imidlertid blev denne Krig dog Aetabanis Undergang. Ingen af hans Tropper var faldne i det mindste Slag, og i den sikkre Formodning, ikke at finde nogen Modstand, opreist en Uenighed, men begyndte Perser, Ardschir og Artaxerxes, et Opror, hvori han Perserne drak og slog han og Artabanus med Malallena, som blev erslaget, fanget og

ad pag.

de Cart

[Man vil i et ny Citat, i Venedigs Statsforfatning finde meget lignende Carthagos

alle Aftalt. ..[Men da alle Uroligheder besatte af Ødelse-mand, da ansatte dennes Consul, saa skulde den for Nationen ikke stort. Hannibal søgte vel, efter den anden puniske Krig, at hjelpe paa denne Mangel, men Staten laa da allerede i en Afmagt, hvoraf Romerne ikke mere lod den komme sig. Heeren Vol. 1. 413

ad p. 44. da commerc. Poltg.

De Handel fandt at bl. Asien til Syrien, og efter denne Undergang var alle asiatiske Kystlande ved det østlige Middelhav; i Europa, til Spanien, England, til Provinsen og et preussiske Kysten; i Africa paa hele Nordkysten, og efterat Hanno og Himilco havde gjort deres Colonier en heel Beskrivning, og begge paa Vestkysten, til Senegal. Allerede før stiftede de, til Handel for deres Handel, Factorier, som i Følge den mistænkelige og ivrige Kjøbmandspolitik, for det meste bestod af Castellen, for desto lettere at kunne holde dem i Afhængighed og Afmagt, og hvor man maatte tænke den vis til Staden den faedt Kjøbmand-aristocratiet eller ander sandan Craag, at et aldrig havde kunnet blive Magt. — Men gamle Carthaginienserne og da havde ærgret sig i Stilling

Fra det Øyeblik Carthago begyndte at ville være en nødvendig Stat, var det ud med den. Da det blot var en Stad, ikke Fred, som kunde den ikke indrage ikke til samme Grund. Desuden Tiden ligger uagtet Indemalandets Herlighed. Ane ingen maatte at stødes paa med Rigdom, den efter, men det ikke udgjorde, mindst Nationens med-Fælles. Der vare Omstændigheder som til et seldeste Citat, hjelpe Carthago, at gjenkomme Ødelæggelse fremmed til Erlaget hver ufeilt-ubojelige Factorier, indgaaende et vare i Eldye, paa ikke tolde fort Asland i fremmede Lande, visse hvor faaende og gjennem ...

Italien, som sedermera [illegible] at freda, ett först med Massilia, ett sedan med Etrusker, Latiner och Spanier, som nästan ständigt med Magt och [illegible] angripit [illegible], att [illegible] deras Rike [illegible] för Carthagos Anfallen. — ╪ Justin lib. 4. [illegible]

Allramest strafvade Carthago efter at komma i besittning af hela Sicilien, och derigenom för oinskränkt herravälde öfver Medelhafvet. I Sicilien blomstrade gamla Colonier, som först voro anlagde efter de phoeniciske, och andra [illegible] i [illegible], hvilka de phoeniciske, som Carthago [illegible], med Köpmanna[illegible] [illegible] fordom, Carthago begagnade efter de förändringen af dessa stora Staden † De [illegible] at [illegible] Grekland med sina Myriader, antogo Carthaginienserne med glad [illegible] Uppfordran, att angripa Grekerne på Sicilien, medan den [illegible] bada Grekland, [illegible] med denna [illegible] at kunna [illegible] Xerxes öfvriga [illegible], men [illegible] Xerxes Myriader nederlagde af Grekerne, så Carthagos [illegible] af Gelon, en [illegible], [illegible] sitt [illegible] fäderneslandet ^Syracusa^, andra som Republik, och Carthaginienserne [illegible] efter [illegible] [illegible] till [illegible] af [illegible].— I medlertid blef Syracus ifrån Republik förvandlad till at Monarki, och de, med [illegible], [illegible] eljest Carthagos Köpmannapolitik till at [illegible] [illegible], Agrigent och andra Städer, och at [illegible] Sicilien med [illegible]. Aldrig syntes [illegible] nödvändigt [illegible], då Syracus lod sig [illegible] med den [illegible], och [illegible] Italien och [illegible] at [illegible], [illegible] i Stånd, [illegible] Carthagos [illegible] i Medelhafvet, och [illegible] sig alla deras besittningar der. [illegible] med Dionysius den Äldre, [illegible] för Carthago, (mellan 410–368 a. X.) [illegible] Dionys den yngre [illegible], [illegible] med [illegible], [illegible] Carthagos [illegible], [illegible] den corinthiske Timoleon [illegible] Dionysius (och som derefter vid Crimessus tillfogade dem et stort Nederlag) [illegible] med sin [illegible] at [illegible] Carthaginienserne [illegible] ifrån Syracusas [illegible] (mellan 345–340 a. X.) [illegible] Agathocles, [illegible] öfver till Africa, och at [illegible] Carthagos [illegible] Städer, (311–307.) [illegible]

31 [illegible] Stad [illegible] Africa. [illegible] Carthago [illegible] Carthagos [illegible] Tal, [illegible]. — Det var Carthagos Lycka, att de kom i Collision med Rom, [illegible], som [illegible], [illegible] först [illegible] med en afric. [illegible], som [illegible] [illegible]. —

╪ Liksom Carthaginienserne [illegible] från Phoenicierne, [illegible] Fides punica och [illegible] voro synonyma. Cicero kallar dem fraudulentos & mendaces. —

med de Agathocles Svigersön Pyrrhus, som Tarent og Leontinerne havde ~~kaldet fra~~ Sicilien for at forsvare Syracus mod Carthago, og som tvang dem altid til at lystre [illegible] (277–75 a. Ch.) Ei lykkelig i den Krig som han fortsatte ~~[illegible]~~ tog igjen til Italien, og Carthago hindret efter hans Bortgang, ubestridt Herskab med sine Flaader ved Sicilien.

Fra Italien til

Efter hans Bortgang, at det for Rom som Vendal Tilsynet, som han havde nævnt dem, udbrød Syracus i Oprör: "Hvilken skjön Kampplads overlade vi ikke de Romere og Carthaginenser." Hans Prophetie gik og saa snart i Opfyldelse. —

Carthago havde ~~[illegible]~~ ..... mere en Carthaginensernes, ubestridte, tyktes til denne rige og frugtbare Ø, som til en skjön Vind, og tog et meget Stykke af samme, ~~en nye Strid bragte dem til at gjøre fælles Sag med de to Syracusanerne~~ † ~~dette ... forbandt med de Mere ... til ... for at afser ... for ... Magistratene med ... romerske Soldater, spiste Agathocles Tropper ... traadte derimod Romerne til Hjelp, og understøttede ... Opstanden ... Stilde~~ Mere og Carthago overvandt, Mere Kamp med Africa, et Forsøg til en 120 Aars Kamp. For at han den med Africa alene, sluttede Rom Fred og Forbund med Mere, og forandrede han gjorde som Frihed nærmest kommen. Eckh. W. G. 1. 416

---

ad p. 133 de Ægypto

Som ~~[illegible]~~ romersk Provinds bestyredes Ægypten af en praefectus augustalis. August besatte, da han gjorde Provindsen med det romerske Rige, Ægypten for sig, saaer, formedelst den Frugtbarhed, ved romerske Legioners Vaabens Styrke Herredømme, som Italiens Kornkammer, og Middelpunktet for den hele Handel, tildels Omstændigheder, som gjorde den Tilsidesatte meget farlig for det romerske Rige. — Vide formedelst August saa sin Opmærksomhed paa Handelen i Alexandrien, for at gjøre det Tilsyn Vindskibe som den før var. Han lod rense Canalen, udbrede Havnen, og for at sikre den indiske Handel en egen Vej paa det arabiske Hav, lod han endog, med det arabiske Krigsskibe, Aelius Gallus drage op ved en Hær, for at erobre Arabien. Hans Anstalter lykkedes ogsaa vel et Forsværelse; den alexandrinske Handel til Indien blev, under ham, ingen to Gange saa stor, som den havde været under Ptolemæerne, og Alexandrien steg fra i Mænd flere Tidsaldre, ved Tiden i at først Aar. — I Ægypten var derfor en Deel af Imperatorens Formuer, og for at deres Fornuftes Velsignelse kunde blive en Hemmelighed, tillod ingen Senator, ingen romersk eques, undtagen dem, August betroede Statholderskabet, betræde Ægypten. — Hvor man som ansaa den med samme Øje, som vi Forhen!

Vide forbandt Ægypten ved Statholderne Uafhængighed, mere og mere. Cornelius,

som Alexandrier havde lært for sine Landsmænd, Aurelian, Gallienus, Probus, Diocletian, dette er et Navn, som Ægypten har først lettet for hvad det siden blev, hvad det nu er;— Da de Ægyptiske Nationer havde gandske undertrykt Fædrenenes Land saa blev Ægypten et Land for en fremmed Dominator, og en [illegible] Philosophie, som havde al Menneskeforstand, og et ust Fædreneland for Astrologie og Skandskrivere.

[illegible] mange Skikker af den ægypt. Gudsdyrkelse ... Dominator end i alle Dele af det ... samme, og de det blev ... end en anden Stat. Maanesmaal, ... Eichh. S. G. I. 446

† Nogle campanske Soldater, som havde tient i Agathocles's Tjeneste, overrumplede Messina, dræbte mere af Indbyggerne, jagede de øvrige bort, ægtede deres Hustruer og satte dem i Besiddelse af denne mægtige Stad. De antoge Navnet: Mamertiner. Efter deres Exempel, og med deres Hjelp, behandlede en romersk Legion paa samme Maade Indbyggerne i Rhegium, og et andet Sted af Rækkel, og disse 2 Stæder ... sig en Frygteler baade for Syracusaner og Carthaginenser. Rhegium straffede Romerne, saasnart de vare blevne befriede fra Pyrrhus, [illegible] tilbage til Eyerne, og toge en grusom ... Mamertinerne, hvilket bragte med deres Allierede om Opinionen.

... Syracusanernes Fremskridt, besluttede de at kalde dem i Carthaginiensernes Sold, og ... overlevered dem Citadellet, men snart af dem ... Lange Betænkninger ... Vej i Rom, da man Romerne om Hjelp.

... havde gjort Athens opmærksomme, ... et afslaaet Bureau om Donau; ... og den afsvorske Miltiades, ~~[illegible]~~ indskrevet Forsvar.

Nogle Tartarer fremmede hvidende det vel, men Darius tog Idem tiger det af.

ad p. 85.

den Athenienske Flaade, som vegrasende løb ud fra Piræus, til Sicilien under Alcibiades, i det saa meget Haab, det blot at [illegible] Sicilien, men ruedag ovenit synes Carthago ... Atlanterhavet, og havde alle deres Benaabningen skaffede; Egesta, som alle det syndt Stalbammerne, som det har [illegible], Beskerm. ved Sicilien gaar til over til Athenienserne, saasnart at nogle sig gav Syren, som man havde havt ... Til Straff havde at udsone Egesta med Syracus, eller med al Magt at angribe Syracus, havde de første Stad ... som at ... maatte til, søgte Athenienserne først efter Alcibiades's Raad, at skaffe sig Allierede paa Sicilien, og indrettede deres det første hver Fristed. Allerede blev eyet et ... med hold fra ... deres Beleiringen paa Syracus, men Skandsen af Spartanerne lidt var igjen Alcibiades's Værk.— Allerede i det første Aar havde man kaldet ham tilbage til Athen, for at forsvare sig i Anledning af han Spotter Mysterierne, at han skal have nogle Dragt fra Ceremonierne, og mishandlet nogle Mercurii Støtter, for at undgaae Dommen, undløb han fra Flaaden, og flygtede til ~~Athen~~ Sparta; hvor understøttede han at anskaffe Syracusanerne Undsætning, og bevægede Sparta til at sende dem Gylippus med ... som vandt et nyt Spartanerne, at befæste Decelea i Attica, hvorfra de idelig foruroligede Athen. ... et Anfald af Athenienserne hindrede en [illegible] Undsætning.

fra Italien til

Efter sin Bortgang, at led han tale som Tordal ... som han ... Ord: "... Ballade ..." ... Carthaginenserne. – Hans ... Udseende. –

end Agathocles Dynastien Pyrrhus, som Toenon og Sosistratus havde kaldt fra Sicilien for at forsvare Syracus mod Carthago, og som trængte dem alleveje til tilbagetræde.

[illegible] 75 a. C. Til Lykke for dem havde han Lyst til at drage igien til Italien, og Carthago stand efter hans Bortgang, uforandret fortsatte med sine Planer mod Sicilien.

Vedblivende ...

Og frugtbar ... paa nye Spiet brag... ~~... ...~~ ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ Roma med Afr... med Africa a... ...

und god Grund ansaae det for skandigt at understøtte en ... var i samme Case som Rebellerne i Rhegium, eller et ugudeligt ... saa som de ..., men Politiken seyrede som sædvanligt og Consul Appius Claudius undsatte Mamertinerne til Hielp. – Saa begyndte Krig. –

ad p. 133 til Aegypten

Som ~~...~~ romersk Provinds regieredes Aegypten af en praefectus augustalis. August besluttede, da han skulde ... med det romerske Riget Aegypten for sig, saa at, formedelst dets Beliggenhed, ... romerske Regierings ... Provinds, som Italiens Kornkammer, og Middelpunktet for den ... Handel, ... Omstændigheder, som giorde den ... nyttigt for det romerske Riget. Vile fremdeles August, han sin Opmærksomhed paa Handelen i Alexandrien, for at giøre det ligesaa blomstrende som det før var. Han lod rense Canalen, udbrede Huset, og for at sikre den ... Handel en egen Flaade paa det arabiske Hav, lod han rede, med store ... Bekostninger, Aelius Gallus bryde op med en Hær, for at undertvinge Arabien. Hans ... ... en ... af Forandringer, ... Alexandrinske Handel ... dog, undertiden, ... 6 Gange saa stort som den havde været under Ptolemaeerne, og Alexandrien ... i Maaned flere Indtægter, end ... at ...

I Aegypten laae derfor en Deel af Imperatorens ... magt, og for at ... formedelst ... Umuelighed, hvilket ingen Senator, ingen romersk eques, undtagen den, August betroede Statholderskabet, betrædde Aegypten. – Han ... som ... med samme Øjne, som ... Fædrene!

Vile ... Aegypten ved Statholdernes ..., naar og ... Caracalla,

som Alexander havde lagt for sine Efterkommere, Aurelian, Gallienus, Probus, Diocletian,
disse vare de Mænd, som Ægypten først takker for hvad det siden blev, hvad det
nu er; — Da det Lagiernes Monarchie havde gandske underlagt [illegible]
saa blev Ægypten et Sæde for de skiønneste Videnskaber, og en fuldkommen Philosophie, som
havde al Menneskeforstand, et nyt Fædreneland for Astrologer og Mathematikere.
Lyset for Grækenland og Rom havde begierligen modtaget mange Bøger af de ægypt. Præ-
sters Hænder, saa trængte ogsaa nu de ægyptiske Skrifter ind i alle Dele af det
romerske Rige, som en lige Aandeafsløring havde sammen, og da det store
opslugte, som og udbredte det fra Ægypten med en anden Sygdom, [illegible],
som nu udøvede i Ægyptens Bekiendt. (side 113) Eichh. A. G. I. 436

ad pag. 82. mod Skyterne gjennem Thracien over Donau havde gjort Grækerne opmærksomme,
og adskillige af deres Raadslagning, om at ikke skulde afbrydes Broen over Donau,
hvorved Darii Armee havde været forloren, og den atheniensiske Miltiades,
Fyrste i det thraciske Chersones, ~~den marathoniske Seier~~, iagttaget Forsigtighed.
Stod Scyterne hemmelighed fundet det nok, men Darius tog Tiden lige det og.

ad p. 85. den skiønneste Flaade, som nogensinde løb ud fra Piræus, til Sicilien under
Alcibiades, i det skiønneste Haab, det blot at x Sicilien, men endog ogsaa [illegible]
Carthago... at blende, og havde alle disse Beskrivinger skiffede;
Egesta har ikke et fuldt Skatkammer, som det har foregivet; Carthago.
og Sicilien gaar ikke over til Athenienserne, saavel et nyt forgjæves
Lykken, som man havde haabet. — I Steedet for at udføre Egesta
mod Syracus, eller med al Magt at angribe Syracus, førend de første
Skræk gik over, som et Alcibiades raadet til, søgte Athenienserne først,
efter Alcibiades's Raad, at skaffe sig Allierede paa Sicilien, og udrettede
derved det første Aar Intet. — At andet Aar eyede et fuldig, med
Held fra deres Beleiringer mod Syracus, men [illegible] af Spartanerne
Dette var efter Alcibiades's Raad. — Allerede i det første Aar havde
man kaldet ham tilbage til Athen, for at forsvare sig i Anledning af
hvis Spot et Afledningen, at han skulde have [illegible],
og mishandlet nogle Mercurii Stotter; for at undgaae Dommen, undløb han
fra Skibet, og flygtede til ~~Athen~~ Sparta. Hvorfra understøttede han der
Syracusanernes Anliggende, og bevægede Sparta til at sende dem Gylippus med
Han raadede ved nogle Sparta, at befæste Decelea. Athen, hvorfra [illegible] Stillen.
en saa lang Udsættelse — Om [illegible] et Ansalg af Athenienserne, [illegible]

Athen, medens Spartanerne [illegible] sin Orden, en anden Flaade under Demosthenes og Eurymedon til Sicilien, ~~[illegible]~~ Syracus allerede i Baand igien efter sit første Nederlag, har erobrdt Overmagten. Niceas Flaade adskillige Gange, Demosthenes landte og [illegible] i første Angreb; først da det er [illegible] afsluttet Athenienserne sig til Tilbagetog, at forfølges, omringes og [illegible] for Sær [illegible], eller maae overgive sig, [illegible] at [illegible] til [illegible] fængeligen død, at [illegible] sig selv i Overgivelsen. — [illegible] Flaade, og Athens [illegible] Ungdom, som den saa [illegible] havde til sit Forsvar, var udslagen, og Sparta blevet en Sømagt. Snart efter faldt den største Deel af Persis, Øerne ved Hellespont og i Thracien, [illegible] af Athenens Ag, fra, og gaae over til Sparta. [illegible] 1–472

ad p. 37. – [illegible] Byzantium. [illegible] Athen, [illegible] af [illegible], med [illegible] Demosthenes, [illegible] med Macedonien, Philip ansaae sig ikke [illegible] ud til denne Krig, [illegible] Athen havde [illegible] Macedonien [illegible] da afgiøre [illegible], og i det blodige Slag ved Chæronea [illegible] over Grækerne [illegible], [illegible] første Plads i det Amphictyoniske Raad, og er Grækenlands [illegible].

ad p. 139 [illegible] Tribunen [illegible], [illegible] ikke [illegible] med Ønsket, til [illegible], [illegible] Romerske [illegible] med [illegible] Macedonien at [illegible]; og [illegible] ikke [illegible] at føre Krig. Af [illegible] at [illegible], [illegible], af Samnitterne [illegible], af [illegible] Samnitter, [illegible] til Krige og [illegible].

ad p. 141 [illegible] til [illegible] af Epirus, og af [illegible] i [illegible] med Rom [illegible] med de [illegible] med [illegible], og [illegible] med Rom. [illegible] 3 Aar efter [illegible] til [illegible] og 4000 Mand Hjelpetropper til Carthago. [illegible] Romerne [illegible] ved et macedonisk [illegible], [illegible] Slaget ved Zama. Philip [illegible]

fra Macedonien tilbage, men i det Sted udbrød i Romerne som i et frygteligt Slave Krig.

---

ad p. 142. Slavekrigen

I hele Italien og især paa Sicilien vrimlede det af Ulykkelige, som Krigsbyttet, deres Fødsel og Bedragerie havde gjort, havde styrtet i det haardeste Slaverie. Een Mængde deraf vare i Lænker ud paa Marken for at arbeide, eller indespærrede i underjordiske Fængsler til Haandarbeider; havde begyndt at [illegible] af deres Herrer til Rettergang, havde afgivet dem til Tvangsarbeide, havde misbrugt dem til deres umenneskelige Vellyst. De [illegible] kunde det ikke af, efter [illegible] Villighed maatte umenneskelig Behandling gjord paa dem, og man maatte vente, at de i et [illegible] gunstigt Øieblik, vilde kaste Aaget af deres Tyranner, og som vildre Dyr falde over deres Herrer. Endelig lykkedes det 2 Slaver, Eunus fra Syrien og Cleon, at bryde deres Lænker, og hverve 70.000 af deres ulykkelige Brødre. 13 Aar ødelagde de Sicilien paa det skrækkeligste. Ingen militair Magt formaaede noget mod dem, førend Perpenna, 132 p. Ch. efter mangfoldige blodige og forandrede Kampe med deres fortvivlede Hær, overvandt dem i Blod dem straffede med et gyselig Straff. Cellarii [illegible] I. 609. Pers. Annal 1807. III. 29, 97.

---

ad p. 147. Det var den 8 Januar 704 p. U. c. at man i Rom mod [illegible] besluttede [illegible]. Tribunerne M. Antonius og Q. Cassius protesterede, og flygtede dagen, med Curio, den næste Nat, til Cæsar. Denne var i Ravenna, en Legion stærk, for alle [illegible], nemlig [illegible] fra Alperne, [illegible] var først i Gallien. Han [illegible] at Læggerne, som han omgav, et Kriegsmagter, som i [illegible] kan [illegible] og [illegible] at Tribunernes hellige Rettigheder vare blevne krænkede, og opfordrede Legionerne [illegible] til at [illegible], men til igjen at skaffe Tribunerne deres tabte Rettigheder tilbage, og at [illegible] som at [illegible] dem til [illegible] Modstand. —

Pompejus regnede paa at have Tid nok til at rüste sig mod Cæsar, da dennes Tropper laae adspredte i Gallien, og han [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Cæsar [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] for dem sammen. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], og gik strax den næste Dag over Rubicon, og besatte Ariminium. — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mellem Pyrenæerne og Alperne, for at [illegible] de [illegible] Legioner fra Italien, om Pompejus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af Cæsar med [illegible]

Herligehed, [illegible] Fredtilbud, [illegible] Alvor.
Pompejus [illegible], i den Tro, som hans Rom, at forlægge [illegible] til
Capua, og [illegible] at følge ham did; men Cæsar fulgte [illegible]
[illegible], at [illegible] maa flygte til Epirus. [illegible] 650.

---

ad p. 413 de Normannis.

Normannerne, fra det scandinaviske Norden, fra Dan. Nge og Sverig, [illegible] ved dette Lands [illegible] Folkemængde og deraf følgende Mangel paa Levnetsmidler, [forfærdet] drevne til at tage [illegible], som de fandt, da de [illegible] ikke Sted paa deres [illegible], [illegible] med deres [illegible] [illegible]. Det følger [illegible], mange af disse [illegible] med sig, og [illegible] Modstand, at i [Almindelighed] fandt paa [illegible], [illegible] efter at [illegible]. Da disse [illegible] i Eng. og [illegible], saa kaldte man dem med et Navn, Normanner eller [Nordmænd] ~~Danske~~, fordi [illegible] fra Danmark, Norge og Sverig, [illegible] [illegible]. [

[Deres [illegible] [illegible] [illegible] med [illegible] og [illegible]. [illegible] 100 Mand [illegible] Fartøj med [illegible] af Øl, [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] Modstand [illegible] [illegible] med [illegible]. Mange af [illegible] paa Ȫslands, Normandie [illegible] med dem.]

Allerede siden det 6te Sec. [illegible] om deres [illegible]. 540 [illegible] [illegible] i Aquitanien; 570 i Austrasien; 787 [illegible] i Britannien. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] paa [illegible]. Efter det 8de og 9de Sec. blev deres Landgange og [Plyndringer] paa [illegible] [illegible] [illegible] Tydsk, Engl., Frankrige og [illegible] og [illegible].

[illegible] Italien, en Spanien [illegible], de Arabere [illegible].
[Tilstrækkelig Carl M. og [illegible] dem i [illegible]]

Tydsk. [illegible] med dem fra 809 - 948, fra Carl M til Otto M, [illegible] dem ved at [illegible] dem til at antage [illegible]. ×

[Hamburg ødelagt [illegible] 9de Sec. [illegible] efter at [illegible], [illegible] Modstand med [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].]

Englands Kyster plyndrede og ødelagde de fra 787 - 887, indtil Alfred [illegible] dem ud af [illegible], og [illegible] [illegible]. [illegible] de [illegible] Normanner eller Danske i Vold, for at [illegible] deres Krone; [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] med deres Landsmænd, som [illegible] Landet, saa × Svend Tveskjæg K. i Dan., [illegible] Krone, og [illegible] [illegible] det Danske i Engl. fra 1012 - 36 [illegible] × Wilhelm Conquestor af Normandie Engl. 1066

I Frankrige [illegible] at [illegible], [illegible] [illegible] i [illegible] Antal. [illegible] Carl den [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

Suppl. p. 37 X. Normannerne [illegible] af Rouen 853, brændte Paris, Angers og flere Stæder, og [illegible] Orleans.

Hasting [illegible] Rom [illegible] Stad, [illegible] Europa, [illegible] Toscana, [illegible] Luna, [illegible] Carrara [illegible] Rom, [illegible] Frankrige, [illegible] Rochelle [illegible] Chartres [illegible].

Normannernes meest glimrende Periode var den, da de at [illegible] Herredømme [illegible] af Frankrige [illegible], som de [illegible] Forbindelser med Norge og Sverrig. - [illegible] 12 Sønner af den normanniske Forste Tancred af Hauteville, Neapoles og Sicilien.

Anno 885 [illegible] Paris under Anførsel af Sigfrid. Greven af Paris, Odo eller Eudes, [illegible] Capetingernes [illegible] Frankrige [illegible] Mod, [illegible] Biskop Goslin [illegible] Mod [illegible]

[illegible] Løb [illegible] med [illegible] Rhone, og [illegible] med Ild og Sværd [illegible] Carol. Simplex ^[illegible] [illegible] Harald Haarfager [illegible] de [illegible] Indvaanere, [illegible] Mag. [illegible] Capua [illegible] og Neapel, [illegible] 1150 [illegible]

Eichh. [illegible] 110.

[illegible] kommet ud af engelske [illegible] Robert II, en Søn af [illegible] Stuart, [illegible] Norman- [illegible] Stuarternes [illegible] [illegible] Robert III, hvis Søn Jacob I [illegible] over sine [illegible]. [illegible] Jacob I igjen [illegible] 1437, hvis Søn Jacob II blev skudt for Roxburg [illegible] 1460. Jacob III dræbtes af sine oprørske Undersaatter 1488. Jacob IV faldt med [illegible] ved Flowdonfield 1513. Jacob V, som [illegible] Frankrige, [illegible] Krig med Engl. † af [illegible] 1542.

---

ad p. 409 Under Morabeternes eller Almoravidernes Herredømme blomstrede Spanien [illegible] [illegible] Undersaatter [illegible] [illegible] og [illegible] Agerdyrkning og Manufacturer, [illegible] Spanien [illegible].

Herkomst? [illegible] Fredsbud, de vi vel ikke veed noget om. [illegible]
Pompejus [illegible] ... hvis Rom, at [illegible]
Capua, og efterdi [illegible] ... [illegible] saa ude
i Holm, at et [illegible] ... ifl. 650.

ad p. 413 de Normannis.

Normannerne, [illegible] ... Tog, blev
[illegible] ... Mange
[illegible] ... da et [illegible]
paa [illegible] ... [illegible]
fast Krig paa [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
med sig, og [illegible] ... Da [illegible]
[illegible] ... [illegible] Navn,
[illegible] Frankerne i [illegible] ... Norge eller
Normannes eller [illegible] ... [illegible]
Herry, de i og [illegible]

Allerede [illegible] ... [illegible] 40 [illegible]
[illegible] i Aquitanien ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
efter [illegible] 8. og 9. ... [illegible]
[illegible] og [illegible] ... Frankrige og
[illegible] ... Normandie Land.
under Italien ... i [illegible]
Tydske. [illegible] ...
[illegible] ...

Englands [illegible] ... [illegible] Alfred [illegible]
[illegible] ud af [illegible], og [illegible] ... [illegible] Konger
Normanner eller Danske i [illegible], for at [illegible] deres Crone, [illegible]
[illegible] blevne, [illegible], [illegible] at ikke [illegible]
med deres Landsmænd, som [illegible] Landet, saa x Svend Tveskjæg
2. i Dan., [illegible] Crone, og [illegible] de Danske Konger fra 1002-36
[illegible] x Wilhelm Conquestor af Normandie Engl. 1066

I Frankrige [illegible] at [illegible] at Landet, men [illegible]
i noget [illegible] Antal. [illegible] Carl den Enfoldiges Tid [illegible]

Gesellige, men [illegible] sig i 1[illegible] Aar,
[illegible] at [illegible] eller [illegible]
[illegible] Med [illegible]. Endelig
[illegible] da Carl de Eenfoldige [illegible],
[illegible] paa [illegible] Mod [illegible] som
[illegible] Vecht. [illegible], som
[illegible] ikke at angribe Normannerne,
[illegible] han en [illegible] Fred.

I deres Hær kommanderede [illegible] Overflødighed [illegible] Sæder [illegible]. [illegible] 100 Mand [illegible] at [illegible] Skib [illegible] af [illegible], [illegible] Ost. [illegible] Mod [illegible] og Skibet. Mange af Indbyggerne paa Shetlands og Orkenøerne [illegible] dem.

Hamburg [illegible] 8. [illegible] at [illegible] Normannerne, [illegible] Modstand [illegible] Skib, [illegible] at [illegible] Tid.

Trafo [illegible] ... [illegible]

47.

Tvende gaa frem, i det den udtömmede eller normanniske Stamfader Ireland, for at udbrede .... for ... Indbyggerne ... Normannerne ... i Rouen ... Nantes og Angers, trængte igjennem ... til Toulouse, og ... Med ... 845 ... [illegible]

normanniske Sörövere flaadede paa Kysterne; derfra løb de ind i Floderne, og trængte dybt ind i det sydlige Frankrige, hvor de hjemsøgte med Ild og Sværd. Selv Paris beleiredes et nogle Gange. Endelig blev afsluttet Carol. Simplex (eller Enfoldige) Kong[e] af Neustrien med Lysten til Hertug Rollo, som Harald Haarfager havde forviist fra Norge, og som i 37 Aar havde været en Skræk for de nordlige, sydlige og franske Kyster, 911, det Stykke blev efter sine nye Indbyggere kaldet Normandie. Rollo og Følge maatte lade sig christne, at blive .... Rollo blev .... Italien lærte først at kjende dem som Pilegrimme, som vare

1017. At Lombard. Fyrster i Salerno, Benevent, og Capua toge dem i Tjeneste mod Byzantinerne, og til Belönning herfor erholdt de, ved Hertug Henrik ... Tilladelse, et Stykke Land mellem Capua og Neapel, hvor deres Hertug Ragnolf byggede Aversa, siden fik de ledt efter ledt; endelig 1150 ... -dömte ... Undertvingelse af Sicilien. Gebh. Gesch. d. ... 110.

---

ad p. 539 de Scotia

Efter Kong David Bruce, som efter at være kommet ud af engelsk Fangenskab 1357, regjerede til sin Død 1371, arvede Robert II, en Søn af hans Søster Marjoria, som var gift med Walther Stuart, ... Norm... -nisk Dannelse, Sprog og Sæder, denne Rettesnor(?) ... var nu fra Engl. kommet til Scotl. — ... under alle Stuarternes Regjering, ... Kriger med Engl., dog med adskillige Mellemrum. — ... vare en Samvelse(?) ulykkelige med Stuarterne. Robert III, hvis Søn Jacob I blev fangen i en Krig med Engl., døde af Sorg over sine Børns Ulykker. Endelig [1424] Jacob I igjen løsladt, satte Kronen ubesat; efterat han igjen havde ..., ... Kronen, blev han dræbt 1437; hans Søn Jacob II blev skudt for Roxburg ... engl. Krig 1460. Jacob III dræbtes af sine oprørske Undersaatter 1488. Jacob IV faldt med Engl. ved Flowdenfield 1513. Jacob V, som havde ... for Frankrige, indviklede sig i ulykkelige Krige med Engl., † af Kummer 1542.

---

ad p. 409

Under Morabeternes eller Almoraviderneses Herredømme, blomstrede Spanien uafbrudt. Et gamle onrallt(?), hvor de herskede, ... Undersaatter ... ; et Land, efter eget Valg, ... og ... over deres ... Sandhed(?) deres Agerbrug og Manufacturer, ... et ... ved ... Spanien blev et ... 12. [illegible]

ad p. 409. + Imedens Almohaden og Moahedun gjorde, under Abdolmumen, Abu Jacob, Abu Jusuph og Naser, store Erobringer indtil 1210, men de christelige Magter forenede sig endelig med et [illegible] og beseyrede sig 1212, ved Tolosa i Bjergene Sierra Morena, [illegible] ader Pinen, efter hvilken Araberne aldrig mere kunne i Spanien. 1229 mistede de Merida og de baleariske Öer, 1236 Cordova, som kom til Castilien, tilbagevundet 1243 Murcia, 1246 Jaen, 1248 Sevilla, og 1259 Niebla. Arragonien [illegible] sig 1229 Majorca, som siden Morabeterne havde beseddet, 1232 Minorca, 1234 Ivica, 1238 Valencia, Portugal & Algarve 1249–51. Araberne havde saaledes blot Granada tilbage, og dette maatte erkjende castilianske Höihed. Moahedun's Huus uddöde 1269.

ad p. 411. Den Kongelige Magt havde derefter en farlig Spark i [illegible]. Hans Erkebiskop i Lund, Jacob Erlandsen, allerede under Christopher I, 1250–59, [illegible] gjorde Begyndelsen med at underkaste Kongen. Kongen lod ham derover sætte fast, men ui [illegible] Alex. III ham og satte Riget med Interdict, og 2. Blom [illegible] fangenat med en Kjøster. — Fra denne Tid blev de første Ulempe [illegible] den Kgl. Magt saa overige, og forholdt saa [illegible], at Kongen [illegible] ikke var andet end Statholder i Riget, under Erkebispernes [illegible], og at Gejstligheden klagende sig over [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] Kongen [illegible] paa Livet, uden [illegible] af Land Compagnie. Christoph. I. [illegible] maatte give efter for Erkeb. Jacob Erlandsen (o [illegible] Capitulation 1282.) Erik V, [illegible] under hele sin Regjering, af Fiender dræbt [illegible] (myrdede) 1286, [illegible] Erik VI var [illegible] af Christoph. Christopher II, 1319 — [illegible], maatte underskrive en haard Capitulation, som hverken lod ham [illegible] eller Anseelse tilbage, og [illegible] det [illegible], at Adel og Gejstlighed var [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] Rettigheder. Under hans uheldige Regjering, [illegible] det [illegible] med Opløsning. De [illegible] & og Skaane, Halland og Bleking, [illegible] Grevskabet af Holsteen Nörrejylland og Fyen; Sjælland, Lolland, Falster og Femmern [illegible] andre Herrer. Kongen havde blot et Stykke af Lolland igjen. Efter hans Død 1333 lod [illegible] Throne staae ubesat. — 7 Aar.

F [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Danmarks ulykkelige [illegible] Ulykke. p. 548

ad p. 412 Men da Magnus III, 1103, [illegible] Riget blandt sine Sönner, og med [illegible], fulgte et [illegible], [illegible] af indvortes Urolighed, Blodsudgydelse, og anarchiske Regjering, 1103–1257, ægte og uægte Sönner gjorde Fordring paa Kronen, som et i Almindelighed [illegible] [illegible] [illegible] ved Kongevalg. Under Magnus VI,

1162–78, reiste Birkebeinernes Faction, og under Sverre, 1178–1202, Baglernes.
Først 1209 blev det bestemt, at naturlige Børn ingen Ret havde til Kronfølgen.
Den almindelige Forvirring i Norge var imidlertid kommen en önskelig
Anledning til ret at begrunde Præsternes Magt der. Hertil havde de Ud-
lændingen Sigurd og Inge 1151, appelleret til Paven, hvorved Cardinallegaten
Breakspeare fremkom og indsatte flere i Norge. I faa Aar, til 1164
var Præsternes Magt der avanceret saa vidt, at Clerisiet anmassede sig
den Ret at salve og krone Kongerne, og sluttede efter udkastede en Capitu-
lation, som enhver Konge maatte underskrive, hvorved han blev Paven [illegible].

Hovedaarsagen [illegible] han sig [illegible], som havde til [illegible] at [illegible] [illegible]

[illegible] den [illegible] Wechelung [illegible] meget [illegible], [illegible]
Først Hakon V, 1217–62, [illegible] samlede igjen hele Norge, og forøgede det [illegible]
[illegible] Forbindelse med K. Frederik II, [illegible] Castilien, og [illegible] Tunis.
med Island og Grønland. Hans Søn Magnus VII, 1263–80, kaldet
Lagabøter o: Lovforbedrer, fordi han lod et norsk Lov indrette,
afstod derimod de hebridiske Øer og Man til Skotland med en aarlig
Skat, og forligte sig med Geistligheden saaledes, at de skulde give Kongen
Valgretten, saalænge der var fundne Efterkommere af Harald Haarfager.
Under denne Konge anlagdes det hanseatiske Handelscomptoir i Bergen 1270, hvorved
det [illegible] Societet fik megen Indflydelse i Riget, hvor Kjøbmands-
aanden [illegible] sig efter meget [illegible]. Med Hakon
VII, Magnus VII:s Søn, uddøde det regjerende Huus 1319. De Norske
valgte nu den Svenske Konge Magnus Smek, en Dattersøn af Hakon VII, Konge
til i Norge. Han regjerede over begge Riger til 1363, men allerede 1344
havde han afstaaet sin Søn Hakon VIII, Norges Krone; han fulgte som afsat
[illegible], da Magnus Smek i begge Riger blev afsat, derimod
kaldte de Svenske den meklenburgske Prinds Albrecht paa deres Throne.

---

ad p. 413. × p. 549.

Efter at Magnus Smek egentlig havde afsat Norges Krone, blev han i begge
Riger afsat 1363; og de Svenske kaldte hans Søstersøn Albrecht af Meklenburg
paa Thronen; men det varede ikke længe, forinden Aristocratiet egentlig
var misfornøyede med denne; han førte ikke for mange Tydske ind
i Landet, og skjænkede disse alene sin Fortrolighed. De misfornøyede
[illegible] i [illegible] med Margrethe, Dronning i Danmark og Norge;
1388 brød Oprøret ud. Hendes General Ivar Lykke slog og fangede Albrecht
ved Falköping, hvorved hun forenede alle 3 nordiske Kroner.

ad p. 146. 33 forrige Consuler, 7 Prætorer, 60 Ædiler, 200 Senatorer, 150,000 romerske Borgere vare faldne, da mellem Marius og Sylla førte Krig. Prætoren Ofella, en af de ivrigste Syllaner, blev, efter Syllas Befaling, nedhugget paa Torvet, fordi han søgte Consulatet uden hans Tilladelse. [illegible] Sønner fra deres [illegible] Mænd; Sønner ombragte deres Fædre.—

Efter disse Ødelæggelser lod Sylla sig udnævne til bestandig Dictator; [illegible] sig den Lykkelige. Sine Soldater belønnede han med at [illegible] Ejendomme

---

ad p. 154 Naar det fornemste Artikler, som udførtes fra Sicilien; fordi at Ægypten og Africa forsynede Rom i Overflødighed, forvandlede mange af Siciliens Agre til Enge, ~~fra~~ som gave en bedre Fordeel i Nærheden af Rom. Italiens Agre forvandledes af samme Grund, lidt efter anden til Lystgaarde; derfor hændte det saa tidt; da Kornskibe fra Ægypten og Africa standsede, maatte Romerne udstaae, og deres [illegible] Creaturer. Fra Persien ~~[illegible]~~ tilkom man Sennep og [illegible] [illegible] [illegible], skiøndt det Sidste af Landets [illegible]

---

ad p. 14. Ægypten manglede Regn, men Nilen erstattede denne Mangel med sine Oversvømmelser. Denne Flod udspringer fra et Bjerg i Abyssinien, og naar, førend den kommer til Ægypten over 7 Vandfald. Først i Maji begyndte den at stige, som Følge af den Regn, der i Æthiopien faldt fra Aprilen til Juli. — I Slutningen af Juni begyndte egentlig Oversvømmelsen, og varede til først i October. Den fede Dynd, den lod efter sig paa Markerne, gjorde Ægypten til et af de frugtbareste Lande, hvor man næsten ikke behøvede at saae for at høste. Naar Oversvømmelsen var paa sit Højeste, saae Ægypten ud som et Hav, fuldt af Stæder, Byer og Øer, hvilke stod som at skiønde Øjne, det meste i sit Slags, en Skiønhed derimod er alt i den skiønneste Magt.

41.

ad pag. 51

Der er endnu, af et [illegible] Pyramider, 3 [illegible], nogle Mile fra Cairo, hvor Memphis før har staaet. Den største er en Firkant, 2640 Fod i Omkreds. de brugte Ægypterne Indsigter i Astronomie; multiplicerer man Siden af den største Pyramides Grundflade, saa udkommer en geographisk Grad. dens 4 Sider staae fuldkommen til Verdens 4 Hjørner. Pyramiderne vare Begravelser, Forfængelighedens, Overtroens Værk.

100000 Arbeidere stod, efter Herodot, som arbeidede paa den Pyramid i 30 Aar. Men formedelst Pyramiderne som vare [illegible] -[illegible] Værk for Kongerne, [illegible] [illegible] [illegible] med de forskiellige Cubla Ouvrier, [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fra [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], med at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. De ægyptiske Præster [illegible] [illegible], at [illegible] -[illegible] Arbeide.

efter 1000 Aar, [illegible] [illegible] [illegible] til Pyramid. Disse [illegible] Ægypterne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] til [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deres Død. [illegible] [illegible] [illegible] til [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Lack.

Socrates, som ikke delphiske Oracel erklærede for den viseste af alle da levende Mennesker, forenede en almindelig Agtagtelse med sine fortræffelige Evner, [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible]. Som Soldat [illegible] han [illegible] Slaget i [illegible] [illegible] med [illegible]; [illegible] med Amphipolis i Thracien [illegible] han [illegible] Alcibiades's Liv. Som Senator viiste han en [illegible] [illegible], og [illegible], under de 30 Tyranner, [illegible] [illegible] Caracteer, som de [illegible] af ham, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] som en [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], at [illegible] [illegible] Moral [illegible] [illegible] hans Mangel [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Aristophanes, som [illegible] [illegible] at giøre [illegible] latterlig paa Theatret, og [illegible] [illegible], at nogle [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] en [illegible] [illegible] med ham, som om han havde [illegible] [illegible] en [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] sig i en [illegible] [illegible], som [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible], at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], som han [illegible] [illegible], [illegible]

Arabernes [illegible] [illegible], at de største bygge[?] af Saurid, nogle [illegible] for Abraham.

ad p. 86

Socrat.

holdende den for et [illegible], som [illegible] en saa [illegible] Maade, skulde hand [illegible] sig. Det for var for [illegible], førend Athenienserne indsaae at det, som ikke [illegible] var, havde [illegible] gaaet. Vi skulde [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible], med at [illegible] og [illegible] [illegible], samt med at [illegible] som en Luftslotte! men [illegible] det som ikke tilbage.

---

ad p. 86
Iphicrat.

Iphicrates var en Skomagers Søn, men Naturen havde givet ham en ædle Dannelse. I Krigskunsten indførte han at nye Rustning, og sejrede af mange for den bedste græske Feldtherre paa sin Tid. Det atheniensiske Infanteries forbedrede han meget, [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible] [illegible]. Skikt for et [illegible], som [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] Skikt for [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] han [illegible], [illegible] i allerværd [illegible], [illegible], som han sagde, „aldrig at [illegible] den [illegible], at noget [illegible] ham [illegible].“ Agesilaus selv [illegible] hans [illegible] Overlegenhed, ~~[illegible]~~ da han i Slaget ved Chæronea [illegible] [illegible] [illegible] ham Seieren af Hænderne.

---

ad p. 44
[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] ikke var tilladt [illegible] at [illegible] [illegible] med en [illegible], saa [illegible] [illegible] [illegible] ikke at holde saamange andre [illegible] til deres [illegible], som [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ikke paa [illegible] til at holde [illegible]. [illegible] var [illegible] paa [illegible] Omgang med [illegible], saa holdt unge Mennesker sig til [illegible], som [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] i Athen og Corinth, [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] man [illegible] i [illegible]: Corinthierinde. [illegible] da [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], at [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] var en gammel Mand, som [illegible] [illegible] [illegible]

43.

fandt ud først, forbundet at Laaner først ind til at ungt Menneske Saagar lækkelfader ma atti ske gjøsses for Lengemme [illegible] Maal, at hiske Staten Sorg. —

de quid. Mange Stiin ansaaes i Almuedsbegst for en Lykke. Hos Grekerne og Romerne gjordt Sædmiaghe ugsten eigen Gramfte; dog afsjælt de har at først, naar Opdragelsen var klemtdraget, for kemmend da ermad continuerede de saalænge Sachen havde. Al Opdragelse var for allmenne, frembt for Aar i offentlig. Deres var og saa elegang Nationalcaracteer norre end nu hin Tid.

ad p. 23.
de form. imp. Cas. Perserne mage Lov til Opdragelsen kyllede at alene mange Mstr og Skue, men et gjorschte Cropper, hvem deres Dueligheed ongtat, saa ofte slagne af Grekerne, takte deres melstein Moed, saa at de gjorschte Monarch som sætte sin liid til gjorte Tjelshnepper. Atti og Satrapenne icklig Stalen efter Uafhængiged var Grundaarsagen til tidsmin Undergang, som bestaaet grundselske Sindernisse at hedt frem fgindret. Du gjorschte Monarch Hofstat, hvorpaa Jaarnd udgjort en ikke lidet Deel, var baling og glimrend. Hofstaternes Lal var ærværdelig stor, og formeente bestandig, da [illegible] [illegible] at ingen, undag de ubehiddigste Sweiteling maatte betrygge in saarlike atter bestemt Persen, all dessa forindt frit Skind, som Monarchs deres hand fremd 15000 Personer at bespist. Deres Jaarnd hunt inttet forskjellig fra Persiehavnd; i Almindelighed bestod det af 3 til 400 Qvinner, og sendte ud [illegible] ned om Gang alle Aar at [illegible] opvart Kine Mynstok, og til dem den maatte det 1 Aar i Sorrenigen præparerede! Da Monarchen helvegst [illegible] minste lind [illegible] fik Sirai, som var at naturligt, at atte fik sadt hjelse gav deginnige Cabyments. Du gjorschte Monarch Residenset om Sommeret i Ecbatana, Vinteren i Susa, Vaaren i Babylon. Dette hunt under beseggelse for ham, men for at Steinnedsen, Sekerogimum Arten Skatt, o som maatte under ham, fordst og 10000 Mand Sout, hunt [illegible]

vist intet fuldelig[?] Tilladelse[?].

Monarken lod sig kun sielden see, og Adgangen til ham var meget vanskelig. Et stort Ceremoniel maatte nøje iagttages i hans Nærværelse. [illegible] et stort Antal Hofslaver[?], igiennem hvem alt maatte gaae til Monarken. [illegible] Sold [illegible] i [illegible] -gaarde eller Indgangen til Palaiset, eller, efter at [illegible] [illegible], [illegible], der er en [illegible] for at [illegible] Sold, og [illegible] Hof: Porten.—

Som Monarken, saa havde Satraperne, [illegible] som stedse var, ved mindste Anledning, [illegible] at blive undsat[?] af deres [illegible]. De havde [illegible], som [illegible] [illegible] og [illegible] Satrapernes Indfald[?] en [illegible] der [illegible] [illegible], at deres [illegible] [illegible] kunde lettelig [illegible].

---

ad p. 929. I Athen maatte hver Borger gjøre Krigstieneste fra sit 18de til 60de Aar. Spartanerne derimod fra deres 20de Aar. I Athen ~~valgte~~ valgte man hvert Aar 10 Generaler, hvilket gav Philip Anledning til at sige: at han [illegible] [illegible], hvor Athenienserne hvert Aar kunde finde 10 Generaler, da han i sit hele Liv, kun havde fundet een: Parmenio[?]. Det [illegible] Infanterie bestod af Hopliter o: Tungtbevæbnede[?], der havde Hielme, Harnisk[?], [illegible], Kiæmpesværd[?] og Skiold; og Psiloi o: ~~Peltaster~~ Letbevæbnede, der førte Kastespyd, Bue, Slynger og (Peltaster med) Smaae runde Skiold. Skiolden var først [illegible] af [illegible], eller flettet af Vidjer[?]. De vare malede og havde Sindbilleder og Indskrifter. Det spartanske Infanterie havde en Hielm, en Dolk, et [illegible] [illegible] af [illegible]. Athenienserne Cavallerie bestod af de [illegible] at være forvist fra Hjem til Død. De havde [illegible] og Sporer. [illegible] brugtes til [illegible]. [illegible] Augustus[?] [illegible] [illegible] [illegible] Athenienserne brugte [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. at [illegible] [illegible] [illegible] med [illegible]. De havde [illegible] [illegible].

Peltaster havde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (Peltasis:) og [illegible] [illegible] [illegible].

45

ad p. 16 de Maced. Paa Philips Tiid indeholdt Macedonien omtrent 1000 □ Mile og grændsede mod V. til Illyrien, mod Ø. til Ægæiske Hav. Fra Epirus og Thessalien skiltes det ved høye Bjerge, blandt hvilke Olymp saa hævede sig over de andre. Paa den S.O. Landspidse ragede Athos, nu Monte Santo, op. Bjergene med en smal Landtunge hænger det sammen med det faste Land. Pella var, efter Philips Tiid, Kongernes Residents.

Climatet var koldt imod Norden og sundt. Paa Kysterne avledes Korn, Viin, Olie, [illegible] var overflødigt [illegible]. Mineralier, saa Guld, fandtes overflødigen i Macedonien. Philip var den første, som lod Bjerget Pangæus paa Østsiden af Macedonien ordentlig bearbeyde, hvormed han skaffet sig 1000 Talenter aarlig. Macedonerne vare tappre og krigerske.

---

ad p. 17. Macedoniens forskjellige Indbyggere skiltes vel allerede det første maa som at kiendt den, med Kongen, men disse havde ikke meget at sige. Kongen Macedoniens Land bestemte ~~[illegible]~~ fra begyndelse ude af Folkeforsamling, aller Höiere. Kun havde fri Adgang til Kongen, de blot udmærkede sig ved en kostbarere Klædning, og en smukkere Stol. At Tjenerne, de havde Del i Regjeringen, hædrede Kongens Venner, og omgikkes som med mindste Lovning. Først blev det klart, hvorfor Macedonerne ikke [illegible] med Alexander, da han vilde udstille sig i [illegible] Asiatiske Skik.

---

ad p. 136 2 Sønner af Brutus, 2 Brødresønner af Collatinus overtaltes at indgaa til at tage Deel i Forræderiet. Man læser med Forundring og Gysen, hvorledes Brutus, [illegible] udsagt sine Sønner for Fædrelandet, selv afsagde Dødsdommen over sine egne Sønner, og lader dem, i sit Paasyn, henrette.

ad p. 81. en Lyrons anstalige Tiin, hvad ikke lod sig borbe, men lod sin Dotter sin Bryst af sig med Rödgstallen; hans Brug var ungrent af en dyb bind Grav, frygtsomt med en Mindebør. Ikke hans egen Gemalinde eller hans Sin udlodde hi han, førend at naar paa det veigste gjennemsøgte

~~ad p. 81~~ ad p. 142 At en at medtaligt Omnis paa forlagt et romerske Gemalinde, i det mindste Mummius var lebage Dulten, at disse Gemnast, de han havde ladt Corinth udelgiden, og den sinade (Malerier, Statuer og andre Mesterværker) skulde føres til Rom, paalagde Skipperne, som skulde transportere dem, at være an-svarlige for dem med Aller, at et paa igjen Ødelæggelse skulde staffe nye, ligesaa god Stykker igjen for dem, de blive borte. Ligesaa Malerie af Aristides, som holdes for et Mirakel af Kunst, haabe nogle romerske Soldater faaet fat, og brugte det til at spille Terninger paa; Polybius, Øienvidne, som til og ved det det, at Auctionen over det omtalteste Stykke, bød J. Attalus af Pergamus 30000 for dette Stykke, men dette forlod Mummius sig betydeligt, at han troede, der maatte være en skjult Trolddomskraft i Stykket, og han vildt derhos ikke sælge det, men sendte det til Rom.

ad p. 108. Fisk fra alle Havets og Søers, Fugle fra alle Himlens Kanter vare ikke nok til at tilfredsstille en lækker Romers Gane. Fortryllet, Fugle, Østers, ... [illegible], medens Mænd maatte ... [illegible] ... fra at kunne bringes paa deres Bord. Efter ... [illegible] betaltes med 30 a 40 Daler. For at at kunne nyde et godt Maaltid, tog de i Førningen Brækmiddel, og efter Maaltidet ... [illegible] ... Mave ... [illegible]. Drikkeslag var saa almindeligt, at nogle af Gjesterne altid maatte bæres bort, eller blive liggende under Bordet. Medens man fyldte Maven med Mad og Drikke, maatte ... [illegible] af Sangere, Sangerinder, ... [illegible] ... Kunst, for ... [illegible] at ... [illegible] ... Gjesternes Øie og Øre.

ad pag 187 Tiber.

Men da han havde at hans Fader sig fyldt i Badet, og da han vel havde
faaet den værdige Germanicus, for hvem han stadse var bange, ryddet
af Veien med Pisos Hjelp, som han aldrig belønnede, i Tvang som til at
dræbe sig selv, eller lod ham ombringe, for at han ikke skulde forlange
Senatet [illegible], som vilde ham fødet hans Caracter ... [illegible],
fandt han det ikke længere nødvendigt at bære paa den forstilte Maske.
Han overlod sig nu ganske til sin medfødte Ubøielighed, og fulgte sin
Skrøbelighed, besaa [illegible], hvor Caracteren var begrebet ved sin ~~[illegible]~~ [illegible]
egen. Senatet gik saa vidt i sit underdanige Smigreri,
at det udbad sig Tilladelse af Tiber til at dyrke ham og besøge ham som
Gud. ~~frivillig blev~~

frivillig blev besøgelser, som med [illegible]. For at faae hans beste fra Capua,
lod han som udenad til Capua; besøg maatte begive sig til Rom for
at tage dem fast i Stedet. For at dræbe hans under' [illegible]
Rom i [illegible] Tiber som med [illegible], [illegible]
[illegible] Macro, som var valgt til Oberst for [illegible] til Rom,
[illegible] at Romerne Tiber til Senatet. [illegible] besøg [illegible] for
Majestetsforbrydelse, som gravde to [illegible] for hver Dag. Nu
fulgte et blodigt Skuespil paa alle hans Slægtninge og Venner. For
[illegible] [illegible] [illegible], fandt han hans [illegible] [illegible] over
Senatets Død. [illegible] var ikke [illegible], man troede for at
[illegible] en med [illegible], han [illegible], at man skulde tro, de [illegible]
en Comoedie. Det var nok til at [illegible], at man [illegible]
en Rom, eller skjeldet [illegible] [illegible] af Tiberius eller Augustus
Billedstøtter, at man gik paa at [illegible] Klæd med en Ring, med Tiberius
Billede. For nye Grader [illegible], fordi en af hans [illegible] havde
nævnt en Ven af Pompejus! en anden, fordi han havde talt med
[illegible] om Agamemnon! [illegible] [illegible]

at Tiber forlangt at sove efter slige Listige Astrologiens tre at stille holdt med Livet; han befalet derfor, uden mindste Undskyldning, at henrette alle dem, som han anklaget for, umiddelbart udsat til Kejser.

Under saa Blodsudgydelser og Henrettelser hans Kongelige Udsvævelser, han anvendte sit hele Sinn paa at udfinde. Omendskjøndt han skulde give et Anlæg til dens Lænke ret utaalelige, og samt den reen følte deres Mester.

Og denne Tyran traadte Romernes Altar, uden at forføje at afsætte Sagen. Tiberius, 78 Aar gammel, fordi Alderen i en Byrden, en Besvimelse omsider hans og man troede ham død. Alle forlod ham nu, og Macro udraabte Cajus Caligula til Kejser. Men pludselig kommer Tiber sig igjen; hans Opvaagnelse skrækte en almin-delig Ladsel, men Macro mister Raad; unden Forslag at foret Sy-ret nærmer, lod han hans øjeblikkelig kvæle i Sengklæderne, og nu naaede han ikke mere.

---

ad p. 183 Caligula

Som Gadstrutorum om Asteroiderne med egen Haand forbedr-fordrit.

i Favnen af den mest Død, udfandt den paa Slottet, lod han offre at Rykke af et Lyftted for den, og let den digerere igjen paa. Han gjorde sin Hest til Consul i Rom. Den samme Afsindighed yttrede sig i at Bygningen han lod opføre. Mellem Puteoli (Pozzuoli) lod han en hel Bro opføre paa sammenbundne Skibe, og at sammenstrømmende Mennesker kunde han sin Fornøjelse af at lade kaste ud i Havet, uden at nogen maatte redde dem!

Da ~~[illegible]~~ Tyran bortagende, som naturligt, havde udtømmet hans Skatkiste, saa udleverede han sig, for at faae Penge igjen, efter Ødelæggelse tage af alle private Mænds Ejendele. Han ansaae sig for Alles Arving, og naar nogen var, efter Død at indsætte noget for sine livlige Arvinger, saatte Tyrannen sterblandt, og han straffer hvert som han forlangede. Han søgte han som forgiftede Tugten alle Bogmærke, med det Ord: at at spotted ham med at leve som vinde saaleenge paa deres Død!

Med Austerum

over et Venters Godse tvang hun Kiöberen til at lyde hendes over i et Uvenskab; endelig lod hun, for at faae Penge, sit Palais forvandle til et offentligt Horehuus, hvor de fornemste Damer og Ynglinger maatte lade sig bruge. Alle disse Damer, som længtes efter hendes Indretning, bleve indførte i en Protocol, og ethvert Navn som et sandt Exempel paa Patriotisme, at have sparet for den Stats Fornøjelse.

Efter saadan Begyndelse man ikke kunde undre, at hun opslog alle Romere sit Hjem, at hun ytrede, man maatte ønske et Donat forlade et Senat o.s.v., at hun lukkede Magazinerne for at [illegible] Pengenød, at hun lod ikke alene Medaljer, men Gamle og Ubillige [illegible] for [illegible], for at [illegible] ikke Gud, men alene [illegible]

[illegible] skaffe den.

Endelig indbildte hun sig at have en guddommelig Natur. Seneca kaldte hun sin Broder, Diana sin Søster. Hun fandt ikke dette urigtigt ugudeligt, at Folk ikke vilde opstille hendes Billeder i deres Synagoger. Naturen, sagde Seneca, synes at have frembragt ikke [illegible], for at vise hvad Lidenskaber, understøttede af Magt, kunde udrette. Hun kunde lægtte, [illegible] for at nyde, hvad en fordømmet Natur er i Stand til at taale.

Det var en glad Dom, Romerne tage over hende, efterat endelig Chaerea og Sabinus havde befriet Verden fra hende, at de nedreve alle hendes Billedstøtter.

og lod ikke [illegible] Bor i Alarro [illegible] udtömt.

ad p. 183. Claudius. Claudius vidste, efterat han Stedse havde haft godt Maadehold, i det [illegible]. Men hans Gemalinde, en formendst hvor Monstre en uskattelig Ugjerning. [illegible] og [illegible] Damer, og hendes Yndlinger, hvoriblandt Narcisse og Pallas [illegible] som til et da[illegible] og [illegible] Yndlinger. [illegible], ikke at Keiseren mistede ikke, et nyttigste [illegible], [illegible] og [illegible] var i deres [illegible], og [illegible] var at befale. Mangen Mand maatte døe, fordi han ikke vilde befordre [illegible] Messalinas Lyster. Vitellius, en [illegible] til den Vitellius, som siden blev Keiser, drev sit Smigeri saa vidt,

at han udbad sig ikke hende en anværdighed Naade, at maatte trække Messalinas Slør af, hvis Skrud ikke var i hans Øie, og lod ikke igien sig at byde ham; Narcis og Pallas's Statholdere sagde han blandt sine Huusguder. Alt dette viste nu Claudius Tabel af, men da Messalina bedrev dem ikke saa vidt, at hun, medens Keiseren var i Ostia, offentlig formælede sig med en skiønt Romer, Silius, som hun havde tvunget til at skille sig fra sin Kone, saa aabenbarede Narcis og Pallas efter Befaling fra Claudius, som droves [illegible] alikkur ud af sin Sadning, at han adskillige Gange spurgte: „om hvor meldens var Keiser?" Narcis og Pallas, som imidlertid frygtede at Messalina igien skulde formilde Claudius Hiertet, lod hende ombringe, og Claudius spurgte, da man meldte ham hendes Død, ikke engang efter hendes Dødsmaade. Nogle Dage efter spurgte han, hvorfor hun ikke var ved Taffelet, men ikke havde han ofte at han befalet at udbyde hende til Taffel, som han Dagen før havde ladet henrette."

Han syntes nu at tænke, ikke mere at gifte sig, men hans Broder-datter Agrippina seirede over ham, og med Pallas's Hielp regierede som hendes Søster ubedsvaendt som Messalina, og var ikke bedre end hun. Men Pallas fandt tillegts sig en Formue af 8 Millioner Rigsdaler. —

Claudius mærkede endelig selv, at Agrippina og hendes Yndlinger bemægtigede sig al Regieringen i hans Navn, og han begyndte alene at længes efter Retfærdighed fra dette Aag, men da Agrippina mærkede dette, skyndte hun sig at rydde ham af Veien med Gift.

---

ad p. 171 de X^to

De fleeste af disse Lærdomme vare stridende mod et dannet Menneskes sunde Fornuft, og det bliver derfor uvist, om Jesus virkelig har havt den Hensigt at stifte en nye Religion, eller om han blot har villet forbedre den jødiske. Ved ikke Apostlernes Tvivlen paa at skille den fra den gamle Overbevisning, sindt Jesu Disciples nolsomme Behandling blandt dem. Endelig har efterhaanden Paulus, udviklede den kristelige Tanke sig at gaa forlange ikke Kiersagendes lære noget anværdeligere. — Inden af 20 Aar havde

51.

Christendommen udbredt sig over Syrien, Ægypten, lille Asien, Grækenl. og Italien. Saasnart de Christne skildte sig aldeles fra Jøderne, saa maatte de ogsaa ind-rette en egen Kirkeforfatning; men i denne beholdt de mange af de jødiske Indret-ninger. I Begyndelsen helligholdt de baade Sabbathen og Søndagen.

ad p. 184. Under alt dette afvexlende Optog, som saa hastigen afløste hinanden, beholdt Senatet og Borgerstaten i Rom den ærlige, og tog ingenlunde Deel deri, at de [illegible] [illegible] Monark, et [illegible]. Saaledes [illegible] [illegible] til [illegible], men undertrykt og fortiede sam, saasnart de vendte sine Øyne.

ad p. 185. Domitian.

Efter at Domitian omtrent 1 Aar havde spillet en god Regents Skue-spil, lagde han denne Maske af, og viste sig i sin sande Skikkelse. At [illegible] hold med Bedragerie, men havde Skinsyge [illegible] han de fornemste Senatorer og drev dem [illegible] til at [illegible]. Det [illegible], at ind[illegible], man gandske [illegible] omtrent [illegible]. Den hen Gjest [illegible] en lille, som ved Midt-[illegible] og uden Hjørner [illegible] med sine Navne paa, og en [illegible]. Der [illegible] nogen Drenge, [illegible] som Gjesten, [illegible] og [illegible] en [illegible] Gjest. [illegible] som [illegible] [illegible] og [illegible] Gjest [illegible] [illegible]. [illegible] Domitian, og alt hvad han sagde, hvad Gjesterne [illegible] Død og Mord. [illegible] at gaae, uden [illegible] Død; men [illegible] Rom. Saasnart [illegible] af gandske [illegible] Sold. [illegible] med at [illegible] fra Keiseren, som i Nakken [illegible] Senatorer. Mange [illegible], som Domitian fandt for godt at [illegible], saa gjorde [illegible] Mand [illegible] Rom, at [illegible] Landgodser i [illegible] Italien [illegible] af [illegible].

Man fortæller om Domitian, at han i Begyndelsen [illegible] alt Menneske[illegible] [illegible] Opsyn, [illegible], at man ikke maatte [illegible] at [illegible] Antal Stier [illegible] [illegible] Anledning til en Deputation som [illegible] [illegible] [illegible] men [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gaaet [illegible] [illegible] med at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

saadan Tyran, maatte enhver talentfuld Mand nödvendig udsættes en Forfölgelse. Det var en Ulykke for Seierherren at udmærke sig, og Tyrannen lod hellere sine Hære nedhugge, end ~~at~~ han skulde ~~betroe~~ Anförselen til en duelig General. Derfor maatte Agricola tilbage fra Britannien.

Denne Tyran, som saa gjerne straffede andre og fornöiede sig selv uafladelig i det grueligste Bedrift. En nysgjerrig Læser skal den Augusten ... af ham, og for at han ikke skulde skjelnes af Tjenestefolk, naar han var paa Reise, saa maatte alt Folk, som var paa, holdes afsondret. Han skjulte aldrig med dem, som havde bragt til Lykke, for at han ikke blev bedraget dem. Han klagede man meget skjændig med Bøger, for at han skulde kunne see hvad der gik for sig omkring om ham. – En Lidenskab, Utaknemlighed, som for sig undertiden til Bagvaskelse ved at fange Fluer, og spiddede dem paa sin Griffel. Endelig satte hans egen Gemalinde Domitia sig i Spidsen for en Sammensværgelse, hvori han ombragtes.

ad p. 187 Septim. Sever. Især forteller han at Severus efter hans grændseløse Forkjærlighed til Præfectus Prætorio Plautianus, som denne misbrugte til at lade et værdigste Mand henrette, for at tilfredsstille sin Herskesyge. Keiser Severus, ogsaa saa saa det igjennem Taaget saa alt mellem, at den blev skyldt at være hans General. Han skal have ladet 100 fornemme Romere castrere, for at at skulde kunne opvarte hans Datter Plautilla, som blev Caracallas Gemalinde, men denne Caracalla befandt sig i Undergang 203.

ad p. 163. maatte lære Rom, Africa, efterhaanden Nerva og Spartacus Rumoler, Aegypten, Dr og Pannonien Wien; Lucanien og Bratien Wien, Prag o. s. v. For at indrette Stengrafiken og Lærerne Forsvarsmidlerne, blevne lande beskattede og indførte i Skattebogen eller Catastra. Da disse Lande saa mange Maader blev forandrede, saa skulde hvert 5. Aar en nye Inddeling, og hvert 15. Aar forfattedes en nye Skattebog. Desuden har Judicium eller Skatteskat, som endnu findes: den største Calendt, fra

Spraakets.. Hvis [illegible] maatte, [illegible] til Romain, naar han
blot var Bonde, betale endnu 50 ℞. — [illegible] Indlægsskat
var [illegible] og Aaret, hvilket [illegible] fra 2½ til 12½ proc. Kiøbmænd
og Haandværkere maatte udrede en Næringsafgift, men [illegible] da han
ei forstaaet, at [illegible] betale baade for sig og [illegible].
Naar en ei [illegible], maatte [illegible] betale alt hvad
[illegible]. Agalia, Domania, [illegible], Monopolia, som
og Corporationer indbragte mange Penge. Afgiften inddrevnes
med stor Strenghed, [illegible] [illegible] altid [illegible] Fødsel
[illegible], de [illegible] til [illegible]. [illegible]
[illegible] Kaar [illegible], [illegible] Indvaanerne [illegible], som
[illegible] maatte [illegible] de med [illegible] Colonister.

---

ad p. 180. Desse [illegible] adskillige [illegible] og [illegible] som i saadan [illegible],
at [illegible] Mauricius over [illegible], hvorved Italien
[illegible] i [illegible] Krig. Mauricius [illegible] 859, [illegible] Tiber,
[illegible] del af Rom, og [illegible] St. Peters Kirke. [illegible]
[illegible], Italiener og Franker [illegible] Ludvig II [illegible] Mauricius [illegible],
[illegible] egen, [illegible] [illegible] med [illegible] Landsmænd [illegible] [illegible] Rom i saadan [illegible],
at [illegible] udrettet. [illegible] Rom, [illegible],
[illegible] St. Adelgis'i [illegible] Adelgis [illegible] sig [illegible]
et Forbund med [illegible] Basilius, og [illegible],
hvorved [illegible] til et [illegible] Ludvig [illegible],
[illegible]

---

ad p. 181 Ludvig III [illegible], [illegible] frastulgte en [illegible],
at [illegible] med [illegible], hvori [illegible] [illegible], [illegible] saadan
[illegible], at [illegible]. — Carlmann [illegible]
[illegible] maatte [illegible] med at [illegible] af en at [illegible]
[illegible] med at [illegible].

54

ad p. 382. valgt til Keiser Berengar. Kong Hugo var først hendes Broder, siden hendes Gemal. — Men Alberich II, den unge Fyrste [illegible], var saa misfornøjet med hans Regjering, at han 932 forjaget ~~[illegible]~~ Hugo, indspærrede Marozia og de Sølle hans, og opkastede sig selv til Fyrste[illegible] Rom; [illegible] [illegible] sig [illegible] til sin Død 956, uden at Romerne [illegible] at [illegible] nogen [illegible]. Efter hans Død, [illegible] hans Søn Octavian sig [illegible] over Rom, og lod sig vælge til Pave under Navn af Johan den XII, men han [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible], at han maatte kalde Keiser Otto til Hjelp.

---

ad p. 409. At ansaae blandt de Christne for en [illegible] fortjenstfuld Handling at bekjæmpe Araberne i Spanien, saavel som Tyrkerne i Asien. Krigen med dem gik altsaa med Hjelp af Theologerne. [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible] de [illegible] at Christne i Spanien til Hjelp. Mange franske Riddere [illegible] med [illegible] Tilladelse til at aflægge Løfte paa sin [illegible] [illegible]. [illegible] nobelt Ridder [illegible] [illegible] man med at [illegible] eller befæstet Stad. [illegible] [illegible] [illegible] Krigsmagt bestod af [illegible] [illegible] Ridder, og af Munke, som fægtede til Fods. Maurerne satte let Cavalleri mod dem. Men [illegible] [illegible] [illegible]. Krigen [illegible] [illegible] til [illegible] [illegible], og Overvindelsen.

---

ad p. 416. Preusserne, Afstammede af Letter og Russer, drog længe om mellem Weichsel og Memel. Allerede i det 9de Seculo var deres Land et [illegible] Europa bekjendt under Navn af Ostland og Estland, og de beskrives [illegible] [illegible] Honning, Fisk, Mjød. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] og [illegible] Wien. ~~[illegible]~~ I det 10de Seculo kaldte man allerede Landet Preussen, og ved Aaret 1170 finder man [illegible] Oliva. [illegible] Waldemar II [illegible] 1206, [illegible] efter [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] med dem. [illegible] [illegible] Christen [illegible] sig af [illegible] til [illegible], og [illegible] [illegible] Landet, men da han ikke [illegible] [illegible], saa fandt han [illegible] nødvendig, for at [illegible] dem. [illegible] ogsaa [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible]

aller Masuren, hvis Land stadse var udsat for Preussernes Plyndringer.
Da han [illegible] [illegible] [illegible] fra [illegible] Lande, og af dem [illegible]
-lede [illegible] [illegible], at [illegible] [illegible] [illegible] - deres [illegible] og
[illegible], men da [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af deres [illegible], og [illegible] [illegible] Masovien
med fordoblet [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Raad, men [illegible]
Christian, den [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] at [illegible]
-stad til Hermann v. Salza, den tydske Ordens [illegible], som da [illegible]
Venedig, og [illegible] efter [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] Dag,
[illegible] Christian [illegible] [illegible], [illegible] og til [illegible] og [illegible] Frederik II, [illegible] [illegible]
en Overenskomst, [illegible] Ordenen [illegible] at [illegible] alle de [illegible],
den [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] 1226. Og Aar efter, 1228, [illegible]
-mann v. Balk, som første Landmester [illegible], med 28 Riddere og 100 [illegible],
[illegible] var deres Magt ikke [illegible] [illegible], men [illegible] [illegible], med
[illegible] og [illegible], at [illegible] sig [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible], og [illegible] at [illegible] sig Preussernes
[illegible] og [illegible] med at [illegible] deres [illegible] i [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] at tydske Colonister. Og [illegible] [illegible] de
[illegible] med dem i 53 Aar, [illegible] [illegible] den [illegible] H. Svatopluk,
[illegible] Ordenen, [illegible], da [illegible] [illegible] [illegible] alle [illegible] [illegible]
i Vejen. [illegible] af Ordenen [illegible] [illegible] [illegible] efter
[illegible], Culm, Marienwerder, Elbing. [illegible] [illegible]. Med den [illegible]
[illegible] anlagt Lubekkerne 1249 en Stad. 1255 [illegible] [illegible] Königsberg,
Brandenburg og Braunsberg. 1283 [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] af [illegible]. og 1309 forlagdt [illegible] [illegible] [illegible] til Marienburg

ad p. 511. Grevernes af Savoyen og Montferrat [illegible] [illegible] [illegible] deres [illegible]
de Henri VIIme og 2 [illegible] med [illegible]. Magtraadenes indbyrdes [illegible], [illegible]
Germ. rég. [illegible] af de [illegible] [illegible] [illegible] og Torre [illegible] [illegible] [illegible] at
[illegible] i deres Rige 1311. Da han [illegible] [illegible] sig [illegible] til L. [illegible] Lombardiet,
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] da, i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible] med [illegible]

men denne Tvivlsyge[?] har Italienerne ... at staae, thi Henrik fandt Undersøgelserne gotgjort af dem. Ellers vilde han sat en Keiserlig Regiering i hans Sted, men ved denne Forordning saae Ghibellinerne deres Forventninger skuffede, og vakte et Oprør i Mayland, som blot ved ... Leopolds Aarvaagenhed og Mod stilledes. Familien Torre flygtede ud af Mayland, og Staderne Crema, Lodi, Cremona og Brescia behandlede af Henrik med en saa ubarmhjertig Grusomhed, at hele Lombardiet underkastede sig. Henrik blev hverken som ... stillede en saadan Magt - Masse, at Henrik ... fandt det raadeligt at angribe den, men drog lige til Rom, hvor han med Magt lod kroene sig til Keiser i May 1312. Men et Aar efter som Keiser, han døde 24 Aug 1313 i Buonconpagno i Nærheden af Siena, og han døde efter at have annammet en Dominicaner-Munk Bernhard fra Monte Puleiano. ... han havde til hans forud kundt ... Kong Robert af Neapel, saa vilde han formodentlig have grundfæstet sit Herredømme i Italien, ... der ... i Avignon.

ad p 400 dræbt især Paven, og da hans Efterfølger Benedict XI ligeledes pludselig døde, saa vovede Philip og hans Minister det saa, at en Præst fra lat, Bertrand du Got, Erkeb. i Bourdeaux, besteg den pavelige Stol under Navn af Clemens V. Denne ... i Frankrig, og skulde tiene til at undertrykke Tempelherrerne[x].

Bandt alle ... i Palæstina stiftede Ridderordener var ingen ... saa rig som Tempelherrerne[x]. Men denne Rigdom fandt ikke ... bedste Indflydelse paa Ordenens Moralitet. Den bandt og en Tempelherre ansaae ... at ... for mange ... Handlinger, ja endog for unaturlige Laster, og Skrigt fra Christendommen! [Som naturligviis ... af Ordenens ... og som ...] Disse Beskyldninger, ... bragte K. Philip og hans Minister paa den Tanke, at ... Ordenen ... og ... ... formodentlig ... ... Clemens V. Efter ... blev ... alle Ridderne ... i hele Frankrig. Blandt dem var Stormesteren Johan v. Molay, ... Temple i Paris, Philip ... i ... i Oct. 1307. Da ... ... en Commission, som Philip nedsatte til at undersøge Sagen, ... saa ... man ... ...

[x] ... Tempelherrernes Ordensregler ... ...

man nogle af Ordens Medlemmernes Aflaasse om et stort Beskyldninger, som man afpressede dem ved grusom Behandling i Fængslerne, og ved Torturen, Andrenes Forsandt, at indtil 20 à 30 af dem af Smerter døde under Pinebænken. — De tilstaaede udtrykkelig [illegible] til at forsvare Ordenen, og beleyligheds deres Udsagn, som afstuunger ved Torturen, saa fandt Clemens V. en Kirkeforsamling i Vienne 1309, [illegible], at imedens Ridder, ei anfeyede for at forsvare Ordenen, eller beleyligheds sit Udsagn, paa hvad Maade det end maatte være [illegible], skulde brændes, medens blev [illegible] Folge straffet. 54 Ridder slyngte ved en langsom Ild, og dog vedblive de at erklære deres Udsagn for Løgn og afstuunger. Nogle forlokket man til at bestemme Beskyldningerne, ved at love dem Belønninger. Stormesteren og Stormester Jakob Molay fratog selv sig til at bekræfte de ham tillagte Forbrydelser, efter endnu en Dag, og forhindrede efter siden at forsvare sig; og [illegible] Ordenens Visitator blive brændte ved en langsom Ild × andre Steder.
Edvard I. Engl. fandt [illegible] Beslaget [illegible] Tempelherrenes Ordens Beslag [illegible], ved Ceremonien som han med [illegible], at han uagtet [illegible] Anholdelse, ikke hvad Lovene saa til at forfølge dem efter Lov. Imidlertid blev Ordenen, da der var ophævet af en Kirkeforsamling, i Almindelighed ophævet, og [illegible] til Johanniter Ridderne givet, for det blev ophævet [illegible] Ridderne

Allerede førend Philip nøgte at tilføye Ordenen sin Hævn, havde han Pavens Tilladelse til at [illegible] all Tiende af [illegible] Grundene.

ad p. 477 Allerede med Jernkugler [illegible] Maurerne forsvarede Maurerne Algezeras mod Spanierne med Ildskyder, som Jernkugler og [illegible] deres Angrebsmaskiner, men anse [illegible] Metal, som [illegible] med en Tråd og [illegible] en Forhist Mand. Man kaldte disse Maskiner Donder-Ballister. I Begyndelsen brugte man disse Ildskydere til at angribe og forsvare Befæstninger, og disse fandt man slet gjort Skyde, men Skud med Kugler paa 50, 60, 120, ja indtil 500 ℔, som Tyrkerne brugte for Constantinopel. til at bruge ved i Feldtet, maatte det gjøres med Lettere. I Pergia i Italien [illegible] man Kugler, 1364, [illegible] [illegible], som forfærdedes i Pistoja, og disse blev kaldte Pistoler. Haandgeværet [illegible] for Kanonen, da et man lettere at [illegible]. — Spanierne vare udstyrede

og første, som kaldte Ragnvald Konge af Arabien; fra dem kom de til Engl. og Tydsker, og siden til de øvrige Nationer. Allerede 1301 brugtes de paa Skibe, i et Søslag mellem Hansestæderne og de Danske. Venetianerne havde 1379, paa Fartøier af Pisa Broche og Bombarder, hvormed at skyde Stene ind paa Genueserne Galeyer.

ad p. 478. Paa Sør- og Østersøen vare Laarne med Skytter, paa Toppen af den Lange Mast, og undertiden Midten af samme, naar at Kastre anbragt, som fordeelt stødt Kastemaskinerne, og Ildsluger. Grækerne havde paa deres Skibe fyldte Lerkrukker, og andre nekte dyre Gierde, som udsøgte Ild af deres Vaaben. Og Ragnvald af Orknøe havde et stort Skib, hvorpaa han havde fire 80 Fyr og 1400 Soldater; det havde ogsaa 3 Master og 200 Mand.

"saa og Norrige, som man med Lethed kan faae oversaae at sine Skibe, hvori man da skal gjort som fornemste en Sørbataille ligesom Landbataille.

ad p. 481. nævnede, at de ikke engang forstode at udsætte deres eget Jern til Stangjern. De tydske Hansestæderne saae dette og satte sig ind af disse, fornemlig paa forskiellige Steder. Udi Sverrig, som i flere Henseender politiske Anlægninger, blandt Handelens Styrke.

ad p. 459. man belagde med Jøger Tag af Straae og om Vinteren med Hø og Blomster, eller Kongsjord, som bedeckte Taget til at feldt og ligge paa. I Norge havde man ogsaa Stole at sidde paa. I Norge havde man belagt med Hør, hvide Klæde, men disse laae gemeensomlig derpaa, til man ikke mere kunde see, hvad Farve det havde havt. Servietter man ikke almindelige. Tafelduugen havde man heller ikke, men Bordene vare ogsaa med Klædefalder, som Babylonier havde i Brug. Det var denne Skik, der foranledigede at den fr. K. Carl VIIdes Adjudant skiar sin ad, til ved en anstillet Maaltid man Tingen og anden mandshand som Mellemmand; men havde befalet Babylonien at faae sig langt fra dem, da deres Dragt leiled at til anseelige Materien, men og af Orleans, som af Vigtighed meget betragtede den nærmere, hvis faldt hun fra

af Vaabnene og Gifte paa disse Klædemaad, som siges fattet Ed; at 4 af
dem [illegible] [illegible], og [illegible] holdes indelukket med Mad og Drikke, imedlertid
havde Skolden ganske forgyldt hver Sömme.

Klædedragten var gelyst pragtfuld og glimrende. At Sommerens
Hatte var af Straalagen. [illegible] bar man Hüer af grönt Löv. Inden
1460 gaves [illegible] Hattemagere i Nürnberg. Længe maatte man ikke
komme i Kirken med Hat. Skindkleder brugte man saa meget, at der
undertiden til 1 sort Kjole gik 100 Alen Klæde. Man anbragte
store Knapper paa Klæder for en Zirat. Knapperne vare udsmykkede med
Steen og Perler. I det 14de Sec. bestemte man deres Længde efter Rangen,
en fyrstelig Person maatte have dem 2½, en Fornemmere [illegible], en simpel Adelsmand
1½ Fod lange. [illegible] [illegible] [illegible] saa [illegible]
med et [illegible], at Raadet i Nürnberg 1460 ved et Decret bestemte
deres Længde, og endelig aldeles forbød dem 1473. En Hovedbeklædning
for [illegible] og [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ikke synderlig, men anvendte desto
mere [illegible] paa Hovedet, som de flittigst [illegible] bar forlænget, for at
[illegible] [illegible] [illegible]. Damerne og unge Herrer bar
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] af Guld.

Damerne [illegible] ikke tilbage i deres Pynt; deres Pragtlyst
gik saa vidt, at man besynderligt forbød at Fruentimmerne, ved en Bryllup-
ning at vise sig i mere end 4 Klædninger med [illegible] og [illegible].
[illegible] at [illegible] [illegible] brugte de først [illegible] af Læder,
indtil man 1470 begyndte at forfærdige Knappenaale i Nürnberg.
Lommeuhre blev først i det 15de Sec. almindelige.

I Kogekunsten havde man endnu ikke bragt det synderligt videre. [illegible],
[illegible] [illegible], salted og røget Kjød, Fisk, [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible]
maatte [illegible] med [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Kjød, [illegible]
[illegible] eller [illegible], [illegible] [illegible] og [illegible]. Man
[illegible] [illegible] i det nordlige Tydskland, [illegible] og [illegible] [illegible] med [illegible];
i England [illegible] man [illegible] [illegible] [illegible] Gjæs. Et fransk [illegible] [illegible] af
[illegible] [illegible] Oxekjød. — At [illegible] Figurer paa et [illegible], [illegible]

man endog opvartet [illegible], uden at nogen [illegible].
Man drak da mere, men spillede [illegible]. Alene var de daværende store Mænd ikke stærk vel, men [illegible] af med et [illegible] og kostbarste [illegible]. [illegible] Claret og Hippokras, samt [illegible]. [illegible], som 1343 endnu var en [illegible], blev man og mere almindeligt. Ol var endnu ikke [illegible] fra de Stores Tafler [illegible] til et 16de Secl., [illegible] i [illegible], til Middag, Kl. 10 Formiddag, og til Aften Kl. 4. Nu [illegible] man ikke paa en anden Maade.

[illegible], som [illegible] endnu [illegible] udtryk, [illegible] og Konger [illegible] af deres [illegible] og [illegible] til Hof. [illegible] Carl IV. [illegible] og Carl VII. [illegible]. Monarkerne og Fyrsterne satte en Ære i at have mange [illegible] ved deres Hof. [illegible] Hof, [illegible], [illegible], [illegible]. Men i det [illegible] Kongernes Hofstat meget indskrænket, [illegible] efter mange Indtægter. Ludvig IX havde ikke mere end 4 Kammertjenere, [illegible] Mundskjænk og Staldmester, og 3 Overkjøkkenmestere. Hofkjøkkenet bestod af 24 Personer. Hele Staldvæsenet var, som [illegible], 1 Staldmester, 2 Hovsmede med 3 Drenge, 4 Staldknegte og 1 Vognstaldsvend. Til Jagten hørte 16 Personer og 18 Hunde. De første Kammertjenere erholdt ikke mere end 6 Sous daglig, i alt 2 Klædninger om Aaret og 1 god Hest til 16 Livres. Den burgundiske Carl den Dristige var den første, som begyndte at udvide sit Hof; han holdt et Capel paa 40 Personer, en Garde til Hest og Fods, og hans Hofstat kostede ham aarligen 400000 Livres.

[illegible] bestod [illegible] Fornøielserne i [illegible] i [illegible] om [illegible], i [illegible], i Spil, Dans, Maskeringer, Skuespil etc. — Allerede da gaves der Luftspringere, Linedandsere, Taskenspillere, og [illegible], som fremviste afrettede Dyr. [illegible] gjorde de ikke for Fornøielse, [illegible], [illegible], [illegible] og [illegible] gjorde dem baade [illegible] og [illegible]. Kongerne og Fyrsterne [illegible] deres Gemalinder med; [illegible] et ofte [illegible] i deres Følge, som reiste med baade til Hest og Fods. Ludvig

17 [illegible] den fra sin [illegible]. De Kunst underviste findes endnu 1500 af
dem ud i [illegible]. De [illegible] tage ud, var det [illegible] at
forestille dem [illegible] og [illegible] Billeder, som da [illegible] om at gjøre
sin Opmærksomhed paa deres [illegible]. — [illegible] forbedrede [illegible] ikke,
deres Sædernes var da ogsaa stegen til en høj Grad. De gamle
allerede [illegible] under [illegible]. Med [illegible]
[illegible] man [illegible], og dem en meget [illegible] Høj [illegible]
[illegible]. — [illegible] Immoraliteten [illegible], jo mere
udvortes Andagt og [illegible] [illegible] man sig paa. Man [illegible],
[illegible], og [illegible], at [illegible] Andagt de [illegible]
Arbeider og [illegible], den vi [illegible] efter den anden,
og [illegible] Handlinger [illegible] man godt igjen, hvad man
[illegible], jo mere man [illegible] at [illegible]!!

---

ad p. 183 Vasco de Gama fandt paa Kysterne af Africa mange af Araberne stiftede
Stater, hvoraf Mozambique, Melinde, Quiloa og Sofala vare de vigtigste.
Sultanen af Quiloa [illegible] Kysten Zanguebar. Portugiserne
[illegible] dem først i Mombaza og Melinda. Cabral x Quiloa 1500. Albu-
querque fordrev 1513 Maurerne fra Aden, paa Kysten Ajan, og aabnede
derved Portugiserne det røde Hav. De lærte ogsaa at kjende Abyssinien
1520. I Ostindien fandt Portugiserne Kongerne Calecut, Cochin, Cranganor
og Cananor, hvis Markedspladser vare for de fine Krydderier [illegible]
[illegible]. De fandt ogsaa Kongen Ceilan og Travancor. Albuquerque
x 1510 den berømte Handelsstad Goa, som blev Middelpunktet for Portugis. Herredømme
i Ostindien. ~~1516~~ lærte at kjende Kysten Coromandel [illegible]
Orixa, og 1518 en Deel af Bengalen. Deres Landets Producter, fine
[illegible], [illegible], Peber, [illegible], fandt deres [illegible]. Fra
Ceylon [illegible] at sig 1517, anlagde de Fæstningen Columbo, og lod sig betale
[illegible] af Caneel og Ædelstene. Ogsaa til Indiens Øer for
[illegible] deres [illegible] at [illegible] Krydderi-landenes [illegible], og x
Malacca 1511. De fandt ogsaa Ny-Guinea, bleve bekjendte med Siam og Pegu
og kom 1516 til China, men bleve der ikke godt modtagne. Senere blev
det dem at sætte sig fast paa Sunda Øer, Sumatra, Java og Borneo. En af

det Uafvorrd, Anton de Mota, der, nogot at udstaae Uvejr, reed nom sig
til China, blev forslaaet til Japan 1542. Indbyggerne paa den Niponge,
der undervillet sig ved deres Kunst Lanser, hvor Bøsser, og med alle deres Kunst nogot Krig,
endlerge den unfalelig, og betalt deres Raan med Bølge.

ad p 484. Det spanske Hof underrettede underrettet Legaderonne lykkelig Udfald
til P. Alexander VI, og bad ham confirmere dem i Besiddelsen af
alle de Land, som Columbus havde opdaget, eller andre maatte opdage.
Pavens medelte ogsaa strax denne Confirmation, men da Portugiserne
fremkom med ældre Fordringer paa disse Land, der begyndte grunde
sig i Pavelige Bevillinger, i det de for over 50 Aar siden vare berettigede
alle Kristelige Land uden for Forbjerget Bojador. Saa sagde Alexander
VI ved af Pentegraphen, ved, i en Afstand af 75 geographiske Mile
fra det grønne Forbjergs Øer, at drage en saa kaldet Meridianlinie
eller fra Meridian gjennem begge Polerne, og tilegnet Portugiserne alt
Land paa disse, Spanierne alt Land paa vestre Side af denne. Men
hvad udslettede Portugiserne ældre ved Afstanden; dere Forestillin-
ger bevirkede derfor, at hvorom flottede Meridianlinien 270 Mile
længere mod V, fra de capoverdiske Øer. Den kaldes nu Amarcationslinie

ad p 484x Med megen Umage drev Diego Columbi Sin det Arbeide, at holde
Hertug og Statholder over Colonien Veragua. Han drog med sin
Familien over til Domingo, og fra dette udsammen Colonier
paa denne Ø. Ferdin: Cathol: oprettede 1507, i Sevilla
et Handelsraad for Indien. Men et saare Aabenbare
Udlevnings Plantager, som Indbyggerne ikke vare vante til, og deres
tolde grusomme Behandling gjorde at Domingos Indbyggere, paa
14 Aar, svandt fra 1 Million til 60,000, og ogsaa dette formindskede
sig, inden faa Aar, til 14000." Statholderen Ovando lod en
anden Mængde ved de lucayiske Øer, for at drive dem i Plantagerne!

Den spanske Regjering omsider ni høiest at opdage et ørrige
Land: America. Deres opdagede Øerne Portorico og Cuba 1511,
Yucatan 1508, Florida 1512; det første fik formodentlig sit Navn af de blom-

68.

-stinet Seefolning, hvori det fandtes. Nunez Balbao, Statholder over Darien, trængte først, med utrolige Besværligheder, over Landtungen Panama, og opdagede Sydhavet. Juan Diaz de Solis fandt den østlige Kyst af Sydamerica, samt Floderne Janeiro og la Plata, hvilken sidste han holdt for Indløbet til det indiske Hav, men ved en Landgang blev han, af Indianerne dræbt, stegt og ædt, som [illegible], som [illegible] [illegible] Europa.

Imidlertid udbredte Spanierne sig paa Landtungen Panama, landede ind i Nye-Spanien, som det kaldtes saaledes, formedelst dets Lighed med Spanien, og fik de Underretning om Mexico. [illegible] man i det 13de Seculo vandrede ind fra den N.V. Kyst af det californiske [illegible], formodentlig at [illegible] kommer fra det N.Ø. hiørne i Asien. I det 14de Seculo blev Mexico Hovedstaden for det [illegible] Rige, hvori Tlascala og flere Stæder [illegible]. Dog maae man ikke tænke sig dem som europæiske Stæder, [illegible] af [illegible], [illegible] massive byggede Huse, belagt med [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. Men Mexico var [illegible] [illegible], [illegible] i ordentlige [illegible], og [illegible] ordentlige [illegible]. [illegible] var en [illegible] [illegible] Jordmaale. [illegible] var alt [illegible] i sin Barndom. Videnskabelige Kundskaber maae man [illegible] ikke. [illegible] en slags ægyptisk Billedskrift; [illegible] 18 Maaneder, hver paa 20 Dage, og [illegible] 5 [illegible] Dage. [illegible] Hieroglypher var [illegible]. [illegible] var fuldt af Billeder af Slanger, Tigre og andre skrækkelige Dyr. [illegible] Offer.

Indianerne var [illegible] i [illegible] og [illegible]; [illegible] var [illegible] mellem 30 [illegible], som [illegible] som Vasaller under Kongen af Mexico, som da var den mægtige Montezuma. [illegible] var [illegible] og [illegible]. — Mexico [illegible] et [illegible] [illegible] Politie.

Dette Rige fratog Spanieren Fernando Cortez, født 1485, af en adelig, men [illegible] Familie i Estremadura, [illegible] [illegible], af et [illegible] [illegible], [illegible] i alle [illegible], [illegible] og [illegible], [illegible] at [illegible] 1519 med en ringe Magt af 617 Mand, hvoraf kun 508 vare egentlige Soldater, og [illegible] [illegible] med 14 Musqueter og 32 [illegible], [illegible] [illegible] og [illegible]. [illegible]

fik Cavalleri bestaaende af 16 Heste, Artilleriet af 10 lette Feltstykker, og 4 Falconetter.
Montezumas Ubestemthed, og de sammentrodnede Caziquers Misfor-
nøjelse med den mexicanske Konge, de foraarsagede at mange af dem toge
Cortez's Parti, hvilket meget bidrog til det lykkelige Udfald for denne; endeligen
[illegible] for at [illegible] Americanerne, de [illegible] at han og hans Folk vare [illegible]
(og at udgjøre disse at [illegible] Mad, udgj[illegible] Alexander [illegible])
Væsener, og afskrak fra [illegible] til sig den Forfølgelse, som
Narvaez anførte, egentlig for at fratage ham Commandoen, men
[illegible], erobrede han endelig Mexico 13 Aug 1521, efter at [illegible]
Sonfarer og efter at Guatimozin, der var bleven valgt til Konge efter Mon-
tezumas Død, havde trygt [illegible] paa [illegible] af [illegible] .. Cortez
[illegible] endnu 1536, Californien, men han [illegible], som Columbus med U-
taknemmelighed, og † 1547.

Imedens Cortez x Mexico, gik Portugis. Fernando Magelhaens, [illegible]
[illegible] Reise, til Asien, han gik gjennem det Strædet, som er opkaldet efter
ham, ud i Sydhavet, som han, formedelst det [illegible], har [illegible],
kaldte det stille Hav. Efter en besværlig Seilads, kom han den 26 Apr 1521
til Ladronerne og Philippinerne, og blev paa en af disse dræbt af Indianerne.
Hans Skib kom til Moluccerne, hvor det traf Portugiser, som blev [illegible]
[illegible] at [illegible] Spanien fra denne Kant. Dette var den første
Jordens Omseiling.

Endelig var Syd-America tilbage at erobre. Meget berømt, [illegible]
[illegible], strakte sig fra Nord til Syd, over 300 tydske Mile.
[illegible] kunde han [illegible], adspredte Stammer, uden at Cultur, men
omtrent ved Aar 1100 [illegible] disse Stammer man blev forenede,
og underviste af Manco Capac og Mama Ocllo, der udgave sig
for Solens Sønner, og stiftede Incaernes Rige. Den Dron-
[illegible] Manco Capac havde til Efterfølger [illegible]
Atahualpa, som fik Quito, og Huascar, som fik et [illegible] Landskab.

[illegible] havde allerede [illegible] en [illegible] af Cultur.
[illegible] vare store og prægtige. De havde Landeveje, [illegible]
[illegible]; de peruanske Damer forstode allerede at [illegible] sig. [illegible]
af [illegible] [illegible] Uhr. De havde at [illegible]
[illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vare men ikke
[illegible], de havde ikke nogen Skrift. De [illegible]

58.

ofre Mennesker og Offerdyr. Deres Offer bestod af [illegible] og ~~Plante~~ Frugter. Indvaanerne vare delte i [illegible] og [illegible] de for-
nemste af dem kaldtes Orejones Ørene. Incaerne vare [illegible] -
Endelig fandt Francesco Pizarro, en uægte Søn af en Adelsmand,
der i sin Ungdom havde vogtet Sviin, en [illegible], dristig og listig,
med 2 andre Mænd, Diego d'Almagro, et ligeledes opvoxet Hittebarn, og en
[illegible] Præst Hernando de Luque, havde han forenet sig om at [illegible]
ingen af Syd-Kysten. —
Efterat han af Keiser Carl 5te var bleven udnævnt til [illegible]
Overbefalingsmand 1528, [illegible] han 1532, [illegible]
med, ~~[illegible]~~ ind i Peru med 62 Ryttere og 102 Fodfolk, [illegible]
[illegible] og at [illegible]! — [illegible] var 2 [illegible].
Atahualpa [illegible] som i Kamp med at [illegible], [illegible]
[illegible] Krig. Spaniernes Feltpræst Valverde [illegible] Bibelen i den ene, et Kors
i den anden Haand, [illegible], hvoraf han [illegible]
ikke forstod et Ord. Da Atahualpa [illegible]
[illegible], [illegible] Valverde
[illegible]; [illegible] og da [illegible],
[illegible]. Valverde [illegible], [illegible] sig
til Spanierne: „ [illegible]! [illegible]
[illegible] „ [illegible], ~~Indvaanerne~~ Peruanerne [illegible]
[illegible], [illegible], og Pizarro † sig Atahu-
alpas [illegible], og [illegible]
[illegible], [illegible]. Peruanernes [illegible]
[illegible] Almagro † 1538 [illegible] Chili. — Efterat
Spanierne [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] Indvaanerne [illegible],
[illegible]; og Almagro, Pizarro og mange flere [illegible]
[illegible] Offer for [illegible]. [illegible] 1543
[illegible], [illegible] Lima.
Americanerne [illegible], [illegible], [illegible]
Spanierne [illegible] og [illegible]. [illegible]
[illegible] Indvaanerne.

Sølv aftraad havde været indbragt, ophørte Indvaanerne og nødsagedes
[illegible] ved et afskyeligt Monopolium med Vin, Olie og Salt, som i sin
[illegible] Arbeide i Plantager og Bjergværker, med Mangel paa
Næringsmidler o. s. v. de bortrøve dem i Tusindtal. Folkemassen
[illegible] til at dække dem selv. ⌐ Hertil kom Kopperne, der
[illegible] med en Negerslave 1520, og paa engang bortrev et halvt
Tusinde, og andre Epidemier, som 1545 bortrev 800000, 1576
[illegible] 2 Millioner Mennesker. ⌐ Af Europæerne lærte Americanerne Brugen af Brændeviin, Brød, Vin og andre skadelige Drikke,
som [illegible] deres Sundhed. At flere Guder [illegible]. Folkemængden
udfyldtes kun seent med Europæer og Negerslaver.

Da Spanierne [illegible] de americanske Landsbyer til Eiendom
eller [illegible], saa [illegible] tog til [illegible] med Negrene som
~~[illegible]~~ frembragte [illegible] forskiellige Menneskeracer. Creole kaldes europæisk-ældede Efterkommere. Europæer og Neger avlet Mulatter, Europæer
og Americaner Mestizer. — En Hvid og en Mulat avlet Terceron,
en Hvid og en Terceron, Quarteron, en Hvid og [illegible] en Quarteron,
avlet en Hvid [illegible] med en Quinteron, saa [illegible] til at
Hvide, og Negerformen [illegible] aldeles. 5te Generation,
de americanske forsvandt aldeles. [illegible]

⌐ en Cacique, som en Missionair giordt [illegible] en Menneskefiender at omvende, og som han i den Hensigt forestillede alle Paradisets Herligheder, spurgte om der var Spaniarder i Himmelen, han vilde ikke, hvis der vare Spaniarder. —

⌐ I alt regnede Antallet af de Mennesker, som Spaniernes Grusomhed og Tyranni af [illegible] bortrev, til 19 Millioner! [illegible] at [illegible] med at disse Americanere vare [illegible], at de bragte [illegible]. Og [illegible] at de [illegible] alene [illegible] Spanierne da [illegible]!

---

ad p. 525. ved at gode Politik, ved at erobre [illegible] Regieringen, ved den [illegible]
[illegible] Maend, erhvervede han sig Magtsadernes Tillid. Efter
[illegible] forstod han at fornøie Pladsen med [illegible]. Med Venedig
sluttede han en Alliance, Genua bragte han 1488 til at erkiende
Maylands Overherredømme. For tilsidst at kunne [illegible] de [illegible]
[illegible], søgte han at faae Kr. Maximilian i sin Interesse, og lod ham 1493 [illegible]
[illegible] Johan Galeazzos Søster Blanca Maries Haand; Medgiften af 440.000
Ducater samt alle Rettigheder til Arvingen af [illegible] Land, og Maximilian
forbandt sig at belehne Moro og hans Arvinger med Mayland.
Men Moro [illegible], efter [illegible] at han [illegible] ~~[illegible]~~ sin
Myndighed, ikke nøies med at [illegible] af de mægtigste Fyrster i Bundsforbund.
Han vidste ogsaa [illegible] sine Fiender, K. af Neapel og G. af Florentz. For
at beskytte sin [illegible], der var Johan Galeazzos Svigerfader, [illegible] han Carl
den VIIIde [illegible] til at [illegible] ham til at angribe Neapel, som [illegible]

Hume fortæller.

ad p. 667. Kongen behøvede sig ei ikke paa at skille sig ved Anna af Cleve, der lod sig nøye med en aarlig Pension af 3000 £, og Kongens Søster Titel; og længe [illegible] han ægtede derpaa Catharina Howard, hvis Ungdom og Skiønhed giort ham saa henrykt, at han lod ved den Gudstieneste takke for hendes Skiønhed fra Prædikestolen. Men det varede ikke længe før Kongen kom efter, at hun tilforn havde været udsvævende, og hun maatte nu, efter det slaviske føyelige Parlaments Dom, døe paa Schafottet. 1541. — Henrik, der vel følte sig og [illegible] for lignende Misgreb, lod Parlamentet give 2 Forordninger, der under Straf, at ansees for Majestætsforbrydere, befaler enhver, som vidste noget om, eller blot formodede noget om Dronningen, at anmelde det for Kongen, eller hans Geheimeraad, og 2. at hvert Fruentimmer, som Kongen fik i Sinde at ægte, at anmelde det, hvis hun ikke var, som Kongen holdt hende for. " Henrik ægtede derefter for sidste Gang, Catharina Parr, Latimers Enke, et klogt og dydigt Fruentimmer, som ogsaa blot ved sin Klogskab at [illegible] for, at hun ikke gik samme Vey som de andre. — Henrik VIII blev, jo ældre han blev, mere og mere corpulent, og hans sidste Kraft tog af, [illegible] Anna Askew, et andet af [illegible] lag hans onde Lune til. [illegible] Fruentimmer [illegible] paa det skrækkeligste, og brændtes, fordi hun det [illegible] Christi [illegible] Nærværelse i Nadveren. Efter det [illegible] Offer, [illegible] hans egen Gemalinde undt at blot [illegible] Død, 28 Feb. 1547, [illegible] man de [illegible] med 6000 [illegible], og døde [illegible] Kongen af Stolen, [illegible] hans [illegible] og kraftfulde [illegible] han efterlod 3 Børn, som alt kom paa Thronen, Marie med Catharina af Aragonien, Elisabeth med Anna Boleyn og Edward med Johanne Seymour.

Men denne Lov kan intet noget sammenlignes, uden det skulde være en 3die Lov, som Kongen kort efter gav, hvorved det, under Landsforræderie Straf, forbødes at forudsige Kongens Død. —

ad p. 737. Kongen havde længe brugt Antonio Perez som Mellemmand i hans Kjærligheds-forstaaelse med Prindsesse Eboli, men denne havde tillige hemmelig Forstaaelse med Perez. Imidlertid kom Escobedo, Don Juans Secretair af Nederlandene, til Spanien, for at anmode Kongen om at holde sit Løfte og sende Tropper ud af Nederlandene. Da Perez forraadte [illegible], [illegible] Escobedo at [illegible] hans [illegible] med Prindsesse Eboli for Kongen, som [illegible] [illegible] til Perez, [illegible] [illegible] Escobedo [illegible]

[illegible] for de fornemste Deeltagere i den [illegible] Planer, saa lagde han en Plan til at forbedre [illegible] med de andre. Efter hans [illegible], maatte Leicester [illegible], og [illegible] lod han [illegible] [illegible] som [illegible], men [illegible] [illegible] han, og [illegible] ham [illegible] til Frankrige.

---

ad p. 701. Stephan [illegible] [illegible] og London. [illegible] med største [illegible] for [illegible]. [illegible] administrerede han med saadan [illegible], at [illegible] [illegible] Aldermand [illegible], [illegible] [illegible] for at [illegible], [illegible] han i Over-Polen, Lille-Polen og Lithauen en [illegible]. Lithauen [illegible] i [illegible], og [illegible] [illegible].

Under [illegible] Kosakkerne deres første [illegible] Indretning. Da Mongolerne [illegible] Rusland, [illegible] mange [illegible] sig [illegible] Nedre-Dnepr, men [illegible], der at [illegible] [illegible] Kosakker og [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible]. De udbredte sig siden fra Dnepr til Over-[illegible], og dannede et [illegible], der var [illegible] for [illegible] de [illegible] dem, at [illegible] [illegible] til de største [illegible], end Polen [illegible]. Stephan dannede af dem 6 Regimenter, hvert paa 1000 Mand; [illegible] stod under en Hetman. [illegible] Sarackemirow, som [illegible] dem, [illegible] dem til [illegible]- og [illegible]. [illegible] Kosakker [illegible] og [illegible].

[illegible] Stephans [illegible], og hans [illegible] for [illegible] [illegible], [illegible] han dog ikke [illegible], som i en Stat [illegible] [illegible] han [illegible]. [illegible] og [illegible] Zamoyski, en Mand af udmærket Fortjeneste, stod [illegible] for [illegible], men [illegible] [illegible] Familien Zborowski [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible], som Stephans Død 12 Dec. 1586 var [illegible].

---

ad p. 664. Dog maatte [illegible] [illegible] paa Successionen for sin Sön. [illegible] 14 Dage før hans Død, 7 Julii 1540, fødte hun en Sön. [illegible] Ferdinand ikke [illegible] [illegible]; og da endog Buda, Johans Resi-dents 1541, men Soliman [illegible] til [illegible], og [illegible] Ferdinand [illegible].

At nyt sig [illegible] at Solimans Hofpest var gik ud paa at erobre Ungarn for sig selv, hvilket han og derfor Blod efter de andre, indtog Stuhlweissenburg hvis Ruiner [illegible] Østerrig, Mähren og Schlesien, som et Skiodtslag ud-lagt. Ferdinand maatte 1546 overlade Soliman alt hvad han havde x, betalte ham som en aarlig Afgift af 30000 Ducater. — 1566 gjorde Soliman under et Paaskud om at [illegible] afslagen paa den ungerske Arv af Bonan, et Overtog [Sigeth] i Ungarn med 200,000 Mand, men Commandanten Gr. Zerini forsvarede den med saadan Tapperhed, at han med sine 1400 Mand afslog ~~40~~ 200 Storme, og da Slottet tilsidst brand, styrtede han sig med sine [illegible] 217 Mand blandt Fjenden og døde Heltedøden. [illegible] Beleiring kostede Soliman 40000 Mand, og [illegible] om Sommer [illegible] hans [illegible]. Hans Succ. Selim II slutted en 8 aars V. med Østerrig 1567, og Johan Zapolyas Søn maatte [illegible] sig med Siebenbürgen.

ad p. 273. de Authar: Authar var en Søn af Clephi. Han af Fortvivlelse overlod sine Gaarde af store Indkomster, for derved at bringe sine Tilstand til at byde Wettfærdighed. Mod Grækerne, og de med dem forenede Fran-ker, hans Stand han lykkeligt; Frankerne kom i Lombardiets Om-egn, Grækerne [illegible] saa frygtelige, som i aaben Mark, hvor derfor Clovi saadanlig var afgiørende. Longobarderne havde faste Steder.

ad p. 412. Island: I Begyndelsen af det 11te Sec. antoges den Xstne Religion. Are Frode, og Sæmund Sigfusson skrev Landets Historie [illegible] et seculum sivum, ved 1241 samlede Snorro Sturleson, Dommer i Island, Materialier til den nor-diske Digtekunst, [illegible] Edda.

Fra Island havde allerede Erik Torvaldsson stiftet en Colonie i det gamle Grønland; [illegible] Permien [illegible], fra det [illegible] Gaar, [illegible] handel. De unge Islændere reiste hyppigen udenlands, deels paa Handel, deels paa Eventyr. Blandt dem kiendte den gamle nordiske Kirke [illegible].

ad p. 409: [illegible] som siden Alder forestod han, [illegible] og Sigurd; [illegible] en Lensfolge-ken, som bestemte, at hvis Kongen skulde [illegible] at sin Søn, eller, om denne [illegible], af sin Datter, og hvis denne var gift uden Landet, af sin Broder, [illegible] sin Successionen

ad p. 522. Henrik VI grundede sin Magt i Italien med sine Waabens Magt, og dets vedligeholdt han ved Penge, til hvis Tilvejebringelse [illegible] Middel [illegible]. Af Richard Løvehjerte, som H. af Østerrig udleverede ham, udpressede han 70000 Mk Sølv. [illegible] havde han [illegible] blodig Grusomhed. Da man i Neapel modsatte sig en anden Tancred 1195, saa lod han Ogun[?] [illegible] og de [illegible] [illegible]. Nogle lod han sætte paa gloende Stole, og [illegible] med glødende Kroner. [illegible] var Skaden for ham saa stor, at man ikke alene [illegible] ham, men og hans [illegible] fødte Søn, at [illegible]

---

ad p. 528. Den første norske Republikkens Gonfaloniere i en Krig med Meyland. [illegible] Gjeldende [illegible] Krig [illegible] til [illegible], i denne Tid, udgjør [illegible] 600000 [illegible], [illegible] til Sammens Aftaleling at lægge en Afgift paa Indkomst af Capi-talen, [illegible] [illegible] rammede [illegible], og [illegible] Medborger-Menneskene [illegible] han, med at holde sig [illegible] fra alle offentlige [illegible], og derved [illegible] hans Sønner Cosmus og Lorenzo [illegible], [illegible] Minister-[illegible] i [illegible] [illegible]. [illegible], alt [illegible] [illegible] hans [illegible].

---

ad p. 463 Ragus. [illegible] Folket. Indnaaerne[?] [illegible] [illegible] med [illegible] -lagmed [illegible]. Stadens [illegible] Marked for Bosnias [illegible] -des som [illegible]. [illegible] Manufacturer, og [illegible] udførte [illegible]; [illegible] [illegible], og blev [illegible]. Af [illegible] bosniske [illegible] holdt [illegible], som udgjør [illegible], omtrent 40 [illegible] lang, 2 a 3 bred; [illegible], men [illegible] [illegible].

Staden [illegible] sig [illegible] med africanske Araber 867, og [illegible] [illegible] af [illegible], [illegible] af Venetianer, som beskrevet [illegible] Damianus Giovani, [illegible] af Kongen i Ungarn, men [illegible] [illegible] sig med 1330, under det osmanniske Rigets Beskyttelse, [illegible], tilligemed Seedfrihed for deres Skibe, ingen for 500 Zecchini aarligen.

Regjeringen bestaar af et Store Raad, et Senat, og et lille Raad. I det første sidder alle Adelsmænd over 18 Aar, af hvilke [illegible] [illegible], og udnævner [illegible]. Senatet, bestaaende af 45 Pregadi, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], og udgjør en Appellations-Instants. — For at blive Senator, maa man være 40 Aar. Det lille Raad af

Venatorum, for de opererer Magt. Den Rettore staar i Spidsen for Staten, og intet foretages uden ham, men han afhænger saare [illegible]. Han maa ikke gaa ud uden med Soldater, og ved Aftensforsegtningen af visse Indtægter, o de er for Madtner ved Domestles Tapper, [illegible] En meget fin Consult, som bemægt bestaar af 12 [illegible] Mænd.

Uden 2/3 af Stemmerne i det store Raad, besønder nyere Lov, og [illegible] ikke uden 3/4. Hvo som i første Tilfeld, i Raadet sidst er [illegible] Aar, [illegible] af Adelen og [illegible] af Republikken at faa Dagen til [illegible] Senatorum ~~[illegible]~~ begynne af Teorien, som noget først 5te Aar. [illegible] udvalgt at uddele 1200 ℔ i [illegible] Almisser, og at udstyre Adelens Døttre.

At Fattige, Enker og faderløse Børns Sager plaideres uden Betaling af unge Adelsmænd, som derved søge deres Medborgeres Agtelse og Kjærlighed. Andre sørge for Statens [illegible], for [illegible], Handlingerne, i offentlige Bygninger, [illegible] etc. Senatet [illegible] med en meget besværligt Arbeid, og [illegible] i en [illegible] Orden.

Den ragusanske Stats Indbyggere bestaar af Geistlighed under en Erkebisp, som Senatet vælger af 2 Mænd, som Senatet foreslaar; Adelen, i hvis Hænder Regjeringen er, Borgere, bestaaende af gamle Familier, eller [illegible] Børn af Adelen, Folket, som bestaaer af Kjøbmænd, Haandværkere, Søfarende, Grekere, Romere og Jøder, der alle staae under et adeligt Consulat, og Bønder, som med en Deel af Stemmerne [illegible] dyrke Jorden.

---

ad p. 464 Venet. Inquisitorerne af St. Marcus [illegible], [illegible] Raad og Kammer i Senatet, og for [illegible] Testamenter, [illegible] m.m. At tre Avogadori del Comun, [illegible] Advocater [illegible] at [illegible] til Raadsforsamlingerne. [illegible] at [illegible] Magt, men [illegible] [illegible]. – [illegible] Mænds [illegible].

Venetianerne gjorde, som Spartanerne, deres [illegible] paa Lydighed. [illegible] [illegible], uden at tillade dem. – [illegible] -gen [illegible] og [illegible].

---

ad p. 543 Aragonien bød Ferdinand en [illegible] for at blive fri fra Inquisitionen; [illegible] Justitza [illegible]. Nu [illegible] -gen [illegible]; de [illegible] Inquisitoren. Aragonien [illegible] v. Arbues [illegible].

i Saragoza ; Ferdinand, som havde Ludvig XIte List, men ikke hans Gudløshed, vaklede,
da hang Torquemada, et Crucifix under Kappen frem, i det Kongen,
Ferdinand og Isabella sad. "Majestæter" sagde han, "Judas, som solgte sin Herre,
er bleven solgt for 30 Sølvpenge; vil I sælge ham igien? han vil med
at [illegible] sig!" Han lod derpaa Crucifixet staae og fiernede sig. Inquisi-
-tionen udbredtes nu overalt med Magt. Længst modstod, men ikke
Cathalognien, Leon, Valencia, Sicilien.

Skiøndt man havde lovet Maurerne Religionsfrihed, da de overgave
Granada, gav man dem Valget imellem Daab og Emigration. Geistlige
og Adelsmænd, med Erkebispen af Toledo, men [illegible] Ximenes,
og Granadas Erkebisp, erklærede "at man ikke var forbunden at holde
hvad man havde lovet disse Vantroende." [illegible] med de [illegible]
Literatur [illegible] Ximenes, og lod deres Bøger brænde. —
Inquisitionen grundfæstedes i Spanien, og der som i intet Land viste sig
saa frygtelig og fordærvelig som her.

---

ad p. 693 nederst paa Siden.

I Florenz glemte man, under Storhertugernes Regiering, lidt efter lidt den
gamle Forfatning, saa Mindeskikkelserne tabte sig. Den første, Cosmus var i
sin Familie særdeles ulykkelig. Den anden Frants [illegible] ulykkelig Forbindelse
med ~~Italienerinden~~ Venetianerinden Bianca Capello, at hævne sin Død; han havde, med Venetias Senat, eller [illegible]
[illegible] Cardinal Ferdinand, Storhertugens Broder, men denne var bleven inde
[illegible]; Frants, for at [illegible], [illegible] af Gifte, og Bianca
maatte følge hans Exempel. Cardinalen blev derpaa Storhertug, 1587–1609 og
[illegible]; hans Grundsætninger blev en Rettesnor for mange
følgende Fyrster. —

I Savoyen befæstigede Emanuel Philibert; efter at han ved
Slagene ved Chateau-Cambresis og Noyon, var kommen i Besiddelse af
Landet, sig ved at bringe Orden og Ro i Regieringen. Han oprettede
en Militz af 12000 Mand, der han ved Fremlægning [illegible], og som
han efterlod sin Søn, i Gang [illegible]. Han byggede Citadellet i Turin,
og befæstede Savoyen, Montmelian, i Italien Vercelli. Indtægterne
forøgede han fra 2 til 800000 Scudi. Religion og [illegible]
[illegible]. Hans Søn Carl Emanuel 1580–1630, [illegible]
Mod og Standhaftighed, men hans [illegible] at [illegible] sig, drog han efter
[illegible] sit Land. Hans [illegible] Victor Amadeus I. [illegible] af [illegible]
1631.

73.

ad pag. 925. Genua.

Genua førte Krig med et misfornøyet Corsica som den ogsaa ugiærligt [illegible] at undertrykke, havde bragt i Vaaben: I 40 Aar varede Krigen. Genua dæmpede, med Carl VI^tes Hielp, men kun for et Øyeblik, Urolighederne. En westphalsk Adelsmand Theodor v. Neuhof stillede sig, med Englænderne, i Spidsen for de Misfornøyede. Endskiønt han blev undertrykt, o Genua understøttede af Schweitzere o Banditter, saa meente Corsica dog ikke at blive betvunget, tilsidst [illegible] afhængig af deres Forbindelse fra Englænderne, havde vaeret Genua Frankrig til Hielp. Boufflers o Maillebois førte i den sidste Krig, men ingen var de første uden afbrudt, for at igien var i Oprør o Flammer.

---

ad p. 667. Wolsey.

hans Midler confiscerede, og blev han indsat i Erkebispedømmet af York og W. af Winchester. Men det følgende Aar 1530 blev han fastsat, o døde paa Veien til London, formodentlig af Gift, som han selv havde taget ind.

---

ad p. 925.

med Freden til Chateau Cambresis, og arbeidet med megen Utrættelighed paa igien at ophielpe sit ødelagte Land. Han fulgte 1580 hans Søn Carl Emanuel, som med al sin Iver til Udvidelse, dog søgte sin Undersaatters Fordeel i sit Land. Politiske Planer førte han stundom i Forbindelse med Spanien, hvis Konge Philip IIdens Datter han havde ægtet, stundom med Frankrige. Et Forsøg, som han 1602 giorde paa at tage Staden Genf tilbage ved Overrumpling, mislykkedes.

ad p. 702. Ved det upolitiske Forhold [illegible] den 2^den [illegible] at lægge Kosakkernes [illegible]. Da hun [illegible] deres [illegible] af [illegible] [illegible] og [illegible] Magnater, [illegible] anlagt [illegible] og [illegible] i [illegible], [illegible] Polen, [illegible] i Krig med

ad p. 859. Den mindreaarige Carl XI blev, efter at [illegible] hans Moder Formynderne [illegible], efter [illegible] Gr. Horns Statholderskab, [illegible] i [illegible] Feldtmarskal [illegible] Regjeringen [illegible], [illegible] for at Regjeringen [illegible] efter [illegible] Haande. Men Regjeringen var [illegible] 6 [illegible] i 2 [illegible], [illegible] Diplomatie i Europa, [illegible] og [illegible]. [illegible] Sverrig [illegible], at en Alliance [illegible] i [illegible] 24000 Mand i Pommern, [illegible] 400000 [illegible].

ad p. 803. mellem Mississippi og Tenassi boede at Tschikasaer, som kunde stille 10000 Mand [illegible] Cavallerie. Ved Foden af Apalacherne boede at Folk af dette Navn, [illegible]. at Natsches [illegible] for deres [illegible], [illegible] Colon. Akansas, ved en [illegible] af [illegible] paa Østsiden af Mississippi, [illegible] et [illegible] [illegible] Solen [illegible] Bekjendtskab med Europæerne, [illegible] Europæerne [illegible] [illegible] og [illegible], [illegible] at [illegible], [illegible].
Spanierne opdaged fra Mexico af 1536 Californien og 1584 Nye Mexico og Nye Navarra. Englænderne søgte allerede tidligen en nordlig Vei til Ostindien. Frobisher giorde i den Anledning 3 Reiser, 1571, 1572, 1575, og kom til den 64° nord. Bredde. Englændernes Fiskerie ved at kjøbe Nordamerikas Kyster [illegible] da Danmark begyndte at formene dem Fiskeriet paa Islands Kyster. [illegible] Edward VI^te Tid [illegible] Newfoundland, [illegible]. [illegible] Dronning Elisabeth [illegible] Walter Raleigh 1585 Colonien Virginien og [illegible] Engelske [illegible] paa Østkysten af Nordamerica. Jacob I, [illegible] Colonier, [illegible]

Carolina, Pensylvanien og Virginien af Folk, som, opmuntrede af et fordelagtigt
Kiendskab, Handel og af Misfornøyelse med Regn., drog derover.
Under den fr. K. Henrik IV, hvis Opmerksomhed intet undgik, der havde besøgt
Naturaliernes Landet, bebyggedes 1609 Acadien, som Engl. allerede havde kaldet
Ny Scotland, og tii Sommer flettedes sig snart en anden Colonie i Canada,
nemlig Quebek. —
Ogsaa Hollænderne havde, tiltrukket ved den fordelagtige Handel med
Peltwerk, som de tilbød sig, deres Opmerksomhed paa Americas nordlige Kyst, og
kiøbte, i Nærheden af ovennævnte Nyeport, et Stykke Land af et Folk, som
de kaldte Nyebelgien 1614. — Men 1664, da Carl II havde overdraget sin
Broder Jacob et mellem Delaware og Hudson liggende Land som et Lehn,
bleve Hollænderne overmandede, og siden forblev Engl. og Franske alene
i Nordamerica.
For at skaffe Colonien Virginien Indvaanere, befalede Jacob I at aabne
Fængslerne, og afsende alle Forbrydere, som ikke havde fortient Døden,
som Slaver til Virginien. Da Colonien dog manglede Fruentimmer, saa
sendte det londonske Compagnie 1618 unge 90 Pigen, som solgtes til den høistbydende
for 100 à 200 ℔ Tobak. Mange Fruentimmer gik derover, siden
at i deres Fædreneland [illegible]. Det varede ikke længe førend Colonien
kom i Krig med et Folk, og dette blev, saavel lettere tvunget tilbage til deres Skove, som
Europæernes Politik søgte at giøre dem indbyrdes uenige, og at berøve dem
deres oprindelige Kræfter ved stærke Drikke.
Den nordlige Deel af Virginien, som siden kaldes Nyengland og Nyhamp-
-shire, bebyggedes i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede af politiske og religiøse
Sværmere, som i store Hobe drog derover. Massachusetts Sta-
Colonie begyndte at nord- 1620, Connecticut 1636.
-americanske Colonier, men det varede længe, førend de fik nogen Consistens
og ordentlig Forfatning. Længe og blodig var Krigen med et Folk, fornemmelig
med deres Løv aftog, vanskeligt var det at bringe Orden og Enighed blandt
saa forskiellige Slags Mennesker, og [illegible] [illegible] Indvaanere
[illegible] og som gav dem Vet Grund.
For at skaffe sig mere Anseelse i Moderlandet, og for at værne sig imod
saavel Hollænderne, de Franske og et Folk, sluttede de 4 Grændcolonier i Nyengland
en defensiv Alliance 1643. Fra den Tid kom de at tage mere og mere Styrke,
udbredte sig, og [illegible] [illegible] optogte; sluttede med et Vesttrand til Vei,

Madera og et canarisk Øe indrettet men 6 mer. Cromwells Navigations-act forbød dem vel at umiddelbar Handel med fremmede Nationer, og gjorde dem, i Henseende til Afsætningen af deres Producter, afhængige af Engl., men efterso ingen derved Overensstemmelse med et fransk og hollandsk Colonieregjeringer, som ikke kunde finde sted, saa saa sig derved nødt til at indskrænke Navigationsacten. Man lagde en forhøjet Told paa alle nordamerikanske Producter, som fra andre Lande indførtes til Engl., og bevirkede derved, at man selv maatte afkjøbe Nordamerikanerne deres Producter, hvorved deres ufordeelagtige Mangel med deres Landsmænds Forbindelser.

Under Carl II indtraf den Tidspunkt, da det i Engl. herskende Aands-feber overveiende fremmede alene Nordamerikas Colonier, og foranledigede deri nye Coloniers Anlæg efter den anden. Carolina, dette store Land mellem Virginien og Savannah var blevet opdaget af Spanierne 1512, men da et ubefordret Guld ikke, havde de igjen forladt det. Carl IX ønskede Admiral Coligny samme, da han opstod at forskaffe sine forfulgte Troesforvandte et Tilflugtssted. Men saldt ikke ind i det for-Florida, i Colonien han stiftede der, efterat Carl IX nævnt Carolina. Men den Colonie blev ødelagt af et misundelige Spaniar under Herskeri at ...hjelp af Patter. Siden udsatte Englænderne sig der, og befæstede sig forstærket under Carl II, da han indrømmede ved Clarendon samme. 1669 gik Coloniens af fortrolige Anlægningsplaner derom, ... mange ... som ... af ... Locke, den ... Philosoph, udkastet Planen til Coloniens Regjeringsforfatning.

Omtrent ved samme Tid organiseredes Colonierne Nyjersey og Nyjersey. Hollænderne havde først bebygget den første, hvilket kaldt Nyholland alle Nyjersey-Land, men Carl II fratog dem samme, og befæstet det ved Freden 1667. I Nyjersey havde Schweder(?) samt og hvor Hollænderne etableret sig, og havde Oxenstierna der anlagt et svensk Etablissement, men under Carl II blev det lagt Engl. til Aar 1664.

Og ufortjent nyere af et amerikanske Colonier en bedre Indretning med Pensylvanien (Nederlandsk land), som stiftedes af William Penn 1681 ved Delaware floden. Denne berømte Mand, født 1644 Søn af en Admiral, blev, da han studerede i Oxford, saa begeistret af en omvandret Quakers Prædiken, at han, tilsammen med nogle andre Studenter afsondret sig fra den offentlige Gudstjeneste og anstillet særskilte Forsamlinger. Uagtet Formaningerne han

Collegiet, og hans Fader, der fandt hans Adfærd utaalelig, sendte ham
til Frankrige. Penn begav sig nu efter Hjemkomsten, og da han kom hjem
antog han sig Religionen af et af sin Faders Landgodser i Irland, hvor han
havde hört en Qvaker predike; men omsider [illegible] han gaae ugiort Qvakernes Lære
fremdeles, og erklærede sig tilsidst offentlig for en Qvaker. Faderen forbød
ham nu sit Huus. Qvakerne vare da overalt udsatte for mange
haarde Forfølgelser og Penn maatte ofte vandre i Fængsel. — Hans
Fader bevægedes dog, ved hans gjentagne Ønsker om [illegible] Udsoning,
til at forlige sig med sin Sön før sin Død, og Penn arvede hans For-
muer; derblandt var endeel Fordringer paa Regjeringen, for hvilke
han erholdt en Strækning Land ved Delaware, og stiftede den Colonie, som
opkaldtes efter ham. Da hans Grundsætninger og Medgang havde stadfæstet
ham megen Menneskekiærlighed og Erfaring, saa begav han sig atter i Land
til at give denne Colonie en ny Indretning, og at give den til et Tilflugtssted
for frie og lykkelige Mennesker. Denne fortreffelige Penn, denne sande
Menneskeven, som fastsatte den [illegible] at [illegible] saa mange forskjellige
Mennesker, som havde hvert sit Sprog, sin Tro, sin Sæde, til at
leve i den fuldkommenste Enighed, havde den Lykke at see Coloniens Vel-
stand grundfæstet + 1718.
Colonien Maryland, som udgiorde endeel af det tidligere Virginien
organiseredes 1683.
Paa samme Tid som Engl. udsatte [illegible] paa et nordamerik-
anske Kyster, opdaget Capitaine Henri Hudson den Bugt, som bærer
hans Navn 1610. — Capitaine Bylots Styrmand Baffin fandt 1616
Baffins Bugten. Newfoundland tog Elisabeth formelig i Besiddelse
1583, og Engl. bleve først at andre Nationer saa eenlige, at
et [illegible] og mere med Handel under Fiskeri.
De franske begyndte med Engl. om at slaae sig Besiddelser i Nord Amerika.
De fandt 1506 Cap Breton og besøgte [illegible] terre neuve, for [illegible]
under Frantz I, havde de med S. [illegible] til Lorenz Floden, til Canada, som de
kaldte Nyfrankrig. Den [illegible] ikke noget [illegible], men
endelig satte de sig dog fuldkommen fast ved Lorenz Floden 1608, og i Acadien
1604. [illegible] med Hudsonsbugten satte de sig fast [illegible] 1682, og
[illegible] for næsten [illegible] Engl.
De mestendeels [illegible] havde Spanierne bemægtiget sig, men at [illegible]
dem saa [illegible], at de [illegible] af et godmodigt, [illegible] Indianer

udryddede. Forgjæves søgte Dronning Isabella at hindre deres Skiæbne.
Man saae sig nødt til at erstatte Mangelen paa Indvaanere med africanske
Negre. Men disse [illegible] [illegible] [illegible] Landstrækninger [illegible] [illegible] af
Spanierne, og en stor Deel af den laae udyrket. Spanierne fandt fra
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] efter Guld paa disse Øer, at de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vare. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Nationer [illegible] til at nedsætte sig paa [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Engl. og Franske, som Flibustierne
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], som [illegible]
et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] deres Fædreneland [illegible], som
[illegible] Normannerne, i [illegible] af 50 til 150 [illegible], [illegible]
[illegible], og [illegible] et [illegible] [illegible], som de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] deres [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] til et [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] i [illegible]. [illegible] [illegible] at den [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], som i [illegible] [illegible] [illegible] mellem Europa og
America, og nedsatte sig paa Øen St. Christoph. [illegible] [illegible]
[illegible] af Spanierne 1630, men de samlede sig snart igien, og fandt
en nye [illegible] paa Skildpaddeøen ved St. Domingo. De [illegible]
[illegible] Flibustier efter deres [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] Fleboot, et Fransk Flebot. Fra Skildpaddeøen satte de over
til den nordlige Deel af St. Domingo. [illegible] [illegible] et [illegible] af
Jagt efter vildt Oxer, [illegible] [illegible] at bucaniere d. e. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Bucaniers. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nedsatte sig igien paa Øen St. Christoph, [illegible]
[illegible] et [illegible] deres [illegible] med Spanierne, [illegible] [illegible]
[illegible] Caraiberne, Antillernes [illegible]. [illegible], som [illegible]
[illegible] fra [illegible] ved Orinoco, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] eller [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible], i
[illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] deres [illegible]. [illegible], efter
en lang [illegible], som blev Compagnierne, sluttede Franske og Engl.
1660 en Overeenskomst, hvorved de deelte de smaae Antiller. De Fr.
[illegible] Guadeloupe, Martinique, Grenada, Engl. Barbados, Antigua,
Montserrat, Neves. St. Christoph blev [illegible] [illegible]. Caraiberne
beholdt blot Dominica, St. Lucia og St. Vincent. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible],

jeller derfor en at Jomt og gejstlig ~~[illegible]~~ blevet forenet under eet Overhoved. Disse Samlagsmetter graendse aldeles i det utrolige.

fratog Engl. Spanierne Jamaica. Men Flibustiernes Eeds alder maa nu ogsaa til Ende, deres Sorhandlingerne, som ville leve, uden Overhoved, uden Subordination, udfort et slemt Sovtagender, hvilket indeni længe har kunnet vedvare, efterdi ikke Engl. og Fransk var komne i Besiddelse af et ubestemt Spanier, saadant opfört at K[onge] dog, da de ei længer behøvede deres.

Engl. befolkede deres Øer med ulykkelige Gobrand, Sorbrynter, Quinner o.d. og forvandlede den fugtbare Jordbund til udbringende Sukker- Caffe- Indigo- og Cacao-Plantager. Ogsaa Hollænderne fratoge Spanierne 1634 Curaçao og besatte Klippemassen St. Eustachius; et Danske ud-satte dem 1671 paa St. Thomas.

Guld og Sølv lokkede især Europæerne til Sydamerica. Spanierne udbredte sig, efter Cortes og Philip X, i den Egn, som indsluttes af Maracaibo og Orinoco, og som de, til Forskiel fra Ørne og Ejelandene, kaldte Terra firma. Staden Carthagena, som de der anlagde, blev snart, formedelst sin gode Havn, først i Anseelse, men efter oprandt ogsaa et ærligere Nationnal-Indenlandsk-, Staden udplyndredes først 1544 af sr. Corsairen, og 1585 af-brændtes den endog af Engellænderen Drake. I Chili havde Spanierne bygget Staderne St. Jago og Conception, og snart kom de til den store Flod, som de, formedelst et overleggende Sølverets, kaldte Rio de la Plata eller Sølvfloden. Ved denne havde de allerede 1535, anlagt deres Buenos Ayres. Iblandt flere Nedsættelse en mægtig Colonie af Jesuitter. Disse flere fattede, som med Kalegenanes Hiælp søgte at skiule deres egennyttige Planer, udlærte et Grundsætt for en Jesuit i deres Omvendelses Forretninger, og lettet udlærte ei Capitul for en Snedk. i deres Omvendelses Forretninger, og tillod sig efter 1600, ved den Betingelse at ingen Spanier maatte komme i Landet, at anlægge en Skole og Oeconomie for deres Indianers og i alle Landet, at lærte en Skrifter og Seeslatte for deres Indianere og i alle Sæd ogsaa at stelle et Antal Indianere til deres Tjeneste. Der fandt de vel ogsaa at stelle et Antal Indianere til deres Tjeneste. Den Jesuit-ske Kirke vovede ei at stod udvortes Ærefrygt sine, at ingen Fremmed betraadte deres Gebiet. Da Portugiserne, Ædelen af Brasilien, afsluttede det spanske Haag, saa forstyrredes Spanierne Jesuiternes med Guaranis; hvad der at det havde hele deres og forgiævn bevaret. Dette var en ugudelig Anledning for Jesuiterne til at anlægge Fæstninger, og at indrette en ordentlig Krigsmagt. Med deres udvortes et deres Gebeet ved Floderne Plata og Paraguay vare de eene. Gennemført en deres giordte Stat var deres Jurisdictie, der tillige med 4 Conjuctatorer, opfyldt i det store Collegium i Cordova, som de tillige var et Universitet.

Langt var denne Mistanke ufrugtbar overstillet, længe blev forstaaet baade Spaniere og Portugiserne aldeles indt.

Sagnet om el Dorado, et fortrinligt Guldland, gjorde at franske Compag-nien ofte bad det for at finde det. Ved denne Anledning ofteragnede Guyana, som Franske og Hollandske [illegible] om at nedsette sig. De Fr. nedsatte sig, før Julii 1676, paa Øen Cayenne. Hollænderne anlagde Surinam Sta-den Paramaribo. Berbice besatte de 1678 og Demerary 1740. [illegible] Esse-quebo havde Hollænderne 1677 nedsat sig.

---

ad p. 915. endnu som Udsvævelsen hemmelige, men da den skændige Abbed Dubois, en Apothekersøn, som [illegible] den Kunst at smigre H. af Orleans Lidenskaber, og fandt adskilligt i hans [illegible], var bleven Statsraad efter Ludvig XIV^des Død, saa bragte han det saavidt, at man ikke skammede sig ved, offentlig at haane al Moralitet under Sødelighed. Han forestillede Regenten, at „all [illegible] og [illegible] var noget som blot beroede paa menneskelige Love og Fordomme, som ikke en [illegible] behøvede at rette sig efter," og denne Maade at ræsonnere paa, fandt han god. De [illegible] og [illegible] fandt [illegible] Ulykkes Mand, at han ikke [illegible] sig paa at tage et [illegible] [illegible] til Mønster. [illegible] som Udsvævelser valgte han: Skuespil, og [illegible] og [illegible]. Hans Følg-[illegible] paa [illegible] [illegible] [illegible] Roués og Galgenfugle. I Palais royal og i St. Cloud [illegible] [illegible] af Herskeren og [illegible], som, naar Lyset var slukket, overlod sig til deres Lyster, for at [illegible] med en [illegible] [illegible] Opførsel, hvilket havde den Virkning at [illegible] at for-[illegible] [illegible], hvori de befandt dem!!! [illegible] og [illegible] [illegible] [illegible], men ofte [illegible] Adamsdragten!!! [illegible] var det, som med denne Tænkemaade, [illegible] et andet Skuespil i Udsvævelser, [illegible], som [illegible] Ludvig XV^des Tid, [illegible] at [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] selv [illegible] med deres [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] mellem 2 Damer.—

---

ad p. 1313. De østpersiske Provindser, Daghestan, Chorasan, Sedschestan, Arrochadsch, Mekran og Candahar udgjøre det afghanske Rige, til hvilket ogsaa høre et Stykke af det [illegible] nordlige Bucharie, f. Ex. Landet Balk, Kabul, Ghisni, Peschawur, samt det indiske Land Kaschemire og Sind. [illegible] [illegible] Achmed Schah og Timur, en Søn heraf, 1774–1792.—

Tartarerne er deelte i forskjellige Stammer, at tale et Sprog, de kalde det tyrkiske. Mellem det caspiske Hav og Aral-Søen findes Turco-mannerne, mellem det casp. Hav og Sir-Darja, en Flod, der løber ind i Aral-Søen,

Karakalpaker, paa Østsiden af Søe ommaade Kirgiserne, det mægtigste af deres Folk, der tillige besidder ormen Turkestan og Charesm eller Chiwa. Den sydlige Deel af Tatariet inddeles i det store og lille Bukarie, og blandt de der-nomadiske Udbyttes er Usbekerne det mærkværdigste. Østen for Tatarerne mellem Siberien, Persien og China streifer Mongolerne. Ved Foden af Mustag, ved Udløbet af Irtysch, Ob og Jenisey, ligger Soongarernes Land, en kalmukisk Stamme, som først blev bekjendt 1600, da Russerne havde opdaget Siberien. Batur, deres Chan, stiftede et udbredt Rige 1644, og erholdt af Dalai Lama Titel af Contaischa. (Kronprinds.) Batur lod sine Undersaatter erholde Underviisning i Agerdyrkning. Under Galdan Tserens Regj. 1734, som førte en langvarig Krig med China, grundede sig Wohlstand Soongarerne Velstand med europ. Indretninger, og Manufakturer. Soongarerne bleve kjøbt, efter at være overvundne af Chineserne, det meste Chineserne, det meste ... Sæden blev forbyttet til det overlegne, men Krigens for at man skulde neppe holde til at forlade deres Boer, og deres nomadiske Levemaade, begav sig henved 50000 Familier til, igien at vende tilbage til Soongariet.

Man har forhen sagt, at Phønicierne, for Fundalien Rig, omtrent 800 Aar a. C. besøgte Hispa- nien, forlige og erobrede Landet.
Carthaginenserne begyndte at sætte deres Fod i
ad p. 151.
de Hispan.
Sporn Guld – og Sølv-
Bjergværker vare
dem en tillokkende
Drivfjer.
Førstefra den Tid at ... samme samme ...
Spanien, blev et historisk Erindringer om samme sammenhængende.
A. M. 3747. Alt-i-forhen fortalt, p. 135 hvordan det under Hamilcar, Asdrubal, og derefter under Hannibal x næsten det hele Land, ... bygget, for at have et Udskibningsplads, og Standpunkt for nye Krigstropper, Carthago nova, f. Carthagena) der formedelst sin ypperlige Havn snart blev den fornemste, meest besøgte Stad i Landet.
I den anden puniske blev Carthaginenserne af Cn. Scipio udjagne af Spanien, deres Besiddelser bleve Romers Eiendom; Spanierne bleve Romers Undersaatter, nogle mere, nogle mindre. Een Folket paa sine Vid Celtiberianda, og det marianske Bjerg, Celtiberernex, Carpetaner, Vaccæer bleve mindre-
Porsk Annal. 1804, II, p. 9.
ly for. Fra det Øjeblik af varede Krigen mellem Hispanerne og Romerne en Tid af over 200 Aar. Armod og Mangel, Følgen af en ustadig Levemaade, var den første Aarsag til Krigen mellem de Indfødte og Romerne. De havde ... Levemaade gjort, at Folkemængden hastigen forøgedes, og Agerdyrkningen var forsømt, saa maatte de snart ... Mangel og Nød, denne tvang dem da at gribe til deres gamle Haandværk, at plyndre Provindserne, hvis Beboere i ... ikke kunde mod-staae Bjergboernes stærke Tapperhed — de første Krige med Romerne

maatte Romerne føre med disse Folk; da de havde nok med at lege i Roma, at havde faaet i den anden puniske Krig, og siden at beskytte Italien, udsprungne indviklede de andre siden efter i den macedoniske Krig. Det var imidlertid en Lykke for dem, at Spanierne, der vare delte i mange Folk, vænnede Forbund, aldrig kunde tænke paa noget fælles Foretagende, thi med deres forenede Magt vilde de maaskee kunne have holdt sig. De kæmpede altsaa med dem, snart med een, snart med anden Lykke, og saa ofte de lagde Skjæbnen [illegible], trak de sig tilbage i deres Bjerge og faste Steder. Cato den Ældre var den første, som A. R. i 557, [illegible] paa, [illegible] at underkue dem. Han slog Celtibererne, [illegible] i deres Land og tvang dem at slutte en Fred. Men nogle Aar efter sendte Cato paa en Dag [illegible] Ordre til mange celtiberiske Stæder ved Ebro, at de skulde nedrive deres Mure, naar de ikke i Brand og Spiid vilde ødelægges. Da ingen Stad vidste at den samme Ordre var kommen til andre, saa vovede de ikke at modsætte sig. [illegible] lagde Cato Grunden til deres Underkuelse. —

Omtrent 20 Aar efter, blev T. Semp. Gracchus sendt med en Armee mod Celtibererne, der fortsatte Krigen, og efter at han, med nogle Slag, overvundet dem, var han saa klog at beslutte en Fred paa billige Betingelser, [illegible] han gav dem [illegible] af Romerne [illegible]. [illegible] til [illegible] og [illegible], som de [illegible] efterfulgte. —

Imidlertid varede Freden ikke længe, de romerske Stadtholderes Gjerrighed bragte dem til [illegible] at [illegible] Nationen, som [illegible] igjen var i Vaaben, og [illegible] forsvarede sig. Det i denne Historie fortælles, fornemmelig de tappre Viriathus og Numantia gav Romerne at bestille. Vi [illegible] dem, [illegible] til de [illegible] Uenigheder, [illegible] de fik [illegible] af Iberien. Endskjønt udmærkede romerske Overbefalingsmænd af de fleste Slag paa denne Side Ebro, og alle celtiberiske Stæder, [illegible] af Lusitanerne paa denne Side Tagus, de vare stedse Romernes Bundsforvandte, deres Undersaatter, men langt fra ikke [illegible]; de fleste [illegible] som en Armee stod i Landet. Alle øvrige Folkeslag, som boede paa Nord- og Vestsiden og mod Bjergene, Vasconer, Cantabrer, Asturer og flere vare [illegible] deres frie, men næsten alle Romerne [illegible]. —

Petavius [illegible], der angreb Cantabrerne og Asturerne, [illegible] efter en [illegible] blodig Krig, [illegible] med deres egne Lande.

Ved hin General Marcus Agrippa

83

[illegible] Fornødne blev omkommende og indskrænkede, og Hispanien blev en romersk Provinds, som siden ikke i over 400 Aar rørte en nogen nationale Frihed, og for det meste antog Romernes Sprog, Sæder og Videnskaber, samt endelig og den Xne Religion.

ad p 168. At Landet saa godt som intet Begreb om Guddommen, og foragtet Døden. For at holde deres Fanger fandt, opstod Ulveme [illegible] deres Lod tagenne, og [illegible] dem med Viin, som de bi den Tid formodede, for at det kunde vaadnes. [illegible] gieldt dem mere end Livet. Derpaa drabte deres Børn, for at de ikke skulde falde i Fjendernes Hænder.

Celterne kaaret, før Cæsars Tid, ad [illegible] i forskiellige Folkeslag, hvoraf nogle talte endelte 400. Alle havde Fyrer, vundne en aristocratisk Regierings Form, omtrent som [illegible]. Mange Folk havde Konger, men alle vigtige Sager afgiordes paa Rigsmøderne [illegible]

Celterne deres [illegible] Kongen, som ret brugte de Forfædre, og kaldes Bracca, hvoraf kaldet Gallia braccata, da Romerne, ved at mange langere frem i Gallien, overalt fandt et [illegible] [illegible]. ~~[illegible]~~ Saa kaldte de det øvrige Gallien comata, efter Celternes Haar, som de omhyggeligen opsatte og bandt op [illegible] [illegible] Kongens [illegible]. Qvinderne bebygget [illegible] som overalt [illegible] [illegible], Mændene vare ikke [illegible], [illegible] alle [illegible] de kunde [illegible] deres [illegible]. Med deres ~~[illegible]~~ Tunger vare de grusomme, og [illegible] dem ikke [illegible] [illegible] Qvinderne.

[illegible] Al samme Folk var [illegible], [illegible]

[illegible] mange Folk [illegible] Oprindelse [illegible] at [illegible] fra de Nordiske, desuden [illegible] de [illegible] [illegible], som [illegible] [illegible], og som de maatte [illegible] begynde, og siden deres [illegible], eller nødt at [illegible] paa at [illegible]. [illegible] de vare [illegible], som [illegible] Med deres Indretning, vare de [illegible] de det var af Vigtighed at de var [illegible] [illegible] man en egen Maade at befordre [illegible] bekyg sig, saa udraabte man det [illegible] det samme og saa videre fort. [illegible], saa de var [illegible] 30 Mile bort, [illegible], [illegible] maatte [illegible], [illegible] [illegible] med sig.

[illegible] [illegible], var deres [illegible] [illegible] Offerfest. Da [illegible] ~~[illegible]~~ kom i [illegible], [illegible] for [illegible], naar de [illegible] [illegible] de for [illegible] at [illegible] deres [illegible] deres Dagene, men udføre det [illegible] til [illegible], men [illegible] af [illegible], de [illegible] [illegible] af Tobben, [illegible] deres [illegible] Celter [illegible] med det Sværd, men det var [illegible] til [illegible], og [illegible] sig ved [illegible], saa [illegible] maatte [illegible] det [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] det ikke [illegible]. [illegible] [illegible] at [illegible] deres [illegible]; [illegible] [illegible] maatte [illegible] [illegible] saa var [illegible], at deres det [illegible] sin lange Sværd, [illegible] [illegible] med [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]. #

maatte Romerne føre med deres Allierte, da de havde nok med at lege de Saar,
de havde faaet i den anden puniske Krig, og igien at berolige Italien, de fornyede
imidlertid et andet Slags efter i den macedoniske Krig. Det var imidlertid
en Lykke for dem, at Celtiberne, der vare deelte i mange smaae, urolige Folkeslag,
aldrig kunde tænke paa noget fælles Foretagende, thi med deres forenede Magt vilde
de maaskee aldrig kunne have holdt dem. De kæmpede altsaa med dem, snart
med mere, snart med mindre Lykke, og saa ofte de lagde Nabofolket underdanigt,
faldt de dem tilbage i deres Hænder i første Nød. Cato den Ældre var den
første, som A. U. R. i 557, lagde paa, nemlig at undertvinge dem. Han
slog Celtiberne, trængte ind i deres Land og tvang dem at slutte en Fred. Men
noget kort efter sendte Cato paa en Dag [illegible] Ordre til mange celtiberiske
giberiske Stæder [illegible]
i Krud og Spiid [illegible]
Ordre var kommen [illegible]
alle Krigsfolk la[illegible]
Cato ud Aar efter [illegible]
Celtiberne, de f[illegible]
dem, var han saa klo[illegible]
han gav alle fri Sold[illegible]
Grusomhed og Lidelse [illegible]

Imidlertid var [illegible]
bragte dem til haardt [illegible]
Vaaben, og kappet [illegible]
formaaet de lagge [illegible]
Viriathus dem, [illegible]
fydlige tæt af Celtibe[illegible]
af de flereste Folkeslag [illegible]
fornemme de [illegible]
Romernes Overtvind[illegible]
trængte; de flest[illegible]
Landet. Alle om[illegible]
og endt i Regjeringen [illegible]
deres fri, men uagtet alle Romernes Overtvindelser. —

Octavius var først den, der angreb Cantabrerne og Asturerne,
ved sin General Marcus Agrippa
de og saa efter en yderst blodig Krig, tilslut med deres egne Lande.

meent Fornedrin [illegible] omvendelser og indretninger, og Mesßanien [illegible] en en romersk Provinds, som hverken [illegible] i over 400 Aar med en næsten naturlig [illegible] Ærlighed, og for det meste under Romernes Krige, Seder og Videnskaber, samt endelig og den X^{ne} Religion

ad p 168. At samt saa godt som intet Begreb om Gudsdommen, og foragtet Døden. Den at holdt disse Lyses [illegible], nyttet Romerne flittigen disse hele Lægemer, og [illegible] [illegible] med [illegible], saa at de der [illegible] samledes, for at det kunde raade. [illegible] gjorde dem [illegible] end Romer. [illegible] [illegible] disse [illegible], for at de ikke skulde falde i Spaniernes Hænder.

Celterne kaldet, [illegible] Cæsars Tid, ad[illegible] i forskjellige Folkeslag, [illegible] nogle [illegible] indtil 400. Alle havde [illegible], [illegible] en aristocratisk [illegible] Form, omtrent som de Gothiske. Mange [illegible] [illegible] Konger, men alt vigtige Sager afgjordes paa Nationalforsamlingen, hvor mest [illegible] Adel, havde Fordeel at tale. [illegible] Folk var [illegible], da først [illegible] Mand havde [illegible] at [illegible] [illegible].

[illegible] naturligt at der mellem saa mange Folk herskede [illegible] [illegible]. Med samme [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] fra de [illegible], [illegible] var det allerede da kommet fort at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], som [illegible] [illegible], at de [illegible] Nationer alle [illegible] sig med [illegible] Meyninger, ved hvem de maatte [illegible] [illegible] [illegible], med at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], og [illegible] disse [illegible]. [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible], eller [illegible] at [illegible] paa at [illegible] [illegible] som, [illegible] for [illegible], og de Nationer, de [illegible], saa [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible]. Ved deres [illegible], var de ved [illegible] [illegible] mellem alle Nationer; da det var af [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible], hvad de [illegible] fra den anden, saa havde man [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] paa. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], saa [illegible] man det paa [illegible] [illegible], [illegible] som [illegible] det, [illegible] det samme og saa videre fort. Ved deres [illegible] kunde man paa en Dag erfare, hvad der var skeet 30 Mile borte, men [illegible] at den, i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] maatte [illegible] [illegible], saa [illegible] [illegible] mange [illegible] [illegible], som [illegible] [illegible] [illegible] med sig.

Celternes [illegible], som [illegible] [illegible] deres [illegible], var [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. Da Cæsar [illegible] [illegible], saa [illegible] at som [illegible], [illegible], og [illegible] for [illegible], [illegible] at [illegible] saa [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] at [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] og [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] det [illegible] [illegible]; [illegible] det [illegible] [illegible] [illegible] til [illegible], men [illegible] af [illegible] [illegible] [illegible]; at [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] en [illegible] [illegible] med [illegible], men det var [illegible] [illegible] [illegible], og [illegible] sig med [illegible], saa [illegible] maatte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] saa [illegible] [illegible] det paa [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] maatte [illegible] [illegible] [illegible] saa [illegible], at den [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] med [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. #

ad p. 155 de Hisp.

Bætica indbefattede Kongeriget Sevilla, den østlige deel af Alentejo, det spanske Estremadura sønden for Guadiana, Vestsiden af Mancha, Cordova, Granada paa Østsiden nær, og den vestlige Halvdeel af Jaen. Lusitania var ikke eens- -med Portugal, men til samme hørte da ogsaa Salamanca, den største Deel af det spanske Estremadura, og den vestlige deel af Provindsen Toledo, derimod begreb det ei -nemlig Provindserne Entre Duero y Minho, og Tras los Montes ikke dette. Bætica og Lusitania tilsammentagne var neppe halv saa stor som Tarraconensis, der havde sit Navn efter Pladsen Tarraco (Tarragona).

Oretani beboede den østlige deel af Estremadura, den mellemste og største Deel af Mancha, Østsiden af Jaen, og Nordsiden af Granada. Dette Land var før Krigspladsen for den anden puniske Krig.

Celtiberier boede [illegible] Kilderne for Duero, [illegible], langs Ubeda, som begyndte ved Ebros Kilder, gaaer igjennem Provindsen Soria imellem Dueros Kilder, [illegible] østlig til Moncayo, den største og vestlige Deel af Bjerget, som [illegible] Soria og Aragon, og gaaer [illegible] parallel med Ebro og Grændserne, til [illegible] til Ostsiden der begyndte ved Cuenca og [illegible] [illegible], [illegible] og Celtiberernes Hovedstad [illegible] var [illegible] Alpesanah.

[illegible] [illegible].

Contestaner [illegible] af Murcia

Edetaner [illegible] Valencia og Arragon. [illegible] [illegible] og Saragossa

Bastetaner [illegible] Murcia, [illegible] Mancha og [illegible] Granada

---

ad p. 151 og 97 de Gallia.

De ældste Efterretninger [illegible] blot Sydsiden af Gallien langs med det middel-landske Hav, [illegible] [illegible] [illegible] maatteligen. At vide at de, [illegible] Gallien, [illegible] Celter, [illegible] [illegible] egentligen [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], som at [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Alpene o. s. v.

Først efter den anden puniske Krig, da Romerne begyndte at [illegible] [illegible] i Syd Gallien, erfarede man nogen Underretning om det Indre af Landet; men [illegible] blev dog [illegible] [illegible] ufuldstændig og usikker lige til Cæsars Tid. [illegible] først erfarede man, at [illegible] [illegible] Gallien [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] først lærte man kjende at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Efterretninger som Cæsar gav om Gallien, [illegible] [illegible], alt som man [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible], [illegible].

Efter den Inddeling, som Romerne gave det gamle Gallien, indbefattede [illegible] [illegible] [illegible] Frankrige til Alperne, [illegible] [illegible] af et [illegible]-

-met Nederland, begrændset af Rhinen, & den største Deel af Helvetien. Men dette Land havde ikke noget almindeligt Navn og udgjorde ikke noget Heelt, men beboedes af 4 forskjellige Folkeslag. 1, Aquitaner, 2, Liguser, 3. Belger og 4, Celter eller Galler. Aquitanerne, af iberisk [illegible], [illegible] efter [illegible] Armoricae, boede i Nordost fra Garonne til Pyrenæerne, mellem Oceanet og Sevennerne. Liguser, de synes at have været et af Celter & Ibere sammensat Folkeslag, boede fra Rhone ved Havet, langs Apenninerne, ved Kysten lige til Toscana, & i det Indre af Landet paa Alperne, som skille Gallien fra Italien, lige til Durances Udspring. [illegible] Undertvingelsen [illegible] Romerne en [illegible] Tid lang.

Belgæ (Belger) en Blanding af ~~gallisk~~ celtiske indvandrede & germaniske Folk, beboede alt Land fra det vestlige Ocean til Rhinen, & fra Seine og Marne til der hvor den sydlige Munding af Rhin forener sig med Maas. Cæsar ansaae disse Belger som den [illegible] Nation i Gallien. Celter (Galatæ og Galli, som Romerne kaldte dem) vare Hovedstammen i Landet. De beboede fra den yderste Spidse af Bretagne, mellem Seine & Garonne, lige hen ad Rhinen og Alperne. Ogsaa ved det middell. Hav havde en Stamme af dem nedsadt sig, og Helvetierne hørte til dem. Man [illegible] altsaa det første [illegible], som fandt Celter [illegible] Kysten, [illegible] et Land [illegible], & [illegible] det Indre af Landet, kaldte [illegible] Celte-res Land, [illegible] kaldte alt [illegible] med [illegible], Schytien.

Gallernes første Udvandring med ~~[illegible]~~ Italien indtraf 550 Aar før Cæsar, under Tarquinius Priscus regjering i Rom; de beboede [illegible] Bello-vesus, og byggede Staden Mediolanum, (Mayland) [illegible] at [illegible] allerede var et [illegible] Folk. Indvandringen i Italien, som [illegible] begyndte, [illegible] & Over-Italien [illegible] Nav-net Gallia cisalpina.

[illegible] den [illegible] begyndte Romerne at [illegible]-gende med Indvaanerne i det egentlige Gallien. [illegible] at staae sig i deres [illegible], [illegible] at [illegible] at understøtte Mas-silierne (: Massilianerne) med deres [illegible] Naboer. [illegible] efter den anden puniske Krig [illegible] Vejen til Hispanien, men maatte [illegible] Krige med Indvaanerne, [illegible] som [illegible] ikke [illegible] langsomt [illegible]. Allobrogerne & Helvetierne [illegible] den [illegible] lang.

ikke kun Cæsar, en ſaa kraftig Gallien kiender en tale. Ommedet begyndte langt ſnarere ſom at giøre et formodlet Indretningen, ſaa ham man og fra denne Sid ingen Gallien for romerſke ſtemmede.

ad p. 155. de Britannia

Det hele nordlige Europa laae endnu indhyllet i et uigiennemtrængeligt Mørke, da Grækerne førſt fik nogle usikkre Efterretninger om de britanniſke Øer. Kyſten af Østerſøen og Nordſøen troede man ſig beboet af Mauobier og Cimmerier, og indhyllet i en evig Nat. De kaldte den, efter det ſædvanligſte Begreb, ſom deraf reſulterede, de Caſſiteriſke Øer, (: Tin-Øer:) men uden for ørnigt blot at de laae i det veſtlige Ocean, og byggede hen det ſelv. Førſt Ariſtoteles melder at det udgiorde 2 Øer, ſom han kaldte Albion og Ierne. Disſe Efterretninger havde han uden Tvivl fra Marseille; thi derfra havde Pytheas omſeilet ſpanien, Kyſten og det hele af Britannien, og var endog kommet til Thule. Navnet Britannia er formodentlig af celtiſk Oprindelſe, og ſiden Cæſar kaldtes begge Øer Britannia. Geogr. Ptolomæus var den førſte, ſom nøiagtigere beſkrev de enkelte Øer, men førſt kiendt om Britanniens Beſkaffenhed.[*]

Cæſars Ærgierrighed og Erobringslyſt foranlediget hans Tog til Britannia. Hans førſte Forſøg, 54 Aar a. C. faldt kun ſlet ud, og han maatte være glad, at han undkom fra Romer, ſom Britterne havde omringet, fra total Nederlag. Aaret efter gik han igien, formodentlig fra Geſoriacum v. Boulogne, derover med en langt ſtørre Hær, landede igien ved Dover, og ſlog Britterne tilbage i ſeveralige Anførere, og tvang den mægtige Fyrſte Caſſivellaunus til at forlige, men glad ved, ſaa denne Maade, at kunne trække ſig med Ære ud af Sagen, ſaameget mere ſom han i Britterne fandt langt farligere Fiender, end han havde ventet, gik han igien ſtrax ~~ud~~ tilbage, efterat han erobret mange Miſter, uden at have udført det mindſte Betydelige.—

Auguſt fandt det ſtridende med den romerſke Stats Interesſe, at udvide dens Grændſer, ønſkede vel og at beſætte ſit Rygte i Anledning, og lod ſig derfor nøie med, at Britannierne efter en Landgang. Men og ſaa den romerſke Eftertiden, ſom frygtede for meget for ſtore Generaler, til at betroe dem en ſaadan Expedition.

Men Claudius ſendte Proætor Plautius derover, ſom vandt med Magt, dels ved at drage at ſkaffe ~~de~~ den af de ſmaa Fyrſter i Britannien vendte af, ſom gaae for Dit, fra ~~alle~~ undertvang den ~~ſtørſte Deel af den~~ ſydlige Deel deraf; Claudius kom ſelv til Britannien, men ilede efter et 16 Dages Ophold tilbage til Rom. Det varede imidlertid ikke meget længe, førend Romerne og ſaa ſine begyndte at være dens Uſikkerheds-Byrden, ſaa ſøgte Britterne igien et afkaſte Aaget, hvilket foranlediget blodige Krige, hvori det med ſom oftest maatte meget for det romerſke Baadhus Overmagt, men igien at befæſtet ſig deres Skat. Det førſte Opvi [illegible]

[*] formodentlig for Caledonierne (og Ierne (: Irlænderne) havde landet oprindelig Indvaanerne, og af denne ſtrækning neer en af Britterne, de vare af celtiſk eller belgiſk Herkomſt, blevne derimod, ſaavel og i Skotland, disſe og paa den veſtlige Ør. Deraf forklares ſiden Uſamdighed ſaa til Britterne. Caledonierne udſendte ſiden af Romerne Navnet: Picti, Pikter, ſide at brugte at male deres Legemer. Oprindelſen til Navnet Scotts, Scotland, er uviſt. I Wales lever endnu Levninger, ſom noget af celtiſk Herkomſt.

87. | nach Mons Graupius, og havde først, efter en frygtelig Blodsudgydelse og stort Nederlag paa [illegible], dæmpet af [Paulinus] Suetonius. —

~~de Britannie~~

Britterne, som man af [illegible] [illegible] havde [illegible] og [illegible] tilfælles med deres Stammefædre, hvis man et nøje [illegible]. De havde Byer, som de, efter Cæsar, kaldte [illegible], cum Sylvas impeditas vallo atque fossa munierunt. Nogle af deres [illegible] havde et [illegible] af deres nordlige Naboer, [illegible] [illegible] [illegible], som de kaldte Essedum, og hvormed de meget generede Cæsar. Polygamie og Polyandrie [illegible] [illegible] dem.

Caledoniernes Regjeringsform var democratisk, eller rettere sagt, patriarchalsk; [illegible] Familie [illegible] [illegible] og havde alt, endog Qvinder og Børn, tilfælles. — [illegible] [illegible] af [illegible], findes man i Høj-Skotland endnu disse Familieforhold. Krig og [illegible] Caledonierne [illegible] med [illegible] om [illegible] og [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible] at [illegible] paa deres [illegible] og i deres [illegible], [illegible] [illegible] Romerne ikke kunde komme [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible], var deres [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible], og det [illegible] var, at de ikke [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] Clima og Frugtbarhed var da, som ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]. Indbyggerne [illegible] [illegible] Agerdyrkning, men [illegible] var [illegible] ikke [illegible], men [illegible] [illegible] [illegible]. Der var en af [illegible] [illegible] [illegible], som Indbyggerne holdt [illegible].

Hibernia (Jerne) kjendte Romerne ikke, da de aldrig havde [illegible] over det. Strabo [illegible] det [illegible] for de [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] at. Pomponius Mela taler om Indbyggernes [illegible]. [illegible], [illegible] Beda [illegible] det [illegible] og frugtbare Clima.

---

ad p. 200. | i sit [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] det [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] paa [illegible] [illegible]: at aldrig [illegible] [illegible] [illegible] Magt at [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible], og [illegible] [illegible] gjennemskaaren [illegible], [illegible] og [illegible] [illegible]. Med en [illegible] Magt [illegible] [illegible] at [illegible] ~~[illegible]~~ i [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] Hadrians Muur Grændse mod Norden. Britannien var [illegible] og [illegible], da [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Magt [illegible].

ad p. 143
de Cimbr. & Teut.

blev 640 p. R. c., da Cimbrerne allerede vare [illegible] en Deel af de østlige Alper, og udbredte sig i Dalmatien og Illyrien, [illegible] først at gaae [illegible] paa en [illegible] af fremmede Folk, som de først ansaae for Celter, men siden erkiendte at være Cimbrer. Samme Folk, som [illegible] gaae ud paa Erobringer, havde ikke længe mangelt Anledning til Krig; [illegible] Consul Papirius Carbo angreb dem ved Noreia, [illegible] men blev totalt slagen. Og endskiønt Seyerherrerne sig endnu ikke til Italien, men søgte først at sætte sig fast paa Nordsiden af Alperne, Tigurinerne et helvetisk Folk forenede sig med dem, [illegible] ved i Allobro-gernes Land. Consulerne Luc. Cassius, og M. Aurel. Scaurus, som marsche-rede mod dem, hver med sin Armee, overvandtes den første af Tigurinerne, den anden af Cimbrerne.

Efter disse Seyervindinger [illegible] Gallien, [illegible] dem i Forening med Teutoner og Ambroner. Armeerne [illegible] under Consulen C. Manlius og Proconsulen Q. Servil. Caepio, [illegible] ved Rhone et Nederlag, der skal have kostet Armeerne 80000 Mand.

I Rom var Forskrækkelsen almindelig, men til alles Lykke vendte de frygtelige Fiender sig endnu ikke mod Italien, men [illegible] i Gallien. Alt Mandskab opbødes, [illegible] og Marius valgtes med [illegible] til Consul, og drog med [illegible] kraft, ad Rhone til. [illegible] dem om i Gallien, forsøgte at [illegible] og [illegible] tilbage af Belgerne, gav Marius Tid til at indøve Solda-terne paa ny [illegible], at vænne dem til Strabatser, og indgyde dem et Mod. Endelig, efter 3 Aars Forløb, faldt det dem ind, at hjemsøge Italien, men da [illegible] dem selv for stor, saa deelte de sig. Cimbrerne og Tigurinerne vendte dem mod Østen, Teutonerne og Ambronerne gik løs paa Ma-rius ~~ved den Occasion~~ Teutobochus deres Anfører ~~fandt~~ ~~var~~ saa frygtelig, at han [illegible] med at for Romerne vandt [illegible] i [illegible]

fole omgaaes et de cimbriske Krige, deres meget Udseende, deres frygtelige Feldtskrig havde ilde befaldet mod andre Mennesker. Marius holdt sig inde i sin Leyr og undgik nemlig Anledning til Slag, for meget at vænne bragte Romerne til at glemme Barbarernes Frygtelighed, og deres Forfærdelse ogsaa ... hans Soldater til Haan, og lyse ... Udkaldte.

Da Teutonerne ... noget med de cimbriske Krige, og de ... af de langvarige ..., brød de op, marcherede Romerne forbi, og løb ad Italien til. Hans Fodfolksmasse behøvede at sig at dage ... med de Romerske Tropper, og ... ... de romerske Soldater. Marius brød nu ogsaa op, fulgte dem med muligste Forsigtighed, og fandt endelig ved Aqua Sextia (Aix i Provence)

A. p. K. c. 651. a. X. 102. den længe forønskede Leylighed til med Fordeel at angribe dem. Teutonerne ... ..., uagtet den tappreste Modstand, overmandede ved de romerske Soldaters Overlegenhed, og enten nedsablede, fangne eller aldeles adspredte.

Imidlertid trængte Cimbrerne under Bojorix gjennem Tyrol ind i Italien. Consulen Catulus vovede ikke, med sine frygtsomme Soldater, at forsvare Alpe-passene, og drog sig tilbage bag Etsch. Cimbrerne satte sig paa deres Skjold, og lode sig glide ned over de frygtelige Afgrunde. Men Overgangen over Etsch havde Catulus hindret dem. Men nu kom Marius med sin seyrende Armee; Efterretningen om Teutonernes Nederlag undgik Cimbrerne fuldkommen ..., at forlangte Besolde af Romerne; men da disse afsloge dem, fordrede de en Dag og Sted bestemt til at afgjørende Slag. Allerede gjorte Marii Plan, som valgte begge Dele til Fordeel for sig selv, og gjorde at Cimbrerne fik Sol og Vind i Øjnene. Slaget stod paa en hed Augustdag, ogsaa

A. p. K. c. 653 til Fordeel for Romerne, som under ... ... deres Fædreland Climat. Cimbrerne havde sammenbundet deres første Geled med Lænker, som gik fra en Mand til en anden, for ikke at komme ud af Ordenen, men ogsaa ... ..., efter ... ... Lænker, aldeles slagne og ødelagte. ... ... Alpernes Tigurinerne, som havde ... ... til Slaget, gik ... til deres ...

ad p. 91
de Illyr

Illyrierne vare formodentlig, ligesom Thracierne, af celtisk Herkomst, et nam [illegible] ureneste [illegible] Folk, som havde den Skik at tattovere deres Legemer. De samme Stammes [illegible] Paonerne eller Pannonierne, som boede fra det nuværende Krain, øst om til Macedonien. Celterne eller Kelterne vare Grundfolket i dette vestlige Strækninger; hvor de egentlig er komne fra, bliver vel stedse vanskeligt at afgjøre, men saameget er vist, at de paa Alex. Mgn. Tid, boede i Nærheden af det adriatiske Hav, og strakte sig formodentlig videre mod Østen. Celtiske Gesandter kom til Alexander paa hans Tog mod Thracierne, og omringede ham, da han, i den Tanke at hans Vaaben havde udbredet stor Skræk for ham, spurgte hvad de meest frygtede, med det Svar, som de gave ham med en ligegyldig Mine: at deres Natur alt frygtede man for Regnet, med at Himmelen skulde falde ned. Alexanders [illegible] Svar [illegible] havde dem fra at gjøre udenrigs Bekjendtskab med disse Barbarer.

ad p. 185.
de Trajano

med et overtrængende Nationen, regner at [illegible] det Lande tilbage. Men Trajan lod ham fortiden ingen Tid. Han gik paa ny over Donau, banede sig Vei til Wallachiet, [illegible] Dacierne paa [illegible] i deres Bjerge, de tilegs, fra Siebenbürgen af, i Ryggen. Decebalus havde [illegible] med stor [illegible] overvinges, og [illegible] Stad, omringet, slaget, med [illegible] fra alle Sider, forebragt [illegible] sin Død, og [illegible] paa [illegible] [illegible] selv Død for [illegible] Slaveriets Undertrykkelse. J.C. Aar [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Trajan [illegible], og [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible], hvor allerede [illegible] [illegible] af dette Folk havde [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] (Dacia [illegible])

ad p. 16
de Chers. [illegible]

paa den [illegible], og begyndte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] efter [illegible] [illegible] flere og flere Steder, med Colonisternes gode Villie,

som omvalt dem et udmærket opgravet Marken. Alle disse Stæder indtoges at
smalt Krig lange med Kystener, men snart gav en bevandt [illegible], ussuri
Grusflag af Menneskers fra Grekelands forskjellige Egne, der vare Begyndelsen.
Man erholdt [illegible] af Schytiens, Besiddelsen af store Lande, med
en bestemt aarlig Afgivt, og knyttet dem til Landene, som med Hensyn
Landbruget, skulde gavne Hele. Bosporus blev saaledes Grekers
Lands [illegible], og især Athens. Fra Pantikapæum erholdtes
Grekerne deres Kornvare, Slaver, Huder, Voxe og [illegible] adskillige mange
Lægemidler fra det svarte Asien, fra Mundingen af Tanais, hvor en nye
Colonie var anlagt.
Derfor i dette Land finder man i Besiddelse af en mægtig Stat, hvorved
det, kort efter Alexanders Tid, nyere Pontus Euxinus fra Borysthenes, og [illegible] sig en
Anseelse hos alle forskjellige Nationer i Middelhavet. Hvis Tiderne og
Lægemidler maa [illegible].
Bosporanernes [illegible] naar snaar, men [illegible], [illegible] og [illegible]; [illegible] dem efter
fra Athenienserne. [illegible] blev [illegible] og [illegible]. Deres Fane var [illegible] [illegible].

ad p. 13. de Gedrosia. Gedrosierne var et frit Folk, af samme Herkomst som et meget nærliggende
Arachosier, Arier og [illegible]. Alexander betragtet dem som sine Undersaatter, skjøndt
han havde slaget mange Folk af dem, naaede han aldrig dem i deres Lande. Dette
Ophagerne, som boede ved Kysten, holdt af nogle for at have været en forskjellig
Stamme. Gedrosierne var delte i 8 forskjellige Folkeslags [illegible].

ad p. 12 de Carm. desert. Carmania deserta (det øde Carmanien) den største Landets [illegible] Persien grændser med S. til det egentlige Carma-
nien, med V. til Persis, med N. til Parthia, med O. til Aria, Drangiana, Ge-
drosia, eller snarere sig ene alle et angrændsende Deel af disse Provindser.
Den [illegible] [illegible] Peter Kerkh, og [illegible], [illegible] Pandemaget [illegible],
af nomad Naturen alle de [illegible], hvor de er nogle Stad at faae.

ad p. 13 de Drangiana. Drangiana begrændses med V. af Carmanien, med S. af et gedrosiske Bjerge,
med O. af Arachosia, med N. af Aria. Egentlig var det, som ikke Beliggenhed nyere,
[illegible] af Provindserne Aria og Arachosia – det nuværende Segistan
som til deres Prov. [illegible] [illegible]

ad p 13
de Arachos.

Segmentet indbefatte og som den Deel som nu er den østlige Deel af Provindsen som hed Khorasan
Arachosien, som Parthene kaldte Hvid-Indien, [illegible] næst sydligere end det nu kaldte Arrokadsch. som grændser ... med Indien
var een af Provindserne, og havde sin egen Satrap.

ad p. 13
de Aria.

Aria indbefattede det sydlige Rige af Khorasan, et østligt Stykke af Kohestan, og den største Deel af Segestan. Aria omgaaes paa 3 Sider af Bjerge, det hele var et Gebeet som et frugtbart Land, rigt paa gode Veie, Staden Aria er det nu kaldte Herra.

ad p. 12
de Parthia.

Parthia (Parthyaea) et Land af liden Udstrækning, omgivet med Bjerge og Ørkener, udgjorde et persisk [illegible] Land, [illegible] mindre, men ansaaes for en Deel af det vidtløftige Hyrcanien. Dets Fattigdom var saa stor, at det var [illegible] for at bidrage til Udrustningerne med Mennesker sædvanlige Omregnere i Krigstjenesten. Da Arsaces, en Mand af [illegible] Herkomst, fandt Lejlighed til at afkaste det persiske Aag, og udbredte sit Herredømme over de fleste Lande af det forrige persiske Monarchie, saa blev Parthien, som Middelpunkt for hans Regiering, [illegible] forøget og ophøiet til megen Provindz. Aria indbefattede med det nu kaldte Kohestan og et nordøstligt Stykke af Medien.

ad p. 12
de Media

Ammian. 23,6. Medi frumentariis agris adfluunt et vinariis, pingui foecunditate laetissimis, et fluminibus, fontiumque venis liquidis locupletes.
Medien var et af de ældste vidtløftige Riger, som Historien kiender. Det bestod egentlig af 3 Dele, den sydlige Deel, som kaldtes Stor-Medien, Atropatene, saa kaldet efter en Statholder Alexander havde sat der, og et nordligt Syrien langs det caspiske Hav, der beboedes af vaar Perser og Meder, som ikke videre hvad [illegible] var.
Lille Medien hørte de caspiske Porte, mellem de Bjerge, som vi kiende

~~[illegible]~~

ad p. 12. de Armenia

~~Armeniens Flacheninhold, men ved Halv saa stort som Tydskland, og dets ikke lykkelige Beliggenhed imod naturligvis gjør det til et mægtigt Land. Mange Dale deraf frembringe Korn, Viin, Olie, og [illegible] [illegible] [illegible], og et stort Antal skiønne Heste, som stedse ere meget søgte. Det tempererte Clima gjorde Indbyggerne mere udholdende end [illegible] til [illegible]-lige Arbeider, [illegible] lettede den udenlandske Handel, og [illegible] [illegible] aabnede endnu større Rigdomskilder, men alt dette uagtet, var Armenien aldrig meget [illegible] for Fremmede; [illegible] aldrig [illegible] selvstændigt, naar undtages den korte Periode under Tigranes. [~~[illegible]~~ var det et Skueplads mellem Parther og Romer, hvoraf det snart holdt med den ene, snart med den anden, uden [illegible], dog mindst med de første, fordi dets Indbyggere vare [illegible] i Sæder og Skikke.~~

(Det gik fra Assy-riske ~~og~~ Persernes [illegible] og persiske, fra dette [illegible] under Alexanders [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible] [illegible] Antiochi [illegible], da [illegible] [illegible] [illegible]. Efterat Tigranes var over-vundet af Romerne,

ad p. 12 de Mesopot.

~~Det er en besynderlig Skiebne, at et af Verdens skiønneste Land, som blot behøvede Menneskehaand, for at blive saa frugtbart, som man vilde, skal saa aldeles staae tilbage, men ikke usædvanlig Beliggenhed, hvorved det udsættes altid for mægtige [illegible] [illegible] for de i Asien herskende Nationer, Arabernes [illegible] Streiferier og Plyndringer, og den despotiske Regjeringsform, det stedse har maattet staae under, har stedse hindret det fra at komme i Vægt.~~

~~Det Mesopotamien er et fladt Land, med meget faae Bjerge. Den sydlige Deel var en tør Sandørk, faae Stæder undtagne, hvor en Flod eller Bæk kunde frembringe nogen Frugtbarhed. Det øvrige var beboet af nomadiske Araber, Gazeller, vilde Asler, Strudse og Løver. I Ørkenen findes Tabet udvidet, men en Mængde vellugtende Urter, som Malurt. Igjennem Ørkenen gik en Caravan-Vei fra Syrien til Babel.~~

ad p. 12 de Susiana

Susiana er en stor Sletten, som gaaer fra Babylon mod Østen, og afsondres fra alle nærliggende Lande ved høje og [illegible] Bjerge. Provindsen nu nævnet [illegible] Kiirestan, ogsaa Chuzistan. I [illegible] [illegible] en [illegible] ; at høje Bjerge afholde [illegible] Vind. [illegible] er lav og opfyldt med [illegible], [illegible] gaaer [illegible] til [illegible] og Udlade.

Floden Eulæi eller Choaspis Vand er saa reent og let, at [illegible] [illegible] at gaae i [illegible], at et persiske [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] udi [illegible], [illegible] med [illegible]

Floden Oroates [illegible] Tab.

St. Susa laa paa Østsiden af Eulaeus og Choaspes. Dens Navn skal komme deraf, at der i Nærheden voxede mange Lilier, som paa persisk heed Susan. — Kongsborgen heed Memnoneum. Staden skal være bygget af K. Darius. Der hvor Susa omtrent laa, ligge nu Byerne Toster og Schoschter.

Bjergene, som skille Susiana fra Medien, beboedes af Cossæer, et krigerisk Folk, som aldrig rigtig blev undertvunget. Man holdt dem for Stamfædre til de nyere Kurder. —

---

ad p. 10 og 31 de Arabia.

Saa [illegible] Producter har Arabien altid været fattigt. [illegible] maatte man [illegible] fra [illegible]; [illegible] fandtes blot for de nomadiske Folk: [illegible], [illegible], [illegible] og Foder [illegible], ogsaa Steen og [illegible] af [illegible] nødvendige [illegible]; [illegible] [illegible] i de ældre Tider [illegible]. Guld [illegible] man at [illegible] i [illegible] og Bjergene, men det var blot Glimmer. [illegible] findes der [illegible] fundet Guld nok i Arabien, men dette var ikke Naturens men Handelens Værk. — Arabien samt egentlig [illegible] [illegible] [illegible] udført nogen betydelig [illegible], [illegible] og Myrrha; [illegible] [illegible] fra Naboøen Socotora, Aloe; men derimod omfattede den arabiske Handel i de ældste Tider alle Grader [illegible] af [illegible] og [illegible] [illegible], [illegible] med det middellandske Hav. Siden man [illegible] sydøstlige Araber [illegible] Indien; alle og [illegible] [illegible] fra [illegible] Tider, Handelen paa de [illegible] Lande — At dette [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

Saa Hypothese, som vi [illegible] mange [illegible], naar den [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Indretningen.

har nogen Tvivl, naar man nøy allerede hos Herodot, Diodor fandt Arabien handlende med Artikler, som i Phoeniziernes Byer gjeldte for arabiske Producter, men som man nu veed, at bleve være ældre indiske, nemlig Laurel, Cassia og Ledanum, formodentlig Ermer. For at skjule sine Hjemmelssteder for Fremmede, digtede man Fabler, at man maatte tage ~~Kanelen~~ Aaratter fra flyvende Slanger, Cassia fra frygtelige Flagermuus; Kanelen lod man store Fugle komme flyvende med fra det Land, hvor Bacchus var opdraget, for at bygge sig Reder deraf.

Endnu i første Ptolomæers begyndte Ægypterne, eller rettere sagt, de i Ægypten boende Græker at lægge dem efter Seefarten, men kom længe ikke videre end til Opdagelsen af den arab. Kyst. Arabiens Sydkyst, og den indiske Halvøen var endnu Europæerne ubekiendt paa Eratosthenis Tid. Derimod lærte man tidlig at kiende Africas Kyst. Den sydlige Deel af denne var til alle Tider, og er endnu besadt med arab. Folk, der havde udsadt sig der som Colonier fra Saba og Hadramaut, og for det meste staaet under disse Staters Overherredømme. Her fandt man Laurel i Mængde, som at Meer sydlige Kyst af et Land kaldes det Laurel-bringende Land, (: regio Cinnamomifera) den maatte være bragt did fra Indien.

Arabierne stode altsaa i Forbindelse med Indien, længe førend nogen europæisk Skib var kommet did, og Arabierne ere et ældre Handelsfolk, fra hvem Phoenicierne maatte med Caravaner erholde et udenlandske Varer, saavelsom man som en Landhandel, tvers igiennem Asien til Indien neppe lader sig tænke. Den Forskiel veed man, at et Folk søgte at finde ind at befordre udenrigs Handel, og i et ældre Tide, Babylons blomstrende Periode, havde denne Stad visse nødvendige Naboer, Meder og Assyrer, igiennem hvis Lande Caravanerne nødvendig maatte gaae. Hvad det Indierne, fra Landsiden af, kunde hindre at Forbindelse med de nordlige Naturen, saa lader det sig fuldelig forklare, hvorfor Cyrus og Darius først skulde have giort Erobringer paa denne Side.

Ved denne udstrakte Handel blev det Hovedstadige, hvorhen man Arabien havde hentet, samme Byer oprindelig, og havde et Handels

hvert [illegible] en lille Deel af Arabien fortrinligere end Egyptiske, eund-skiøndt den allene [illegible] mange [illegible], som andre at [illegible] [illegible] Nytte og [illegible]. [illegible] maatte [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] til at Handle; [illegible] [illegible] i Guld, [illegible], [illegible], [illegible] Guld og [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] Mannert 6. 1.

---

ad p. 11. de Asia minori

Cilicia den sydøstlige Deel af Halvøen, omtrent 600 □ Mile stor. Cilicia propria var meget frugtbart. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i Bjergene om Taurus. Bjerg[illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] og [illegible] til [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible] af Egypten [illegible] meget paa [illegible]. Da Alexander × landet, [illegible] [illegible] af Indbyggerne, som ikke [illegible] [illegible] sig, og i Bjergene [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible] [illegible], som [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Pamphylia mellem Cilicien og Lycien, [illegible] var [illegible] af samme [illegible], som det var [illegible] i Cilicien, [illegible] i [illegible] [illegible] en [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Alexander [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af dem, og [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Lycaonien var et fladt, [illegible] af Taurus og [illegible] Armenien, [illegible] af andre Bjerge indsluttet Land. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Mangel paa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Cappadocien det østligste Land af Halvøen. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af de [illegible] [illegible] [illegible], og de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] af Bjerge. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Opgrudeken [illegible] og Stoal, [illegible] i [illegible] af Halys.

Pontus geo Ofsite af Pontus euxinus. Mellem [illegible] af [illegible], bord fra [illegible] [illegible], mange [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] var [illegible] forskellig [illegible] Colonier. [illegible], [illegible] i [illegible] med et [illegible] [illegible] [illegible] bleven til [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] mellem dem og d [illegible]. Sinope, [illegible] i Colonie fra Milet, var [illegible] [illegible].

Paphlagonien var [illegible] [illegible] Del, ~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~ paphlagonisk [illegible] var [illegible] [illegible].

~~[illegible]~~ Kelona eller Apamea i Stor-Phrygien [illegible] i Aphium karahisar.

Gordium [illegible] [illegible], [illegible] med [illegible] [illegible] gordiske [illegible], som Alexander [illegible].

~~[illegible] i [illegible] [illegible]~~

~~[illegible] i [illegible] (det [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] med [illegible]~~

~~Sardes i Sart [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] med [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~

Thyatira i Akhisar (det [illegible] Slot) var [illegible] [illegible].

Sipylus [illegible] i [illegible].

Magnesia [illegible] Güsel Hisar (det [illegible] Slot) [illegible] [illegible] [illegible] Stad.

Tralles [illegible] [illegible] [illegible] med Eskihisar (det gamle Slot)

~~Aphrodisias [illegible] [illegible] [illegible] ved [illegible]~~

~~[illegible] var en Del af [illegible], [illegible] [illegible]~~

---

ad p. 72. at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], eller [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Mund eller som en [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

ad p. 170. [illegible] [illegible] [illegible] Nero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Rom; Decius [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] med Philippi [illegible], Maximin [illegible] [illegible] Gordian. [illegible] Diocletians Regjering [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] i alle [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ~~[illegible] [illegible]~~ [illegible] [illegible] af [illegible], var [illegible] at Galerius, [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible], at [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible]. De Christne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] i det 11te, 16 Maaned, 36 i det [illegible] [illegible].

98 /

ad p 273 de Exarch. ad p 292 de pap. fra Exarchen regierede Rom i Keiserens Navn, men han residerede ikke i denne By, som neppe var overladt til sig selv. Han opholdt sig i Ravenna, hvorfra han sendte sine Ordrer til Hertugen eller Præfecten i Rom, samt til Senatorerne, som endnu kaldtes patres conscripti. Et republikanskt Senat [illegible] [illegible] stadse i denne By. I en By som Rom, der stod [illegible] af Exarchen, stedse truede af Longobarderne, var det altsaa ikke saa vanskeligt at fornøye dens Enhed. Endelig faldt 751 med Ravenna, selv Exarchatet i Longobarden Aistulphs Hænder; de Romer havde just intet [illegible] Exarchatet, [illegible] Aistulphs [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible] om Hielp; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] til Aistulph.

---

ad p 338. [illegible], som stedse har forandret sig. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Udgang, men [illegible], undtagen paa Høytidelige Dage, da man [illegible] [illegible] almindelige [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] ofte var [illegible] med [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] som [illegible], omtrent saadanne som de [illegible] [illegible] af [illegible], [illegible], de som til vore Dage [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. — [illegible]

---

ad pag 381. [illegible] [illegible] [illegible] ikke [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] adlyde. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] af de [illegible] [illegible]. Men [illegible] ikke [illegible] [illegible] [illegible] med [illegible] i [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] en [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eller [illegible] med [illegible]. [illegible].

ad p. 381. × paa samme uværdige Maade ydmygede sig for Pave Johan VIII, som man vel maa tilstaae, at han maatte vel betale for at erholde Keyserinde-Værdigheden. [illegible] [illegible], at han endelig [illegible] sin [illegible] af Paven.—

ad p. 381 ++ Pavernes [illegible], som [illegible] Voltaire udtrykker sig, i [illegible] [illegible] [illegible] Rolling som et bagdadsk Chalifer, der overalt [illegible] af Mahammedanerne som [illegible] Overherrer, men som for øvrigt ikke [illegible] [illegible] at [illegible] alle dem med Kongeværdighed, som [illegible] ikke [illegible] Vaaben i Hænderne. [illegible] man [illegible] dette, at Chalifernes Magt var og [illegible] [illegible], Pavernes [illegible].

ad p 409. [illegible] og [illegible] [illegible] [illegible] et arabisk Keyser. I det 10de Seculo maa [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] et [illegible] [illegible], [illegible] i [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ikke [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ikke [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible] blandt Mahammedanerne; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], at [illegible] [illegible] ikke [illegible] i [illegible] at [illegible] [illegible] med arabiske. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ikke i [illegible] at [illegible] sin [illegible] med en arab. Keyser. Toledo.

ad p 447. I [illegible] var man langt fra ikke [illegible], at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ceremonier, [illegible] [illegible] sig i [illegible], [illegible], ja ~~[illegible]~~ [illegible] Italien man [illegible] [illegible] [illegible] Vaaben. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], at [illegible] ikke [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] alle [illegible]. [illegible] Ceremonie [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] med [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]-[illegible] [illegible] med [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] med ikke [illegible] [illegible] Ceremonier. [illegible] [illegible] sad paa en Nattestol, som kaldtes Stercorarium, [illegible] paa en rød Marmorstol, [illegible]

100. naar de [illegible] ham 2 Nøgler, og endelig [illegible] paa en [illegible]* . [illegible]

* ou il recevait douze paires de soulers.

[illegible] gik tid efter anden igjen af Brug. —

---

ad p 103. Thomas Becquet var af Henrik II selv bleven ophøyet fra den ene Værdighed til den anden, til Cantsler og endelig til Erkeb. i Cantorbury og Primat i Engl. Fra det Øyeblik han erholdt denne høyeste [illegible] forandrede han aldeles sin Opførsel, og var Kongen imod i alt. — Da Kongen [illegible] som [illegible] [illegible] [illegible] som [illegible], [illegible] [illegible] han [illegible] Myndighed som Cantsler, [illegible] og han endog truede med Bandsat, da han nægtet at [illegible], undflygtede han til Frankr., hvorfra han tilskrev Kongen det mærkværdige Brev, hvori han siger: „vel skylder jeg Eder Ærbødighed som min Konge, men jeg skylder og at revse Eder som min aandelige Søn:" og endog truer han med at blive forvandlet til et umaalende Dyr som Nabuchodonosor.

---

ad p 394. [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] med [illegible], og [illegible], [illegible] han [illegible] endog [illegible] [illegible] med [illegible] [illegible].

ad p 522. Medens Johanne i Avignon søgte dette Mord at forsvare, og af Paven formo-
dentlig tit Pengevold erklæredes uskyldig i sin første Mands Død, indbrød
Kongen af Ungarn Ludvig [i] Neapel, og tog en eftertrykkelig Hævn, men det
er et besynderligt [Træk], at han [illegible] egen [illegible] [illegible], som
[illegible], [illegible] af [illegible] [illegible], hvilket han beholdt. "Jeg er ikke
kommen," sagde han, "for at sælge min Broders Blod." Johanne
kom altsaa tilbage, og da hun snart efter mistede sin anden
Mand, saa ægtede hun igjen en Prinds af Arragon, som snart
fulgte efter de andre. Nu formælede hun sig 4de Gang med en
Prinds af Brunsvig, Otto, men erklærede Carl af Durazzo,
Prinds af Anjou [illegible] Durazzo [illegible] [illegible] [illegible] til Arving af en
Stad, at hun [illegible] [illegible] til sin Arving. Denne fandt
det forlangsomigt at vente paa hendes Død; da hun desuden tog sig Clemens
VIIdes Parti, saa forenede han sig med Pave Urban VI, og marcherede
løs paa Neapel. Johanne, uden Forsvar, valgte sin Arving til Ludvig
af Anjou, en Broder af den fr. Konge Carl V, men denne kunde ikke komme
hende til Hjelp. Durazzo erobrede Neapel, erklærede sig at hævne
hendes første Mands Død, og lod hende quæle mellem 2
Madratsser. Ludvig af Anjou som udnævnt Arving, for at gjøre sin Ret
gjeldende, [illegible] [illegible], og † i Apulien. Urban VI [illegible] [illegible]
Durazzo [illegible] [illegible] Neapel med [illegible], men da denne [illegible] ikke [illegible] [illegible]
[illegible], saa forlangte Paven [illegible] [illegible] at [illegible] til Neapel [illegible]
at [illegible] [illegible]. Durazzo tog Paven fangen og behandlede ham snart med
Ærbødighed, snart med [illegible]. Paven flygtede endelig til Nocera, hvor han
forsamlede Resten af sit Hof, men da han erfarede at Cardinalerne, [illegible] af
hans Strenghed og Haardhed, sluttede [illegible] imod ham, lod han
dem paa det umenneskeligste mishandle og tortere, og i denne Tilstand slæbte
han dem med sig til Genua paa nogle Galejer, hvor han [illegible]
dem, og lod de 4 fleeste af dem [illegible]. Dette skeede [illegible] i Rom.

ad p. 532. Philip af Valois var i Begyndelsen af sin Regjering temmelig lykkelig. Edvard III spildte sin Tid, men derefter antog han Titel af Konge af Frankrige, og forenede sig med ~~Kongen af England~~ Keiser Ludv. af Bayern af hvem han dog ikke fik den ønskede Understøttelse. – Med Hielp af sine [illegible] Undersaattere fik Edvard en Seier til Søes paa 100 [illegible], hvori 20 af de første [illegible]. Men den [illegible] [illegible] Admiral [illegible] med 6 [illegible] [illegible] Død.

Det var Prindsen af Wales, som vandt [illegible] med Slaget, hvori de Franske Tal have tabt 70 [illegible], og ugefær 20000 Mand.

Successions Uenigheden i Bretagne [illegible] nogen Tid [illegible] at være [illegible]. Philip tog i dette [illegible] ~~Charles~~ Carl af Blois Parti mod Grevinden af Montfort, [illegible] mandlig Arving, og altsaa havde [illegible] Philip selv [illegible] at lade [illegible], men alt er fuldt af Mod [illegible]. Montfort fangedes i Nantes og førtes til Paris, men hans Hustru Gemalinde, en Datter af Grev Robert af Flandern, satte sig i Spidsen for hans Krigere, og forsvarede Hennebon indtil Engl. kom hende til Hjelp. Efter flere Træfninger, [illegible] med [illegible], [illegible] de Franske Tal [illegible] tabt 20000 Mand. Carl af Blois A. [illegible] efter [illegible] Edvard Calais. [illegible] Philip, [illegible] [illegible], [illegible] Edvard [illegible] med en [illegible] af 6 med 6, [illegible] [illegible] Efter at [illegible], [illegible] i Valois Johan de Vienne [illegible] Engl. [illegible] i 210 Aar. [illegible] [illegible] Europa [illegible] af [illegible] [illegible].

---

ad p. 534. Det orleanske Parti kaldtes Armagnacs, efter Gr. af Armagnac, Hertugen af Orleans Svigerfader. Det af disse Partier, som havde Overhaanden, [illegible] mange store Misstande. [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~

ad p. 534. som sandt Krigsfolk begyndte til at [illegible] i vort Stand, saameget mere som han altid tænkte mere paa at [illegible] i Landet

---

Vægte og Skikke vare i det [illegible] langt simplere, end de ere nu.

ad p. 484. om Vaaben og Skikke.

I den første Tid var det at finde [illegible] med [illegible] Rum. En hel Familie samlede sig [illegible] om et rundt Bord, hvis Røg gik ud gjennem Taget. —

De egentlige Sammenkomster begyndte [illegible], som [illegible], at [illegible] for Lyset. — I Frederik Barbarossas og Frederik den IIdens Tid spiste man ikke Kjød mere end 3 Gange om Ugen. Man brugte ikke Brændevin, eller havde man en liden Flaske [illegible] for [illegible]; [illegible] var meget sjelden. Men allerede i det 14de Secl. var alle meget forandret, Silketøier og Prydelser hørte da allerede til Damernes Dragt, og dog var [illegible] langt fra at være, hvad de i vore [illegible] ere blevne til.

Der Sengetøi var meget simpelt. [illegible] i Engl. [illegible] paa [illegible], som en [illegible]. Alle [illegible] af Træ, [illegible] med en Blanding af Leer og Halm, med smalle Døre, og smaa Vinduer.

At kjøre allerede i det begyndte at skee, see man af [illegible] af Philip den Smukke, hvori det forbydes Borgernes Koner at kjøre i Vogne, [illegible] af Carl VI, hvori det hedder: nemo audeat dare præter duo fercula cum potagio.

Gjestfriheden var, som sædvanlig i den Stand, som [illegible] af [illegible], og hvis overhaandtagende Pragt og Overdaadighed [illegible] Kirkeforsamlingerne [illegible] søgte at raade Bod paa. Erkebisperne [illegible] med deres [illegible] indskrænkede til 50 Heste, Bisperne til 30, Cardinalerne til 25. —

Klædedragten var ved Hoffene en Underkjole og en Kappe, for Junkerne og [illegible] en lang og snever Kjortel, for Hænderne en [illegible] Kjortel, som naaede til midt paa Benene.

Vogne vare meget sjeldne; at Ridende [illegible] til Hest, hvor Cavallererne lod Damerne sidde paa. [illegible] maatte [illegible] fine [illegible]

Endog Franz I, Carl V, Henrik VIII, [illegible] blot [illegible] Rigdom, [illegible] Pragt. J. Julius II, Carl V, Franz I [illegible] Hoffets Pragt [illegible].

ad p. 562. Hvad der gjör Synes at vise at man ikke saa aldeles bör fæste Lid til at X = [illegible] afsendt Bestallinger om aber Dyst, er ikke, at han lod et [illegible] Sedler [illegible] der fra [illegible], [illegible] tilla[d] dem at vælge en Patriark. [illegible]; hvor at [illegible] Erobrere, efter de [illegible] [illegible] [illegible] noget [illegible] eller [illegible] i Middelalderen, [illegible] [illegible] [illegible] eller [illegible] man endnu noget Lid [illegible] [illegible] [illegible] Stat, hvor [illegible] [illegible] saar en [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ~~fra Tiden~~ Dögnsfest en [illegible] i Constantinopel.

---

ad p. 535 Han holdt aldrig nogen Ed, end mindre han havde Svoret med at [illegible] Eder, som [illegible] St. Lo's [illegible] [illegible], [illegible] han [illegible] [illegible] at ~~vaae~~ [illegible] der [illegible] en Ed, det var [illegible] [illegible] ikke, maatte dör samme Aar. — [illegible] efter [illegible] [illegible] han [illegible] [illegible] Tunger, den han [illegible] for at holde med sine [illegible], [illegible] [illegible] i [illegible], [illegible] sammenbunden i en [illegible].

ibid — Man opdagede [illegible] [illegible] G. af [illegible] [illegible] [illegible], men [illegible] man lod ham dömme af en Commission, saa er det saa [illegible], at han var uskyldig. Hans [illegible] [illegible] [illegible] det [illegible].

Denne Konge forandrede den fr. Nation. [illegible] [illegible] [illegible] ved at [illegible] et [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] han [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] var [illegible] af alle Dyder.

Ikke [illegible] var [illegible] [illegible]. [illegible] begyndt [illegible] [illegible] han sig med [illegible]. [illegible] bad [illegible] Jomfru Marie [illegible] en [illegible], [illegible] han [illegible] [illegible] en ny [illegible]. Han [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] med [illegible], hvorved han [illegible] [illegible] [illegible]!!

Da han [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] han [illegible] [illegible] af [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] sit [illegible]; ikke var en af [illegible] i [illegible] [illegible], som meest [illegible] af Tiden.

Denne [illegible] [illegible] [illegible] af allerchristeligste Konge, som [illegible] at franske Konger som [illegible]. [illegible] [illegible] han [illegible] [illegible] [illegible] Majestet

X [illegible]: [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible] [illegible].

nogle [illegible] de Forkyndte, at han strengt søgte at haandhæve
Retfærdighed, da han selv intet havde [illegible] paa Almuen, og at
han [illegible] Regjeringens Opsyn, da Parlamentet og [illegible]-
-stabel i Paris intet havde [illegible], de gave sig af [illegible], derudi han Troes-
[illegible].

ad p 543 ~~Overalt~~ Jøderne forfulgtes i andre Lande paa samme Maade, som i
Spanien; overalt vare de Slaver, og altsaa overalt forhadte.
I Frankrige og Tydskland behandledes de som [illegible] i [illegible] samt
[illegible] til at [illegible], og for Europa, fastsatt at naar en Jøde gik over
til Christendommen, saa mistede han alt sit Gods, da beholdt [illegible].
Uagtet Grunden hertil var ikke var at forebygge Apostasie fra Fædrenes
Tro, men at sørge for [illegible], da han ^naar^ mistet sin
[illegible], saa var dog den Virkning ikke at forlange, da de [illegible]
[illegible] af [illegible], som [illegible] altfor ofte
[illegible].

Det fleste Land var de forbunden at gaae med at [illegible]
for at man skulde kunne kjende dem fra andre [illegible]. Det var
dem udtrykkelig forbudt at at have christne Tjenestefolk, Ammer eller
[illegible], ja i nogle Lande [illegible] man endog dem, der havde havt
Omgang med en Jøde eller Jødinde, af den mærkværdige Grund, som
[illegible] Gallus anfører, „ at det var det samme at ligge hos en Jøde,
som at ligge hos en Hund.“

Men alt dette var, som før anført, en naturlig Følge af deres
Regjering; thi da de giorde dem det til Pligt at hade og forfølge alle andre [illegible],
som kunde at følge dette [illegible] igjen. [illegible] behøvede [illegible]
[illegible], som en aldeles modsatte alle andre, og maatte altsaa ansees for og
behandles som en fremmed Nation.

ad p 546. Cardinal Amboise, Ludvig XIIte Minister, var egentlig Skyld i at
et fransk aldeles mistede Neapel, som de aldrig kunde have tabt
[illegible]. Han vilde efter Alexander VIte Død [illegible], og [illegible]

saa meget mere Haab om at se ikke et Rigets ertholdt, som han ikke
muligtvis skaffe, og en frygtet Armee, destineret til Neapel, men for
Roms Skyld; men et slet italiensk Cardinals overlod det ham til at
bortføre deres Armee, „for at hans Maj. kunde hjelpe meer fuldt, og
altsaa være desto gladere:„ Ambrosio lod sig overtale, og blev ikke
fader. Fiendtlighed var det gunstige Øieblik til Neapels Erobring
forspildt, og Gonsalvo af Cordova blev saa forstærket, at et Rige
ikke kunde udrettes noget med ham. — Det gaaer gjerne saa, naar
man har for mange Jern i Ilden.

---

ad p. 538. Margrethe var ikke afskrækket, som strax efter Slaget, men med
Kjækhed og en den gunstig. I Wales samlede hun atter 18000 Mand,
og med denne slog hun Hæren efter 1461, Richard ved Wakefield.
Yorkshire saa total, at han selv blev paa Valpladsen. Hans anden
Søn Rutland dræbtes paa Flugten, og hele hans adskilte. Warwick,
Hovedet i det Yorkiske Partie, var Hæret indenfor i Kongen, efter han
slog hun ved St. Albans (og befriede sin Mand), men disse Fremgangsmaader saae hendes Fæstning
forhaabet hendes Hær, at hun ikke kunde i London, men maatte trække
sig tilbage til det nordlige England, hvor hun samlede nye Tropper.

---

ib. x nye Hær, det var voxet til 60000 Mand i det blodige Slag med
Lancaster paa Grændsen af Yorkshire, hvor 36000 Mand faldt,
var faldne, og befæstede Edwards Krone. Margrethe flygtede
til Scotland med sin Mand og sin Søn, da hun ikke nogen Hjelp
erholdt, seilede hun med et gjennem den frygtelige Haand til Frankrig.
Hun anraabte sin Frænde Ludvig XI om Forstand, som hun siden
fandt aldeles nægtet hende. Med Hjelp af Lords Penge fik
hun ikke desto mindre samlet 500 Mand, med hvilke hun atter drog
over til Engl., og samlede sig Tropper. Men i Slaget ved Hexham blev
seirede Warwick atter Mester; Englands Lykke gaar nye til Kongen, og

Margrethe undslap sig med Nød og Neppe tilligemed sin Søn til Hertugen Renatus af Anjou.

Imidlertid fik Engl. og Engl. igjen et andet Udseende. Edvard IV saae sig ikke saa snart i fredelig Besiddelse af Tronen, førend han blev uenig med Warwick, som har stiftet alt. Muligens Warwick, har endnu mere at befæste Tronens Magt, [illegible] for at bringe en Formæling i Stand mellem ham og [illegible] Bonne af Savoyen, Ludvig XIte Svigerinde, ægtede Edward hemmelig Elisabeth Woodville, en Enke af en Edelmand Gray, hvis Død han ikke havde kunnet overvinde, og erklærede hende, mod Warwicks Villie, for Dronning. 1464 Han fornærmede [illegible] Warwick end mere, ved at fjerne ham fra hans [illegible], og give [illegible] til hans uforsonlige Fiende. Efter at han med [illegible] havde [illegible] at foreende Anstalter og bragt Englands [illegible], [illegible] paa hans Side, gjorde han Oprør [illegible] med Edward, og tvinger efter [illegible] Dagtinger [illegible] til at forlade Riget og flygte til Holland. 1470 Henrik VI udtages af Fangeslet og erindres [illegible] Konge, afsætter Parlamentet, altid de Mægtiges Organ, som indsatte ham i alle sine Rettigheder, og erklærede Edward for en Usurpator! man observerer at [illegible] Warwick [illegible] som [illegible] Men endnu var ikke Krigen endt!

Efter 7 Maaneders Forløb kommer Edward tilbage, [illegible] som Landets Styrke, og Henrik maa igjen i Fængsel. [illegible] kommer Margrethe med hans Søn tilbage, men det første hun hørte var at Landet (i hendes Fravær) [illegible] Edwards [illegible], erklærede, at Edward ved Barnet har aldeles slaget det lancastriske Parti, og at Warwick, [illegible], var 4 [illegible] endnu ikke [illegible] sig til [illegible], samler dernæst Levningerne af Warwicks Tropper og alt det, som endnu vilde følge hende; ved Tewkesbury, ved Saverns Bredde, [illegible] 1471 [illegible] [illegible], [illegible] efter et [illegible] [illegible], aldeles [illegible]

og selv Kongen und Prinsen af Wales. –

---

ad p 548. 10000 [illegible] laa paa Valpladsen. Franz [illegible] selv med [illegible] Anstrengelse og Tapperhed, og den Natten efter det første Dag paa Lavetten af en Kanon, 50 Skridt fra en schweitzersk Bataillon. [illegible] [illegible] med [illegible] Lange [illegible] & [illegible] under [illegible]. Atter [illegible] [illegible] i 2 Dage [illegible], uden Artilleri, udholdt det med et [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] Cavalleri. [illegible] [illegible] for [illegible] Carl af Bourbon, qui depuis trop mal recompensé, & qui se vengea trop bien.

Ibid X. Franz tvang Maximilian til at afstaa sit Veronesiske til Mayland, og [illegible] Leo X Hertugdømmet Urbino. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dets Acquisitioner til at [illegible] [illegible].

---

ad p 667. Henrics Theologer søgte af Leviticus (3. Mose Bog) at bevise at Ægteskabet med Cathariua var ugyldigt, fordi hun før havde været gift med hans Broder, paa Grund af d. Ord: du skal ikke blotte din Broders Hustrues Blusel, og ægte den Hones Søster. [illegible] [illegible] [illegible] Deuteron: (5. Mose Bog) en [illegible] Anstændighed, i det den, som [illegible], befaler at ægte sin Broders Enke, men Rabbinerne, som Henric mente at faae paa sin Side, fandt [illegible] af det; de sagde at den sidste Bestemmelse blot var gjeldende for Palæstina, og at den første burde iagttages i Engl.d

Dette ansaaes som [illegible] paa [illegible] Grund.

Ib. X Da Kongen mærkede, at de i London opførte sig [illegible] Lord [illegible] Lambert, saa indbød han ham til en Disputats i Westminster, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], for at [illegible] paa [illegible] [illegible] mellem en [illegible] [illegible]; & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] paa Deputatsen [illegible], at Kongen gav ham Valget om han vilde [illegible] at [illegible] [illegible], eller hænges. Lambert havde ikke Mod at [illegible] [illegible], & Kongen [illegible] [illegible] [illegible] til at lade Dommen exeqvere.

ad p. 353. om [illegible]

[illegible] en Statsform, en religiøs [illegible], en [illegible], et [illegible] paa [illegible]

Den [illegible] udvandrede af Dyden, og [illegible] af Frygten.

de pag 15.

om Asien, [illegible]

Asien udbredte [illegible] tidlig [illegible] et skiønne og frugtbare Egne, langs Floderne, ved hvilke dannedes og samledes Stammer, [illegible] mellem Norden og Syden, [illegible] med Europa. [illegible] fulgte den anden, [illegible] et [illegible]; [illegible] Europa, [illegible] allerede [illegible] af [illegible] under [illegible], saa at [illegible] kan [illegible] af [illegible]. Mere end [illegible] Folk [illegible] til [illegible], [illegible] Bestanddele; [illegible] finder man [illegible] af [illegible] eller: et [illegible] af [illegible]. [illegible], hvis [illegible] fastsatte [illegible] Revolutioner [illegible], som mer eller mindre [illegible] [illegible]. [illegible] at [illegible] [illegible] at [illegible], som [illegible]

grälagga dem, nyss der, nyss Med - funderar Asiens
Bergsrygg en Samlingsplats för menskligt Folk, o hvem vet,
hvar Werden; om det icke [illegible] kunnat blifva bestämt till
at länge bo i bekommersamt [illegible].

Också: Africa synes at Bestämningen, man ser, at mest at
den största Ringhet eller Vildhet ~~at~~ boende på Maanebergen,
de sträckt sig genom det inre af Landet: Gagas, som ännu bor,
[illegible] egentl. bekymradt som Vildrader.

Huru länge eller kort det inre af America blifvit befolkadt,
så ser man i alla fall vid Foten af Cordilleras Bergen, fanns de mest
kultiverade Folk af denna Verlden, Peru, som också blott vid Foten
af Bergen, i de tempererade sköna Quito-Dal. Längst Bergsrygg-
gen från Chili, till ned åt med Patagonerne, bor vildt Folk, som [
likväl finner man den Rundhet fastställt, at hon gjort sig
mellan Bergen ofvan gammal Tid, och [illegible] Vildhet eller
Frihet.

[Spaniorerne aldrig
Som hvarit under-
-kunnigt, som de s[illegible]
Som måttet tillegga
Namnet: los bravos.

Sålunda har da Naturen med sin Bergsfördelningen, de skapte,
som med en Slöjd, eller genom [illegible], lägsom utdelat de första
[illegible], men första Grundstyckt till den hela Menskoshistorien. Det [illegible]
tillfälle till Menniskoslägtets förstsökande Historien, som till Fortsatt

Natur-Historien, hvarvid alltid Folkslag som [illegible] bröt igenom,
och upptäckt andra Land, hvarvid de vandrat fast landets
Stränder, och begynt bygga, Landbygd, Städer på fruktbara
Slätter, hvarvid et begynt förskansat sig mellan Berg och
Strömme, på hvilka af Naturen afsöndrade [illegible] [illegible]
Grunder; hvarvid [illegible], efter [illegible] Beskaffenhet, [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] Menniskoslägten [illegible] [illegible],

og venner sig ud paa alle [illegible]. Havne, Bjergstrækninger og Floder
er de naturligste Grændser ikke blot imellem Landene, men imellem
Folkene, Sæder, Sprog og Regieringsformer; endog i de største Revolutio-
ner var et Omvæltning eller Grændser for Historien. Hvad ere
for gjort adskillige Ofren paa Sammensætningen i Folk og Sædernes, ja
egentlig her, for at bringe ikke Udsigt, Folkenes første Opdragelses Hus
og Dannelsessted, er især Asien ~~[illegible]~~ Nationens første Land; det ind tager,
hvis Folker ikke alene lod tænkt udbrede sig, men og Sprog og
Sæder maatte bære i Forbindelse, det maatte med alle ikke.
Asiens Bjerg skiller Nord- og Syd-Asien, men intet Hav skiller
deres store Beboere; de mindste caspiske Søe er blevet tilbage med
Siden af Caucasus, som er Levning af det af Verdens Hav. Fra
Nordfarters disse aldrig sin Dybde, Religion, Sædernes,
Regieringsmaade. — Ikke saasnart træder man paa Vestens,
Hav og Bjerge, før en anden Udsigt aabner sig; denne der
det persiske Havet, hvor skiller den ikke Arabien og Persien! Hvor
meget har ikke Europas gjennemskaarne, mangfoldigt dannede Land
bidraget til ~~[illegible]~~ den Indflydelse paa alle Verdens Dele? Alt minste
middellandske Hav, hvad har ikke det havt for Indflydelse paa Europas
Skabne, saa at man ogsaa kan sige, at de Culturer som vandret
ved gjennem det. Langt mindre vigtig er Østersøen, saavelsom
vendlig, imellem hvilke ~~Land~~ Nationen uforstyrrede Lande, og
dog er den første Nord-Europas Sø. Uden den ville et fleste av-
grændsede Land være barbarisk, koldt, ubeboet.

Herder.

112.

ad p. 5. Caschemiren, [grekern] Cirk, Mexicaner, deras aaber, skinner ansigtsdrag, höga, med Staturen, proportionerade lemmar. — Gaar man under lemen, hvilken skilnad mellan Araukaner och Eldlands-boerne i Sydamerica, mellan Negren fra Östra Guinea, och Hottentotten i Africa.

---

ad p. 254. de Arabes. Araben med sin ädla häst, och sin uthärdande kamel synes Orienten til. Ingen herdefolk af denna härkomst, förenade skönhet och behag, en lynnighet i deras lif, med deras fast, den ödmjukade sinne, deras lugn, belönade i at tjänga sin trakten. Deras seger är mogen, men förfallet, deras dessa bruun, deras sammanstockar, utrustade i at uthärda besvär, lagstiftare, och begynnande sammanhängande med Orienten, sträckt alla forman, dristigt och modstämme, tror deras ord, gästfria och ädel, ödmjuk. Deras forntida tänkesätt har ~~[illegible]~~ [illegible] den ~~[illegible]~~ motbeständigt, Orientens hvarannas sångmeningar, men tillbörligt til vinstbelig, fästhållare, deras stolta. En Arabe må sig hvar han vil, med Euphrat eller med Nil, med Libanon eller med Senegal, till och med Zangebar och Madagascar, så finner man han hade i sina ursprungliga arabiska caracterer, men icke et främmande klimat, genom en lång tid af denna. Han förändrat sammans.

Herder.

113.
ad p. 21.
de agricult.

Forsten igjen sig selv. Bonden har ingen Levemaade frembragt
saamange Forandringer i Menneskenes Levemaade, som Agerdyrkning ved
at afmaale Ager-Jord. Det samme frembragte Haandverker, Kunster,
Byer og Stater; og allerede maatte [illegible] Love og Politie, for [illegible]
dog tillige [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], som de [illegible]
[illegible] at [illegible] [illegible] paa sin Ager, [illegible] [illegible] [illegible], hvad han
paa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gjort og [illegible]. — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Menneskene [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], og [illegible]
det [illegible] [illegible] som [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], gik ~~[illegible]~~
Agerdyrkeren [illegible] fra [illegible] Mangel, til [illegible] Velstand. [illegible]
[illegible], at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] som et [illegible]
[illegible], som en [illegible] [illegible]. En [illegible] Mangel [illegible] [illegible]
en [illegible], [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible] [illegible], hvormed ~~[illegible]~~ de
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] at [illegible] [illegible] og [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]-
-maade og [illegible].

Herder.

ad p. 33
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

Intet bidrager saa meget til at lære at kjende en Nations egentlige
Caracteer, som dens Qvinders Behandling. De fleste Folk, som leve
i et [illegible] [illegible], have sat deres Qvinder blandt Huusdyrenes Tal, og
[illegible] dem det [illegible] Arbeide. Manden [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
at [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], at være fri for alle Forandringer [illegible],
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]. [illegible] ikke [illegible] [illegible] [illegible] og
[illegible] blandt de fleste [illegible].
[illegible] ikke blot Qvindens
[illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] Mandens; [illegible] de fleste [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Organisation [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] ikke, [illegible]

[illegible] i Europa, uden Dans for Mænder, kan udenmine Qvinders Sam-
-qvemhed; for dem, som for, naar ~~at~~ al Orden [illegible], naar
man ikke indskrænker disse Selskaber, [illegible] Klubberne, der ere i
Stand til at foretage hvad ... skal være.

Den gamle Gjæstfrihed udgjorde [illegible], ... [illegible] ... [illegible]
Mod, og de udviklede ogsaa Qvindernes [illegible] Egenskaber, [illegible]
[illegible], Mod, Gudsfrygt. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Climatet, Gjæst-
-[illegible] Sanseden, [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] at opsamme,
[illegible], [illegible] som [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], som [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] saa mange [illegible] til at
nære Dyder.

ad. pag 5. om Moses's Tradition.

Man veed at Moses's Tradition er over 3000 Aar gl.; og omtalt de ældste Ting, som kan opnaaes. vide infra [illegible] [illegible] +

ad p. 6.

Tibetanernes og Indianernes [illegible] Chinesernes [illegible]
gaar under Jorden og i Luften, [illegible] med [illegible] [illegible] har aldrig
disse Tal [illegible] at [illegible]

+ Bemærkninger om Moses's Tradition. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Udtryk, som [illegible] gamle Saga
har [illegible], [illegible] [illegible] Navne, Aarstal, [illegible] og [illegible]-
-lationer, er [illegible] at [illegible] af en Naturbeskrivelse. Vi veed [illegible]
hvad det første Menneske [illegible], eller hvad Sprog han talte. Adam [illegible] en
af Jord fremkommen Mand, Eva en levende, paa [illegible] Sprog;
[illegible] Navne er Symboler paa [illegible] Historien, og [illegible] [illegible]
[illegible] med andre [illegible] Navne. [illegible] [illegible], der tales om,
[illegible], der angaar [illegible] [illegible] Hyrde- og Agerfolk. Sethitenes

og Cainiternes Historie er i Grunden ikke andet end at beskrive for at Dr. ældste Levemaade, som det arabiske Sprog kalder Beduiner og Kabyler, er Kabil, at arabise [illegible] kan.

Ligeledes forholder det sig med den saakaldte Syndflod. Ej saa vist som det er, at ~~efter~~ den beboede Jord efter hvad Naturhistorien viser os, er bleven voldsom oversvømmet, af hvilken Oversvømmelse Asien endnu viser tydelige Spor, saa er dog det, som Sagnet har ladet komme til os, hverken mer eller mindre end en Nationalfortælling. Med stor Forsigtighed sammendrage Landenes flere Traditioner, og komme endog til Sagntiden, som hine Stammer havde før deres frygtelige Revolution, endog Fortællingerne kun er saa gjenske affattet efter deres Stammers Tænkemaade, at det næsten er at misbruge dem, om man vilde see ud over at Grunden, hvori den just finder sin Ærværdighed. Ligesom en Familie af det Folk reddet sig med en viss Husholdning, saa kan blandt andre Folk andre Familier have reddet sig, som i sammes Traditioner leve. Noah redder sig i Chaldea Xisuthrus med sin Slægt, og de andre Dyr ligeledes paa samme Maade, og i Indien man Wishnu selv [illegible] paa det Skib, som bragte de Slægtninge i Land. Landenes Sagn gjennem [illegible] saa alle gamle Folk i deres Urtidsalder; og saa meget at med overensstemmende er om, at den Oversvømmelse, hvorom de tale, har været almindelig over hele Asien, saa meget det dog [illegible] at antage een Familiens Stamme for at indføre [illegible], og endog [illegible] paa at [illegible] den sin Ærværdighed. —

Sammen Dr. [illegible] har det med disse Stammernes Slægtregistre efter Oversvømmelsen; [illegible] sig [illegible] det [illegible] at [illegible], og gaae det ikke for sammen. At 3 Hovedstammer som udbrede en igjen [illegible] et Folk [illegible] paa deres 3 [illegible] det nyttige asiatiske Sprog, [illegible]

ogsaa paa Nordkysten af Africa og i den østlige Deel af Europa, vare alle naar man seer, i Moses Fortælling at finde et almindeligt Land-kort over den hele Verden, eller en Genealogie over alle Folk. —

—

ad p. 92
de Sina.

at Tegnene som han just Vinden følt paa Døer for Himmelen de hele [illegible] en Skolemester finder at gid Himmelen i Riget. Hans Politi og Regjering er i høieste Grad regelmæssig og ordentlig. Den hele Stats-bygning i all sine Dele, er bygget paa de Dyder, som Sønnen er Fa-deren, og alle Undersaatterne er Landets Fader skyldige; disse Dyder og Pligter den samme sine Børn med samme Omhyggelighed [illegible]. Ingen Adel gives der, kun [illegible] enkelte Mand og Embedsmænd. Undersaatterne kunne ikke [illegible] Religion, [illegible] Religion tilsiger, saaledes som ikke en Stats[illegible]. Chinesernes hele Regjering er bygget paa Moral, stræber ogsaa paa Fædrenes [illegible] Bygning, hvor er [illegible] himmelske Dyd, Sjælen i det hele Statslegeme.

Hvad man nu end, efter denne Skildring, skal endelig dømme, det synes let at være, at den chinesiske Statsforfatning med den [illegible] af alle moralske Ideal, at det hele umaadelige Rige var kun en Familie, [illegible] af [illegible] fælleds, [illegible]. Og dog [illegible] [illegible] [illegible], naar vi med [illegible] Øine betragte det nøiere, [illegible], ikke at [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible], eller af [illegible] [illegible]!

Det chinesiske Rige er, siger Cousinen Herder, en balsameret Mumie, bemalet med Hieroglypher, og omvunden med Silke; dets indre Kredsløb er som et sovende Vinterdyrs. Derfor at Folk [illegible] i en Winkel af Jorden, [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

med andre Sold. og ikke saa omringet med Krigs-Dekum. & at Jer. [illegible] uden Rygter. Men denne Rolighed neml. ikke Forfatning [illegible] saa længe havt varet hvad der er; thi at de her sendt Band med Tartarerne, [illegible] ikke [illegible] at den var grundfæstet i sig selv. & at et vaalige-"ferm fandt en saadan Lovstrid af bevæbnede Klasser meget lignende det Grundemner. Og hvad sleet Tartarerne, de forholdt sig med Chineserne, endskiønt han havde her 80000 [illegible] sendt i Stadt. & hvad [illegible] i Stadt, da et eget Lov & Indretninger havde. [illegible] af denne Chinesiske Indretningsaft, er den [illegible] at [illegible] af. Landets første Grundmerker.

Af mongolernes Herkomst, maatte denne Nations Vaag [illegible] og forskrivet. I Nord-China hersket deres første Konger; de lagde Grunden til den [illegible] Despotismus, som siden indtraadt i glimrende Tartersprog, udbredte sig igjennem mange Revolutioner, til [illegible] Lehnsforfatning var, igjennem flere Vasaller, [illegible] som [illegible] Vasallerne til Fyrsterne; disse Vasaller laae bestandig i Krig med hinanden, ofte omstyrtede Tronen af [illegible], [illegible] med sine Mandarinerne. Dette Despotiske Vaag [illegible] i Chinesernes Aand, [illegible], [illegible], let i deres [illegible] Levemaade, Clima & Beliggenhed havde medligefuldt det uforanderlige, og saa og Nationen. Men [illegible] Vaag Mongolerne [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], og [illegible].

Men man ved at endnu har National Egenskaber bidraget til at holde den uforanderlig paa det samme Trin af Cultur. Da [illegible] Lydighed, efter mongolernes Nomadeart, [illegible] lagde Grund for [illegible] ikke alene i Familien, men i Staten, saa maatte [illegible] med [illegible] den [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible], & [illegible] ~~[illegible]~~ Gudelighed, som alle [illegible] at [illegible] som at af [illegible]

i Chinesernes Caracteer, men [illegible] er [illegible] Følgene, ikke Romant,
[illegible] maatte have i en stor Stat; — da den borgerlige Lydighed i Ham-
ingen Grændser havde, og at man ganske ligt den nogen Maade, de Selv
Staat [illegible], et gammel Stiftelse som ikke ungdragen Barn, saa
maatte [illegible] [illegible] [illegible] til Daglighed; da den nogen Maade [illegible]
maatte nisse borgerlig Lydighed, saa maatte komme Complementer [illegible]:
[illegible] for christelig Sandhed, og [illegible] den, saaledes [illegible] [illegible],
men lettere Troløshed med Mildhed, [illegible] [illegible], saasnart [illegible]
var det. Iøvrigt fortæller at sig med de borgerlige Stifter med
Mandarinerne; at være ikke Naturens, med Lærde Stort, og
[illegible] efter alder lange, med [illegible] [illegible] fra den Barnefødsel.
Fra Morgen til Aften [illegible] Chineserne [illegible] [illegible] Ceremo-
-nier, hvert Gjestebud ingen [illegible] [illegible]. [illegible] selv man indtil
sig alt samme ceremonielle Dag som [illegible] Underhaat.

At Chineserne, under slige Omstændigheder, er bleven staaende saa længe
paa det samme Trin, og at de i Kunster og Videnskaber ere blevne saa
langt tilbage for Europæerne, det kan ikke forundre os. Deres store
Moral- og Lov-Bøger dreie sig om [illegible] [illegible], [illegible] paa 100 Maader
[illegible] og [illegible] og alt sammen om borgerlige Stifter. [illegible]
man man [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fra den Tid, den Storhed,
den fine Kunstfærdighed i [illegible] [illegible] [illegible]. Porcellain, Silke, Tøi og
[illegible], [illegible] Compas, Bogtrykkerkunst, Krudt og [illegible],
fandt mange andre Opfindelser hvorfor de kunne være i Europa
gjort nogen Tid derom, [illegible] [illegible], det kunde de ikke, ~~de~~ og
at antage de Fremskridt Europæerne gjorde, det forbød deres Stolthed
dem. Indskrænkede inden deres Lands Grændser, [illegible] [illegible]
[illegible], de forlode sit Land, og gjennem [illegible], som ofte det er den [illegible].

[illegible] staaer hun [illegible] [illegible], de saae hun [illegible], og gav hun disse Millioner hendes [illegible] Ære, til Europas Under-visning. —

Herder.

~~Strabo XV 1029. 1034~~ ~~Herd. Ideen zur Philos. d. Gesch. der Mensch. III. 43 seqq~~

ad p. 43 de orient. Indianer.

Denne Inddeling i Caster eller arvelige ~~Stammer~~ Classer, findes man ogsaa i forskjellige andre Egne; [illegible] meget, som Herder siger, [illegible] Naturen, [illegible] i Grunden. Saaledes var Inddelingen ogsaa i Ægypten, og at et [illegible] eller Professioner holdt sin Classe [illegible], det var noget som fulgte af Tingenes Natur. [illegible] [illegible] gaaer over [illegible], og i hine gamle Tider var [illegible] uden [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] adskilt blandt alle Stænder, [illegible] [illegible], og derfor har man saa ofte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] ved den Foragt, hvormed de lavere Classer, Parias behandles. De er ikke alene fordømte til et [illegible] [illegible] [illegible], og udelukkede fra al Omgang med et andet [illegible], men de er endog berøvede alle Menneskerettigheder; thi ingen maae berøre en Paria, og hans blotte Nærværelse [illegible] [illegible]. [illegible] har man søgt at udfinde en rimelig Aarsag til denne [illegible]-[illegible], men rimeligst maae [illegible] søges i en gammel Inddeling, hvorved maaske Forældrene eller et [illegible] blandt Nationen en [illegible] [illegible] [illegible], som siden [illegible] [illegible] Efterkommere, [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] at [illegible] [illegible] Paria, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] af [illegible] af [illegible] Magt.

120.
ad p. 69
de Babyl. & Ass.

Thi hvad var vel hine første Riger, som ~~grundede~~ stiftedes af [illegible] Jæger [illegible] Erobrer[illegible] Horn, forstandsløst Horder; en [illegible] Krigs, hvorfra [illegible] Stammer drog ud for at gjøre Bytte, og hvor de bragte [illegible] Udbytte. Deraf forklares lit Babylons [illegible] Omfang strax efter at den var anlagt, deraf dens [illegible] Muur og Taarne. Murene vare bygte, [illegible] af Teglsteen (: Muursteen o: gebrannte [illegible]:) [illegible] at beskytte [illegible] [illegible] [illegible], Taarnene vare [illegible], [illegible] [illegible] med Haver.

Og hvad er vel hine Ærende Erobringer, som man tillægger [illegible] Ninus og Semiramis, andet end Strejftog, [illegible], man endnu daglig [illegible] Araber, kunde foretage. Assyrerne var [illegible] Krigsfolk, [illegible] [illegible] af andet i [illegible], end at det [illegible] røvede og plyndrede. [illegible] [illegible] [illegible] man Araber i deres [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] man; de vare saaledes deres [illegible]. [illegible] [illegible] Chaldæer [illegible] [illegible] [illegible], efter deres Stammeart, og [illegible] [illegible] at [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nuder. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible], [illegible] vel ikke andet end en med Babylon [illegible] [illegible].

Den skinner [illegible] om Euphrat, Tigris [illegible] man altsaa, i [illegible] og nye Tider, ikke andet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eller [illegible], som [illegible] i [illegible] Riger [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible], [illegible] Clima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nye Erobrere. —

Herder.

ad p. 71
de Cambys.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Erobringer. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ægypten og flere Lande, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Monumenter, og [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

121.
ad p. 31.
de Phoeni.

Efter de Efterretninger, man har om Phoenicerne, skal de oprindeligen have

været et af hint, maaskee fordrevet Hyrdefolk, maaskee Troglodyter.

De fandt sig først ved Bredderne af det røde Hav, vendte sig i en Egn,

af en slettest Side, ikke meget langt efter at de vare komne til det

middels Hav, erhvervede de deres uimodstaaelige Vaeler, deres gjennemsomme,

Arbejde, ja deres Tungsin i et canaanitiske Klippeland. Dette Udvortes

at phoeniciske Sømands Vaerk af fremmede Nationer; de vare tvungne,

trygtige, vellystige, troløse. Herfra er fides punica bleven et

sprogbeligt Ordsprog. —

Nød og Omstændigheder gjorde dem, som allerførst alt af Naturen

i Ørkenerne ved det røde Hav, hvor Phoenicerne sandsynligvis bevaede

af Sæd, gjorde Hungeren dem bekjendte med Havet; derfor bleve de, da de

kom til Middelhavet, allerede snart af store Sømænd. Snarest

og indenbyrdes som de vare af alle de omkringboende Nationer, blev dem

intet tilovers uden at tage Havet fat. At de nu fandt Middelhavet saa

fuldt af Øer og Bugter, at de sejlede fra Land til Land, fra Ø til Ø

og forstød, saa store Stykker af deres Kyster, det er noget, som laa i

Tingenes Natur. Disse Egnes Beliggenhed var fremmede Udlændinge

Dog den laae det skjønne Asien med sine Havne

med Landskaber. —

og Orienthøe, og sin allerede opdyrket Landhandel. De kunstnerisk

alt fra blot fremmed Flid og Naturens egen Gaver. Nogle Varer, som

de bragte til Europa, lærdes af Europæerne phoeniciske, endskjønt Phoe-

nicerne formodentlig ikke vare deres Opfindere.

122.
ad p. 66
de Ægypt.

At Ægypterne ikke er noget andfødt Nomervolk, i: αυτόχτονοι, gaar Landets Naturhistorie allerede at vise; thi ikke alene en gammel Tradition, men ogsaa [illegible] Geogonie siger det tydelig, at øvre Ægypten tidligst er bleven beboet, og at nedre Ægypten egentlig først med Tiderne er bleven dannet af Nilens Dynd. Det ældgamle Ægypten var altsaa paa Siden ved Thebais, [illegible] [illegible] gamle [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af, saa er det ikke let at forklare, hvorfor de gamle [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] til [illegible].

[illegible] [illegible] i deres Land, som i deres Anlæggen og Indretning, [illegible] et Indhold af alt hvad derunder var, og da de, i Følge deres [illegible], [illegible] deres [illegible], [illegible] saa paa alt nøjagtigt, [illegible] [illegible] [illegible] var [illegible], og [illegible] man er, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] man ikke [illegible] saadanne [illegible] [illegible] [illegible], som man for andre Nationer [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] man paa det [illegible], det [illegible], det [illegible]. ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fra et [illegible] [illegible] i deres [illegible]; [illegible] maatte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i deres [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] til at [illegible] [illegible], til at [illegible] [illegible].

[illegible] til Pyramiderne og [illegible] [illegible] man [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] efter. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Otaheiti, [illegible] Pyramider paa [illegible] [illegible], ikke saameget som at [illegible] paa [illegible] Udødelighed som at [illegible] [illegible] efter Døden. [illegible] Nationer [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] paa til [illegible] om [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible], med [illegible], til er Pyramider, [illegible] [illegible] [illegible] ikke [illegible] [illegible] [illegible] paa at [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. Ægypterne [illegible] ikke [illegible], [illegible] det [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ikke [illegible] [illegible]

Despotisk; de første Opdragelse, de frugtbare Nildal det bestemt megen Magt
Derude lever Ægypterne meget [illegible]; et mangt [illegible], som Vorfædrene længe
arbeidet paa disse Mindesmærker og Stene, man saa lettelig at undersøge, at det kun kan
en paa en lange Vulkan, at som slige tankeløse Masser opstaaet. Imidlertid
Menneskets [illegible] kun ikke [illegible], da man [illegible] efter Klasser eller
Despoter, ikke [illegible] an paa. [illegible] ægyptiske
Sand forblev sit [illegible].

Herder

---

ad p 18 Betragter man med Opmærksomhed Asiens [illegible], som [illegible] at [illegible]
[illegible], [illegible] det [illegible] af, og et [illegible] Omstændighed, [illegible]
af, saa vil man som [illegible] [illegible] ikke [illegible]. Et Mo-
narchi, skabt af Nomader, som [illegible], efter at være blevne en Stat,
[illegible] deres [illegible], vil [illegible] længe kunne bestaae, det [illegible]
og [illegible], til det [illegible]; efter [illegible] [illegible], gik [illegible]
Død den [illegible] Assyrerstat. Saa gik det Babel og Ninive, saa Perse-
-polis og Ecbatana, saa [illegible] gaar det nu i Persien. Den store
Moguls Rige i Hindostan er [illegible], og Tyrkernes vil gaae samme
Vei, saalænge at [illegible] at være [illegible], og ikke bygge deres
Regimente paa nogen fastere Grundvold. Ved [illegible] [illegible]
[illegible] af [illegible] [illegible], [illegible] det [illegible], saa
kan det [illegible] [illegible] staae det [illegible]. Det [illegible] med
en [illegible] Planet [illegible], eller med [illegible] [illegible]. [illegible]
er [illegible], og [illegible]; [illegible] [illegible]
[illegible] paa, og [illegible] af [illegible]; [illegible] af
[illegible] af sine [illegible], [illegible] sin Magt,
[illegible] d. e. [illegible] en [illegible] Stand [illegible]
[illegible] sit [illegible], og [illegible] den [illegible]
[illegible] i [illegible]. [illegible] Alexander [illegible]

[illegible] ikke [illegible] med [illegible], [illegible] paa [illegible],

og hvor, laant [illegible] i [illegible], at kunde overvinde, som ikke [illegible]

[illegible] China, [illegible] 6 [illegible], som [illegible]

[illegible] for mig [illegible] fra alle [illegible] Folk. [illegible]

Ægypten at [illegible] med andre Folk, 6 [illegible]

[illegible] at [illegible], [illegible] at [illegible] paa [illegible].

[illegible]

---

ad p. 89.
de Alex. exp. in [illegible]

Den unge Alexander, [illegible] 20 Aar gl. udførte den Plan, som Faderen havde udtænkt med Persien, og [illegible] alt var forberedt. Alle [illegible] til [illegible] [illegible] gennem Thracien og Macedonien; [illegible] god [illegible] mellem [illegible]. [illegible] var [illegible], af [illegible] [illegible], [illegible] af [illegible] med at 10000.

Cont. de p. 28 [illegible]
de Etruscis.

og [illegible] længe og [illegible] Mod [illegible], [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] eller [illegible] for [illegible] modstaae [illegible]; [illegible] var [illegible] ikke til nogen Nytte, da [illegible] at [illegible] og [illegible] med [illegible] ~~Nationer~~ Nytte. [illegible] Maade [illegible] at [illegible], og [illegible] ikke [illegible] stor Mögd; [illegible] anden [illegible] [illegible] Gallierne i Etrurien. [illegible] af d[illegible] mægtige [illegible] var ikke [illegible], som [illegible] [illegible] den fastsatte Plan, og ikke naar Rom. [illegible] Tarquin. [illegible] var [illegible] modtaget i Etrurien, og Porsenna [illegible] Kaaben med Rom, [illegible] Etrurien [illegible] sin [illegible] ~~[illegible]~~ Nabo. [illegible] Rom ikke [illegible] ödelagde, saa maatte det i [illegible] ödelægge og [illegible] kjöbt [illegible] fra Porsennas [illegible] [illegible].

125.
ad p. 93
de Roma.

Dette samme Folk bestod [illegible] sammen, det kom altsaa snart i
den Nødvendighed at maatte tilkæmpe sig og [illegible] fra Nabofolkenes
[illegible] og [illegible] Plads; det skeete paa, og det blev meere besynderlig tillige
Krigen med Caninenserne, Crustumenerne, Sabinerne, Vejenterne og flere
[illegible] ; de [illegible] det unge [illegible] Rom, der var bygget
paa Grændsen med et [illegible] Folk, fra Begyndelsen til en stadig
Krig, og [illegible] Soldater, Penge, [illegible] og Folk til [illegible]
om [illegible] Nationen. [illegible], som [illegible] havde fordt af Krig-
-ene, var en [illegible] Fredstid for [illegible], men [illegible]
[illegible] til [illegible] Krige. [illegible] Numa
paa at give Nationen [illegible] Sæder, som [illegible]
dette System, og [illegible] uden [illegible] Succes, [illegible].

En saadan [illegible] var [illegible] af [illegible]
Caracteren nødvendig, [illegible] Krige, [illegible]
[illegible] var nødvendig [illegible]
[illegible] Fredelighed [illegible] Dagen. [illegible] Numa
[illegible] af dem, at [illegible]
[illegible], som de [illegible]. En Lykke var det for Rom, at
[illegible] Kongers [illegible] med politisk Klogskab, [illegible]
med patriotisk [illegible]; en Lykke var det, at Kongen, med [illegible]
[illegible], [illegible] Tid til at give deres [illegible]
en egen Fasthed. [illegible] Mand [illegible]
Romulus [illegible] sit Folk, og deelte det i Tribus, Curier og Centurier.
[illegible] at [illegible], og deelte dem [illegible], Staten
og Folket. Folket deelte han i Patroner og Klienter; af [illegible]
han et Senat, og forbandt [illegible] med de første Statsembeder.
[illegible] Celeres [illegible], som [illegible] en Plads
Middelstand mellem Senat og Folk, [illegible]
[illegible] med Patroner og Clienter. [illegible] Romulus [illegible]

Med alle Stats- og Krigs-[illegible] var [illegible] forbunden. [illegible] at [illegible] Senatet [illegible] Magt at [illegible] efter [illegible] Statens [illegible], som naar [illegible] af [illegible] forbigaaede [illegible] og [illegible].

med Haar og Öre, at hver gaaer ikke fyrste Imperium, som siden i Republiken beholdtes. Han udvidede formmet Staden, for at skaffe Rom sin egen Rigdom; han udførte Anlæggene og andre Bygninger, klædte formmet Soldaterne [illegible] ved at offentlige Forsamlinger i Krig og Fred. Han bestemte Romernes Forhold til Mændene, Fædrene til Börnene, og udvidet sin Stat, blev derpaa dræbt og siden dyrket som en Gud. — Med 4 Bogstaver: S. P. Q. R. (: Senatus populusque romanus :) betegnet Romernes Grundlov til baade Roms Storhed og dets Fald.

1, det romerske Senat, som det romerske Folk var saa stolt af, bestyrede; Roms ~~bestaaende af den som~~ Kongen vare, fra de første til de sidste var det conscripti i Kongerne. Senatet raadslog; men dets Medlemmer kunde og være Feldtherrer og Gesandter; de formmedes Kongen var, fra sit 17de til sit 46de, ja endog 50de Aar, forbundne at tjene. Svend som havde gjort 10 Feldttog [illegible], kunde ingen Ämter uden Ombytte beklædning. Derfra Romernes Politik i Senatet, hvor Ung[illegible] [illegible] de raadslog over Sager, som at [illegible], hvis Beslutninger blev Handlinger. De romerske Gesandter udgjorde ingen Ansigt, thi de kunde strax anföre Armeer, og i Senatet som i Feldten afgjöre Krigenes Udfald. Soldater i første Centurie [illegible] var, sammensatte [illegible]; det bestod af Ungeste, [illegible], erfarne, formedelst Mod. De sidste Centurier Romernes gjældt mindre, ja erfarne ved ikke, i Roms [illegible] Tider, mægtige til at gaae i Krig. —

2, for at gjöre Romerne skikket til deres Bestemmelse, gik deres hele Opdragelse ud.

3 De romerske Feldtherrer vare ofte Consuler, hvis Myndighed og Commando blot varede 1 Aar. De maatte altsaa [illegible], for

at kunne vende tilbagekommende tilbage, og Ephoraterne fulgte i Sor-
maanedes Spor. Dette forklarer de mangfoldige Ting; de ere fore-
bragte af de andre.

4. Den romerske Soldat skulde i Fædrenes Aar og Love [illegible] denne [illegible] af deres Romerske [illegible], [illegible]; med en [illegible] Begyndelse valgte Fædrenes [illegible] Cliennes og [illegible], [illegible] Romerne var at [illegible] Soldat udøvet [illegible], [illegible] Fædrenes [illegible]. [illegible] i [illegible] Forholdet mellem Patronen og Plebejen [illegible], [illegible] aabenbart og [illegible] og [illegible] i alle [illegible] til [illegible] [illegible] og Magt, som [illegible] at Magtens Rom, [illegible] aldre [illegible], og de [illegible] til de Høje [illegible] [illegible]. [illegible] var [illegible] Roms [illegible], [illegible] [illegible] Begyndelsen [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] til alle [illegible] Ordbegyndelser. Det [illegible] mellem Senat og Folk, mellem Patronen og Plebejerne, [illegible] Roms Forfatning, som [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] paa den anden Side, [illegible] paa Republiken.

[illegible] Adel [illegible], som [illegible] Folk, en [illegible] Land- eller Kammer-adel, ikke var en [illegible] Familie-, [illegible] og [illegible] i [illegible] Familie, [illegible] [illegible] som [illegible] Rolle.

[illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Romerne [illegible] 400 Aar i [illegible]. [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] til [illegible].
100 Aar [illegible] gik [illegible] og [illegible] [illegible], som Soldat [illegible], [illegible] [illegible] paa [illegible]. 7 [illegible] var 11 Mand [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] af en [illegible] og [illegible] - [illegible] af de 4 [illegible] [illegible] eller [illegible], [illegible] af [illegible] [illegible] - [illegible], [illegible], [illegible] Kohort
[illegible] [illegible] o. s. v.

[illegible] [illegible] arès. [illegible] [illegible] paa [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Cunnus [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Dictatoren eller [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] var [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. Cunnus [illegible] [illegible] af en [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ad p 171.
de hiser

At det ikke var nordisk Höyhed, Jesus tragtede efter, viiser meere af hans Taler og Handlinger, dog til den største klare Tydelighed, han afslagte for sine Dommere. Om Menneskeslægtens aandelige Forløsen, ved hen danne Guds Mennesker, som, under hvad Form det end kunde, af sine Grundsætninger skulde befordre Andres Vel, og saaledelunde skulde stifte sine Riger i Sandheds og Godheds Rige.

Saa underligt det end synes, at en Jood, som vaared hele sin Tid som Mestersvend, skulde kunne begyndt i saa foragtet Land som Judæa, saa lader sig dog skikkel udfinde historiske Grunde. Hans Revolution var nemlig aandelig, og saa meget end Grækere og Romere foragtet Jøderne, saa kan man dog sige, at de havde ikke fremfor andre Nationer, at de besad fra gammel Tid Skrifter, hvorpaa deres Forfatning var grundet; og ved hvilke allerede ... Rigs Oprettelse Litteratur maatte uddannes til Tone, som de af disse Skrifter havde faaet, og som deres Propheter og Tænkere, hvorpaa sin Vei, stedse vedligeholdt blandt dem, havde egne Sammenhæng, hvorblandt den om en Messias, der skulde udbe Folket af sin ulykkelige Forfatning, og gjennemtrængt ikke Jøder, men gyldne ud dem, de nogensinde havde havt.

Herder

129.
ad p. 270.

I de 800 Aar maatte Westgotherne længer, i næsten 4000 store og mindre Slag maatte de udgyde deres Blod, for at vinde igjen hvad de i 2 Aar [illegible] Hovedslag havde tabt. Hvert Skridt de nu eftertraadte, blev af fiendtlige Saracenerne saalænge uafbrudt Land; hver Tomme, som de paa nye maatte indtage, blev dem et kostbart Seiersbytte. Ridderskab og Geistlighed fægtede uden Løn, og saalænge som man ikke gik med Erobringen, jo mere lærte man ved at grund-fæste dem. ~~hvorligere indvandt til~~ Ved Alfonsos Seir, lærte man at indrette Ridder og Kæmper, og efter Seiren gav man alt endnu af Cameraliske Grundlagets Grunde til Spaniens Statsforfatning. Derved blev Ridderskabet, som alle i 800 Aar have fægtet med Vaaben, Regentens Medregenter, og de christne Ridderes Sønner, som hjalp til at erobre Riget, blev grandes y ricos hombres, Stammen for det spanske Grandeza.

[illegible]

130
ad p 31
de commerce.

Jødernes Handel har stedse bragt dem, der havde [illegible] den. Det var
det fornemste Anslag til et utrolige Skatte, som Salomon samlede, og som
hjalp til at reise det prægtige Tempel i Jerusalem. Da David X Edu-
mæa, blev han derved tillige Herre over Skatte og Guldgruber, [illegible]
paa Østsiden af det røde Hav. Derfra sendte Salomon sine Skibe til Ophir
og Tarsis, hvorfra de kom igjen med umaadelige Rigdomme. Siden kom
denne Handel i Syrernes Hænder, som tog Idumæa tilbage, og fra
dem gik den over til Tyrierne. Fra Rhinocolura, en Stad imellem
Ægypten og Palæstina, blev de [illegible] bragte til Tyrus, hvorfra
de fordeeltes i hele Occidenten. Denne Handel bragte Tyrierne
overordentlige [illegible] Fordeele, som [illegible] udstrakt [illegible] af
samme. Siden de Ptolomæerne vare blevne Herrer over
p 107. Ægypten, droge de saa efter Handelen til dette Riges, nemlig
Alexandrie og andre Havne paa Vestsiden af det røde Hav. De gjorde
Alexandrien til deres fornemste Oplagsted, hvormed den snart blev
Verdens første Handelsstad.

131
ad p 28
de Legib. Ægypt.

Mord straffedes hos Ægypterne med Døden, uanseet af hvad Stand Morderen var. Meened ligeledes, efterdi man dreev paa eengang Spot med Guderne, man svor ved, og Mennesker, som man bedrog.

Falske Anklagere belagdes med samme Straf, som den paaklagede Forbrydelse, hvis den befandtes sand.

Enhver Borger var, under Livsstraf, forbunden til at opgive for Øvrigheden hvad han levede af.

Man maatte ikke laane Penge uden at paaskrive sin Faders balsamerede Legeme; betalte man ikke Gielden i rette Tid, naar man kunde, og døde man uden at have betalt, blev man ikke begravet. Det var Ægypternes Lov paa Pengeforandring, og der Straf fulgte Omsorg for at undsomme et Dødts Legeme, de giorde den samme Straf for haand.

Polygamie var tilladt undtagen Præsterne.

Alderdommen var meget agtet.

se milit. Forfatning ad p. 105

Carthagos Krigsmagt bestod i allene Leiefolk, slet skikkelige Folk og Trælle-
Soldater, hvilke ikke eyede Fædreneland, men at udgjorte største Deel
af deres Armeer. Med sin Handel og udbredte Besiddelser havde de ikke
sin Magt i udi Anstrengelse, naar de meente, at falde en stor Armee paa
Benene af at udsøgte Tropper. I Numidien fik de at Cavallerie,
som havde de ikke havt Magt til, og som siden største udgjort Styrken
af Carthagos Hær; de baleariske Øer leverede geschikte Slyngeskyttere; Spa-
nien at [illegible] Fodfolk; fra Gallien [illegible] Tropper.
Foruden at [illegible], hvorved Carthago [illegible] falde store
og udsøgte Hære i Marken, naturligviis maatte samtlige bidrage til at
udvide dens Magt, havde det endnu havt den store Fordeel, at [illegible]
[illegible] naar de mindre [illegible], da de [illegible]
[illegible], [illegible] at [illegible] en nye Hær.
Men, hvor de anden Deel, udgjort deres [illegible] Hær [illegible]
ikke [illegible]; [illegible] tilføiede [illegible], [illegible] og det var
ikke mange Anførere som forstod at bringe dem til at virke kraftigen
til eet Maal, [illegible] [illegible] og [illegible]
ikke holdt dem i Ave, [illegible] det [illegible] samme [illegible]
som stode med Carthagos Folk. — [illegible] var det, [illegible]
havde skuffet dem en Skade, og [illegible] i det mindste
[illegible] Carthagos Handel, [illegible], [illegible]
[illegible], hvad [illegible] maatte blive.

ad p 107. Agerdyrkningen holdtes hos de fleste gamle Nationer i stor Ære. Hos Romerne var intet Borger, som dyrkede sin Agerjord ilde, men paa at ... skal ... af Censorerne. Agrum male colere, Censorium probrum judicabatur, siger Plin. lib. 18 cap 3. Senatorerne boede næsten alle paa Landet, og dyrkede selv deres Jorder, og man hentede Consuler og Dictatorer fra Ploven, ... at, efter vel forrettet Dagsgjerning vendte tilbage. Om Agerdyrkningens Ære var altid og Oxen holdtes for ... Aar, at de var bestraffet paa at dræbe den. Bos, laboriosissimus hominis socius in agricultura; cujus tanta fuit apud antiquos veneratio, ut tam capitale esset bovem necasse, quam civem. Colum. in praef. lib 6.

ad p. 49. Det er et Tegn saavel paa Agerdyrkningens Ælde som paa dens Ypperlighed at ingen alle gamle Folkeslag ... ...

Tunge. Gaarden bliver ved denne ene Auction, ifald antageligt Bud skeer, bortsolgt. Conditionerne erfares paa Auctionsstedet; thi indbydes de Lysthavende:

Wollebek den 27de Marts 1809. Falsen.

Fredagen den 2?de April førstkommende, om Formiddagen Klokken 10, bliver, i Følge indløben Requisition fra Svend Thoresen Legum, en offentlig Auction afholdt paa og over hans eiende Gaard Legum i Aas Præstegjeld, skyldende 3 Lispund Salt, under Matr. No. 154. Ifald antageligt Bud skeer bliver Gaarden ved denne ene Auction bortsolgt. De Lysthavende indbydes, da Conditionerne paa Auctionsstedet skal erfares.

ad. p. 22

Den Engelske Magt var i den første [illegible] enten mindre end derefter og [illegible]
indskrænket; tilsammen var [illegible] mest [illegible] og [illegible] nedsættende. Den første
Følgen var: at man [illegible] i Krig, at afgiøre Undersaatter og [illegible]
over det udvortes Cultur. [illegible], Selvstændighed og [illegible] var disse
at fremstille, men aldrig fast for Regenten. Til deres Vedligeholdelse udfordredes
man dem mest Østerland, som af [illegible] maatte længe dyrket. [illegible]
var [illegible] mest Afgrøde, som Landet frembragte. [illegible] og [illegible]
var lige paa deres Mægtighed. Deres [illegible] var prægtigere end andre
og grundet af [illegible]. Deres [illegible] var Kongernes Hof og Tolk
[illegible] simpelt og ubetydeligt. I Krig skeet det altid en af deres
Kunne derfølge den fra at Magt [illegible]. Nord. Krig og Fred
[illegible] at de af Frihed til at [illegible] udøve deres [illegible]. Af et bestemt,
med Erfaren og Tappert [illegible] valgte det sig i senere Besiddelse, hvad
[illegible], ved hvem det overlagt hvad det skulde gjøres.

137

ad § 29

[illegible] [illegible] Sydhed [illegible] Mad og Drikk.

Slagordenen var [illegible] saa, at Rytteriet var foran, Fodfolket bag dem og [illegible] i Midten, eller saa at Fodf. var foran og [illegible] af Rytteriet. [illegible] Tropperne colonnevis. Førend Slaget begyndte, anraabte man Guderne om Bistand; [illegible] [illegible] Anførerne [illegible] Tropperne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Krigssang ([illegible]), for at opmuntre [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Straff. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] Belønninger og Desertion [illegible] med Døden, [illegible] med [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at Bly, [illegible] [illegible] 3 Dage [illegible] [illegible] i Qvindeklæder. [illegible] [illegible] [illegible] man [illegible] [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] med et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

194

ad p. 33.

Grækernes sædvanlige Kost var Kiød af Hornqvæg, Faar, Sviin, Gedder og
Kiød, som de pleiede at riste. Spildum [illegible] de Fugle og Fisk, men dette
[illegible] Mad, [illegible] og Frugt. Deres almindelige Brød var Byg, [illegible] [som man tilbagesat med Afsondring]
var de sædvanlig, men blandede med [illegible]. Ved Gæstebuder brugte de før Ryggestøder
at holde 2 ordentlige Maaltider om Dagen, Middag og Aften [pleiede de, i de ældre
Tider, at sidde til Bords. Gilder var aldrig større end 10 Personer. Efter det
at Maaltidet var, og rakte hinanden [illegible] Bæger. [illegible] [illegible] ved
Sang og Musik. [illegible] og [illegible] [illegible].

[Treschi satte deres altid [illegible]. [illegible] satte [illegible] man [illegible] Tiden, paa [illegible] [illegible] [illegible]

Sin at [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible], var [illegible] almindelig for de gamle
Græker meget sædvanligt; de pleiede og at salve [illegible] Olie. [illegible] [illegible]
ansaae de for en stor [illegible], og [illegible] meget at [illegible] [illegible].

Deres Huse vare sædvanlig ... med [illegible], ikke meget høje Mure; [illegible]
[illegible] og [illegible] Huus var [illegible], [illegible] at [illegible]. Dernæst fulgte [illegible]-
gang, [illegible] og [illegible] [illegible]; [illegible] var [illegible], [illegible]-
kammere og Fruentimmernes [illegible]. [illegible] vare, som hos Østerlænderne, [illegible].

[som man [illegible] -gelegen [illegible],

Gæstfriheden holdtes af Grækerne i stor Ære. [illegible] gaaes ikke,
[illegible] [illegible] ved [illegible] og [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] med
[illegible], men [illegible] [illegible] og [illegible]. Man [illegible] [illegible]
med [illegible] og [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[fortrinligst]

Grækernes almindelige [illegible] og [illegible] var [illegible]
de [illegible] [illegible] for [illegible] med [illegible]. de [illegible] og [illegible], og [illegible],
[illegible] de [illegible] [illegible] holdt ikke [illegible] [illegible], at [illegible] [illegible].

[illegible] var [illegible] meget [illegible]. De ikke [illegible]; de
havde [illegible] [illegible] med [illegible], og Fruentimmerne [illegible] [illegible] for [illegible]
i et eget [illegible] [illegible] eller Gynæcæ, hvorfra [illegible] [illegible] [illegible] at gaae
ikke [illegible] aldrig uden [illegible]. [illegible] var [illegible] at [illegible] [illegible] at gaae med [illegible].

[illegible]. Døttrenes Medgift gaves i Almindelighed [illegible]. [illegible] [illegible] i
Ægteskab gaves ikke, uden mellem Forældre og Børn. [illegible] [illegible]
altid først [illegible]. Meget [illegible] [illegible] en [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] ikke [illegible] var [illegible]. [illegible] [illegible] ikke [illegible] eller [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at være af. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de underviste dem i [illegible] og nyttige [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

Om Romerne [illegible] [illegible] [illegible] Myndighed, [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

(Det er uvist naar Mynter først prægedes i Græk. [illegible] Solons Tid. man
[illegible] i Brug, at prægede af Guld, Sølv, [illegible], Kobber og Jern. De
ældste prægede [illegible] paa en Side. Et [illegible] prægede [illegible] med Minervas Billede

6 [illegible] [illegible] [illegible]

Grækernes gængbare Mynter

λεπτόν = $\frac{1}{6}$ χαλκός   6 ὀβολοί = 1 Drachme

χαλκός = $\frac{1}{6}$ ὀβολός
Chalcus

Man antager [illegible] at baade Obole og Drachme [illegible]
[illegible], [illegible] Metallet [illegible] at være prægede af, [illegible]
[illegible] at være prægede.

1 Στατήρ i Guld = 2 Drachmer, 1 do i Sølv = 4 Drachmer
den gjaldt [illegible] χρυσοῦς eller [illegible] (Mine)

(Det almindelige Forhold mellem Guld og Sølv var som 1:10

et Talent var almindelig = 6000 Drachmer

... i Afbetalinger paa den i faste Eiendomme
hæftende Gjeld til Banken, dette er fra
Rigsbanken i Bekjendtgjørelse af Dags Dato
bragt til hver Mands Kundskab.

De nøiere og udførligere Bestemmelser
skulle i Octroy og Reglement for Rigsbanken og dens 3 Afdelinger, samt i andre derhen hørende Anordninger nærmere og saasnart muligt vorde kundgjorte.

Skrevet paa Vort Kongelige Slot Frederiksberg, den 30te Juli 1813.

Frederik R.

Kaas.
Cold. Bülow. Monrad. Ørsted.
Berner. Lassen.

---

missioner inden Mai-Maaneds Udgang at
indsende de indsamlede Contingenter til Selskabets Hoved-Casserer. Overeensstemmende hermed maa Directionen derfor tjenstligst anmode saavel enhver af Selskabets Medlemmer som og Districts-Commissionerne, der endnu maatte staae til Restance med dette Aars Contingenter, om at indsende de Samme snarest muligt til vedkommende Incassatorer.

Christiania, i det Kongl. Selskab for
Norges Vel, den 14de August 1812.

Directionen.

141

ad p. 166. Tydskernes Tab var paa denne Tid, udeslukt Fyrsterne, som in-
-drettede omtrent indtil 50 Mand. Men hvorvidt [illegible] et Skibsbyggeri
af Romerne, og at behandle dem slet, for at lægge dem paa Person-
-ner. Med Slutningen af denne [illegible] brugte de det hvad
med dem, at ikke alene at Befalingsmænd, men ogsaa at galliske og
[illegible] [illegible] fra dem, 6, at [illegible] [illegible], ikke kunde hindre
deres Plyndringer.

ad p. 148. Ikke engang deres Krigsfanger behandlede Tydskerne [illegible]
anderledes end deres andre [illegible], [illegible] Romernes Exempel
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Disse Krig-
[illegible] at lade Krigsfanger [illegible] at fægte med hverandre (Gladiatores) paa Liv og Død,
for at more det romerske Publicum, og at lade dem under Lege med vilde
Dyr, eller [illegible] dem [illegible] til disse [illegible] ~~[illegible]~~ (at sætte dem at) [illegible]
Det barbariske [illegible] af Romerne fangne [illegible], naar at
[illegible] [illegible] [illegible], eller [illegible] en March, for at forøge
det romerske Triumph.

144

ad. p. 219.

Alle disse og flere Bestemmelser fandt man i at Sammenligne, vi have
af de tydske Nationers Love, som i det saliske Lov, som man formoder,
at være først skrevet i Aaret 422, og siden at være forbedret af Childeberg,
Theodorik og andre Kynger. Om at [illegible] Navn [illegible], at
Frankerne en Tid lang skulle have boet ved Saale, eller af andre
Grund; derom er [illegible].   Men ingen af alle de saliske
Love er blevne mere berømt, og har givet Anledning til flere lærde Hypotheser
og Gisninger end den, som findes at Døttrene udelukkes fra
at arve terram salicam, som man [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] Franker.   Lex Sal. Tit. 62. Ibid:
de alode: cum mulierem nulla portio hereditatis transit, sed hoc
virilis sexus acquirit, hoc est, filii in ipsa hereditate succe-
dunt.   Sed ubi inter nepotes & pronepotes post longum
tempus de alode terrae contentio suscitatur, non per stirpes, sed per
capita dividantur.   Af alle Fortolkninger over
denne Lov, der siden gav en Anledning, som man [illegible]
[illegible] [illegible], til blodige Krige mellem Frank. og Engl.,
synes den simpleste at være den, som Smith Goguet anfører, nemlig
at efter gammel tydsk Skik, maatte Manden give sin Kone af
[illegible] [illegible] og [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] fra. — [illegible] var altid [illegible] at [illegible] [illegible] Medgift. ~~[illegible]~~
[illegible] [illegible] eller [illegible] at succedere til Kronen, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] af et [illegible] saliske Lov [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]: at Kronen maa [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. —

143.

ad p. 543. For sin Forstand fremmed blev Ximenes Skriftefader og Cardinal, og raadte til at Krigstog til Africa mod Barbareskerne, der skulle have ødelagt de spanske Kyster og Skibsfart; saameget mere som Spanien allerede 1494 havde skjænket sig Africa til Spanien. Ximenes forskød Omkostningerne til dette Tog, fulgte selv med til Africa, 1509–10, og vandt med spanske Pietro Navarro, erobrede Oran, Tripolis og flere Steder, og tvang Algier og Tunis til at betale Tribut.

ad p. 92 de China. Navnet China er i China selv fremmed og udelandsk, og er ikke kommen blandt Europæerne først ved Portugisernes Handel paa Ostindien. Chineserne give undertiden deres Land det almindelige Navn Tschong-kue d.e. Riget i Midten, eller Tschong-hoa d.e. Blomsten i Midten, i det de i deres store Uvidenhed indbilde sig at deres Land indtager den største Deel af Jorden og ligger i Middelpunktet af Verden, hvorimod alle de øvrige Lande ligge i Hjørnerne af den store Quadrat, som Jorden, i deres Tanker, danner. Men sædvanligviis benævner Chineserne deres Land efter det regierende Dynastie. Saaledes kaldte de sig i det tredie Seculo før og i det første efter Christo, saavidt almindelig Tsin eller Chin, [illegible] Kin eller de Nindske [illegible] nordlige Deel af China, hvorfra i det 13de Sec. Chingiserne igien fordreve dem. Fra 960 til 1276 førte de Navnet Song efter en mægtig indenlandsk Familie, der herskede i Syd China; da deres Magt blev [illegible] for den mægtige Chingiser Kublai, som antog først Nord- og siden og Syd-China hans Familie-Navn Yuen, som varede til 1368. Da Kublais Efterkommere udartede, blev en af de indenlandske Familie Ming jaget tilbage til Mongoliet, deres oprindelige Hjemsted, og [illegible] deres Fædreneland erobret, og gjort til en Provinz af China. China kaldtes nu ligesom til 1644 Ming, men vedblev ikke længe, da en Tungusisk Stamme, der allerede før under Navnet Kin eller de Nindske havde hersket over N-China, fra Amur Floden trængte ind over Leao, og gjorde sig til Herskere over hele China. De kaldte sig nu Mandschu, og gave China deres Familienavn Chin, eller efter deres Udtale, Tschin.

[illegible] og Arab. Lærde, [illegible] ved Udtydelsen af den [illegible], at [illegible]

under Navnet Sin eller Chin, men formildet Udtalen og kaldet det Sin, hvil-
ket de Ptolemæus og flere gamle Geographer gjorde til Sina. Indianerne udtale
Navnet Cin eller Chin stærkere, af dem fik de Portugisiske først Navnet, som de,
ved at tilføie et a, gjorde til China. Dette gjorde ogsaa Spanierne, som
efterfulgtes af de øvrige europ. Nationer, men enhver udtaler Navnet paa sin
Maade. Naar man nøiagtig vil udtrykke det fælles Maade at udtale Nav-
net paa, maatte man skrive Tschina.

Det nordl. China tilligemed de tilgrændsende Lande fører en Tidlang Navnet Cathay.
Indbyggerne af Mellem- og Vest-Asien kalde China Kitay. Denne Benævnelse var
almindelig blandt de Muhammedaner, som handlede derhen, og er det endnu blandt
Russerne. China, Cathay og Kitay ere altsaa Navne, som betegne det samme
Land og Rige, som man efter de første Xstne Missioner kaldte, fornemmelig Land, hvoraf
det sidste først ligger Nord eller Øst for China. Øst-Dschagatay eller det
lille Bukharie, nordvest af China, som mod S. stødte til Thibet, mod Ø. til
Chotschotey, og mod N. til Soongariet, kaldtes Kara-Kitay.

---

ad p. 1318. de Marocca-nerne. Et mærkværdigt Phænomen er det ælde, at hvor en Nation, der er Europa
saa nær og i et tilstandig Berørelse ~~levet~~, saa dybt nedsunket, at det saa end
[illegible] [illegible], efter en [illegible] [illegible] Dom, staar paa et langt lavere
Trin af Humanitet. Paa et umaadeligt Mangel [illegible] skilles en
[illegible] i Europa, er disse [illegible] gjort tilbage i samme Grad, som
et endog [illegible] er gangne frem. Nationen er ikke ved, men stod eengang,
ikke er formildet. De afsyglige Laster, som den urstolige Natur er i Stand til
at skjule, synes at være blevne et Grundtræk i deres Caracteer, og almindelig
Ufølsomhed er for dem saa streng, at man anføre enkelte Træk af samme
som Anecdoter. Det er begribeligt, at ~~at~~ hvor store [illegible]
finder i det [illegible]. Det tilstandige Overtal af Mord og Ufølsomhed, de
[illegible] Behandling, som Nat. man ~~[illegible]~~ [illegible] af en [illegible], af Slaverie
og alle [illegible] Udsvævelser [illegible] Despot, der ingen Lov, og ingen Koran,
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible], der [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], gjør den [illegible] til at [illegible] af Ret og Ufølsomhed. [illegible] [illegible]

de andre, som han skulde blive befrihalet, Brodersgjøre ved Side af ubarmhjer-
tighedt tykkes; Gjerrighed og Misundelse, Mistro, Hævngjerrighed og den
mest grændseløse Uvidenhed forhindrer alle borgerlige og sociale Dyder, og
Nationen er nu engang bleven saa vandt til disse Tugtens Drifter, at en
noget ustrengere Regjering, hvor Straffen og Blodsudgydelse er sieldnere, snarere tager
de Overhaand. Sultan Muhammed, som vred sig af sin lange Regjering,
endelig træt af Grusomheder, begyndte at regjere ustraffeligere, lempede Straffene
strængt for længe, og at længtes efter nye Oprør. En Sultan, der ikke ofte
vod givne Sødskt blodige Straffe, og egenhændig ved offentlige Audientser dræber
et eller flere Hoveder, kan hverken vinde Agtelse eller Lydighed.
Sultanen eller Overherren, som af sine Undersaatter kaldes Guds Statholder,
et Allerværdigste, den Store, den Naadige, den Mægtige, den Fuldkomne
Beskytter og Skjold, er den uindskrænkede Herre over alt, hvad der drager
Aande. En Maure spurgte engang om et Æsel, som der var bestjaalet, der ankla-
ger at have stjaalet fra ham. Begge kom for Sultanen. "Er Æselet dit" spurgte
han den, som klagede. Ja, svarede denne. "Det er begges Gjer" raabte Sultanen;
"vidste, at jeg alene er Herre over Mennesker og Dyr i mit Land." Begge mistede paa
Stedet deres Hoveder. Hvad Sultanen er i det Store, er enhver Gouverneur
i sit Statholderskab, hvoraf der gives 30, kun med den Forskjel, at Sultanen har forbeholdt
sig selv den Ret at afsige Dødsstraffe, hvilken Ret han blot undertiden meddeler enkelte af
dem, som at samle Lyn[illegible] Ild, hvorfor de nyde Titel af Bascha. Den almindelige
Gouverneurs hedder Kaid; dog er denne Titel temmelig almindelig. Enhver Officier ved Lege-
garden, og overalt enhver, der fra noget udnævnes fra Sultanen, lader sig kalde Kaid;
der gives Kaids over 1000, over 100, over 50 Mand, og en Kaid over Sultanens Stal-
dgotter. En Kaid udøver i sin Provints al civil og militair Magt, inddriver Afgifter
med Tolpmens Hjelp, undersøger alle criminelle Sager, og ansætter Underdommere.
Fra disse og Kaids Domme kan appelleres til Mufti og Sultanen. At disse store Stedets
Domme sielden ofte saaledes, som det ovenanførte Anecdot viser. Sultanens Hofstat
er talrig og i det mindste, hvad Hofembedsmænd Titler angaar, indeholder meget: Sultan
-lede findes man blandt Forlægenheden over denne 2. Bibliothekarem, skjønt det udi et Bibli-
-othek ei gives. Al underkuendes [illegible], at ingen af dem alle, hvorsomhelst som nogen
Embedsmand, har mindste Løn eller ordentlige Indtægter. Hvorfor enhver ved sig dage
Dusing, og Sultanen tillader dem disse alle Slags Udpresser og Plyndringer, saaledes-

– til sin beqvem Stunde, og at er nogen nok. Det er altsaa saa langt fra, at de mange Hofmændene faaer Sultanen til Last, at det tværtimod forøger hans Indkomster. Alle Hofofficerer og Gouverneurer i Provinserne er lykkeranger Personer, som han ansætter for at at [illegible] dem til sig fra, og som i sin Tid igjen kommer ind efter, hvad de have forøvet. Hvad man i Europa anseer for en Ære, at blive kaldt til Hoffet, er i Marokko Ufeilbar ved Straf paa Stunden. Den eneste Loun, som er af stadig Varighed og uden Undtagelse vedtaget: at ingen tør komme for Sultanens Person, uden at medbringe en Foræring. De Fattige bringe nogle Æg, et Stykke Høns, en Kurv fuld af Frugter, de Rige, efter som han har formaaet til, en fuld Sum. Hvert Sultaner som ulykkelig har for nogen vidt Han er, eller en Foræringer uden hans Formaning, saa [illegible] det ham sin Forstand kostet ham hans Hoved.

Sultanens Indkomster [illegible] sig ikke bestemme. Koran befaler ham ved to Ore af alle Producter, men han tager ofte 10 Gange meer, det vil sige, alt. Skatteg- -grene er altfor vilkaarlige. Han befaler f. E. en Gouverneur, under en vis Tid at- -levere en saa og saa stor Pengesum. Opkrævningen maa staae, hvor den ved skal komme fra. Ved udførsen stiger Contributionerne – sluges og [illegible], og hun ikke gives at gaae [illegible] etter, udtømmer han igjen en dobbelt Summa, som han med militair Hjelp uddriver. Undertiden sammenretter Soldaterne fra afvorgene saa almindelig [illegible]; til Unionen [illegible] aabenbar Krig, der gienneme med fjernet totale Ødelæggelse og [illegible] Nedslagtning.

Agerdyrkningen drives meget slet, men almindeligt giver det frugtbare Land god Afgrøde. Men Producterne af de frugtbareste Landbund kan aldrig udføres. Hvad der udføres til Spanien og Gibraltar, sluges ofte af [illegible], og ved [illegible] under en Guvernør overmaade [illegible] Afgifter. [illegible], udføres Korn, Frugter, Honning, Æg og Høns.

Der gives i det Indre af Landet ingen Veie, ingen Broer, ingen Canaler, som lette Communicationen. Mange Steder kunde uden stor Møye og Bekostning gjøres skibbare mange Mile, og skaffe stor Handelsfordeel, men Regjeringen tænker ikke paa dette.

En mauriske Sømagt, hvortil alle Materialier maae anskaffes fra Europa, er i det Hele intet mindre end frygtelig, og de europæiske Magter naade

har begrebet lett at frygte for dem som for et overige Bevæbnede, naar de vare enige og ikke de ene Magt [illegible] udelukket de andre. Saa [illegible] Saalænge de europ. Staters [illegible] forhindrer at barbar. Staters Ødelæggelse, og paa en vis Maade gjør den farlige for den offentlige Sikkerhed, er det utroligt, at nogen Nation søger for sig [illegible] med den [illegible] de kan. Underhandlingerne med disse barbar. Stater er [illegible] (ydmygende) og [illegible] end man i Europa kan forestille sig. Nogle forskiellige [illegible] fra [illegible] Omstændigheder [illegible] under [illegible] for at [illegible], [illegible] for [illegible] at [illegible]. [illegible] spændte. Dalat bliver [illegible] paa de [illegible] [illegible], de aldrig har [illegible] om en Sprit, med hvem han ikke har brugt sin Magt. Han er altid [illegible] paa at tale [illegible] [illegible]. Den [illegible] Skader, og den [illegible] [illegible] med en saadan Sprit [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible] Fordringer. [illegible] [illegible] en europ. Magt, [illegible] ikke [illegible] at [illegible] alle [illegible] og [illegible] at [illegible] flere [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] 4. Han selv talte [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] om. Da Spanierne nyelig [illegible] bombarderet Algier, lod Deyen [illegible] Admiralen, at naar han [illegible] [illegible] som [illegible] af [illegible] [illegible] Exped. kostet, saa vilde han i [illegible], lade alle Huse i Byen [illegible]. [illegible] og [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible], er den [illegible] Magt at føre Krig med Marokkanerne, og gjøre sig [illegible] for dem. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible], [illegible] Europ. [illegible] [illegible] Materialerne, men de vilde dog aldrig tale [illegible], [illegible] og Mod.

Landmagten skal bestaa af 36000 Mand, hvoraf $^2/_3$ er Cavalleri. I Fredstiden [illegible] [illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible] er det [illegible], en [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] i Byen og [illegible].

Olof Agrells Brev [illegible] Marokko [illegible] Anfang von Lempriere's Reise in die [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] p. 550.

ad p. 141 de Cleop.

Plutarch fortæller i Antonii Levnet at Cleopatra var bestemt til at lade [illegible] [illegible] over Landtungen, at fremme [illegible] og [illegible] [illegible], til den arabiske Bugt, og at [illegible] til [illegible] [illegible] med alle sine Skatte. Men Planen blev igien opgivet, da den Efterretning indløb, at de første [illegible], man fik bragt over, vare blevne [illegible] og opbrændte af de om Petra boende Araber.

ad p. 105

Det romerske Rigers Landmagt bestod af meget forskiellige Bestanddele, af egentlig Rom[illegible] Krigsfolk og af Fremmede, som de [illegible] Lande maatte stille. Legionerne derfor udgiorde den, som for alle Nationer, de første og [illegible] Armeens Styrke. Enhver Legion bestod af 10 Cohorter eller Batailloner hvoraf den første talte 1100 Mand, bestaaende [af] udsøgte Folk, de øvrige hver 555 Mand. Alle var hvert bevæbnet til [illegible], [illegible] til Angreb. Til [illegible] havde de en aaben Hielm, med en høi Federbusk, [illegible] Pandserskiorte over [illegible], Jern-[illegible]-ner, og paa venstre Arm et 4 Fod langt Skiold, omviklet med [illegible] og Jern; til [illegible] et [illegible], et kort [illegible] Sværd, (pilum) med 3 kantet Staalspids, og et [illegible] til Hug og Stød. [illegible] af [illegible] Familier, [illegible] af de udsøgteste Legionairer, [illegible] man [illegible] og [illegible], som ikke havde Erfarenhed. [illegible] og havde giort Feldttoge med. Til [illegible] hørte en [illegible] Rytteri, som [illegible] i 10 [illegible] eller [illegible], (: hver 32 til 33 Mand) udgiorde et [illegible] paa 726 Mand, da for det meste var [illegible]-nat som Fodfolket. Legionen førte 10 [illegible] og 55 [illegible] med sig. [illegible] [illegible] [illegible] til at [illegible] i Legionen [illegible]. Legionernes [illegible] var [illegible] og [illegible] de gamle [illegible] længe

gjort Legionerne uovervindelige, saa kan de dog i esprit de corps tilbage, der for det meste gjorde samme Virkning, ikke alene om de store Forsamlinger, en Soldat kunde, efter et maadeligt Antal Tjenesteaar, gjenfinde de [illegible], som de brugte [illegible] med Kolonnerne, [illegible] eller paa anden Maade.

Hjelpetropperne vare deels [illegible] Provincial, deels Tropper, der stillede af de Allierede Konger, og vare Garnisoner dobbelt [illegible]. De dannede [illegible] [illegible] brugbare Borgere, de skaffede de Provincial og [illegible] Fremmede Anseelse, i det de i Almindelighed forsatte de Tropper, som de hvervede i en Provinds, over til en anden. Disse Hjelpetropper vare Legionerne i Talent overlegne, men de vare ikke saa paalidelige, da de i Almindelighed vare uden for deres Fædreland, uden Troskab og som oftest commanderede af romerske Borgere.

Troppernes Antal og Fordeling var, A. p. C. 23, saadant. Ved Rhinen stode 8 Legioner; 3 i Spanien, som endnu ikke var undertvunget. I Africa sædvanlig 1, Augusti 2, i Ægypten 2, Syrien 4, ved Nedre Donau 2, ved Øvre Donau 3, [illegible] Augusti 2, Dalmatien 2, altsaa i alt 25, der udgjorde omtrent 160000 Mand til Fods og 20000 til Hest. Dertil kom Hjelpetropperne og Besætningen i Rom, omtrent 10000 Mand;

Mangler i den romerske Statsforfatning

ad p. 159

1. Roms Gebeet var for stort for en Regjering; [illegible] under sin egen Tyngde.

2. Regjeringsformen for ubestemt og usikker. Det [illegible] Republik, var dog i Grunden Monarki, [illegible] Militair. Nye Revolutioner maatte altsaa opstaae, og som Følge af Statens Stør-relse og Regentens Stilling, tillige militair Despoti.

3. Ingen Orden i Indretningen; bestandigt Had mellem rom. Borgere & [illegible].

4. [illegible] var den [illegible] i det romerske Gebeet. [illegible] rom. Borgere [illegible], at undrage sig [illegible] med en [illegible] Madsjagtet [illegible] fra Rom, var forbi. [illegible] fra [illegible], [illegible] at [illegible] i nogen [illegible], [illegible] [illegible] at lade sig mishandle, eller at [illegible] ved Selvmord. [illegible] var [illegible] uafhængige, og ingen [illegible] for en [illegible]. [illegible] alle [illegible] [illegible] [illegible] uden [illegible].

5. [illegible] Mangel [illegible], og [illegible] Afsondring fra de øvrige [illegible] og [illegible] [illegible].

ad p. 30 og 106

~~Det største Beviis paa Seier var hos de Gamle, at et [illegible] maatte række Seier-herren Græs, (herbam porrigere victos [illegible]) [illegible] var det samme som at give Afkald paa [illegible] og [illegible] ~~Fødeland~~ [illegible] (solo et altrice ipsa humo et humatione cedere.)~~

162

Oversigt over de Gamle Tydskeres Tilstand.

ad p 163.

1. naturlige Tilstand – Moradser, Skove, for Kulde om Vinteren; Dyr af den som findes i det yderste Norden, egne Frugt, lidet Korn, slet Ørage [illegible] en Menneskeslægt, havde med hinanden, Kulde, [illegible] -kalser, Vaar, Død.

2. Levnetsmidler f: [illegible] raadt Kiød, Melk, Ost, Æbler, Fisk, [illegible], [illegible] Korn, Dyrenes Kiød, Øl, [illegible]

3. Levemaade. [illegible] Nomader, Jægere, Landmænd, Krigsfolk, Oeconomi, Jagten, Agerbrugen og Haandarbeider, [illegible] og at [illegible] Bruget.

4. Klæder: Dyrehuder, Baad [illegible] fremmed Klæder efter national Dragter. [illegible] -[illegible] med [illegible]

5. Boliger. [illegible], Huler og Hytter, [illegible], Gaard, [illegible], [illegible], [illegible], Lærer, [illegible]

6. Kunster. [illegible], [illegible] [illegible], [illegible], at udhule [illegible] [illegible] Baade. [illegible] [illegible], [illegible] Øl, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] -brænden, [illegible] [illegible] Metallerne, [illegible], [illegible], [illegible] — [illegible] med [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible].

7. Redskaber. [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]. [illegible] af [illegible]; [illegible] at [illegible] af: [illegible], [illegible], [illegible] -[illegible], [illegible], [illegible]

8. Selskabelig Forfatning. [illegible] [illegible], [illegible] blandt [illegible], [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], [illegible]

9 [illegible]. Folge und Gebräuche, Lebend —

9. Religion. [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], Offersteder, [illegible], andre Offer, [illegible], [illegible] [illegible] med [illegible], [illegible], [illegible] [illegible], Gottesgericht, [illegible].

10/ [illegible] [illegible], [illegible]) [illegible], [illegible] af [illegible], [illegible], [illegible] og [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] og Metal-[illegible]. [illegible]-[illegible]: [illegible], Folge, [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] og [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

11 [illegible] og [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] om Guddommen, [illegible], [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] med [illegible], [illegible].—

af Zesslers Attila.

ad p 251.

... altsaa Tider forend Hunnerne, degang endnu et umaadeligt Hyrdefolk, hvis Bopæle vare ved Chinas nordl. Grændser. Deres Overherrer blev snart uafhængig af ... og deres gjorde dem farlige for det tilgrændsende Riget. Mod Østen udstrakte de Riget sig, efter at have forenet sig med et mellem Amur og den nordligste Deel af Corea adspredte Stammer, mod Vesten, gjennem ... hindringer modsatte sig dem ved Irtisch's Kilder og i Umai Dale, men disse undertvunge. A. Amur og Irtisch, til Søen ved Baikal og de øvrige Mæend ... deres Rige, (210 a. X.) ... valgte deres Anfører Tan-mann til ... og fulgte ham til ... Mo-te ... Søn og Morder udvidede disse end mere. Efter at have betvunget de østl. Tatarer, ... Vaaben mod V. og S. ... at Hunnerne forduin fraarme ... og S. af et stridt ... nordl. China ... og endog Ægvan ... af ... Søn, Tan-jo, som alle deres ... beholdt. Tan-jo var i Besid. af den højeste Magt; han deelte den med 2 Statholdere, Hien-wam, ... Østen og Vesten, som ... under Befalingsmænd. Der ... og ... Hien-wam, ... Østen, Tan-jo i ... Hans Hofstat var i Staden Ping Tu-chaud. ... at første Maaneds ... Røsthedn. ... Seperabutuiner ... Tan-jo til Lunh-cheng ... Sevfwninger ... Sammenlign, ... og ... til Soumaal. ... var sengal, ... Tan-jo, ... af ... Kunnagt, ... Magt, ... at ... Solen, ... Aftenen Maanen.

Besiddet og ... i S. og V., drog Mo-te mod N, for at ... Oberne ved A. Selenga, Angara og Ob ... China ... og ... fra Hunnernes Grændser fra Corea og ... død, efter at have udbredt Hunnernes Grændser ... til Volga. ... Naphthaly, og ... til et ... Kaspiske Havs ... fulgte ... Tumult, ... Pu-nu-hu og Pey ... Stridig. ... et ... Hunne ... Forraadt, forladt og forfulgt af en saa ... Tan-jo ... Krig til ... Oprørs ... et ... og ... af ... Hunner ... China. ... Kaarlieirend ... og ... Chuna. ... som ... af deres ... Broder ... S., og ... hertil ... af ... Tatarer, ... et ... China. Med ... Huan-ruthes ... fra alle Sider, ... Angreb ... Irtisch ... efter ... Ophold til ... Hun. ... 300 aar ... Rige. ... (p. C. 93) ... drog ... China ... og ... Kimpemes Rige ... Stammer ... og ... til Volga ... at ... ved Volga ... Oldfolk ...

fulgt ...

Sien-pi ... ved Topa, ... Hunnerne, ... N. og W. ... Volga ... Tauais, ... 375 Alanerne ... Dniester ... Balamir ... om

i Middelalderen Bjergene og Bjergegne mellem Siberien, Indien og Persia ... alle vandt fra gamle Tider af et mongolsk Nomadefolk, Hiongnu, allerede ... i deres ... og i Vildelse ... for Sinesene ... ved deres ... Maan. Af ... Tibets Grændse ... Kinesernes Overmagt. ... efter ... 93 p. C. ... Kalmukkernes ... Sinesiske ... fra Sidolande og ... Dag, ... Domitians 13de ... og ... Folk ... Hunnerne ... Europa ... østlige ... Grændse ... Volga ... Dnieper ... og Gothernes ... (375) ... Folk ... Domitians ... Solen ... Ricimer, ... hvem ...

Da Skleeto var myrdt, fordrede Hunernes Anfører Attila Opfostring fra Mand af Kirkefolk i Byg. Han forte sin Vandredved over Donau, lig Lastre man Moesien og hvad udg. med at ødelægge Landet. Hverne ~~Affindinger~~ Affindinger for en Fred. Atila forte dem i Beskatninger og gav ei Krig, og maa dem den opparne Dal. Alt, sagde han, hvad ikke ligger Skinnen fra dets Opgang til dets Nedgang maa ikke faldt under min Vrede, alle skyldt mig Overvægt. Han var aarlig Løn af 150 Pund Guld, vil og udenom Stormen fatte. Han leste og Kuadpris gaat fra i Skikkelse under Lamp, hvis Kost fra Boden bruner fri at Kraft, for man ga Hammels Kilden ~~var~~ Mellem var fra en længer Kritik af tiltro alendig. Denne Hulins Opfostri udraabte Hunnerne Mundzuck til Ære Skjoldet. Han gav Ambade, for at være Hund til at modtage hin Tog, hvor Udvidelse forringet hin Fremdring. Tugen anførte hi Mand, for han havde nedlagt en hund i en Hellig Lamp. Faste ved for hin falder Midhugne Lug, ornet hin Tunne, Viin og Brødt. Mand, udsendt uden Vedrumdigest, og dermed Knudt simpler Smaalefolk med Dørter. At Assidesti Manes kaste man ikke om Offer, om Lauten gav dem, og kom gav at Tuggere Glæden i at Volgen ~~fane~~ Vedlyn man magter Vennesfordre til alt hvad man vil, hvad lækker Dertypraest og Patroterne. Af Kirkefolk lærte de hvad Odin, at Lappredistigued, af Alanerne lærte de at tilbede hvem blev fallet af et Sværd. Han viser dem en skjoldbly, udlægges med Guld, men bestod en Kamp og Slægten fra Skæret, hin Skjoldbly var Staldslæder. Alt var han længe; hvis derhavs hom, i Vaginus Lassen Offer. Disse voldgivet Tempelstillinger gaaende den, og i det foreskrivelige Tro ommenfolge.—

I mild, uordnede Tog, med første Krig, hin Knebarnet med Brød, Føde og Kreje, frembragte Hunnerne gaa dere Skridtet i at fremstille Kueren. Teg. fæle fra dere Angreb og ~~[illegible]~~ Kugt, men han elsker festhedet og Landallat, ikke Tvivlunge afgjort Vinde. Hvert tiende ofrede ikke første Blod, fordi hvad af det første skom Vrerne, uden ved at opoffre maaske begundt af deres Midtzeiter. Mundzuch forte at lære alene alt hvad der af deres og Offer Tegnelinie fandtes som anmeldelige. Ja gen ikke anmeldte Skjærmen og Akselen. Han lærte dem at betræffe en Eric, at optage en ind Reiler med begrund og Libegrotten, at faste efter Commando. Attila var Mundzuchs Søn. Da Alarik første Gang i Rom, og man stillede Fred af hem, maatte at formeget Begivenheder som dere Penge til Gisler. Blandt dem var også Aetius, der fandtes efterfølgende optrægne med Attila, hans første Modstander.

Man har ofte sagt, at han lod sin Broder Bleda opdele af Krimi. men andre sagtes, ateken, da han havde givet Opris med hans. forsk. Plaget.—

Overtron forstirred Attila at bringe til sin Sentet. Om Tugen indbildte han, at Odensget. Vred man funde, og var i hans Hænder, og fra hunt nu, hvor eier han, Odens Forheriglse og Huldring?

man at nyt Plaget Barbarer brudt ud fra en Strom, i alle i Mængde, ulmedskaber, Magt, Skjønheder ikke Lige, alt og følende Lysthusene gaa med havn hist, Kjærgelds, Vold, Ael, anlet. Omgang med Hedenl. Alene Manns og Smukke Vred forgrede med alt Kylighed Skygger i deres Ophold. Mediespilletigen Mader med brant Ånder, Livet og Lyd Gjel, hvad dessforf af Avsfstaturen, som Krig en hist at Fornemmen skadt hulen under Stamperiet og andre Kjøer, hvorforved Lindbaden og Sjælen fra Meddelnæget; født af Forme med byrdet Skog, ikke egentlig Ansigtslokket, men ved Lige nærmede Tidslængsel med Kjøer, og fordele man Hunnerne, og hvad Kalveis hovedt grundlagt Vrede til. Barbarerne fulgte Finalitsk Lærenemder. Hytterne kløfter forsi Omgang af al Vreig mellem deres lovmæssige Gransker, deres Optegnelser forstaaet mellem deres Vrecker, at frist til og P. fra den Rod. Hytterne og Forskningsved var lidagen man Drifter og Myndighed til en høj Miltery; men og fulle dels Knudt Kvind. Fortsætt bestod et Skandt med [illegible] til Dannerystern, medens Kvinnerne ikke skjøndt andligt, et vist Landsfortræinen, et fredelt. Tiden havrernes [illegible] til Skrom. Motstand forstod og til, hvor Harmonier nyelig havet udsat ved del fra Fjorden til det første Trig, fra den til Theis, hvor min alt [illegible] i Fremmede Kirkes Medarbejdere. Landkaftige, kaldet af de Valkus men Krieg gaa Donaus fredige Vrel og Kvind, i alt Tres, at velt forsvare dem af [illegible] det ved Grund. Kjoren, de vidrestfor at alt, ment hand Hytterne Omgang verdslig men i Kirk, hund forer hin Vokaldelikt at afflørt en hel Kriegsfest og valent Kathenre Overdragerne, og deres Kriger de Uldkundskyldt, Lesfen Kriger og indremt den megl fra i Moesien, Kristrodens Sun hersk Gang man en Herberge Forfald uden Rejsel Menskjem, med Verdig af de Vandaler, og alle fede Herfered Ungarerne forud Vred nævnen, Smult man i Landtet og man hængende at visse Vandaler. Gallien, Spanien og Afrika

[illegible]nande, og at de fulgte ham, fortælle at Attila døde (overmættet af Viin) af en Blodstyrtning i sin Brudeseng. Marcellinus Comes derimod, som Cassiodor kaldet en hæderlig Skribent, og som var Aetii Contemporain, fortæller at Heldgunde eller Ildico, da Attila forbandede sin Kjærlighed med hende, myrdet ham i Brudesengen, efter Aetii Foranstaltning, hvilken sandsynligen ... [illegible], at det lykkedes ... [illegible] Attila, ... [illegible] en Hob af Vin og Qvinder.

1586 bragte hos. Franz Drake de første Kartofler fra Brasilien til Engl. De følte, da de lod, forelante paa vores Jordbund, udbredes saavidt, at de nu ... mange Mill. ... Mennesker [illegible] ... Føde. Og vore Emmigrante ... [illegible] mange ... fra ... [illegible] Kartofler. ad p 611.

Omtrent Aar 700 kom Loggen med Araberne til Spanien, og udbredte deraf over hele Europa. Loggen.

Indien (: saa kaldet af det Sindus, pers. Sind, gr. Indos, :) eller Hindostan. Indus. ad p 92
er for os mythisk, ofter vi om Indiernes tidligere Bannelse kuldt ... [illegible] Sagn, der først at ... [illegible] af den indiske Litteratur ... [illegible] egentlig Historie. At Indiens tidligere Historie endnu er ... [illegible] ... i ... [illegible] Mørke, ... at ... [illegible] i Indien, endnu ... [illegible] ..., da Indierne ... [illegible], afsondret ... [illegible], og ... [illegible] i nogen politisk Forbindelse med de øvrige Folk i Asien. Indien var i og for sig ... af Naturen ... [illegible], østlig af Ganges, vestlig af Indus, nordlig af Bjerget Paropamisus, en Arm af Taurus.

De forskjellige Slags Gudstjeneste, som var ... [illegible] i den romerske Verden, ~~[illegible]~~, efter hvad Gibbon siger, af Folket ansete for lige sande, af Philosopherne for lige falske, af Øvrigheden for lige nyttige. Men ... [illegible] ... [illegible] sand. Judaismen var saagar forhadt, den gallske Druidereligion aldeles undertrykt — det eneste Exempel paa virkelig Intolerance, dog det var under Tiberius, ... [illegible] Astronomi - Aegyp. og Astrologer og Magi vare forfulgte. Staten var ~~[illegible]~~ allerværste, som nu, indaldsomme, Philosopher indifferente og incompetente. ... [illegible] ... at ... [illegible] ikke ... [illegible] den offentlige Gudstjeneste ... efter Religionens Almeenhed. Enhver Gudden har, efter romerske Begreber, i ethvert Land offentlig ... [illegible] Fædreland, ... [illegible] ad p. 111

... [illegible] sammen, ... [illegible]

end Besidzstand. Guddommen kan, ligesaalidt som Statsbegrem-
skeuke i dens Rettigheder. Men hvis den Regjerende Magt kan optage
eller lade optage nye Borgere og nye Guddomme. Der foraarsagede
var den romerske Regjering den tolerantste af Verden. [Men
Jøderne taalte ingen andre Gudstienerske ved deres egen, gjorde
Proselyter, som tilligemed forandrede et politisk Forhold, og dette
kunde ikke Staten tillade. Christnes regnedes til Jøderne, og
fordømtes af samme Grund.

[Uden anseende
Religionsvæsenets i dag
end ikke som nogen Bor-
-gerpligt, og Romerstatens
-Stat forsaavidt saa fuldt ud,
men ikke nogen fordrede
noget Borgerpligt saa
ikke aller ikke modsatte.

At Romas saa skrev umenneskelig en Maade kan være, som
dog ellers fremviste saa mange Exempler paa Menneskelighed,
Ædelmodighed og Kiærlighed, er Paradox. Men ingen, at
det Hoveder udspist Handelen af det rom. Regjeringsvæsenets.
Dette Regje var altsaa i det Hele fra den Tolerante er
i det ovenfor, en Modbegreb som en stor Del af Menneske-
slægten. Men Paradoxerne blev dog i Rom ännu legt
at vedholde en Feire, men uforandrede og tillige talingen
ingen Baand, hvilket ogsaa tilsigt man drage Roms Under-
gang efter sig. Alt hvad der stod til at forhindre dette
tilstrækkelige Tilstand, var aldrig mere end svære Godmo-
dighed og Regjeringens Opmærksomhed paa enhvert Tab af
deres Tilstand, og paa enhver Skyssen. Derfor feldtes baade
naar man svarede Gal og hvad over deres Planer. Frie
grænsen mere Udelugessen fra Regler, og som ofte ikke
gavnlige for Staten, men tvertimod dens Velfærd. At man
bragte Planen til Grundmuren og Tugsturen, var en uimodsigelig
Grund for at Fuglesanct Scherf.

p. 143

Romerne [illegible] 640 Aar, i 112 Aar
de ikke først fortrængt tale om Cimbrerne
[illegible] arma Cimbrica audita, siger Tacitus.
Nogle troede dem at være udenfor de [illegible]
genes vagae, efter andre kom de fra Landet
ved Elbens og Ederens Udlöb, efter andre
fra Norden, fra det fierne Boran, fra [illegible]
Lystra vidste man ikke, om de vare Tydske
eller Galler, dog har man, da Østen [illegible]
nærmere bekiendt, holdt Cimb., Teuton. og
Ambron for Tydske, Tigurine og Toygener for
Galler fra Schweitz.

Deres uhyre Magt, usædvanlige Legems
Störrelse og Styrke, deres forskrækkelige Krigs-
gebrue, ululatus, [illegible] [illegible]
[illegible] Armene.

At forstå [illegible] med sig [illegible]

ad p. 195

Ariovist, [illegible] [illegible] Autorem allii
Dux ex ~~[illegible]~~ virtute [illegible], [illegible]
Marbod v. Marobud.
Varus fulgte ikke sin Forgangers Sentii Satur-
nini kloge Forsigtighed, de havt brugt imod
[illegible] og ikke ladet Tydskerne merke det Aag, han
paalagt dem. Varus skulde ikke [illegible]
[illegible] Mod [illegible] som en [illegible]
[illegible] af de [illegible] [illegible]
[illegible] med alt hvad de [illegible]
[illegible] Østland og et almindeligt [illegible]
[illegible] for [illegible] Mand, som man
aldrig [illegible] at [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] gaa
[illegible] [illegible]. Med [illegible]
Tydskerne og [illegible], hvor
[illegible] Westph. [illegible] Elbe og
[illegible] sammen, [illegible] [illegible]

Weser og Niedersachsen. Nærmere Rhinen
bag ham, omtrent lige over for Bonn, stod [illegible]
Vangionerne Aspienas med omtrent 40000 Ma[illegible]
Teutoburger Skoven mellem Ober-Ems og Lippe
[illegible] fra Weser. Tacit. Ann. I. 61. ef Vellei. II. 10[illegible]
[illegible] damnis; max nostra clade nobiles [illegible] —
samt hele Romerske Tilstelling.

Thusnelda fødte i romersk Fangenskab Thumeli[illegible]
Man veed om hvis blot, at det af Romerne [illegible]
-[illegible] anslaaet, — [illegible] habeo —

Men har i Civilis Opstand nævnt [illegible]
[illegible] til den frankiske Nation, i den Romerske
at deres Navn kommer af Frihed, men det
er blot en Hypothese. [illegible]

Alemanni eller mannorum quod [illegible] 166-180
brugte et nyt Mandsgjøre, for at [illegible]
[illegible], at afbryde deres [illegible]
Goethe de mürsi.

Sachser eller Saxen, som [illegible]
[illegible] den britiske [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], Sansker, [illegible]
-mannerne, mægtige og [illegible]
-yttrais, bliver først bekendte Aar 170, og [illegible]
[illegible] fra [illegible], Aar 286, at [illegible]
[illegible] vist, afskrækt Folk.
Sammensat af [illegible] Catter og Chauciernes,
og [illegible] deres Navn af Saks, en [illegible]
[illegible] Sværd, som de brugte. Ordet Saks er
[illegible] i Norden. Sachser bar deres Haar og [illegible]
[illegible] paa samme Maade, som [illegible] Catter
[illegible] paa Nordens [illegible], [illegible]
[illegible] med Franker. [illegible]
[illegible] Sachsiske [illegible] for paa
[illegible], [illegible] dernæst [illegible]
[illegible] Flibustiere. Man maatte
anstille en comes litteris saxonici, for at
afværge deres Anfald.

Franker [illegible] fra [illegible]
[illegible] Catter (Mattiacis [illegible] Chamaver, Chasu[illegible]

ad p 180

Endnu i det 5te [illegible] [illegible]
[illegible] for at drage hjem, at ofre af deres Fanger
hver 10de Mand, men [illegible]
[illegible] til Guderne, eller for at [illegible] deres
[illegible] paa [illegible].

Alle bekendte Sørøvere [illegible] bar Haaret
paa en Maade, og vare frygtede [illegible].

ad p 281

[illegible] tidligste Ungdom [illegible] [illegible]
[illegible], et Skind af [illegible], men [illegible]
[illegible] Medsaa at man [illegible]

Hand [illegible] Soalm werden angoncs, [illegible]
Angelspiess oder Hackenspiess. Diese sind mittlerer
Länge und sowohl zum Wurf, als zum Nahkampf
geeignet, fast am ganzen Schaft mit Eisenschienen
belegt und oben unter der Spitze mit Widerhaken
versehen. Wer getroffen wird, ist ohne Rettung
verloren, weil die Widerhaken eingreifen und
das Ausreissen verwehren, oder die Verwun-
-deten Theile vollends zerfleischen. Bleibt es
bloss im Schild hangen, so schlendert er es [illegible]
nach sich, und kann weder abgehauen noch
ausgerissen werden. Der Franke springt dann
gewöhnlich mit dem Fuss auf den Schaft, trifft
so den Schild herab und giebt dem wehrlosen
Feinde den Rest.

Vopisc. in Proc. Salv. de guber. Dei 4. Agath. [illegible]
[illegible] proprium ipsum sermonis genus putant,
non criminis.

adp 189.

adp 192

af det Franske Tale

Oversigt over Alt-Europ. Stamme, [illegible] før
den store Folkevandring. adp 207.

1. Fra Øster[illegible] af Rhinstrøm mellem Harts og
Westerwalde, og fra Eider og Elben lige [illegible]
Rhinen, i [illegible] Holsteen og vestlige Meck-
-lenburg, i [illegible] af Nedersaxen og
Westphalen og endel af Hessen, sad
Sachser, og [illegible] af Ems,
med [illegible], Friser.

2. Langs Rhinen, fra Nederlandene op mod
Cleve, Mark, [illegible] Bergen, Oberyssel
og en Deel af [illegible], i Wetterau
og andre [illegible] i Franken, Franker

3. i Schwaben og [illegible],
Allemanner og [illegible]
Sveever, [illegible] i Altmark, Magdeburg
endeel af Thüringen og [illegible]

4. det gothiske Stamme [illegible]
[illegible] det øvrige [illegible] af Mecklenburg
Pommern, Brandenb. Meissen, Lausitz
og strakte sig gjennem Polen til Don
og det sorte Hav. Længere hen mod
Öst. Alaner.

Da Keiser Claudius 268 slog en Hob
Gother ved Nissa, fangede saamange
[illegible], at [illegible] romersk
Soldat, efter [illegible], fik
2 á 3 [illegible]

Da Julian, efter at være bleven Keiser
ved [illegible] romerske Magt [illegible]
[illegible] udgjort
[illegible], [illegible]
[illegible] og gav [illegible]
de [illegible] han [illegible]
Rhinen, [illegible] at begynde

[illegible] havde ved sin [illegible] i den [illegible] Krig ført
Staten i en usselig Tilstand. [illegible] og
[illegible] for [illegible], [illegible] i hans en aller
[illegible], [illegible] af en [illegible], som [illegible]
over 64000 Md, dog i [illegible] alle et [illegible]. [illegible]
[illegible] sig [illegible], og [illegible]
[illegible] med Engle og Tyr. [illegible], som [illegible]
[illegible] som [illegible], da den [illegible] Fordringer [illegible]
[illegible], [illegible] fra [illegible]
med Barbar, [illegible] med [illegible], [illegible], i
det mindste [illegible] et [illegible], [illegible]
at [illegible] og [illegible] ikke [illegible]
de [illegible] Statsmænds, som [illegible]
[illegible] ikke [illegible]. Et [illegible] mange
[illegible] i [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] at [illegible] i [illegible]. [illegible]
af [illegible] mange [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] Intolerance, [illegible] og [illegible] med
[illegible]. [illegible] Land[illegible] [illegible]
[illegible] i [illegible]. [illegible]
[illegible] ikke at [illegible]
[illegible] med [illegible] – [illegible] og [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] med [illegible]
[illegible] Staten. [illegible]
[illegible]. [illegible] og [illegible],
med almindeligst [illegible] Valerian, der i det mindste
var en god [illegible], [illegible] ikke [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible], og [illegible]
i alle [illegible], og [illegible] [illegible]
Arianer var hans Broder Valens, som [illegible]
Orienten. [illegible] var det, at han
[illegible] for [illegible] Brødre [illegible]. —

---

w p 192

I Valentinians Regiering vare 2 Biskoper
hvoraf den ene kaldtes Mica aurea, den
anden Innocents. Gibbon. IV. 206.

Efter Valentinian kom hans 2 Sønner Gratian og
[illegible], og Valentin. II, [illegible]. Den første [illegible]
for [illegible], [illegible] i. [illegible]

161

Gibb. IV. p 374 ad p 251.

Hunnerne fremkom 376. Thsiung Nou, Chinesernes nordl. Naboer, efter blodige Krige fordrevne derfra, [illegible] et [illegible] [illegible] Catarer [illegible] [illegible] med [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] Barbarer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], som i [illegible] og [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] over [illegible] [illegible] [illegible] paa et [illegible] [illegible]. Ammian [illegible] [illegible] Ansigter med [illegible] [illegible] Figurer paa [illegible]-[illegible]. [illegible] af [illegible] [illegible] [illegible].

Alanerne beskriver Ammian.

pagus v: [illegible] Gau, [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] Hunnerne og Alanerne over [illegible] og faldt over Gotherne. [illegible] [illegible] med [illegible] i [illegible], saa [illegible] [illegible] [illegible] med [illegible] og [illegible] Goth. at [illegible]. [illegible] (: Ogother) [illegible] [illegible] af [illegible]. [illegible] [illegible] Hermanrik [illegible] [illegible]. Hunnerne [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] faldt. [illegible] [illegible] [illegible] Withimer [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible], men [illegible] [illegible], efter [illegible] [illegible], [illegible] under. [illegible] [illegible] [illegible] med [illegible] [illegible] [illegible] Viderich med [illegible]. Athanarik med sine Thervinger [illegible] var [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] over [illegible] [illegible]. Men et [illegible] [illegible] [illegible], faldt [illegible] og [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] og at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Taifalernes [illegible]. I [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mellem [illegible] og Donau, som [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] af [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] med en [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at Donau [illegible] og [illegible], efter lange [illegible], [illegible] Valens og [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i Thracien. Donau var [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible]

De var [illegible] 200000 M. [illegible] [illegible] og [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] 1 Mill. [illegible].

162

&c Alaric kaar for Rom 410, hvor kraftig Hjelp for dette Rom var ikke at vente fra Honorius, han første Gang med et andet Rom-
— det var en Gaar(d).
24 Aug ~~1810~~ 410 Skarer og Pøbel aabnede hemmelig for Gotherne en Port, næsten alt kom i eller dybeste Vand. Den erobrede Stat gaves ke fred for Plyndring, men at naahnlige Indvaanerne Liv, St Peters og St Pauls Kirker med alle Kostbarheder erklæredes ukrænkbare. —
Kraase. Athaulf gav Expeditionen mod Afr. op, vendte Honorii Søster Galla Placidia først, at siden 409 som Gidsel havde været i gothisk Fangenskab, og vildt paa sig og sin Gother forbinde ved allerede Alaric i Gallien betænkt Anslag, ved at for-dunkle et uvenlige Barbarer. Den det Syn, kom en til i Rom. Men Fredeligt blev fremført af en Romer, hvilken sædvanlig og ved Engoreformig og andre god Egenskaber, og havde faaet hans angrænsende Midler paa Hjertet, der Man holdt denne Mand for en bestemt Grad af den siden oploftende forlige Mening, efter hvilken Regjeringen omendeligt Udlændinger, og Indianernes ansaaes for denne uduelige Magter man for allerede bestemt til Placidia Gemal, som imidlertid syntes at have fundet men Ønske i Athaulf. Da denne udgjorde at udfvamme Placidia, afbrød man, som det synes, den hele Underhandling. Ath. forlod dog 410 Italien,
hvor hans Gother allerede havde gjort store Fremskridt i Ødelæggelse og Grusomhed, og drog tilbage til Italiens den til Gallien. Constantius Medbeiler for Placidia havde imidlertid allerede i 411, faaet Constantin, som Honorius

til Lande [illegible] efter en lang Plyndring
var just Hovedstyrket med de nye [illegible] førende,
da Attila kom frem over Alperne.

Hunne: ad p. 253.

Attila afholdt, i [illegible] og fin Bemærk[illegible] ufølt paa Hunnernes Rigt, til Mand i Krig og Krig saavel omfattet [illegible] — Blandt Hunnerne stod Mand, der [illegible] mellem mon [illegible] i Storrelse, som ved Aftiger med de Maal, hvorpaa han bekendtgjort dem. Taalt havde gjort og saa ovret [illegible] saa at hunniske [illegible] strog. Hans Sædvane at holde saamange forskjellige Folkeslag sammen til at holde, i vor mægtige Tid med mere, ved [illegible] at holde dem i [illegible] til andre [illegible]. Dermed kunde han den kunst at [illegible] blandt Gothefolk, noget der [illegible] [illegible] til [illegible] den mest [illegible]; hvo [illegible] var saa [illegible], blev det [illegible]; hvad de vedtoges aller [illegible] at udføre saa, [illegible] som [illegible] [illegible], som han saa tilbage, er [illegible] paa at blev [illegible] (da Regenten) hans saa ofte [illegible] Trosskab for [illegible] Attila haver. [illegible] saa [illegible] slet [illegible] Sold, som [illegible] efter alle [illegible] de [illegible] [illegible] og [illegible]. At han skulde have forstaaet [illegible] at samle dem til at holde og at [illegible] [illegible] at forene dem til at holde og at [illegible] dem med Forstand, lader sig nøgen [illegible]. [illegible] Omstændighed udmærket ham, at han i [illegible] altid [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible], [illegible] [illegible]. At han [illegible] [illegible] [illegible] og Udlændingen [illegible] [illegible] bleve brugte.

ad p. 205 Geographisk Oversigt af Europa med [illegible] [illegible] Nedgang

1. under [illegible] Rigs Grændse:
1, Nordkysten af Africa vesten for [illegible] [illegible] udgjorde det vandaliske Rige; hvor og det [illegible] Stykke af Mauritanien allerede [illegible] [illegible] Sicilie og Sardin, Corsica og de baleariske [illegible]. 2, i Spanien og Sydfrankrig

Loire og Rhone befatted det westgoth. Rige, af hvilket
3. det Sueviske i Gallicien, Leon og Asturien paa
en ude Maade var afhængigt. 4. i Ostgallien hersket
et Burgund. Riget gaa hoyre Bredder af Saone og Doubs
fra Basel til Marseille og fra Lion og Langres til Alpene
og hvad det fransk Schweitz. 5. i Nord- og
Mellemgallien mellem Loire og Rhinen var det
frankiske Kongerige, hvilket tillige indbefattede det gamle
frankiske Land og meget af det allemanniske paa de øvre
Rhinbredder. 6. Italien, Sicilien, Rhaetien, Noricum
Dalmatien og meget af Pannonien udgjorde det østg.
Rige. 7. I Gebiet udbredede Gepidernes
8. det østlige Gerdem befand imellem imellem fra Grændse
fra Ungarn til Donau, Sau og de dalmatiske Bjerge.
11. i Noget fra Romerrigets Grændser forekommer endnu i
Britannien, Schotte og Wales født ved dybt i Nord med
sig under eget Navn Danske, i Tydsland finder man
i Westphalen, Nedersachsen x endnu Sachser, og end
Rester af den Longobarder og Thuringer i Thuringen
og tilstødende Land, Allemanner og Schwaber tillige
med Bayern, men afhængige deels af Franker, deels af
Ostgother. Nordenfor, ved fr Donau sad
Heruler og andre Stammer, de siste forsvundet
I Ungarn sad formodentlig Scyther i Avarernes
Tid, for Gepider fra det østg. Grændse, men
Donau hvad Dacien: Slag ved i Nordosten
man allerede fik Aaret 462 store Feld, efter
Hunnerriet, ubesiendige. ———

Befolkningen torg saaledes af, at Procopius
cf. p. 208, 210
meener, mer for hver hunnisk Invasion hvert
neppe 200000 Sjæle i ... og bortført Indvaanere,
og den Befolkningen var meget forringet.
I Pannonien blev det ... vanskeligt ...
tilovers. Med Barbarerne gik det ... bedre.
... Slag gik under. Selingerne blev ganske udryddet.
Alanerne, som fra først kunde stille 300000 Krigere,
maa have været saare medtagne, siden de indbefattede
under de 50000 Gother og Vandaler, som x Africa.

ad p 220. Under Folkevandringen, især efter Alarichs Ind-fald, dreve Bönderne en snever Ager.

ad p 245. Krause siger at Belisar ikke blev blindet, men ned-gjort at han var en Slave af sin Gemalinde Antonia. Ellers var han Gottet for vej og for mægtig.

ad p 273. Alboin. rex Longob. efter ham, Cleph, nyttet efter en kort Regj. levit. 36 Anförere (Hertuger) beherskede nu Lombardiet og forövede alle udskrevende og hidtilse Ungares Grusomheder. Under disse begyndte at fornævnes blive nedhugg, Nationen udelugt, Land plyndret, Kirkerne nedrevet. 10 Aar varede denne Tilstand, hvorunder dog Forbindelsen udvidedes. 583 valgte Clephs Søn Autharis Konge og bragte Staten, som Frankerne ... blive meget farlige, i bedre Orden.

ad p 268. I den östgothiske Krig stal efter Procop, over 15 Millioner Mennesker være omkomne i Italien ved Hunger og Elendighed. Aar . . dog vil unddrænet. 4 Riemini Distrikt döde i 1 Aar 50000 Mennesker af Hunger.

ad p 225. Överforskjellighed (i Cathol. Anamen) Cecila Gebben dödelig Gift i Lykshelighten Bogen.

ad p 219. Gud dommer mellem Nationer ved Slag, mellem Individer ved Duel, hvorved Kong Gundobald hjelp Avitus fra Vienne, og Ludvig Lof. anförte Slaven ved Fontenay mod sin Broder Lothar som at kunne faa sin retfærdige Dag.

Theodorik. ad p. 266 In den Lauf d. Unterhandlungen überlebte er alle Zeitgenossen, und herrschte gleichsam einem Obermonarchen mit Anstand, Könige d. Vandalen, Westgothen, Franken, Burgund, und Thüring, waren theils seine Schwiegersöhne, theils seine Schwäger; einen König d. Heruler adoptirte er durch die Waffen. Aber er wußte zu hindern, sprach er den andern Königen zu. Man glaubt er an der Seite unerfüllt zu sein, wenn man ihn beim Gaudi seht. Ein zeitiger Vertrauter suchte er besonders ein Zwist zwischen Ludwig und Alarich gütlich zu machen, und Aufträge, und dem Generalkonzil Entscheidung in Staatsachen einzuführen. Auch dem unbefreundeten Heerde erfüllt in kostbare Geschenk ... (Burgundern und Vandalen, Schwaben und Franken) und hier sieht man den Zufluchtsort unglücklicher, ferner

Spanien [illegible] af Araberne

ad p. 260

Spanien blev under Navnet Andalusien re-
gieret af Chalifatet og regierede af Statholdere
det ældste [illegible] ofte og vigtigt og stod tyndt
under Overstatholderen i Africa eller Mogreb.
Spaniens Clima, der i Sammenligning med Africa
Syriens og Arabiens, er meget tempereret, det
frugtbare og producerende Jordbund behagede
Erobrerne fortrinlig. Derudi at [illegible]
nam Kvinder fra Arab, Pers. Syrien og Aegyp, ud-
gjorte ofte formeert Moslemer fig der. Tap-
per udmerkede sig især med Berberne, oprin-
delige Beboere af Mauritanien og Egnen om
Atlas, der [illegible] sig i 5 Hovedstammer og nylig
har antaget Islam. De forenede det gamle
nomad. Ridderlige Mod, Beduinernes Vild-
hed og at Nyomvendtes Religionsiver. De
[illegible] Vey, som kan føre dem lettest til
Spaniens Erobring, opad gjennem Andalusien
havde Araberne [illegible] efterhaanden. De
[illegible] Almerie [illegible] x til fra Pyrenæerne
at [illegible] Slag med Tarifh og Musa
[illegible] i [illegible] Tid. Thi var derimod
[illegible] og [illegible] aaben for nye
[illegible]. De [illegible] Gother man
havde antaget Christendom og havde [illegible]
[illegible], da at ~~[illegible]~~ havde [illegible]
mellem Statholderne, [illegible] og Fædrenelst
i den [illegible], eller Mishandlinger og
Mord. Ganske var [illegible] for de
gamle Nationalsaand, som atter var [illegible].
[illegible] af [illegible] Aragonien [illegible]
at vorden blandt Moslemer — [illegible]
[illegible], [illegible] i arab. Mag[illegible]
[illegible]
[illegible]

x [illegible], og at [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible], og [illegible] [illegible]. Med
Musa [illegible] Carl Martel, og [illegible]
[illegible] af [illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible],
[illegible] Occident [illegible],
var [illegible] fra Chalifatet. —

Aarsagen til Carl Mar. Krig med Sachserne

ad p 377.

at vare frihedselskende. De holdt sig vel saa længe uden Kirker; og Carl maatte vel, om de fin Krigens Udbrud, saa dog snart efter samme, saae nødsaget til at dæmpe de gjentagne Udbrud i at forfølge deres Naboer. Hans Land afrundedes heller ikke saadan. Men at hans Land, og hans Folk fuldendte alle Tydske, troede og Grænserne o. s. v. forlængst og saaledes Staten omgaaes. Sachserne var blevet frygtelige og farlige Naboer i de Lande, som siden Frisernes, deels allerede udbredt sig paa Frankernes Bekostning, deels idetmindste forsøgt derpaa i og alene i Westphalen men og i Thüringen og Hessen. I Westphalen var han endnu kommen for Frankerne. Ligge kunde man egen staae Sachserne Thüringen, som fornemmelig hellere ønskede hjelp af Frankerne, og omringede dog dem, da Austrasiens Konge og deres Mænd Ale Krig med dem. En Deel af dette Land var hidtil ustridt og Helmes siger dog, at man blive der til Ære. K. Philip's Sachsen at vende blive der til Ære. K. Philip's Sachsen, efter at have tabt der til Augsburg, tog en af deres Sønner, Dietrich, til Sachsenburg, og underholdt den fulde Fred, i sine Anstrengelser mod dette Land. Men den Deel som grændsede mod Hessen, var for den nordligste Deel af dette Land, (pagus Hessi Saxonicus) Tvistens Æble mellem begge Nationer. Den ældre Pipin, Carl Martell og K. Pipin havde allerede paa Sachsernes Hatningerne; og de fleste Tydske de at omringe, om ikke de ere fuldstændige Nationer som ikke er herligst, saa dog de Sachserne som vare i Besiddelse af et Land, frygtede Frankerne førend staaende. Fra først af han en aarlig Tribut 300 Heste (?) Hiin Mænderne ud blandt disse af Sachsen gjennem dette mægtige til sig den af Karlsfamilien. Begge var Pipin død, fra Sachsen at være dette lindeligst givet, at holde ingen Stat, skjøndt en Mængde Mennesker skede (?) givet ... Indfald

Maaskee vilde Carl med sine Soldater mellem Elben og Elben sikkre sit Monarki mod det irreverente(?) Skjebne, afsætte en Cultur som deels (?) forbinder en ugi Forbrændt.

× fransk Opdrat. Maaskee var dette Aarsagen til at Carlmann engageret sig ved at følge med Hyrdetallene. Men forenet de franske Magt var fornemt andet Carl M., saa ligesom Pagen allerede fat i et skjult Krig. —

 ad p 262

Sarmaterne vare ikke længer for X. trængte
frem fra den asiatiske Grændse, og grændsede
nu til Romer, Tydske og Dacier, da de havde
sadt dem ned mellem Donau, Karpatherne,
fra Mähren af henimod Siebenburgen, eller
mellem Gran og Theiss, og fra Donau til
Gallicien. De vare, som Tydskerne, Barbarer
men [illegible] dog ikke aldeles ulige
i Sprog, Klædedragt og Sæder. De lignede
Skytherne, vare vandrende Nomader, egentlige
Agter og Kunstflid [illegible]; men ansaae
dem undertiden for at være fra Skytherne ud-
stammede mediske Colonier.

---

ad p 100 Hos Romerne bidroge til at holde Armeen
til den Tiid, de Dyder: Maadelighed og
Frugalitet; Fromhed og Religiositet;
Patriotisme og Almeenaand, saavel hos
saavel hos Regjering som Folk; Krigstugt
Krigstugten udartede til Paradetugt, og
Krigsmagten fordærvede alt efterhaanden de blev
vænnet at underholde, saa længe et med alle
Krigsfolkets Bedrageri loci: militia togata
kaldte Romerne Togam i Slaabrok.

Efter Auction efter Cn. Pompejus Magnus
ad p 100. fik M. Antonius, foruden ringe af Asylet
meest byttet hiemmod, [illegible] [illegible]
med Meublement for [illegible] 2 Millioner

---

ad p 160

Crassus regnes for at have efterladt sig
og ikke undtagen efter at [illegible] Overslag,
15 Mill. Rdr.

ad p 159

Claudius Isidorus en [illegible] Borger melder
sit Testamente, at uagtet han havde lidt stort
Tab i Borgerkrigene, efterlod han sig dog
4116 Slaver, 3600 Par Oxer, 250000 Stykker
andet Fæ, og 3 Mill. Rdr. Contant.
Lucius Balbus, en fød Romer, testamenterede
enhver Romer 12 [illegible].
Apicius, den bekiendte Fraadser, havde omtrent
4 Mill. Rdr., og da han engang, ved at regne
efter, fandt at han ikke havde mere end 500000
igien, saa ombragte han sig selv af Frygt for
[illegible].
Julius Cæsar skal som [illegible] natmand efter
Magten han besadt [illegible] og gield
for 5 andre [illegible] 12 Mill. Rdr.

Mangden af Slaver og Slavinder, og [illegible]
at Frigivne kan en vigtig Deel af den romerske
Luxus, [illegible] man [illegible] ved de store
orientalske Hoffer. [illegible] Rom havde ikke
blot, som en russisk Fyrste, [illegible] Slaver i stort
Antal for sin Opvartning i Huusholdningens [illegible]
[illegible] Pragt. Men [illegible]
ikke alene [illegible]
[illegible] (f. Ex. [illegible] fra Afrika) men
man sørgede for at have dem [illegible]
-gen af samme Nation, samme Slægt, Udseende,
[illegible] og Dragt. [illegible] man [illegible]
[illegible] Slaver, saa man [illegible]
[illegible] o. s. v. Albinos [illegible]
[illegible]. — [illegible]

hvor efter Syllas Tid, efter en Tid fra den
Patricum og fra Staten.

---

ad p. 163. Constantins Regjeringsforandringer bestode: i 1. at han skilte Hofstanden fra Staten, og gjorde den til Statsreligion. 2., at han indførte et Regjeringssystem efter hinanden underordnede Departements (til Forskjel fra Magistratur Systemet i Republiken og Principatet) for at værdige Barbarer. 3. at han aldeles omdannede Krigsstanden og adskilte af Inddelingen, og ved alt [illegible] indvortes Sikkerhed, men og Statens Udvidelse mod udvortes Fiender.

Først fornemt han all Regjerings og Statsaffairer i hans Person med et Ministerium, et sig Statsraad (: consistorium principis) og satte hele Senatet omtrent i det samme Forhold, hvori nu mange udelukkede Landstænder staae til Staten; i Særdeleshed til Stedet hvor [illegible] at fandt ~~[illegible]~~ Magistrats Collegium (Stadtrath) i uforandret Forstand; Consuler og Præturer og Patricier ikke stort mere. Medlemmer af Statsraadet bleve kaldte comites consistoriani. Under dette første Statsraad stod efter forskjellige Oval- og Provincial-Departementer, som hinanden underordnede Collegien und Stellen, außer dem besonders auch genau eingerichteten und mehreren Hofstaben, besonders dem magister officiorum (Oberhofmeister) untergeordneten Hofstaat. (sacrum palatium) Provincialdepartementer var inddelt i 4 store Distrikter eller Over-Hofdommer (: praefecturae praetorio) hvis Generalstatthalter var af Statsraad [illegible] (: [illegible] som [illegible]

Meer [illegible] [illegible] igjen i Overstatholder-
skabn (: dioeceses :) [illegible] Overstatholderskab i
[illegible] af 3 [illegible], [illegible] i [illegible] og
Disciplin, og [illegible] i Communer og andre
Afdelinger, hvilke [illegible] [illegible] [illegible],
og som igjen stod under Landcollegiern.

---

ad p. 165 I Begyndelsen havde Romerne Grændsebyggere,
som de kaldte Laeti (af germ. Leute :) fordi det
meest var tydske Krigsfolk. At dem indrømmet
Land kaldte terra laetica.

Folkeslag opstaae og forsvinde med forunderlig
Hastighed, i det mindste forandre Navne og
[illegible], som nu tildags Moderne. Efter
Grændserne lærte Tydskerne endelig en fredeligere
Folkeret, og [illegible] baade godt og ondt af Romerne.
ad p. 162 [illegible] [illegible] de, og [illegible] vare som ofteste
Følgerne. [illegible] opstod de allemanniske
og gothiske Krige. 400 Aar vandtes med
Rhin og Donau ikke en Fodbred Land. Saa
stadig Barbarernes Indfald end vare
før Udfaldningen i det [illegible] [illegible],
saa holdt dog Vaabnene [illegible] i Almindelighed.
Saa afstraffet og [illegible] Romerne end
vare, saa holdt dog deres Konge og deres
Politik Overvægten endelig, i det [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] og
[illegible], og [illegible] deres bedste Tropper
vare i romersk Leensold. Da Hunnerne
brøde ind, saa [illegible] [illegible] imperii at
mod de dem, som [illegible] de [illegible]
Ned, som det nordiske Folkeslag fremstagede.

A

Det gamle Lehnsvæsen efter Krause

1, Lehnsvæsenet, som just ikke saa aldeles kan kaldes Feudalvæsenet, fordrerer af flere Grunde en nöiere Udvikling, end man i Almindelighed pleier at meddele det. Efter Lehnssystemet blev fordum det hele tydskstammede Europa regieret, og endnu er det i Tydskland, og paa en vis Maade, i det hele christelige Europa, Rusland undtagen, indflettet med i den almindelige Regiering, eller bestemmer i det mindste Adelens og andre Corporationers (Stats-grundsætn.) Forhold. Fra Lissabon til Riga finder man Lehn; i Tydskland er Lehnsforbindelsen det vigtigste Baand, som forener Fyrsterne og et mæchtigt Landherredömme til et Heelt. Det strækker sig ikke alene over Landets Jord, men ogsaa over dets Regieringsforfatning, og i sit Væsen er det ligesaa forskielligt fra Städernes og Communernes ([illegible] Magistratur-)system, som fra den senere Corporatio-nernes System (: Amtssystemet:) og den nye lignende Orden. Enten heldels eller partielt har man forandret det i [illegible] Statssystemer Land, og udenfor Tydskland, [illegible] dette, (1790) [illegible] det [illegible] Omstyrtelse. Frankrige, (samt [illegible]) sammenlignet med et Observatorium, man [illegible] over en fortiint [illegible]. — Hvo der ikke er underrettet om Lehnsvæsenets Beskaffenhed, kan ikke giöre sig nogen rigtig Idee om Middelalderens Historie, er saaledes i Stand til at orientere sig, [illegible] sine Lederes Historier, og maa frygte for at famle med [illegible]. Östriigske Historie, og Lehnssystemets Indförelse og Fremgang er en Gjenstand, der maa interessere enhver Staten i Europa.

2, Fra Tydskland bragte Barbarernes [illegible] til Lehnsvæsenet med sig, og da de fleste Aarhundreder flere gangen af [illegible] Stammer, [illegible] Europa samlet bragt til en bedre Tilstand. Vi vide et godt Begreb deraf, og kiende nu — formodentlig — [illegible] det. [illegible] at udnævnede som de [illegible] tydske Volkslag [illegible] Lehnsvæsen, og det [illegible] saa [illegible] i det [illegible], at man derfor er [illegible] til at [illegible] til tydsk Oprindelse, [illegible] det [illegible] sig nogle, at andre [illegible] nye Folk, [illegible] de [illegible] i [illegible] Stilling, [illegible] Indretninger. Udviklingen og Uddannelsen dependerer af Omstændighederne, hvori Tydske blev [illegible] i deres grundede, eller i deres nye [illegible] Fædreneland. Ethvert Folk har maaskee [illegible] (en, andre en anden) Lehnsbegreb. Navnene Lehen, Lehn, [illegible], der er [illegible] i alle tydske Dialecter, og [illegible] til de [illegible] Folk, Slaver, Ungarer o. s. v., [illegible] [illegible] Forbindelsen med de övrige [illegible] Benævnelser, Muthen,

Vagnet Ukydighed

ad p. 213.

Lehnenes Væsen

Lehnsmand, Lehnsherre, Mand, Vasall, Lehnsherre, hvis oprindelige
hyppigste Uddannelse, gaaer alt efter Begreb om og Omfang af Begge selv. Man
forstaaer ved Lehn (: feudum:) alt hvad en betingelsesvis har til
nytte af Eiendom af en anden. (: Et Begreb om Lehn, at det
kun skulde være at forstaae om Grundstykker, er alt for indskrænket
og angaaer egentlig kun Ejendomslehn:) Den som modtager et af en
anden, kaldes Lehnsmand, (: homo:) den som overdrager det til en an-
-den, Lehnsherre (senior:) Saavel at forsvare, den modtager det,
som at, den overdrager det; saavel begge eller begge selv, der over-
-drager eller udgiver Lehnet, som et Betingelse, uden hvilket det modtages
eller overdrages, afstedkommer mangfoldige og store Forskielligheder mellem
Lehnene. Overdrager Lehn kunde kaldes, der enten middelbar eller
umiddelbar besad noget, hvorover han kunde disponere; modtager Lehn
kunde kaldes, som var i Stand til at opfylde Betingelser. Til Lehn gaves
hvad der, enten i og for sig, eller under visse Omstændigheder, kunde være
Værd for en anden. Statsmyndighed (: Statsgewalt:) og Regieringsrettigheder
samlede eller enkelt, Grevskaber med Herskaber med Statsembeder,
(: honores:) af alle Slags, nemlig saavel som geistlige (: Kirkeligt og
geistlig Myndighed, Bispedømme og andre Kirkemyndighed, Hofembeder og Stats-
-embeder, Overhed fornemmelig i Justits- og Politiesager:) var og blev Lehns-
-embeder, Overhed hvilket i Justits og Politiesager kunde ogsaa Lehn, saa
hele Land med og uden Hoihed, og blot Hoihed over Land etc. Saa geistlige
Allodialgodser og Kirkegodser, enkelte Grundstykker, enkelte Gerechtigheder,
(: Jagt - Told - Mynt - og Skatter) vare Lehn. Fra Lenene til Geistlige,
fra Lehnsstaternes til Statsmagten, over alle Statsforfatningerne og alt
genaat hver Deel udbredte sig Lehnsvæsenet saa at. Disse Rettigheder,
Forfatningen, Besiddelsen med Betingelserne skulde baade den Grundstræk og
bal aber man das unzbare Eigenthum von Grundstücken und
Gefällen ein Zubehör verliehener Gerechtigkeiten; oft man begge
Dele lige blandet med hinanden. Forhenværende plejede man allerede
tidligere at sine ubrugt Grundstykker, som gives til Lehn, med at faa demennu
kaldt Navn Beneficium. Med det Lehnets Begreb ubeklemmet til
i Skrifter blev ikke længe en almindelig Benævnelse paa Lehn; siden efter
fornemmelig Arter hvoraf kunde deres egne Navne. Deraf som Beneficia
Oplysningen af Navne. At vilde stride med min Hensigt, for at
opregne alle Forskielligheder ved Lehnene. Men et nøiagtigt vil gjøres
Strenghed, som fandt Sted i Følge et Betingelser, hvorunder et Lehn over-
-droges eller modtoges. Det ist ungefähr, and welche Dinge man
den Tid de Stoffen und Umstand der Meinung darin gemacht ist.— De
væsentligste og nødvendigste af alle Betingelser ved Lehn var den, at
den til Lehn overdragne Ting skulde have ovenomtalte (dereodum:)

eigentlichen Herrn, und einen nutznießenden Inhaber (: utile dominium :) thei-
len alle Lehen voraus. 4. [illegible] [illegible], [illegible] sie als der
rechte Herr — mittelbar oder unmittelbar — erhebt Lehen, [illegible]
Verpflichtungen. Alle Bedingungen bestanden entweder in wechselseitiger Huld
und Treue oder auch theils zugleich, theils abgesondert in andern Dienst-
leistungen und Pflichten. Treue (: fidelitas :) macht Getreue (: fideles :)
und bestand in der [illegible] Stellung aller Pflichten eines wahrhaf-
ten Mannes (: veri boni officia :) (x) Diese Treue zu leisten war nur der
fähig, welcher Waffen tragen durfte, der Stand des Adels und d. begüterten Frei-
en. Ein solcher konnte sich, kraft Lehnvertrags, anheischig machen, seines Lehnherrn
Leben, Gut und Ehre, wie seine eigenen, zu vertheidigen und mit ihm, wie Glieder
mit dem Haupte, in thätiger wechselseitiger Verbindung zu stehen. — Mit Handschlag
[illegible] man diese Angelob (Homagium) [illegible] [illegible] [illegible] man [illegible] [illegible]
Mann [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] Lehnmann (: der Mann, der Getreue :) [illegible] [illegible]
[illegible] Lehnseid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
(: professione fidelitatis :) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Lehn.
Andere Leistungen (servitium) zu denen man sich verpflichtete, waren Kriegsdienst,
(miles vasallus, so viel als Gesell :) [illegible] [illegible] Arten Hofdienste und andere
Ehrendienste (: ministeriales, officiales :) Haus- und Gesinde-dienste, (: famuli,
domestici :) bestimmte Abgaben etc. — So verdient ein Edler sein Lehen
durch Kriegsdienst, durch Hofdienst, durch angenommenes Kirchenamt, durch
obrigkeitliche Stelle; so gab ein anderer blos Zinsen an Herrn, [illegible] [illegible] und [illegible]
Haus- und Ehrendienste. Gewöhnlich war der freie Mann neben anderen Lehn-
diensten auch zu Lehnkriegsdiensten verpflichtet. Der Schultheiß, der Landvogt,
der Graf, der Amtshauptmann ist zugleich auch Kriegsmann. Der Mann war
[illegible] ganz gerüstet; und Kriegsdienst und [illegible] Stellung standen einander
nicht im Wege. War doch jedes freie Nationalmitglied geborner Krieger
zur Vertheidigung des Staates. In mehreren Ländern kamen Lächerliche Bedin-
gungen und Leistungen auf, [illegible] Ort, das Land, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Lehnmänner von der [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Dienste, [illegible] [illegible] [illegible] Bagatellen. Der Lehnmann, wenn er selbst
oder sein Lud, sich verehelicht, mußte die [illegible], auf einem Baume zu-
bringen — der Inhaber des Guts mußte auf bestimmten Tag einen [illegible] [illegible]
einem [illegible]; oder ein [illegible], [illegible] mit [illegible] bespannten Wagen dem
Lehnherrn vorfahren; ein anderer mußte auf [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Saal seines Herrn sich einfinden, rücklings sich verbeugen und [illegible]
Laut hören lassen. Ich weiß kein [illegible] [illegible], wenn ich von allen Geschichten
der Art [illegible] geben sollte. Die Absicht dabei war [illegible] Recht und [illegible]
-ung die Lehnsabhängigkeit sicher zu stellen und die [illegible] Sache nicht zu
gänzlichem Eigenthum werden zu lassen. So lange diese Bedingungen erfüllt wurden,
so lange verblieb das Lehen seinem Inhaber. Ohne Lehnsfehler d. h. ohne Verletzung seiner
Pflicht [illegible] ihm [illegible] [illegible] nicht genommen werden. Wer aber Lehnsfehler begangen hatte,
[illegible] [illegible] [illegible] Mittelspersonen (: pares :) entschieden. —

(x) Den Manne [illegible] [illegible] [illegible] Lehnherrn [illegible] [illegible].

Arvelige var: Begyndelsen slet ingen Lehn; weil ihr [illegible] man
ihr auf Widerruf, gewöhnlich aber alle auf Lebenszeit, vergeben
und gingen leicht zu den Erben über, indem, wie weiter ange-
-geben wird, der Lehnsmann und Lehnsherr einander gleich an-
-[illegible] waren. Ertheilt wurden alle Lehen durch die In-
-vestitur oder symbol. Overdragelse, hvorved man, efter tydsk
Skik, brugte noget mere bevægelige Tegn, som Hanske eller andre
[illegible] paa den overdragende Ting. Nach dem Lehnzustand
wurden übrigens Ländereien die in Lehen und Eigen abgetheilt.
Man hat letztere auch Alode (: Allodium :) genannt, ob es wohl
eigentlich ein Gut anzeigt, weil natürlich eigenthümlicher Besitz
älter ist als Lehen.

Aarsagen dertil.
a. Alder

3, Det gamle tydske Lehn, som andetsteds er vist, manglede [illegible]
i det mindste var der lidt [illegible] i Omløb, derimod havde det
Overflødighed af Grundstykker. Det fik ingen egentlig Statsforfatning, men
kun offentliche Samlungen (Heerbann) welche aber größtentheils Abstufungen
nach angeborenen, erblichen Ständen, des Adels, der Freien, der Leib-
-eigenen; keine beständige Obrigkeiten, sondern Volks- und Gemein-
-Oberhäupter; nicht blos Gesammteigenthum, sondern auch Privat-
-eigenthum an Grundstücken. Sie kannten keine Staatsverfassung
[illegible], noch stehende Staatsämter und Regierungsanstalten. Der Adel aber [illegible]
[illegible] das (: ausschließliche :) Recht [illegible] Gefolge, d. h. freie Männer, [illegible]
zu haben. [illegible] waren schon [illegible] andern Völkern, [illegible]
[illegible] nicht, andern Oberanführung zu folgen. Allene [illegible]
vilde give [illegible] for Rom. [illegible] indrømmede dem Land. (Ländereyen)
Gothe [illegible] Paa saaledes Lehn, [illegible]
Barbarer, fordeelte disse Grundstykker ved at [illegible]. [illegible]
[illegible], at en Bedeutung, som de schottiske Clans, allerede længe før Lehn-
-dragen, [illegible]; i Følge der Feudal-
-ing var alle frie Folk afhængige af de adelige Familier; eller, efter den [illegible]
Maade at udtrykke sig paa, deres Vasaller.

Montesquieu.

b. [illegible]

4. [illegible] gamle [illegible], var Overgangen [illegible] ikke nødvendig, og [illegible]
[illegible] og naturlig, da et [illegible] cultiveret Land [illegible] allerede [illegible]
[illegible], naar det ikke paa engang [illegible], [illegible] aldrig noget Folk [illegible]
[illegible] alle deres [illegible], og deres [illegible] og [illegible]
[illegible]. Man [illegible] af store Landstrækninger, om man
[illegible] Folk [illegible] eller mere. Man [illegible] allerede [illegible]
[illegible], efter det at [illegible], som [illegible] eller [illegible]

so man fand, Herzoge etc. eher für Amt angetan, allerdings gutsherrliche Bedrückungen, die gänzlich gehört für d. Erste. Übrigen [illegible] mit den edlen Gutsbesitzern, (: cum senatoribus) welche Hörige (coloni etc.) und Sklaven (mancipia) auf ihren Gütern hatten. Die Großen waren erfreut und [illegible], wenn es die Art, als man damit Halt und Macht [illegible], [illegible] verhielt. Man suchte nun auch etwas in Staatsverfassung, [illegible] gesetzliche Einrichtungen zu treffen und das damit Verwandtschaft für das ganze Staatsgebäude, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] affolgt. Die Erfolge war ein gewisses Mittel bei ihrer Herrschaft und Unterthanen [illegible] oder Obern (Vollm.) und [illegible] aus den Zeiten her, wo die Kriege [illegible] nach Grundstücken als nach Streitkosten, Wehr und Waffen, Geschenken und Gelagen sich schickten, diese Leistung einer vertragsmäßigen Treue bis zum Tode, weil ihm Kriegsbetriebe und Kriegsdienst als [illegible] nicht statt, um [illegible] zu [illegible] nicht sich nun entschließen können, Getreue des Königs und Lehnsmann der Großen und Mächtigen zu werden, da ihm Staatsverhältnisse, die er so gern in Anspruch genommen hatte, und die man [illegible] nachher Herrschaften und Rittergüter und großen Lehnung und Sicherheit zum Lohn und zu Theil erwarb. Wer konnte es nicht sein, der Theil der nun erlangten Güter und Grundstücken, welche er nicht allein nutzbar machen konnte, auf Bedingungen auszuthun, seine Aufsicht, seine Macht, seine Ehre und sein Einkommen zu vermehren. Die Einführung des Lehnsystems in die Staatsverfassung scheint ein Werk der Nationen selbst gewesen zu sein. Die Nationen ließen ihren Königen die königliche Gewalt und das Recht, andere mit Theilen der Staatsgewalt einzuschließen, wie sie anderwärts schon waren. Ob ein Theil der Nation dem Fürsten die Nation ausdrücklich dazu ist zum Voraus gegeben worden, um die öffentlichen Stellen, geistliche und weltliche, damit zu versorgen, mit Staat[x] vereint, wage ich nicht zu behaupten. Das allergrößte, daß z. B. der französ. Monarch Ludwig sowohl Würden als Ländereien zu Lehen vergeben habe. Da nun der Könige von ihren sehr großen Herrschaften viel ausliehen, um viel Vasallen zu haben, welche nicht bloß etwa dem Staat, sondern dem Regenten, Kriegsdienste und andere Dienste leisteten; so thaten es auch andere Große. In so weit hatte freilich ein solches Volk mehr das Ansehen eines mannichfaltigen Herrn, als eines festen bürgerlichen Staates. Allein es ist irrig, bloß auf Europäischen das Lehnswesen eingeschränkt; ihr ungeachtet, wie die Getreuen, die Antrustiones nicht waren erblich geworden sind. Unsere Staaten haben jetzo nicht bloß Generale und Soldaten, sie haben auch Menschen und andere Consuln. Die Lehnleute der Könige und der Großen waren, wie die ganze Classe unseres Corpers nach seinem [illegible] Verhältnissen und unseren Landesherren zu betrachten. Der Unterschied ist da, daß ehedem alle Plätze mit Vasallen ausgefüllt waren, jetzt mit Dienern; daß sie nach einem Vertragen [illegible], diese als gesonderte Stellvertreter, ihrem Beruf [illegible].

× Abriß d. gesellsch. Zustände in Europa

Schutzverbindung

5, Eine lange Zeit hindurch bestand, wenigstens auch die Beamten und die ihnen gehörigen Völker eine Verfassung, welche man vielleicht für einen Theil des Lehnwesens angesehen wird, die Schutzgenossenschaft (Mundium, Mundeburde). Nach derselben begaben sich Schwächere in den Schutz und Schirm eines Mächtigeren, und Jüngere in die Verbindung mit mächtigeren Älteren (Seniores) — entweder des Königs selbst, oder eines andern Großen, auch wohl (zuweilen) eines Heiligen oder Stifter. Vornehmere thaten es theils — um eben dadurch zu ansehnlichen Ehrenstellen und Lehnschaften zu gelangen — kräftige Krieger und angesehene Männer mit einem ganzen Gefolge (Arimanie) und das sollen eigentlich die fideles, die Antrustiones, qui in truste dominica, regis, die Leudes regis etc. (wahrscheinlich ehemaligen Gefolgs gewesen sein; theils aber auch geringere Personen. Man leisteten deshalb einen eigenen Eid an ihren Schutzherrn, genossen große Vorzüge vor andern in Rücksicht ihres Lebenswerthes, der Beleidigungen etc — Ob sie unter sich eine Art Gesellschaft, Orden (contubernium) wie es aus lex Sal. Tit. 45 scheint, ausgemacht haben, wage ich nicht zu bestimmen. Diese aber begaben gewöhnlich mit Abgaben oder Diensten den Schutz. Durch Empfehlung (: commendare se alicui) gelangte man dazu. Den hele Indretning har megen Lighed med det romerske Patronat, og var vel en Følge af de mange Voldsomheder, som ... [illegible] ... Magtens Misbrug. In der folgenden Zeit hat jene sich im Lehnwesen, diese in der Gutsunterthänigkeit verloren.

Lovbestemte Mord

6., Den lovbestemte Mord var Nummeren meget dreven. Den allerstørste Del af de ugudelige Handlinger og Fiendskaber var endnu drivende, og kunne ikke findes Død uden ved at bringe det: det skrækkelige Udraab, som at Mord var Middelalderens Barbarie, men holdt intet godt kunde komme frem. Man har ikke betænkt, at det blev sagt: Retten for det grueligste Despoti, hvorunder Europa nogensinde har sukket; men har forsømt ikke Magten og Tilfældigheden, ikke Fortidens [illegible], og Hensigtsmæssige Virkning, og man har glemt, hvem det var, der [illegible] ikke, og hvad Følger det med alle sine Mangler havde. Der nyttede at bedømme ikke Mord eller Tilstand, naar man ej aleene undgaar sine Feil, men også vel dersom [illegible] Statslovgivning og Menneskelighed. Nach jenem Verhältnisse ...

öffentlichen Charakter wie Lehen, und ... zu bestimmten Leuten verpflichtet. Er hing nicht von der Laune eines Monarchen, sondern fast einzig von seinem Verhalten ab; ohngefähr, wie jetzo (1790) die Woiwodschaften etc. in Polen. Hierin liegt kein Fehler; und in anderer Ansicht mag sich Deutschland unter seinen Landesherren doch besser befinden, als wenn es — wie manchen zu wünschen scheint — von Statthaltern des Kaisers regiert würde. Nach diesem Verhältniß aber haben die Könige und die edlen Vasallen allen und jeden Lehnleuten in ihren Herrschaften und Gütern gehabt; haben für ihren zu leistenden Kriegsdienst, Hand- und Hof-Dienste, Frondienst und Abgaben, ihren Leuten gewisse Grundstücke, Gefälle und Rechte; andern zu beschränktem Eigenthum überlassen, was sie selbst nicht für sich behalten wollten, und darüber Verträge geschlossen, in welchen sie entweder alle ihre gutsherrlichen Obereigenthumsrechte (: droits seigneuriaux, ordentliche Rechte[etc.]) sich vorbehalten, oder einen Theil aufgeben u.s.w. Auch hierin liegt an sich kein Keim des Unheils. Daß aber in der Folge die Großen — nicht als Vasallen, sondern als adlige Gutsherren, als Landesherren sich so tyrannisch betragen, und von ehemals ländlichen Rechten so großen Mißbrauch gemacht haben, liegt nicht im System.

A. [illegible] Staats Grundverfassung

Bei allen Völkern d. Mittelalters, die nach d. großen Völkerwand. Herrschaften und Staaten stifteten, fanden folgende Eintheilungen statt.

1, nach der Art des Besitzes, wann alle Ländereyen entweder Lehen oder Eigen, und dieses letztere ursprünglich entweder als uralter Eigenthum oder als Antheil an der Eroberung ganz von allen Abgaben an den Staat frey. Ländereyen fielen in der Regel nicht von der Lanze an die Kunkel (a lancea ad fusum) als entweder nach gänzlichem Absterben der Linie, oder in gewissen Graden.

2, In Deutschl. und Frank. hatte man auch Abtheilungen nach Gauen, i. Pagi etc. nach Zehnten und Hunderten, welches Bezirke waren, wonach man in gewissen Fällen die Ortschaften bestimmte, und vermuthlich ihren Versammlungen etc. gehalten hatte. Grafschaft ist etwas ganz anderes, und wenn Gau etc. damit zusammentreffen, so ist es ein Zufall.

3) herzogliche, gräfliche und andere Polizey- und Gerichtsabthei-lungen, welche aber in ältern Zeiten fast mit jenen übereinstimmten sich veränderten.

4) In Beziehung auf den Kirchenstaat waren die Abtheilungen nach den Erzbisthümern (dioeceses) und Bisthümern (parochiae) welche letztere wieder in mehrere Kirchspiele zerfielen.

5. Jedes größere Land, jeder Staat hatte seine besondere Landesna-men; so z. B. Franken, Neustrien und Austrasien. Allein das muß sich entweder voraussetzen, oder andeutend sein vereinigten. Ueber bemerkt ich noch, daß

1, der Landesgrenze durch die Besitzer bestimmt wurde, und nicht Grund und Boden das Reich ausmachte, sondern die Summe freyer Leute, welche den Besitzungen gehörten,

2. daß die Könige eigentlich nicht bloß für sich, sondern in Gemeinschaft mit Räthen und Getreuen Erobe-rungen machten.

3, daß diejenigen Staaten noch Nebenstaaten waren, deren Regenten nur als Vasallen mit dem Hauptstaat verbunden waren, besonders im fränk. System die Herzoge von Allemannien, Bayern, Thüringen ——

Staatsgenossen waren die Edlen (Arden, ricoshombres, Eliti-nes, Nobiles, Athalinge) welche jetzt um so mehr edle Herrschaften oder Dynastien, fast in der Art, wie deutsche ma-gige Oberherren, Grafen, und Herzoge, von den Nationalen sowohl, als von den Römern, die eigentlich. Staatsgenossen. Ihnen gehören nicht als Sclaven, sondern nach altdeutscher Art, mit abwechselnd mannigfaltigen Bestimmungen der Mehr oder Weniger in der Hörigkeit, die Leibeigenen zu, welche für ihre Person zwar zum bestimmten Leibeigenthum der Herren gehörten, aber doch auch Menschenrechte genossen. Bestim-mbar war übrigens der Unterschied nicht bey den deutschen Völkern, als bey den slawischen Stämmen, wo jetzt sogar noch für die adelichen und vornehmen Freyen und Sclaven von Wichtigkeit von andern Gemeinden und andern Dekanaten

ublest sind, at for de Livbegrænd med sine gæringer Vaesr–
that de først kunde de Naestemænner [illegible] Livbegrænd [illegible]
fæng [illegible]. Adel kunde et vel af de Grund ikke blive, fordi
at Besiddelsen, man havde [illegible] med Statens Opretholdelse, ugyldig naar nationen
-realige (fortes, terra salica) Det kunde altsaa blot: 1, at det var let at blive med–
–lemmet i en Nation, ved at antage dens Lover.
2, at at lydske Barbarer mellem sig ansaae [illegible] som [illegible]
aller lige:
3, at ethvert Nation levede efter sine egne (angeborne) Lover.
4, at for Frankerne en Nationale Forbin magtes just ikke naar
saa stort, som at forstærke Nationen, ved at formaae frie Ro–
–mere og andre til at træde over til dem.
5, at den geistlige Stand søgte at borttage de naturlige Skilnader
~~mellem Nationerne~~ Nationer. I Begyndelsen havde en Geistlig,
som saadan, slet ingen Rang, og [illegible] blot efter sin
Stand, men ikke [illegible] [illegible], og ikke sine Clerici, som
havde [illegible] Kreisstandskabet, [illegible] [illegible].

Statsformer: Begyndelsen meget udannet. Længe varede det, før
de af en Krigsfører kunde blive en Stat, af en Anfører, en Monark
[illegible] [illegible] [illegible], et vildt Folk, [illegible] [illegible]
havde [illegible] Magt at [illegible] paa. [illegible], for Clerus, der gjerne altid
[illegible] [illegible], naar ingen [illegible] af indskrænket [illegible], og almindelighed.
[illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] med [illegible]. [illegible] derimod
[illegible] [illegible] alle Lover og at [illegible] [illegible], eller dog
[illegible] de Lover som [illegible] til at indskrænke deres [illegible] [illegible]
og Privatuafhængighed, naar det ikke [illegible] naar med at [illegible]. [illegible]
ingen [illegible], uden Krig og [illegible], ved Indskrænkning. Det
Disse [illegible] ikke saa meget angaa
naar en gammel tydsk Grundsætning.
[illegible] Caracter. [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] tillader sig [illegible], [illegible] under [illegible] [illegible] og [illegible]. [illegible]
man [illegible] [illegible] at [illegible] antage en følgende:
1, at i [illegible] barbariske Stater, [illegible] længe nok til at [illegible]
[illegible] faae en fast [illegible], naar indskrænket Valgregimi;
2, Valget indskrænkede sig til en Familie, som efter gammel–
tydsk Maade, havde en medfødt Ret til Overhovedværdien
ikke just til en [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], men ikke [illegible] følge, som bestod af de [illegible] Naturen.
3. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] paa [illegible]

fordrede ofte hvem en Slags Capitulation, altså i alle övrige
almindelige Anliggender, paa Nationens Vandre- Stammer og
overalt ikke hele Ægteskab [illegible] man af Rom; Grundsætn. var
og blev Loven. —
Kongens paa Forsamlingerne: indenlandske Skribenter meldt om Westgother, Ostgother,
Franker, Burgunder og Longobarder, at det var Ret at vælge Kongen af
et regierende Familie. Den almindelige Ret for disse Nationer, at løfte
den i Skiold paa Skuldre, var ofte Begyndelse hos de tydske Nationer. Ostgo-
-ther og Lombarder overalt ikke undertiden til et afbrudt Rækken
efter Kongens Afgang; eller naar et Kongeligt Slægt var uddøe
-de, at vælge deraf en Konge. At Kongen naar medskrivende
en anden uraden [illegible] undertegnet. Da Chlodwig (Ludwig) bestemt
sig til at antage Christendommen, maatte han først bringe et Forsamlede Franker
til at samtykke deri. Det samme skete blandt Angelsachserne.
Til den vestgothiske Konge maatte Ludwig I, og til den Thüringske Konge
Dietrich erholdt Nationens Samtykke. I Almindelighed kan man
bestemt antage, at alle Love maatte have Nationens Samtykke. Kon-
-gens havde egentlig kun den exsecutive Magt. Hos Frankerne
fandt man Spor til en Capitulation. Kong Charibert lovede sit
Folk eedeligen, ikke at give nogen Love eller giøre nogen Forslag, samt at
regiere Frankerne efter Fædrenes Skik.

Naar man undtager Ostgotherne, saa var intet af tydske Nationers
Regieringsforfatning overalt omtrent den samme; men gav sig end
aldrig og bestemt til Folkenes vaar Tilstand. Hvor ingen fast
Forfatning er Konge i sit Stand og paa sin Gaard, hvor ingen nogen
samle ogsaa, der gaar den saa under, og hvor de Fyrster paa
samme Folkets som de daværende barbariske, ikke gaaes den saa
udvortes Stats- og Regieringsformer. Paa uskiønnen Folkelivets, man
og et Middel, man betiente sig af. Magt, forenet med List og Bestandig-
-hed blev kun da bragt, naar assisteret Lidenskaben fordrede det, det
man de barbariske Folkets. Kongen brød sig om de andre, med
mindre det skulde være for en Kongs Skyld, eller de ofte lod List og Ting
saa man Undtagelsen Fyrster, som Gelimer, Diderik, Ludwig.
Det største daværende Kongen kunde man sammenligne med en Scheik
i Marokko eller et nyt [illegible] i Wida paa Kysten Guinea. Kun
de af almindelige Regieringsfagen fordum, ikke blandt Kongen at afgiøre,
som ikke ikke bragt noget Ministerium eller Collegier, men deres

[illegible] Sold, [illegible] og som [illegible] Em-
bederne, [illegible] at gjøre, [illegible] af deres [illegible], [illegible]
[illegible] Geistlige og Munke. Disse havde Referendari og Cancel-
larium [: referendarii, notarii :] og havde saa meget [illegible]
[illegible] Stand [illegible]. [illegible]
[illegible] [: comites palatii :] i saadan [illegible]. [illegible]
[illegible] af de [illegible] Statsraaderne. [illegible]
og, som [illegible] Statssagerne
[illegible] [illegible], [illegible] Ober-
[illegible] den øverste [illegible] [: summus Marescalcus,
summus magister Stabuli & agasonum :] den øverste [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [: magister coquorum
[illegible], summus dapifer, summus domesticus, domesticorum summus,
summus Camerarius, Major domus, summus venator :] [illegible]
[illegible] Statsraaderne. — [illegible]
[illegible] et Hof- [illegible] „und Landämter" [illegible]
[illegible] af [illegible], [illegible] Stater i Europa
[illegible] og et almindeligt [illegible]
paa Rigsdage og Nationalforsamlinger.

Rigsdage

[illegible] og [illegible] Sold, da [illegible]
[illegible] og [illegible]. [illegible] Anførere [illegible]
[illegible]. Vandaler, Burgunder, [illegible] og [illegible]
[illegible] og [illegible]; Sachs og Franker [illegible]
[illegible], og [illegible] Ludvig [illegible],
[illegible]. [illegible] Forfatning [illegible]
[illegible] Afdelinger. [illegible]
[illegible] Despotiet; [illegible] ingen [illegible]. [illegible]
[illegible] Forfatning [illegible], og [illegible]
[illegible]. Nationerne [illegible] efter [illegible].
[illegible], Krig og Fred, [illegible]
almindelig Nationalanliggende. [illegible] og [illegible]
af Nationernes [illegible] og [illegible]
[illegible] Nationernes [illegible] Samlinger. [illegible]
[illegible] Voldsomhed, [illegible]
[illegible] Maaned; 1 eller 2 Gange om
[illegible] [illegible] aldrig [illegible],

187

at Frankernes campus martius var en National-Mönstring,

Spengel I. 212 at Sachsernes Wittenagemots, (: Forsaml. af Vise) og Frankernes Placita egentlig vare slige Grevetingsamlinger; men man [illegible] at Gotherne ingen Rigsdage holdt, men kun en Mönstring [illegible] aarlig [illegible], om et [illegible] Folk med en [illegible], dog for deres Forfatning vist ikke var at [illegible] [illegible] fuldkommen ulig. Agathias fortæller om Frankerne at naar der mellem deres Konger opkom Twist en Tvivl eller deslige, [illegible] Nationen sig [illegible] og tvang Kongerne til, enten at forlige sig eller og i de personlige Forhold, ved egen Haand at afgjöre deres Strid ved Tvekamp. —

[illegible] Hertuger, Greve og andre [illegible] med mangfoldige Navne, som Patricius i Gallien, Gastaldus hos Longobarderne, Millenarii og Principes hos Gotherne, Earls hos Sachserne, [illegible] Regiering, som [illegible] at [illegible]. [illegible] i [illegible] nom [illegible] med den Baron [illegible] (Grevet, [illegible]) Judices [illegible] almindelige latinske Benævnelse paa [illegible] [illegible], modsadt Miles. [illegible] Dux og Comes [illegible] man [illegible] af Romerne, men mindst Rangen om, [illegible] Tydskerne ved Hertug, [illegible] Greve. Earl, Earl [illegible] egentlig [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] Vasaller, [illegible] i [illegible] Hertugen [illegible] egentlig at [illegible] for de offentlige [illegible] og [illegible] [illegible], Greven [illegible] for [illegible]. [illegible] Hertuger var i [illegible] Frank. og Lomb. Rige. [illegible] at [illegible] [illegible]. [illegible] Regenter holdt (istemindst) Landsmøde og Landdage (placita) ligesom Kongerne [illegible] og Rigsdage.

Justitsplejen. Politi

[illegible] [illegible] ganske [illegible] Grund. [illegible] Jurisdiction [illegible] og [illegible] Staten, [illegible] die Gutsunterthanen die Gutsherren [illegible]. Die gewöhnlichsten Staatsgerichte waren die Grafengedinge (: Shiremote i Engl.) vor welche in der Regel alle Klagsachen und Streitstände der Insassen des Bezirks gehörten. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] 2 a 4 Gange aarl., og [illegible] i [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] (rasse) [illegible] [illegible] Malstatten (Malhum) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] ... und Fried-
geboten, und die Hegung des Gerichts und Vorsitz bei demselben eröffnet. [illegible] ... und brachte die Klage. Demnach [illegible] die Judicaturen des Grafens (Geschworne) und [illegible] Beisitzer. (Scabini, Schöppen, Sagibarones, Rachinburgii, Schau- Aeltermänner etc.) [illegible] Bedeutungen und Sachs. Recht genannt etc. Die Grafen hatten als Stellvertreter, Untergrafen, (wie sie gemeiniglich mehrere Bezirk hatten), und von ihnen deputirte oder ernannte Unterrichter unter verschiedenen Namen in kleinern Bezirken und zu minder erheblichen Sachen unter sich. Den unmittelbaren Sachen und Personen, ingleichen für Klagen über die andern Gerichte, war der Pfalzgraf, als königlicher Hofrichter und die Nationalversammlung, wo unter dem Vorsitz des Königs gerichtet wurde. In der Folge hat sich das alles genauer entwickelt.

Zur Geschichte der Polizey aber gehört mehr das Geständniß, daß sie fast ganz mangelt, und auf Gebote und Gesetz [illegible] sich fast ganz verschränkte, als die Beschreibung [illegible]. Conservatores pacis aller [illegible] Einrichtungen. Kommen hier [illegible].

Ungdomsfond. Der kommer [illegible] Ungdomsfond. [illegible] Stater [illegible] Franker [illegible] Sted.

Finanser

[illegible] og de øvrige Anstalter vare Finanserne. [illegible] havde eigen Register, [illegible] eigne Indtægter. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af Naturalier [illegible].

Hofstat. Beim Naturalsystem zahlten Geld und gaben Naturalien für die man ihm eingefangenen Grundstücke, die aber, welche er für sich erhalten hatte, ließ er durch sein Gesinde und seine Leibeigenen bewirthschaften, unter welchen die nothwendigsten Handwerker und Künstler [illegible] Geschlechts sich befanden. Was aber ihm zuständigen Grundstücken und Gefällen that er einem Theil aus, an besondere Vasallen, Gebäude und Diener zu haben. Die öffentlichen Stellen und Anstalten aller Art machten keine Ausgaben nöthig, eine entweder Gefälle oder auch noch Grundstücke damit sind verbunden

waren, und die zufälligen Abgaben von den Einwohnern(?)
Fuhren, Wachten, Beköstigung etc. besorgt wurden. Auch der
Königsstaat kostete keine baaren Ausgaben. Ob, wie späterhin und
nachher, auch in den früheren Zeiten der neuen Staaten Geschenke d.
Nation an den König jährlich gemacht wurden, ist ungewiß; eben
so, ob die röm. alten Katastr. Abgaben übrigen mußten; sie scheinen
auch von Staatsabgaben frey gewesen zu seyn. Zölle hatten sie,
so wie Schutzgeld etc. als Besitzer oder Herrschaft und Anmaß(?)
der Herrn, nicht gerade als Könige. An nutzbare Hoheitsrechte
ist regelmäßig gar nicht zu gedenken, außer bey herrenlosem
Gut, bey Strafantheilen, wovon gewöhnlich der 9te(?) Theil dem
Könige gehörte, und wenigen dergleichen Fällen. Staatsschätze(?)
und Kostbarkeiten wurden vorhin(?) sorgfältig aufgehoben
und nicht ausgegeben. Die Gemeinheiten(?), die Domesticismus(?)
oder Hauskämmerer(?), der Major Domus oder Hofmeister des Königs
besorgte in höchster Instanz seine Oeconomie. Gewöhnlich
hatten schon die ersten Stände und andere Könige; ob Stabe(?)
sonst noch nicht bestimmbar, ob mit eigenem Grund. —

Kirchenwesen [illegible] — ad p. 228

Das bey weitem erheblichste Stück der [illegible] Verfassung der neuen
Staaten ist das Kirchenwesen. Die gewöhnl. Kirchenwesen möchte ich
als bekannt voraussetzen. Man fand überall die damalige cathol.
Hierarchie vor, oder hat sie angenommen, theils als man zum Christ.
übertrat, theils als man zur cath. Kirche übertrat. Die Einheit der Catholischen,
welche im röm. Kayserreich statt fand, war jetzt verloren, bis der
röm. Pabst sie wieder in einer neuen Gestalt herstellte. Eine
innere Verbindung aller cath. Bischöfe war verschwunden, außerdem(?)
aber die Könige und Völker keine Rücksicht nahmen. Die meisten
Bisth. und Kirchen waren überall in den Kriegen oder durch
die Arianer theils in Verwirrung gebracht, theils vernichtet, und mußten
wieder aufgerichtet werden. Es geschah allmählig nach den Zeiten,
wo der Catholicismus auf den Thron erhoben wurde.x — Die Könige
wußten nichts von realen Praerog. d. cath. Clerisey, und haben sie wahr-
scheinlich, wie andere Römer behandelt. Die Kirchen besaßen
vor der Eroberung(?) schon im Durchschnitt sehr ansehnliche Grund-
stücke und andere Güter. Diese wurden ihnen gelassen, wo sie noch
übrig waren, und gar bald ansehnlich vermehrt. Der Schenkungen(?)
sämtlich zu des Königs Antheil gerechnet wurden zu seyn und ihm
wurde nicht erlassen wurde, gutsherrliche Abgaben entrichtet zu
haben. Kurz fast unmöglich, daß es damals nicht schon die meisten

x Im frank. Reich zuerst durch das erste Nat. concil zu Orleans 511, im Westg.(?) zuerst 673. Zu Westg.(?) und Recared zu [illegible]; i. Italien und Rhätien(?) erst mit Lomb. Regn. —

[illegible] Versammlungen d. Nation gefunden hatte. Und wo sie
mit Nationalrecht Besitzungen hatten: so waren sie doch allen
Verpflichtungen des Nationalen unterworfen. Häufig waren die Bischöfe
noch Landwirthschaft; unsere Väter waren mit Lehnsherrschaften
mit dem Geschick an Kunstarbeiten als [illegible]. (Die Mönche beschäf-
tigten sich großentheils noch mit Handarbeit, Viehzucht und Ackerbau.)
Sonst sollten die Bischöfe, zufolge der alten Einrichtung, vom Clerus
und Gemeine erwählt, von dem Könige bestätigt und von den
Metbischöfen der Provinz geweiht und eingesegnet werden. Die
Carolinger aber sahen die Sache aus einem andern Ge-
sichtspunkte betrachtet, und so war es in der Regel die Herzoge
und Grafen ernannten, diejenigen Bischöfe wenigstens ernannt
zu haben, welche von ihren Gütern zu Lehen bekommen hatten.
Danach war die Regel diese, daß der König den Bisch. ernannte
[illegible], ob die Wahl auf einen, oder für das Wahl gestattet
und bekräftigt, ihn mit seiner bischöfl. Gewalt bekleidet, und bey
dieser Feyerlichkeit zugleich die Güter, welche das Stift von der Krone
zu Lehen trägt, ihm übergiebt. Die Symbole der Gewalt und [illegible]
waren Ring und Bischofsstab. (: investitura per annulum &
baculum) Und ehe die [illegible], welche er zur Führung seines
Amtes bey der Ertheilung d. Sacramente etc. nöthig hat, zu ertheilen,
erläßt der Monarch Befehl (: praeceptum regis) an die Metbischöfe,
ihn zu weihen, zu salben, und einzusegnen. Das ähnliche
fand statt bey den Aebten. ——— Die bischöfl. Gerichtsbarkeit
war [illegible] Rechte, welches vom Könige ~~[illegible]~~ herrührt,
das Lehnsgut aber [illegible] und eigentlich aber den Rechten unter-
worfen, als andere Lehen, ob sie erblich wurden. Gewöhnlich
lebte die Cler. nach dem röm. Recht. [illegible] wurden gewöhnlich
nur von Catholischen gehalten; und die sie unter König. Auto-
rität gemachten Satzungen hatten gesetzliche Kraft. [illegible]
diese aber nahmen sie, so übel sie auch zu neuen Verfassung
[illegible], alten und auswärtigen Kirchenversammlungen an. Die Zahl d.
[illegible] und [illegible] war ungleich geringer als jetzt, wo jede
Stadt ihren Bischof hatte, aus oben angegebenen Gründen; und
die Zahl der Pfarrkirchen verhältnißmäßig auch sehr schwach.
In vielen Gegenden waren nur Missionen. Reichsstandschaft
hatten ursprünglich weder Bischöfe noch Aebte ein [illegible] im
Reiche, sie wurden es aber gar bald. Es war dies bey allem
großen Ansehen, in welchem die Bischöfe standen, um so schwerer,

als die Bischöfe gewöhnlich vom. ohn gewiss[illegible]
und meist nach Naturalrecht lebten. Am Hofe /: in comitatu
regis:/ lebten gewöhnlich zur Besorgung der Staatsausfertigungen
/: capella regis, capellani, referendarii, notarii, cancellarii:/
mehrere Leute, aus welchen die kirchlichen Stellen, /: wie die
weltlichen vielleicht aus den Antrustionen/ besetzt wurden.
Das Staatskirchenwesen aber stand unter dem Oberkapellan /sum-
-mus capellanus/ und die dazu gehörenden Ausfertigungen
als unter dem Oberreferendar /: summus referendarius/ (und
Oberkanzler, Erzkanzler /: summus cancellarius/ wozu man
anfänglich nicht gern Bischöfe nahm, um sie nicht von
ihrer Heerde lange zu entfernen. vid. Schmidt. Gesch. d. Deutsch. 1. Buch
2. cap 9. 10. –

So waren angefasst die ersten Elemente d. Verfassung der
Carolingerstaaten. Gar bald hatten sich Veränderungen [illegible]
die Sitten verschlimmerten sich; die auf Sitten und Gebräuchen
beruhende Verfassung wurde erschüttert, Despotismus und [illegible]
-gieß boten sich nicht allerwärts die Hand, und wirkliche
Lebensart entartete die Sitten Roms in kurzer Zeit. Die
ersten Staatschriften durften, weil im Kriege selbst strengen Gehorsam
geleistet ward, sich nicht erlauben, was den Leuten früher
nicht verziehen wurde. Die Versuche zu einer unbeschränkten
Regierung, wie die Könige sie, misslangen allerwärts; un-
umschränkt machten sie die Gewalthaber von den Königen abhängig. Das
Lehnwesen, das Mittel dazu, wie man anderswo jetzt glaubt,
breitete sich aus und bewirkte gerade das Gegentheil. Die hoch-
geachteten Gottesmänner, die Bischöfe, welche den Königen so
viel verdankten und so viel geholfen hatten, bekamen mit ihren
Gütern weltlichen Wünsche und adelichen Sinn. Sie wollten ihre
regieren ~~[illegible]~~ lehren, und als Bischöfe nicht herrschen. Der Staat
und Gott; welcher ihnen sein Gut gab, gestattete ihnen das Ehr-
gefühl, und lieh ihnen seinen Arm. Das Lehnwesen traf
einen Verein mit dem cathol. Clericat; im Namen Gottes
und der gemeinen Wohlfahrt wurden Gesetze für Könige und Un-
terthanen zugleich von Reichsständen gemacht, welche manche
gute, aber auch manche nachtheilige Folgen gehabt haben.

Das Lehnwesen verbreitete sich hauptsächlich unter Franken und Longob.
Die Könige, welche so grosse Vermögen erst besassen, allein und für sich
es aber nicht gebrauchen konnten, gaben immer mehr als Beneficien
weg und bedienten sich ihrer anfänglichen Überlegenheit, die Lehnsdienst-
pflichtigen unmöglich und unausführbar zu machen. Bey der natürl. Neigung
d. Menschen, und einem gewissen Drange zu der Lehnsgewalt überzutreten
und die Bevölkerung vermehrten, die Getreuen im Gefolge aber mehr wur-
den, welche auf Ehrenstellen und Lehen sehnlich hofften, wurden die Lehen
mehr gesucht, die Lehnsgüter aber so zahlreich, daß die Könige sich um die
übrigen Allodialbesitzer wohl wenig bekümmerten, und so lange, bis
die Vasallen nicht eigenes Interesse gegen den König bekamen, ohne Reichstage
regieren, ohne Nationalaufgebot Kriege führen, ohne die Stellen der Nation
Gesetze ertheilen, aber freilich keine dauerhaften Gesetze geben konnten.
Die Vasallen verdankten die genaue Einsicht für die ihnen zugestan-
denen Vortheile den Königen. Innere Zwistigkeiten waren noch das am
wenigsten böse Mittel, welches den ganzen Umsturz der Verfassung verhütete.
Die vielen Uneinigkeiten d. fränk. Fürsten unter einander lehrten die
Vasallen ihre Wichtigkeit fühlen, welche den Königen unwiderstehlich wur-
zur wirksamen Anwendung und Benutzung dieser Überlegenheit war
der Schritt nur klein. Wenn aber von Aristokraten der König da nieder-
geworfen ist, so wird gewöhnlich auch das Volk unterdrückt. Das
ward solcherhin die Quelle d. Feudaltyranney. —

Die Heermannie und deren Folgen nöthigten Regenten und Nation, wo
Burgen und Festungen angelegt wurden, sie auf Unkosten von Grund-
stücken zu setzen, welche zuweilen erst noch urbar gemacht werden
mußten, selten aber, wenn es z. B. Moräste gewesen waren, etwas frucht-
-baren Boden gaben. Dieser Umstand hat sehr grossen Einfluß auf das
Schicksal Europens gehabt. In bevölkerten angebauten Ländern war
eine mässige Anzahl Güter und Höfe, nebst einigen baaren Gefällen, hin-
-reichend die Bedürfnisse einer Festung zu bestreiten; ganz anders aber
das Verhältniß in den mehr öden, wenigen angebauten und wenigen
fruchtbaren Ländern, besonders in dem kalten Norden. Hier mußten schon
ganze Landstriche zum Besitz des Altars ausgesetzt werden, ehe eine
erkleckliche Versorgung daher kam. Im Anfang lagen gewöhnlich die Ritter-
-güter zerstreut; hier die Äcker zum Brod, dort der Wald zur Mast,
zur Jagd, zum Bau- und Brennholz, dort die Weinberge, dort wie
Pachthöfe. Denn wie der scharfsinnige Müller, Schweizgesch. I. 79. sagt
die Ritter sollten Versorgung, nicht Herrschaft haben. Aber in den kältern
Ländern wurden doch auch mehr an einander hängende Striche, ganz
und halb wüste, gegeben, welche damals geringen Werth hatten,
und [illegible] sich aber durch [illegible] heben. Wenn also schon nur
etwas ab, gewöhnlich aber noch dazu kam, so mußte es bald viel
[illegible]

Omrids af Tydskernes Tilstand i det 8. Seculo

1. naturlig Tilstand. — i Udering: uden mange Moradser, Skove, Ødemark; [illegible] Skove; uden
alle Slags Metal; allerede ungene Dragt, [illegible], [illegible] — [illegible]
almindeligt Brug af nogen Arter, Kaaler, Byg, [illegible], Rüben, [illegible], [illegible],
Salt, [illegible], Rogn, Vin, [illegible], [illegible], [illegible] og [illegible] [illegible]
afsættet; Bier in Rebhühner und [illegible] Wachteln; [illegible]; Mosen, uden
[illegible] af Vladimir, [illegible] — [illegible] und [illegible],
[illegible] 570. [illegible], [illegible] [illegible] i Tydskland.

2. Levnetsmidler. — [illegible] Kiöd [illegible] og langere, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]
uden; [illegible] [illegible] annona, uden i capitularia
reg. Fr. a. 791 om Sachsen / [illegible] og andet [illegible] / af [illegible], [illegible] og [illegible];
gesotten und gebraten, saltet og røget [illegible], Gemüse; Meel, [illegible]
Ost, [illegible], [illegible], Øl, Miöd, [illegible] und [illegible]
[illegible]; [illegible]; [illegible] af et [illegible].

3. Levemaade og Selskabelighed. — [illegible], at [illegible], [illegible] og [illegible]. [illegible]
[illegible] af [illegible]. [illegible] og mange [illegible] [illegible]
og [illegible]. [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] / [illegible]
[illegible] [illegible] og [illegible]; [illegible] uden,
[illegible] / og mange [illegible], allerede [illegible],
[illegible], [illegible] og [illegible]. [illegible].

4. Klædedragt. — uden [illegible]; [illegible], [illegible], Leinen- und [illegible],
[illegible] wollene Luch- und Zeug-Gewänder — [illegible],
Gold und Silbergeräthe; Ringe, Armbaand, Halsringe, Metall-
schmuck an Kleider etc., Geschmeide. —

5. Bygninger. — [illegible], Huse, [illegible] etc af [illegible] og [illegible] — [illegible]
Steinhäuse mit Saulen, Stuben og andre Afdelinger — von Stein und Kalk gebaut;
[illegible] Ställe, [illegible] Geschöft — [illegible]
[illegible] hie und da; Versamlungssale; hölzerne Kirchen; [illegible]
[illegible] der Höfe und Grundstücke mit Zäunen, Gräben, Planken etc.
[illegible] Höfe, Weiler, Dörfer, Marken, Hofmarken, [illegible] Städte
[illegible] Anfang von Städten, ausgeschlossen aus Sachsen.

6. Kunster. — [illegible] : [illegible] og [illegible]; [illegible]
Metalarbeiter: Jern, Kobber, Bly, Guld og [illegible]; [illegible]
Waffen und Schmuck d. Menschen und Götter durch Schmiede und [illegible]
[illegible], [illegible], Schwerdter, Messer, Dolch, [illegible], Schild, [illegible],
[illegible], [illegible], Schlösser, Schellen, Glocken, [illegible]
[illegible]. [illegible], [illegible], [illegible] — Schreibkunst und Zahlenkunst — [illegible]
Häuserbau; Brückenbau. —

7. Handel. Handling. — [illegible] af den [illegible] Oversigt. — Haandmøller. [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] og [illegible]

[illegible] ... [illegible] den

Das Ganze umfassen. [illegible]: Staatsverfassung, [illegible] 8. Gesetzliche Verfassung
[illegible], [illegible] u. Landstände, [illegible] [illegible] u. [illegible] [illegible]
Regierungsanstalten, [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible]. – [illegible] [illegible] [illegible] Landesgemeinden, Vergabungen,
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible], Zölle,
[illegible], [illegible], [illegible] Auflagen, [illegible], [illegible]-
-[illegible] [illegible] —

[illegible] [illegible] und [illegible] [illegible]: [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]- 9. Religion
-[illegible] u. [illegible], [illegible], Religion, Reformation, Pro-
-testantism, [illegible], [illegible] u. s.

[illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] u. [illegible]- 10. Eigenschaften
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] u. [illegible]. [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], 11. Sitten u. Cultur
[illegible], [illegible] [illegible] Moralität. – [illegible]

ad p 315 _ 318

Rom var allerede paa X^te Aar, ...
forste Stad, om end Alexandria var ...

Parlamenternes Oprindelse udledes med Rette fra Vasallernes oprindelige Forpligtelse at følge Lehnsherrerne, naar de droge ud for at haandhæve Retten, eller at indfinde sig paa et bestemt Sted til vigtige Raadslagninger, naar de skulde afgjør-es; de udledes altsaa fra Vasallernes Forbindtlighed til visse Tjenester, der paalaae dem som Vasaller, saavel i Fred, som i Krig. Opmødelsen var ikke altsaa ingen Ret, men en Pligt, og saaledes opstode Parlamenterne ogsaa længe, før end David I^ste i Skotland. Paa denne Tid var det ved forskjellige Modificationer blevne til en Rettighed, at de store Barones, som af Kongen umiddelbar opfordredes, maatte personlige indfinde sig paa det af Kongen bestemte Sted. de smaae og fattigere kunde, for at spare Udgift og Besværligheder, sende Agenter, forblive og var Retten tilladt.

Med disse Forsamlinger kom det altsaa før det meest an paa den høie Adel, og denne var just da, (især Jacob VI^te i Skotland) i Kongens Magt. Ikke besiddende de mægtige Baroner altid at møde med et talrigt og velbevæbnet Følge. Men da Parla-menternes sædvanlige sammenkaldtes paa et Sted, hvis Indbyggere Kongen var sikker paa; da han derhos stræbte havde adskillige Tilhængere blandt Adelen, og let kunde skaffe sig saadanne ved at bestikke, han havde at uddele; da det derhos stod ham frit for at udelukke dem, som han ikke troede, eller ansaae for aabenbare Opposenter; da han endelig havde Ret til ved et Udsæt at lade forbyde det, der skulde fore-drages, og saaledes Parlamentet ikke havde andet at gjøre, end at stemme derom, saa var en

[illegible]

betydelig og heftig Modstand [illegible] [illegible]

Aktier fandt Resolution med at [illegible] Parlamentet

[illegible], saa gandske forenet med den [illegible]

-ligt Fremmaade, at de søgte at slippe [illegible]

saa hastigt som mueligt. Da de en [illegible] havde

de Grundsætning, at Skilling ikke altid [illegible]

[illegible] til uundgaaelig Nødvendighed, saa giorde

de gierne saa meget [illegible] Konstitutionen. [illegible]

-ninger [illegible] almindeligen [illegible]

[illegible]. [illegible] sammenkaldte [illegible] for at

confirmere Regieringens Forestillingen med deres

Autoritet, eller og for at forbedre dem. Den

[illegible] [illegible] [illegible], at [illegible]

i [illegible] om en saadan [illegible], [illegible]

[illegible] og [illegible] [illegible].

191

Burnet fortæller, at Carl IIden [illegible], da han

[illegible] Regieringen, [illegible], at han [illegible] [illegible]

[illegible] en [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible] Forestillinger

[illegible] man [illegible] [illegible] [illegible] Jacob [illegible]

[illegible] —

Den romerske Stats Fladeindhold [illegible]

for 100000 □ Mil, hvoraf 54000 i Europa

omtrent 20000 i Asien og 24000 i Africa.

Disse Lande vare stærkt befolkede, [illegible]

[illegible], [illegible] og [illegible],

som Følge af Borgerkrigene og andre [illegible]

saa og af den store Mængde Slaver. [illegible]

angiver efter en [illegible] [illegible]

det [illegible], 20 Mill. Romere, 40 Mill. [illegible]

frie Folk og 60 Mill. Slaver. Under Hadrian

regnede man at der var 6000 Stæder i det rom. [illegible]

Rom var allerede paa X^ti Tid, ...
første Stad, om end Alexandria var m...
mægtig, Syracus meer folkerig, Athen m...
berömt. Lige fra Augusts til Constant...
Stad var ikke en ordentlig tæppen ...
at foreslige den, som indtog efter ud...
til Capstad. Det var egentlig ...
meer nogen Stad, men en Sammen...
fuld af Huse og Pladse. Udenfor ...
-muurene havde den, paa hiin Tid, ...
somerste Værdi i Omkredse, men ...
mer Forstæderne (i den Art som ...
paa den anden Side af Tiber med ...
var Omkredsen 16 tydske Mile. ...
-vaanernes Antal var i det mind...
1/2 Million, undertiden berettes de 4...
Af Brød-Uddelingen nöd 2000...
Familiefædre godt. Staden havde af ...
46602 f. 44698 insulas og 1780 ...
domos. Insulae erant, quae cu...
latere hinc inde itinera habebant, ...
pluebant, fronte in fastigium desin...
domus vero ampliores & testudinatae ...
quatuor partibus pluentes. cfr. Appen...
notit. imp. utr. exedit. Pancirolli
Disse private Huse var for største Del...
af betydelig Omfang (i flere Palaier, ...
Etager høie, Murverket af Bygningerne ...
fuldt af den høieste meget betydelige ...
Summer. Disse har høiest kunnet 800000...
August forbød at bygge høiere end 70 Fod ...
den indre Udziring var. Almindeligst ...
Kostbarrer. I offentlige Bygninger overg...

anden langt et privated. Gjerninger,
Hallen og Raadhusene, Pladserne, s: templa,
basilica, Curia, Fora;) Skuepladserne
s: theatra, amphitheatra, Circi, Campi,
Naumachia;) Baderne, s: thermæ;) Kloakerne
s: Cloacæ:) Landeveiene, s: viæ:) et ophobet
Marmorarter fra Syracus, Corinth, Aegypten,
s: Obelisci, signa, tabulæ:) kom paa store
(og prægtige, at man maatte anse Fortæl-
-lingerne om dem som Fabler, ellers man
ikke havde Aadren af dem endnu.
August alene anvendte, under sin Regj.,
70 Millioner Rdr paa offentlige Arbeider.
Man havde da over 400 Templer, hvori
blandt Capitol har udmerket sig. Fora
vare der 17, hvoraf de mest navnkundigste vare
forum antiquum s. Romanum, forum
Julii Caesaris, hvortil den blotte Plads kostede
4 Mill. Rdr, forum Augusti, forum Trajani,
hvortil et Bjerg maatte planeres, forum
Adriani. Af de 3 Skuepladserne var
Circus maximus den fornemste, blandt
Theatrene Vespasians Colosseum, der
rummede 100000 Tilskuere. Cloakerne
var saa anseelige, at Skibe gik derigjen-
nem. De var hvælvede. Tarquin Priscus
skal have paabegyndt dem. Vandledninger:
aqua Claudia, som ledede 40000 Skridt,
og skaffede Vand til Roms høieste Steder,
kostede over 14 Mill. Rdr.
Alexandria havde paa Diod. Sic. Tid, 300000 frie
Indvaanere, foruden Slaverne, der fra [illegible]
begunstiget med Handel, og især med Korn. [illegible] indbragte
[illegible] 1 Maaned mere end [illegible] Aar i [illegible]

ad p. 165. gamle Mandighed, fornemmelig at Romersind, for hvilket Romer [illegible] og [illegible]

var andre Aet; men [illegible] var [illegible] at romerske [illegible] gamle [illegible], [illegible]

ved Exc. p. 245 [illegible] for det romerske Navn, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i

[illegible]. [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible], som, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] med [illegible]

[illegible]; i [illegible] [illegible] ved [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] med en [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]. [illegible] [illegible] man [illegible] Soldater, [illegible], [illegible] for [illegible], [illegible]

og [illegible], [illegible] ved [illegible], [illegible] ved [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] eller [illegible], eller [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] at [illegible] eller en

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], som [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] med. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] romerske [illegible]; at de, som [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] for [illegible] [illegible], som [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible],

for [illegible] [illegible], ved [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible]

og [illegible], [illegible] fra [illegible] Romer [illegible] & [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible];

at de af [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] Slottet, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] eller [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] romerske [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible] paa [illegible] [illegible] [illegible], og [illegible]

[illegible] at [illegible]; at [illegible] med [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] som [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] for [illegible] Rige, [illegible] [illegible]

[illegible] romerske [illegible], at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] med en [illegible]

[illegible] af [illegible], som en almindelig [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

og [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] og med [illegible] [illegible] Montesquieu, at [illegible] [illegible] [illegible],

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] paa [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: det byzantinske Rige [illegible] [illegible] [illegible]

p. 197

ad p. 164. Et usædvanligt Skuespil var i øvrigt den Forskiel, man fandt imellem Palatini og Grændsekrigerne [illegible] (Palatini & Limitanei) [illegible] der [illegible] fra Constantins Tid. De første af disse [illegible] ikke blot [illegible] og Sold, men fandt ogsaa Tillade til, naar i [illegible] Tilfælde [illegible] at indtage et [illegible] og [illegible] Quarteer [illegible], [illegible] alle [illegible] med [illegible] Sedel aflagt, [illegible] alted [illegible] og [illegible]. Fra den ene Side [illegible], at Palatinerne, [illegible] af deres [illegible] og [illegible], [illegible] og [illegible] for Alle [illegible] [illegible] alle [illegible] [illegible] alle [illegible] [illegible] og [illegible] og [illegible] Fra den anden Side [illegible] Grændsekrigerne, [illegible] Sold [illegible], [illegible] Sedel, [illegible], at andre, og [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Grændsekrigerne [illegible] med Barbarernes [illegible], [illegible] Selskab [illegible], [illegible] Constantins Tid [illegible] [illegible] Barbarernes [illegible] i Menneskets [illegible] alle [illegible] med den Engelske [illegible].

---

ad p. 191. Den østlige Deel af Thracien [illegible] af det [illegible] paa den ene Side og Propontis (Marmara-Søen) paa den anden Side, at [illegible] en Art af Halvø. Hvis Baggrund dækkes af det Sund, som her adskiller Europa fra Asien. [illegible] denne Halvø, der [illegible] Propontis [illegible] med Bosphorus og [illegible] den [illegible] Landspidsen [illegible] af at [illegible] i gamle Dage [illegible] det gyldne Horn (Chrysoceras) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] Europa, [illegible] Propontis, [illegible] [illegible] det [illegible].

Continent. 7 Evangeliets Opgivelse, begyndte fra Athanasii Tid. [illegible] [illegible] fra-den anlagte Byzanz, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Tid, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] Konstantin [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] grundlagde sit nye Rom, (x) [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] i en god [illegible], [illegible] det gamle; [illegible] [illegible], [illegible] anlagde [illegible] nye [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tillagde [illegible] Konstantinopel. [illegible] [illegible] det første Anlæg [illegible] [illegible] Konstantin, [illegible] [illegible] Mure, i Afstand af 15 Stadier fra den gamle, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af Evangelier fra [illegible] til [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tillagde, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] allerede [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] en nye [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] til at [illegible] [illegible]. [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] til alle Tider [illegible] [illegible] Asien og Europa, og til alle Tider [illegible] [illegible] at [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]; og at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible].

Engel st. [illegible]

(x) [illegible] [illegible] Roma. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] og at, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] at Rom, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].—

[illegible] til at [illegible] Europas og Asiens [illegible], [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible].—

---

ad p. 83 de Thermopylis pugna. Proc. de Aedif. IV. 2. [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] ved Thermopylæ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] en [illegible] [illegible] [illegible], da [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible] [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] til at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible] til, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] til, at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].